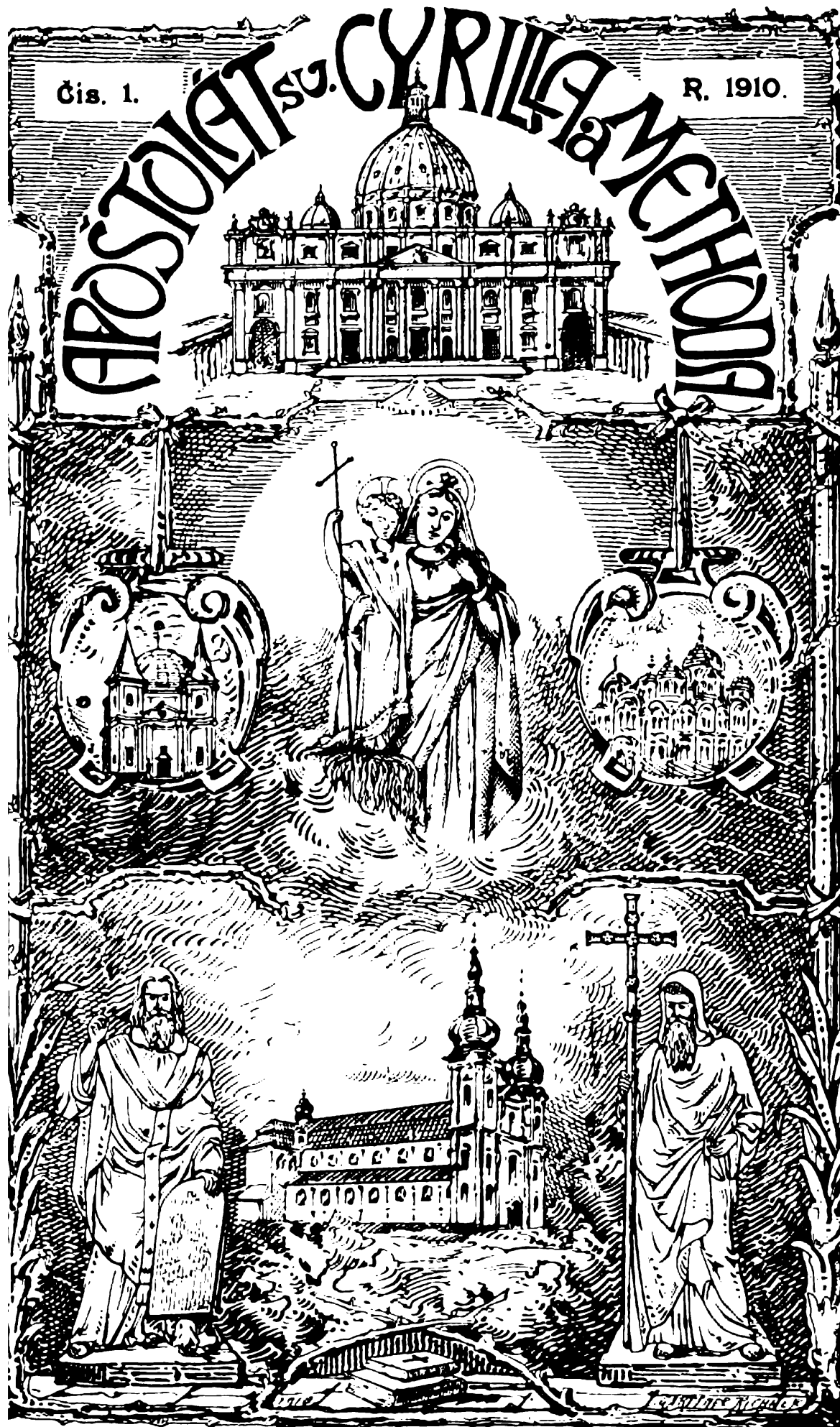

Vydává Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda.
Nákladem vlastním. – Tiskem Jindřicha Slováka v Kroměříži.

Čtenářům!

Zájem o náboženský život a církevní rozvoj u Slovanů roste na západě v posledních desetiletích velmi potěšitelně. Skoro každý větší katolický list francouzský, italský a německý má dopisovatele ze slovanských zemí o náboženském hnutí mezi Slovany. Vycházejí též zvláštní časopisy, které věnují se výhradně východní otázce církevní. Katolickým Slovanům však dosud něco podobného scházelo, ač právě oni dali popud k významným unionistickým sjezdům velehradským, jež křesťanský tisk evropský pozdravil jako účinné průkopníky obrodu království Božího na zemi a jako blahou předzvěst splnění prosby Krista Pána: „a by všichni byli jedno“.

Proto Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda vztahuje činnost svou ku všem národům Slovanským, chápe se díla, aby podával v novém listě svém, pokud možná, úplný přehled o náboženském životě a o církevních otázkách všech větví slovanských, především o misijních katolických úspěších a o unionistickém hnutí mezi Slovany. Zatím účelem získali jsme osvědčené pracovníky a stále dopisovatele ze všech důležitějších míst slovanských jako: z Petrohradu, Moskvy, Kijeva, Varšavy, Lvova, Krakova, Lublaně, Záhřebu, Sarajeva, Bělehradu, Slivna, Cařihradu, z Ameriky: Chicaga, Jounstownu atd., kteří listu našemu slíbili literární podporu.

Máme množství zajímavé a pro poznání náboženského života mezi Slovany veledůležité látky, již budeme podávati bez vědecké suchopárnosti ale zaručeně.

Časopis jsa věstníkem „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda“, bude přinášeti zprávy o veškeré jeho činnosti, ohlašovati jeho schůze, duchovní cvičení atd. Scházely se z vlasti našich dosud příspěvky na misie a náboženské potřeby mezi Slovany, hlavně na Balkáně, avšak nebylo ústředí, které by podpory patřičně třídilo a dodávalo. Redakce bude přijímati též peněžní a jiné příspěvky pro katolický rozvoj mezi našimi pobratimy, je na patřičná místa odevzdávati a výkaz jejich uveřejňovati na obálce listu:

Odebírejte časopis náš a zabezpečte takto jeho zdar!

Adresa: „Apoštolát“ Kroměříž na Moravě. K prvnímu číslu přikládáme současně chek poštovní spořitelny čis. 113 743, jimž možno poslati předplatné.

Kdyby někdo dostal náhodou dvě první čísla, rač jedno vrátiti s poznámkou: „podvojmo“.

Přistupte za členy „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda“! — Jako jeho údové modlite se denně Otče náš a Zdravas Maria s přídavkem: „Sv. Panno Maria, sv. Cyrille a Methode, orodujte za nás!“, platíte měsíčně pouze 2 h, stáváte se účastnými všech duchovních výhod a milosti Apoštolátu, zvláště hojných odpustků a užitků mši sv., které slouží každoročně každý kněz spoluúđ Apoštolátu, za živé i mrtvé členy spolku a pracujete takto na díle a dědictví cyrillomethodějském

Za úda apoštolátu možno se přihlásiti u místního farního úřadu neb u farního úřadu na Velehradě a u jednatele spolku Msgra. Dra. Ant. Cyr. Stojana, probošta a poslance v Kroměříži. Týž zasílá i stanovy a podává bližší vysvětlení.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Celoroční předplatné K 1'50.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Ctitelé Cyrillomethodějští!

„Sv. Cyrill a Method!“ Jaké kouzlo skryto pro nás ve slovech těchto! Jsouť našimi duchovními otci, jsou po Bohu našimi největšími dobrodinci. Přinesli nám kříž a s křížem první knihu, obrátili předky naše na víru Kristovu. — I nastala doba vzácná a významná, doba Cyrillomethodějská. Okolo Petrovy skály shromáždili i pobratimy naše. Toť děj pro církev celou předůležitý, jenž měl míti v zápětí blahodárné účinky pro celý křesťanský svět.

Přežel, že odtržení přemnoží pobratimi naši od Petrovy skály a zapletení do rozkolu!

Od chvíle té ani ve vlasti naší neutuchly tužby, aby opět slovanští národové sjednoceni byli u víře. Viztež snahy Karla, otce vlasti, o sjednocení Slovanů ve víře. Klášter v Emauzích čili na Slovanech v Praze tužby té dosud jest pomníkem.

Pomineme snahy církve sv. o jednotu. Kolik „Kyrie eleison“ se ozývalo při mši sv. a jinak, tolik tužeb bylo proneseno abychom opět byli „jedno“ u víře. Při prosbě modlitby Páně vmísívala se vroucí prosba: „O přijď království tvé a rozšiř se vůkol nás a pojmi nás všechny v sobě!“

Nové povzbuzení nastalo, když společné poutě od nás větší měrou byly konány. A vydán od papeže Lva XIII., blahé paměti, okružný list „Vznešený úkol“ (Grande munus). Tu vylíčky zásluhy sv. našich apoštolů a slovanští národové upozornění na společný zdroj činnosti sv. Cyrilla a Methoda, z něhož všichni slovanští národové čerpají. Poctění a oslavení sv. Cyrill a Method, poctění a oslavení i slovanští národové.

I chvátili zástupci národů slovanských r. 1881 do Říma. Konána přepamatná pouť slovanů-katolíků, by dík vzdali sv. Otcí. Kdo vypíše všechny radostné dojmy pouti této nezapomenutelné? Jaké city nás ovládaly ve chrámě sv. Petra.

v chrámě sv. Pavla, v katakombách při obrazech Matky Páně, sv. Klementa, při audienci u sv. Otce? Věru tu vypovídá péro službu. Jestli kdy, tak tenkrát z upřímné duše, z rozradostněného srdce prosili jsme Pána Boha, abychom na přímlovu Matky Boží a sv. Cyrilla a Methoda opět jedno byli a tvořili opět jednu rodinu.

A co jsme ještě byli u radostném rozjímání o římské pouti, přikvapil rychlým krokem rok 1885 — tisíciletá památka úmrtí sv. Methoděje. Oslava roku tohoto neměla zaniknouti bez trvalé památky. V oktávě nejdůležitější a nejvýznamnější požádán nejd. p. kardinál a arcibiskup olomoucký Bedřich na Velehradě o sv. požehnání pro „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje pod ochranou Matky Boží“. Na stanovách apoštolátních pracoval mezi jinými s obvyklou ochotou nejdůstoj. biskup Brněnský Dr. František Sal. Bauer, nyní kníže-arcibiskup Olomoucký.

Nezmiňujeme se o překážkách jak se stanovami tak i s tím, co s nimi souviselo. Konečně povoleny od c. k. vlády a uveden v život „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie :

Ze stanov budiž toto vyňato :

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie jest církevní spolek pobožný i misijní, který za účel sobě klade sv. katolickou víru mezi Slovany rozšiřovati, hájiti a zvelebovati, následovně všecko podnikati a podporovati, co by k tomu konci prospěšným se vidělo, přihlížejíc ku platným při tom církevním předpisům.

Každý spoluúd apoštolátu pomodlí se každodenně jednou Otčenáš a Zdravas Maria s přídavkem: „Svatá Panno Maria, sv. Cyrille a Methode. orodujte za nás!“ a přispívá nejméně 2 h r. č. měsíčně čili 24 h r. č. ročně.

Kdo apoštolátu jediné modlitbou nebo jen peněžitou podporou slouží, mimo spolek stojíce jako dobrodinci jeho vážení jsou a ve všech přímlovách a zásluhách spolku podíl mají.

Údové apoštolátu mají:

1. podíl a) ve všech přímlovách a zásluhách spolku;
b) ve všech duchovních výhodách a milostech, jichžto spolek získá;
2. právo a) ve všech veřejných schůzích spolkových se účastňovati;
b) u správy spolkové (§ 6.) návrhy ohlašovati;
3. povinnost a) zájmy spolkové všemožně zastávati a zvláště
b) modlitbou a almužnou k dosažení spolkového účelu napomáhati.

Musíme býti vděční za vše Pánu Bohu. Vděční jsme i za to, co vykonal posud „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“. Příležitostně leccos o jeho činnosti připomeneme.

Než přejeme si, by mnohem více dobrého „Apoštolátem“ se vykonávalo. Podniknuty byly v tom směru už různé kroky. Chápeme se nyní také všeobecně uznaného prostředku. Žádnému podniku se nedaří valně, nemá-li svého časopisu. Každá doba vyžaduje své prostředky, by cíl byl dosažen. I hodláme vydávati časopis prozatím měsíčník v úboru, v jakém jest toto číslo. V něm podpory docházeti mají snahy „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

I prosím Vás, ctitelé Cyrillomethodějští, jimž časné a věčné blaho rodáků a pobratimů na srdci leží, odbírejtež časopis tento. Podporujtež dílo nade vší pochybnost Bohu milé.

Rosa požehnání Božího ať spočívá na díle tom na přímluvu Matky Boží, sv. Cyrilla a Methoda !

Na Velehradě o svátku Zjevení Páně čili sv. tří Králů 1910

Dr. Ant. Cyr. Stojan,

jednatel ústředního výboru „Apoštolátu
sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl.
Panny Marie“.

Za úda neb dobrodince „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“ možno přihlásiti se u místního farního úřadu neb u farního úřadu na Velehradě a u jednatele p. Dr. Ant. Cyr. Stojana, poslance a probošta v Kroměříži na Moravě.

Dějiny myšlenky cyrillo-methodějské u Slovanů.

Napsal Jan Vychodil.

Na Velehradě, bratři ze Soluně
Cyrill a Method kázali nám spásu,
ochranu skytli v církvi svatém lůně,
učili národ znáti ctnosti krásu.
Od té doby nám světlo víry plane
Dědictví otců zachovej nám, Pane!

Jazykem rodným Boží chválu pěli,
mateřskou řečí knihy svaté psali,
získali láskou Kristu národ celý,
život nám na vše věky zachovali.
Nezhyne rod, jenž věřit neustane:
Dědictví otců zachovej nám, Pane!
Vladimír Šťastný.

S radostí velikou takto zpívávají ctitelé cyrillo-methodějští ve známé hymně velehradské „Bože, cos ráčil“. Aj, kéž zpívají hodně a z plna srdce!

Kdo pozorně si přečte uvedené dvě slohy a rozváží, co v nich obsaženo, pozná, že vyjádřena v nich krásně a stručně apoštolská činnost sv. Cyrilla a Methoděje, prvoučitelů slovan-
ských. —

Hlásali učení Kristovo našim předkům sv. Cyrill a Methoděj. Do příchodu sv. Cyrilla a Methoděje na královský Velehrad roku 863 v dějinách vlastí našich panuje tma, jak dějepisec Fr. Palacký praví: „Cokoli stalo se, zůstalo a zůstane *navždy tmou nepaměti pokryto*. Jen *jeden jediný*, avšak důležitý *skutek věku onoho* zachoval se paměti potomstva, jelikož símě jeho blahoplné, ujavší se pevně, odolalo bouřím potomních všech věkův a i podnes ještě hojné a spasitelné ovoce *milionům lidstva* vydávati nepřestává. *Byloť to povolání obou filosofů Cyrilla i Methoda na Moravu a jejich apoštolování mezi Slovaný*“.

I veliký papež Lev XIII. ve známém okružníku cyrillo-methodějském „Vznešený úkol“ (Grande munus), vydaném před 30 roky, vynáší požehnanou činnost apoštolů sv. Cyrilla a Methoděje a velebí je před celým světem, zvláště však o jejich úspěšném apoštolování mezi Slovaný výslovně praví: „Nemálo přispěla k tomu *znalost slovanské řeči*, kteréž se Cyrill dříve přiučil a mnoho přispěl i jeho *překlad písem svatých* obou zákonů na jazyk *slovanský*. Jsou tudíž zásluhy tohoto muže *o všecok slovanský národ* tím větší, ježto mu týž děkuje nejen *za křesťanskou víru*, nýbrž i *za dobrodiní světského vzdělání*“.

Sv. Methoděj účasten byl ve všech apoštolských pracích, spolupracoval s bratrem svým rodným, sv. Cyrillem.

Učenec Pav. Jos. Šafařík pln obdivu a pln radosti vyznává: „což by byl náš hlubší a důkladnější jazykozpyt bez *staroslovanského překladu písem sv. a hlavních knih bohoslužebných od Cyrilla a Methoda*, bez překladův sv. otcův, od jiných učených mužův, učenníkův a neprostředných nástupců jejich“? Hle, jak nesmírně vysoko cení dílo sv. Cyrilla a Methoděje! Jiné téměř souvěké památky jsou mu pouze jako „*krůpěje z oceánu*“, nebo zřetelněji jsou „*úlolek z podobizny*“, tudíž staroslovanské ony památky cyrillo-methodějské jsou mu nezměrným mořem (oceánem), jsou mu převzácnou, drahocennou podobiznou.

Podobných svědectví bylo by možno uvést mnoho a mnoho. Ze svědectví těch vysvítalo by, že svými činy sv. Cyrill a Methoděj zachovali a opatřili předky naše tou měrou, že zůstali Slovaný, žili dále samostatný svůj život národní, pěstovali a zdokonalovali svou vzdělanost národní a nezanikli jako polabští Slované v moři německém a nikdy nezaniknou.

Praví-li náš Palacký o době sv. Cyrilla a Methoděje: „*V pokřesťanění záležela oné doby životní otázka všech národů slovanských*“, aj! za tisíc roků vyslovil r. 1869 ruský dějepisec Mich. Petrovič Pogodin: „Jest-li ruský národ docela nezhruběl, nezdivočil, neznavil se své lidskosti ani následkem 200letých knížecích rozbějův, ani následkem skoro 300letého jha . . . máme děkovati za toto štěstí bohoslužbě v národním jazyku zavedené sv. Cyrillem a Methodějem. *Není ceny, není míry, není váhy pro toto jejich věkověčné dobrodiní*“.

Jestliže tedy tak neocenitelno jest, co sv. Cyrill a Methoděj vykonali svou činností veškerou, v pravdě apoštolskou, pak

činnost tato prospívající pro blaho lidu jak duševní tak tělesné čili pro blaho věčné i časné, činnost apoštolská pro církev i vlast: zajisté bylo to všechno ceněno vysoko velmi u předků našich, a sv. Cyrill a Methoděj i po smrti vděčně byli vzpomínáni a myšlénka cyrillo-methodějská zůstávala jistě živou a blahoploдную, jak uvedli jsme již slovy Palackého.

Chvalně známý učenec, k. a. archivář Frant. Snopek (Ivan Knigoljubec) napsal v tomto směru památná slova: „Život sv. Cyrilla a Methoděje byl život světcův. Že hojná byla jejich zásluha o předky naše, o nás samy, o tom *svědčí úcta*, kteráž, ač soukromá pouze, zachovala se po pět století *Úcta povstala záhy, o tom není pochybnosti.*“

Máme důkazy, že v pravdě záhy povstala úcta soukromá, ač obecná v lidu. Avšak objevují se i důkazy pro úctu veřejnou, církevní.

Tak psáno jest, že u chrámu stoličného v Olomouci v pohrobní kapli kanovníka Telchontia již r. 1310 byl *oltář sv. Cyrilla Methoděje* založen.

Dle zpráv ruských listů r. 1909 náš krajan V. Chvojka, známý po celé Rusi svými vzácnými vykopávkami archeologickými, odhalil v městečku v Bělgorodě, v okrese Kyjevském, zříceniny *kathedrály sv. apoštolů Cyrilla a Methoděje z r 1197* („Čech“ 1909 č. 303. p. 5). Nález to znamenitý a velmi bohatý!

Na dávné a dávné uctívání sv. Cyrilla a Methoděje rovněž ukazují *hodinky církevní čili modlení ku sv Cyrillu a Methoději z konce IX. nebo z prvých let X. století*, kam až klade učený Berčič tak zvanou „Lublaňskou službu“.

Toto trojí svědectví zajisté nám dostačí, abychom usoudili sami, že sv. Cyrill a Methoděj, velicí apoštolové Slovanů, sice umřeli naplnivše dny záslužného života svého, ale že nikterak neumřel duch sv. Cyrilla a Methoděje Cyrillo-methodějská myšlénka žila v národech slovanských!

Historický význam apoštolování sv. Cyrilla a Methoda takto vykládá jeden z nejučenějších nových slavistů Hilferding: „*Cyrillu a Methodovi určen byl ten vzácný osud, že i po uplynutí tisíce let nenáleží ještě úplně minulosti; že i nyní, ve století XIX. (my doložme: XX) jméno jejich nerozdílně spojeno jest se záležitostmi, úvahami a strastmi souvěkého světa slovanského. Nikdo jiný z historických činitelů minulosti slovanské nemůže se v tomto vzhledě s nimi porovnávat.* Tak zvláštní význam dějinný Cyrilla a Methoda jest zcela pochopitelný: byliť za dob minulých jedinými činiteli *všeslovanskými*. Práce jejich náleží rovnou měrou i jižním Slovanům, i západním, i východním. Slovanská Macedonie a Bulharsko počítají je právem za své, svými jmenují je právem Morava i Slováci i Čechové; a Polákům nejsou cizí, neboť Krakovsko (jako část říše Velkomoravské) náleželo pod pastýřskou berlu Methodovu a jakýsi, jinak nám neznámý „kňaz silan velmi, šedá u Vislěch“, byl jím nabádán ku přijetí křesťanství; ba i na zemi lužických Srbů prostíralo se působení

Methodovo. Konečně i těch Slovanů, kteří nazvali se národem Ruským, dotknulo se bezprostředně slovo Soluňských bratří“

Obšírný tento výrok učeného Hilterdinga stojí za přečtení více než jednou.

Po všem světě slovanském byli a jsou až dosud uctíváni sv. Cyrill a Methoděj. Myšlénka cyrillo-methodějská oživuje všechny kmeny slovanské. Aj, kéž oživuje hodně, hodně živě! Jestli to myšlénka *náboženská i národní* ta myšlénka cyrillo-methodějská. —

Pravdou jest a pravdou zůstane po vše věky, co napsal kněz Tomáš Procházka :

S Methodiem svatý Cyrill
památku si v srdci vyryl
u nás věrných Moravanů,
u všech jiných u Slovanův.

U Matky Boží Častochovské.

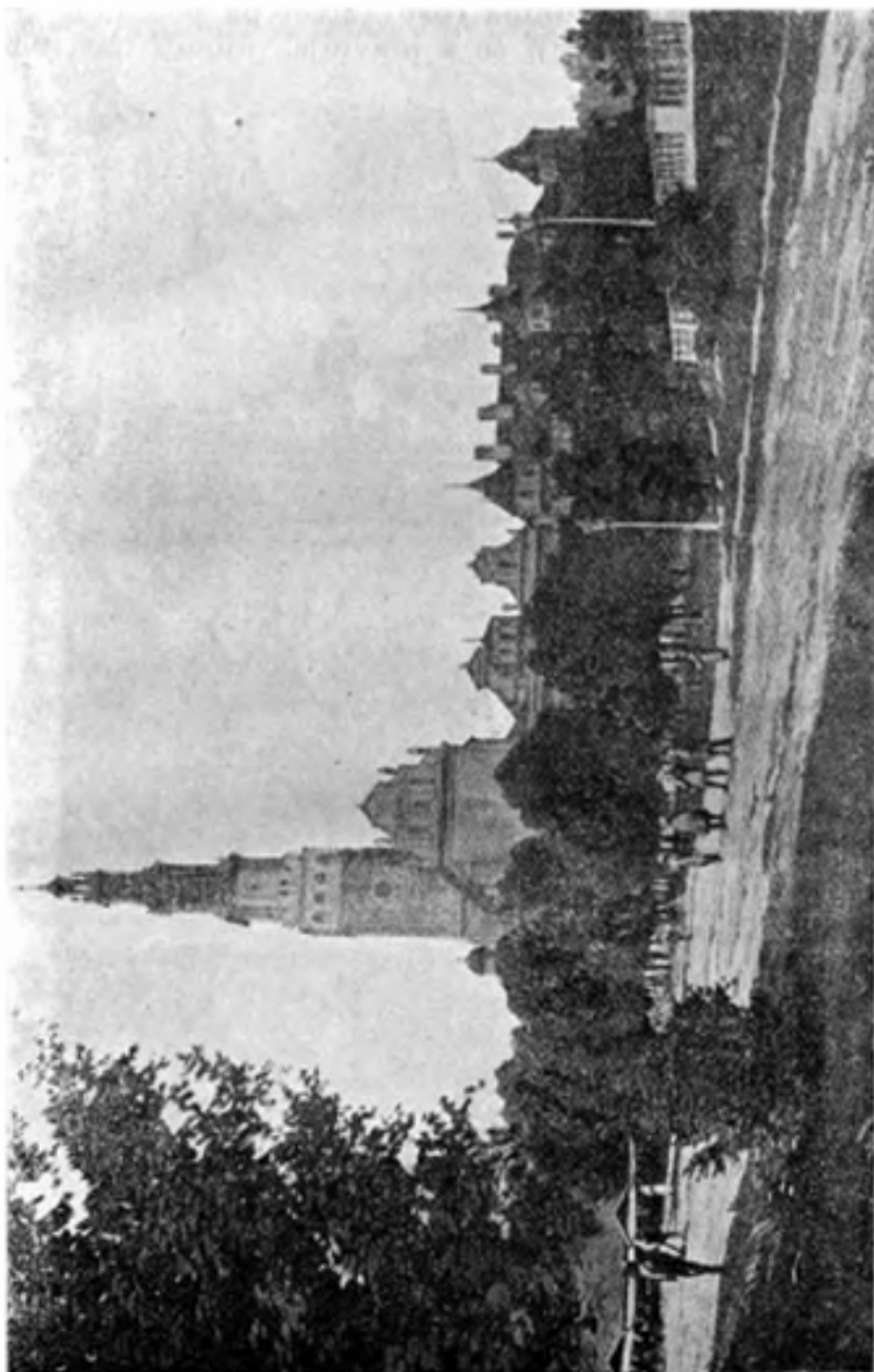
Napsal Frant. Ermis, farář v Bludově.

Drzá svatokrádež, spáchaná v říjnu 1909 na Jasně Hoře v Častochově, vzbudila na všech stranách bolestný úžas a ve mně kromě toho obživly všechny ty dojmy, jichž jsem zažil ve dnech 9.—13. září 1909 ztrávených dílem v tomto předním poutním místě katolické Polsky, dílem na pěkné výstavě polské píle, práce a důmyslu, na níž čestně zastoupena byla i naše česká Morava. Výstava sama, jsouc více méně zdařilou napodobeninou výstavy pražské z r. 1900, samozřejmě tou měrou nebudila u mnohých návštěvníků takový zájem, jako v dějinách památná svatyně Matky Boží na Jasně Hoře, kamž každoročně tisíce a tisíce poutníků ze všech koutů katolické Polsky se zbožným srdcem pospíchají.

Když dne 9. září 1909 zvláštní vlak unášel nás k Častochovu, vítala nás z dálky několika mil, vysoká, štíhlá jehlanovitá věž chrámu na Jasně Hoře. Zdvihajíce se na výšině do značné výše k oblakům, vévodí celé krajině jako maják na širém moři. Ač město Častochov jest dosti veliké — čítá na 80.000 obyvatel — málo mu pozornosti věnujeme. Jest to město tovární. Četné vysoké komíny chrlí ze sebe mraky černého, otravného kouře. Poutník hledá cestu k cíli touhy své — k Jasně Hoře. Drží-li se, vyšed z prostrané, železniční stanice, strany po levé ruce, dojde brzy k mostu, odtud zabočiti jest mu v levo v pravém úhlu do II. aleje, která přímým směrem zavede ho po dobré půlhodině na Jasnou Horu.

Aleje II. jest široká ulice; má uprostřed prostranou, vždy čistě vymetenou, mohutnými košatými stromy zastíněnou stezku pro pěší chodce a po obou stranách tohoto krásného stromořadí, kde i za největšího úpalu slunečního bývá milý chládek

táhnou se hrbolatým kamením dlážděné cesty pro povozy. Domů přepychových tam neuvidíš. Je-li tam který lepší ostatních, sotva mohl by býti porovnán s novými domy v Praze ano i v menších našich městech. To však jest vedlejší. Nám věcí hlavní jest marianská svatyně.

Marianská svatyně na Jasně Hoře.

Z lesa zeleného, bujného stromoví, vynořuje se v pozadí štíhlá věž, která v záři zapadajícího slunce odráží se od světél oblohy jako na zlatě čarovně malovaný obraz. Cesta mírně stoupá a ústí do ohromného, k jihu nakloněného náměstí, bývalého to předhradí obepínajícího ze dvou stran vzácný stánek

Matky Boží, který s přiléhajícími klášterními budovami jeví se úžasným zrakům jako mohutná tvrz, v níž milou velitelkou dobrotivá paní a kde třeba, mocnou ochránkyní i pomocnicí jest Maria všem, kdož pod ochranu její se utíkají.

Postanul jsem na chvílku na památném náměstí, abych si poněkud poodechl a schladl, než do vnitra svatyně se odvážím. Povšimnutí zasluhuje rušný život na podhradí. Přicházející poutníci zastavují se z pravidla, jdou-li průvodem

Brána Lubomirských.

u kamenné sochy sv. Prokopa, postavené hned u vchodu na náměstí; tam se seřaďují a čekají, až pro ně klášterní kněz přijde a do svatyně je uvede. Též odcházející vyprovází vždy kněz až k této kamenné soše.

Byl všední den v oktávě svátku Narození P. Marie -- a poutníci ze všech stran z ruského a rakouského Polska v nejrozmanitějších krojích proudem povodně hrnuli se do i ze svatyně Jasně Hory. Ti, kteří přišli z daleka, měli tu své povozy s proviantem, které ve vzorném pořádku stály vedle sebe na náměstí. Když v průvodě ubírali se domů s vlajicemi

korouhvemi a prapory, povoz za povozem jel volným krokem za nimi v zadu za průvodem. Ač na Jasně Hoře poutníků bylo na tisíce, ohromné náměstí zdálo se býti jen málo zalidněno. Co se tu vejde lidstva, až možno říci, že náměstí je naplněno! Do roka přece tu bývají dny, kdy na náměstí je hlava na hlavě. V tyto dny na více místech vysoko na hradbách sloužívá se mše svatá, aby kněz mohl býti viděn a každý

Kroj v okolí Častochova.

poutník byl účasten oběti nejsvětější. S těchto míst dole shromážděným se také káže.

Do hradu Matky Boží na Jasně Hoře vedou čtyři brány: první brána zve se Lubomírských, ježto kníže Lubobírski dal ji vystavěti. V průčelí brány jest obraz Matky Boží. a nahoře kamenná socha sv. Michala Archanděla se dvěma sochami po

stranách. Přešedše po mostě octneme se před mocnou branou krále Stanislava Augusta Poniatovského, jehož poprsí a odznaky jsou nad branou umístěny, třetí brána nese obraz i jméno bolestné Matky Boží. Za touto branou jest most nad druhým příkopem, který již hraničí s hradbami. Za mostem jest čtvrtá a nejpevnější brána, opatřená pěknou železnou mříží. Nad touto branou viděti jest podobku knížete Vladislava Opolského, zakladatele kláštera. Brána zakončena jest krátkou věží.

Vcházíme do svatyně předsíňkou. Po pravé straně otvírá se široká brána do hlavního chrámu. Poutníka však táhne srdce do kaple, kdež se chová milostný obraz. Dostane se tam, vejde-li přímo do kaple sv. Antonína a zabočí-li do dveří v pravo na chodby klášterní. Po několika zatačkách ocitá se konečně na místě posvátném.

Z opatrnosti, aby drahocenný poklad Polsky — milostný obraz Matky Boží s dítětkem — nebyl nepříteli snadno přístupen a jak se říká, zrovna na první ráně, vystavili kapli tuto ve dvoře klášterním po levé straně hlavního chrámu, takže zdi kostela po jedné a zdi kláštera po druhé straně jsou přirozenou hradbou kaple.

Dopoledne, dokud trvají služby Boží, bývá kaple zbožným lidem nácpaná. Odpoledne bývá tu poněkud volněji a tu teprv možno prohlédnouti zázračnou kapli a to jenom úkradkem, aby dolízavou i odpornou zvědavostí nebyl rušen zbožný poutník ve svých modlitbách.

Kaple dělí se na nerovné částky. Menší a užší i nižší se zázračným obrazem založena od Vladislava Jageilla, krále polského; druhá větší i širší, je oddělena od menší uměleckou železnou mříží a byla vystavena nákladem Lubienkých.

(Pokračování.)

Naše budoucnost v Bosně.*)

Napsal P. Antonín Puntigam T. J. Přeložil člen téhož řádu.

1. Úvodní slovo. — U císaře pána.

Myslím, že mohu o věcech, o nichž tu bude řeč, podati správný úsudek, ježto jsem strávil v Bosně 17 let a jako učitel

*) Sarajevský světící biskup dr. Šarič odporučí tuto práci P. Puntigama ve „Vrhbosně“ takto: Na Bosnu dnes upírá se přemnoho roztodivných očí; málo kdo však ji opravdu a všestranně zná. P. Puntigam byl po tolik let jejím klidným pozorovatelem: stýkal se s dětmi, s dospělými, s měšťany i vesničany, s katolíky i jinověrci. Naši Bosnu zná lépe než mnozí a mnozí, kteří mají dnes v rukou osudy Bosny a kteří bohužel myslí více na své osobní zájmy a pro ně

a vychovatel tamější mládeže měl jsem dosti příležitosti, abych důkladně poznal tamější lid, jeho snahy a potřeby.

Kéž tyto řádky trochu pomohou milované zemi, již jsem život zasvětil!

Bylo 26. listopadu 1908 k polednám. Ve slavnostním sále vídeňského dvorního hradu čekalo přes 400 katolíků z Bosny a Hercegoviny se svými velepastýři. Přes chudobu svou a velkou dálku se jich tolik dostavilo, aby uviděli Jeho Veličenstvo, nového zeměpána, aby mu poděkovali za annexi a dětinně se jemu poklonili. Sotva jsme se mohli dočkat, až císař pán přijde. A když se konečně ukázal, přivítalo ho nadšené chorvatské „Živio!“ Když však bosenské děvy a s nimi všichni přítomní z plna srdce zanotili „Bože živi, Bože štiti“ (Zachovej nám), kanuly císaři slzy po tváři.

„Císař pláče,“ šeptal druh druhu. Všichni byli hluboce dojati a mnohému se oči zarosily.

Po věky toužili po žezle říše rakouské; konečně byli přijati v ni jako děti v dům otcovský; stáli tu jako děti po dlouhé, bolestné odloučenosti kol otce a nemohli se mu nadívat do očí radostnými slzami prozářených.

Byl to okamžik úchvatný, památný. Nikdo z účastníků ho nezapomene. „Slzy císařovy, okouzující přívětivost arciknížete Františka Ferdinanda a v pravdě bratrské přijetí všemi Vídeňany zůstanou nám navždy v paměti,“ pravili bosenští katolíci, odcházejíce z Vídně. Vracejíce se byli všichni přesvědčeni: teď nám nastává nová, šťastnější doba. Kéž naděje tato se splní!

Synům nových říšských zemí jen tehdy bude blaze a jen tehdy v našem mocnářství zdomácní, jestliže tu najdou i nadále onu lásku, se kterou byli pozdraveni a uvítáni

Katolíci bosenští lásky té potřebují a také jí zasluhují: jsouť potomky mučenníkův a krvácejí ještě z mnohých ran. Na několik z nich rády tyto řádky by upozornily a zároveň povzbudily šlechtné duše, by je pomáhaly hojiti.

2. Potomci mučenníků.

Bosna a Hercegovina je země velká, krásná, ale nešťastná. Největší její neštěstí je roztržka u víře; učinila

s očí spouštějí naši lepší budoucnost v Bosně. Přišla nám tudíž malá, ale zlatá Puntigamova brožurka právě vhod. I bude záhodno, seznámíme-li s ní chorvatskou veřejnost, která bohužel stále ještě málo co ví o naší Bosně a Hercegovině, zvláště o katolické. Naše postavení v Bosně a Hercegovině ani teď ještě není bez nebezpečí. Na to se má veřejnost upozorniti a to chce leták Puntigamův. Rád by jarým turem zavolal zvláště na všechny katolíky v Rakousku: „Ujměte se svých bosenských bratrů!“

z [bratří jednoho národa, jednoho jazyka, nepřátele téměř nesmířitelné.

Katolická církev kráčí tam už tisíc let po cestě křížové. První ránu jí zasadil řecký rozkol, k němuž se přiznává do dneška více než třetina obyvatelstva. Pravoslavní zvou se teď „Srby,“ náboženství a jazyk svůj zvou „srbským.“ „Srbové“ ti nejsou nikterak přáteli katolické církve a mnohým z nich byla pro velkosrbskou agitaci a n n e x e, jakoby z čista jasna uhodilo.

Bosenský františkán před okupací.

R. 1463 zaplavil Bosnu divým proudem islam. Kostely a kláštery padaly v rumy a rozvaliny, tisíce a tisíce lidí pro víru povražděno, mnoho jiných pro statky odpadlo; jsou to nynější begové. Katolické církvi bylo trpěti po více než 400 let pravé mučennictví. Synové jí věrní zbaveni byli statkův, jednáno s nimi jako s otroky, bez dovolení sultánova nesměli stavěti ani domku, neřku-li kostela, musili často v noci po jeskyních a lesích slaviti mši sv. a své mrtvé pochovávat.

Což divu, že se jich poměrně málo dožilo okupace. R. 1879 bylo mezi 1,158.164 obyvateli jen 209.391 katolíkův. Podnes ponejvíce jako nuzní „kmetovci“ vzdělávají pole tureckým majitelům půdy (agům) nebo živoří při řemesle. Jediný jejich poklad je víra a kříž. Z lásky k němu všecko obětovali a trpěli. Proto dosud nosí skoro všichni Bosňáci katolíci kříž na prsou nebo na ruku vpíchaný.

(Pokračování.)

Zvěsti ze světa Slovanského.

Z PETROHRADU.

Od doby, kdy ruský car dovolil svobodu svědomí, přešlo mnoho Rusů pravoslavných ke katolicismu. Mezi nimi jsou i dva bývalí pravoslavní kněží Otec Aleksej Evgrafovič Zerčaninov a Susalev, kteří stali se věrnými katolíky. Zerčaninov přijal katolickou víru již dříve než Úkaz o svobodě náboženské byl vydán. Za to však mu bylo krutě pykati; neboť byl vězněn přes dvě léta v suzdalské tvrzi, kdež nelidsky trpěl, ale přece dočkal se tento 60letý kmet radostné chvíle, kdy mu bylo možno zjevně a beztrestně vyznávat víru, k níž neodvratně upřímně lnul. Tito dva knězi chtěli, aby jim úředně dovolili na základě onoho Úkazu o náboženské svobodě založiti obec sv. Ducha, t. j. náboženské společenstvo slovanskokatolického rázu, aby sjednotili všechny ruské katolíky na půdě slovanskokatolické. Avšak vláda nedovolila. Z toho vidno, jak bezvýznamným a lichým jest onen dar carův: náboženské svobody v Rusku dosud není. Vláda jako dříve utiskuje katolickou církev, nechťc uznati pro ni táže práva, jakým ve svobodném státě těší se každá společnost podporující mravní a občanský řád bez cílů politických. Dosud zde dvojí loket až nápadně rozdílný. Obětaví a neohrožení kněží nedali se však zastrašiti a opírajíce se o zákon o jinověreckých obcích, vymáhali takto svého uznání neb aspoň zajistili si svou jsoucnost. Členové této nové obce katolické uznávají všechny články víry katolické, avšak zachovávají obřady, celou bohoslužbu i s rouchy, posty, kalendář, svátky, celý způsob života náboženského jako v církvi pravoslavné. Tuto náboženskou obec vede Otec Žerčaninov, a o jejich záležitostech mohou hlasovati její příslušníci, když dosáhli 25. roku a dosud žili bezúhonně. Toť ovšem počátek, ale třeba, aby obec ta se vykristalisovala, má-li splniti očekávání, jaké do ní jest kladeno. Vyskytnou se jistě i veliké obtíže při mnohých věcech, ale snad podaří se je odstraniti ku prospěchu a rozkvětu katolické církve na Rusku.

Z VARŠAVY.

Nejsou sice dosud odstraněny všechny překážky, jež zabraňují na Rusku přestup ke katolicismu a zvláště missionářská činnost v Rusku jest vyhrazena posud jen církvi pravoslavné, ale přece od r. 1905, kdy byla prohlášena náboženská svoboda, znamená církev katolická patrný přírůstek na úkor úředního

pravoslaví. Co chvíle dovídáme se o nových přestoupeních ke katolicismu. Potěšitelným jest, že toto děje se z přesvědčení vlastně dávná touha se tu plní, přesvědčení nitra vychází na jevo, a to nejen u jednotlivců, nýbrž i hromadně u celých osad. V osadě Komarově v gubernii lubelské přešla velká většina obce ku katolicismu, tak že pravoslavných zůstalo pouze asi 1000. Sousední ves Džeražná přijala skoro celá katolickou víru, tak že tam zůstal pouze kostel s několika pravoslavnými rodinami. Vláda ruská ovšem všemožně hledí tomu zabrániti, poněvadž vidí v této změně náboženského vyznání i změnu národnosti a posílení živlu polského.

Z LUBLANĚ.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda mezi Slovinci. Mezi Slovinci rozšířena byla v posledním půl století »Bratovščina sv. Cirilla in Metoda«. již založil veliký biskup Slomšek. Dosud se toto bratrstvo uchovalo v diecesi lavantské (Maribor), v ostatních diecesích upadlo skoro úplně v zapomenutí. Když však v posledních letech přičiněním čilého profesora dra. Frant. Grivce oživil se zájem pro unii hlavně v diecesi lublaňské, tu ustanovil se v červenci 1909 v Lublani »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda«, jenž jest odbočkou Apoštolátu na Velehradě. V pěti měsících (do 15. prosince) přistoupilo okolo 15.000 členů. Toť slibný začátek. Dá se očekávat, že příštím rokem (1910) počet členů se ještě značně rozmnoží. Naše katolická organisace nadšeně uvítala »Apoštolát«; duševní vůdce naší organisace dr. Krek všem slovinským katolickým družstvům jej vřele doporučil, aby se jevil čilý zájem pro Apoštolát a východní církev; v některých vzdělávacích spolcích, mariánských družinách a j. ustanovila se zvláštní oddělení pro rozšiřování »Apoštolátu«. Tyto nadobyčejné a neočekávané úspěchy jsou nejlepším důkazem, že »Apoštolát« nutně a závažně doplňuje naše katolické organisace. Jsme přesvědčeni, že i na Moravě vzpruží se zájem o Apoštolát, čím více pronikne a upevní se Vaše organisace mezi lidem. Kromě řádných příspěvků nasbíral »Apoštolát« dosud mnoho i mimořádných dobrovolných darů (přes 520 K) na katolické missie v Bulharsku. V ostatních slovinských diecesích »Apoštolát« dosud zaveden nebyl, neboť nelze vše najednou. V lavantinské ostatně není ani potřebou, neboť tam jest posud vždy velmi četně rozšířena »Bratovščina sv. Cirila in Metoda« ustanovená od nejoblíbenějšího slovinského biskupa Slomška. Rozdíl mezi naším Apoštolátem a oním bratrstvem jest v tom, že toto nesbírá příspěvků peněžních, obmezujíc se pouze na modlitbu za stejným účelem; avšak příklad lublaňské diecese působí mocně i na štyrské Slovince (v lavantinské diecesi), že počali sbírat příspěvky dobrovolné pro katolické východní missie. Jak patrné, jest většina Slovinců již nyní sdružena v modlitbě, almužně a díle pro rozšíření

katolické víry mezi Slovany pod praporem sv. Cyrilla a Methoda a blahoslavené Panny Marie.

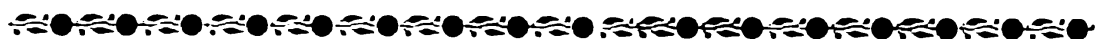
Z BĚLEHRADU.

Ač jsme nepatrnou zemičkou, přece v poslední době dáváme i se svými sousedy v celém světě mnoho o sobě mluvit, ba příliš nescházelo, abychom byli celou Evropu vyšinuli z rovnováhy. Slavná minulost naše je veliká, obdivuhodná, ale i žalostná. Srbsko mělo věhlasné krále, neobyčejné bohatýry, ale i na poli náboženském má kromě nesčíslných trpitelů pro víru od janičarů velikého světce sv. Sávu, jehož osudy později vyličíme. Země původně katolická stala se hlavně vlivem Cařihradu skoro úplně pravoslavnou. Římská Propaganda udává katolíků v Srbsku něco přes 6.200 z asi 2,700.000 obyvatel. Pro celé Srbsko jest jediná diecese určena se sídlem v Bělehradě, avšak již od věkův neobsazena. Farní kostely katolické jsou: v Bělehradě, Kragujeradzu a Niši a spravované jsou toliko dvěma kněžími. V Srbsku vlastně svobody náboženské není. Pod trestem vyhnanství nebo vězení jest zapovězeno státi se z pravoslavného katolíkem. Katolíci jsou též bez milosrdenství vydáni na pospas pravoslavným. Katolíci jsou většinou poddaní Rakouska a málo Italie. Za posledních hroživých dob někteří jako poddaní cizích států, necítíce se dosti bezpečni v Srbsku, je na dobro opustili.

ZE SOLUNĚ.

Nedaleko Soluně, v š e m S l o v a n ů m tím památného, že odtamtud pocházeli slovanští apoštolé, sv. Cyrill a Method, v Zeitenliku zřídili si otcové lazaristé seminář, v němž přes půl sta chovanců studuje jednak přípravné vědy pro bohosloví, jednak bohosloví samé. Vydržovati ústav celý jest přenesnadno, neboť vše pro sebe i pro své chovance musíme si opatřovati sami; obyvatelé totiž svěřivše nám syna, myslí, že jest již zaopatřen a klášter se o něho postará. Trvání a rozkvět našeho semináře leží nám opravdově na srdci, neboť jest důležitým činitelem u věci katolické v Macedonii a od něho vlastně celá missie závisí. Bez dobrých katolických kněží nemožno udržeti katolických obcí. Lid vyznává totéž náboženství jako kněži, není však schopen rozeznati pravdy od bludu. Své oči, svou duši upírá na kněze a, jsou-li tito dobrého katolického smýšlení a bezúhonných mravů, jsou takovými i věřící. Pastýř jest předobrazem svému stádu. Dobrými kněžími byl by lid i důkladněji poučován a jejich život odpovídal by i lépe jejich svatému náboženství; neboť v pravdě, rozkolníci nemají náboženství; během času totiž mnoho ztratili, tak že jim zbývají jen jejich obřady a několik křesťanských tradic a obyčejů. Od našich starých popů nemožno ničeho očekávati, neboť oni dovedou právě jen hmotnou stránku svého svatého úřadu vykonávati a za-

stávati. Neumějí ani kázati ani zpovídati, o výkladu katechismu ani nemluvě, neboť dítky vyrůstají bez náboženského vyučování. Litoval jsem, že jsem nemohl předešlého roku míti popům exercicie pro politické poměry; Řekové i Bulhaři vraždili se navzájem a my jsme se měli nejhoršího od Řeků obávati, kdyby byli zvěděli, že přechováváme tolik popův u sebe. K tomu ještě se přihodilo, že jakýsi Řek byl u nás zabit a z vraždy byli obviňováni naši zahradníci, ač byli nevinní. Možným by to ovšem bylo, neboť v tomto smutném čase i nejhodnější lidé byli schopni dopustiti se nejhorších věcí i vraždy, jsouce zaslepeni politickou a národní záští. Missie můžeme míti na vesnicích hlavně v době postní. Ve východní církvi přijímají věřící totiž pouze v době postní sv. přijímání, proto i my ten čas jsme nuceni voliti, abychom nenarazili bezpotřebně na domácí všeobecné zvyky. Missie samy jsou velmi obtížné. Všude jdou tři missionáři, vydržování na naše útraty. V životě musíme se úplně přizpůsobiti Bulharům, což jest nepříjemným těm, kdož od mládí tomu neuvykli: seděti, jísti i spáti na zemi, postiti se jako Bulhaři; jejich posty jsou velmi přísné: vejce, mléko, mnohdy i ryby jsou zapovězeny. — V Jenidje-Vardar založili jsme dům milosrdných sester; jest nám to velikou útěchou. Pro volnost, jakou nová konstituce pěstuje, neměli jsme zvláštních obtíží. Sestřičky byly ode všech srdečně, upřímně a s největší radostí pozdraveny a přijaty. Máme čtyři sestřičky: dvě pro chudinskou lékárnu a dvě pro bulharskou školu Aby snáze přiučily se bulharštině, vzali jsme si Slovanky (Chorvatky) z Rakouska; pro příbuznost řečí dovedou v několika dnech již dorozumívati se bulharsky. Veškeré zařízení jest u nás velmi jednoduché a chudické; ale Prozřetelnost boží jež nikdy pomoci nám neodepřela, snad nás neopustí ani v budoucnu a doufáme, že za přispění lidumilů budeme moci v několika letech si vystavěti dům, školu i chudinskou lékárnu. Ovšem bude třeba dobrodinců, neboť již nyní potřebujeme každoročně přes 30.000 K. V Jenidje-Vardar máme na 140 katolických rodin; doufáme, že vlivem sestřiček počet jejich se rozmnoží. Již nyní vyslovily přání některé vůkolní vesnice, státi se katolickými. Rozkolníci vyhledávají často naší pomoci, ano i v hodině smrti raděj od nás než od popů dávají se zaopatřovati. Tak žehná Všemohoucí Bůh naše dílo missijní. Kéž bychom pro jeho království co nejvíce duší získali!

OBSAH: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan: Ctitelé Cyrillomethodějští!
— Jan Vychodil: Dějiny myšlenky Cyrillomethodějské u Slovanů. —
Frant. Ermis: U Matky Boží Castochovské. — Ant. Puntigam: Naše
budoucnost v Bosně. — Zvěsti ze světa Slovanského: Z Petrohradu.
Varšavy, Lublaně, Bělohradu, Soluně.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1.5 K, do Německa 1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

O účelu Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Podává Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, jednatel ústř. výb. Apošt.

K nejstarším a nejvýznamnějším slavnostem církevního roku v církvi východní i západní náleží svátek Zjevení Páně nebo sv. tří králů. Spasitel náš přijal toho dne prvotiny z pohanstva, proto s tímto svátkem spojováno bylo v prvotních dobách i Narození Páně, jako by v tento den přišel na svět Vykupitel pro všechny, kdož z pohanstva byli uvedeni do církve svaté. Zvláštním způsobem slaví se Zjevení Páně v Římě v ústavě pro rozšiřování víry, kde možno slyšeti toho dne skoro všechny jazyky světa; má se tím naznačiti pravda, že všichni národové jsou povoláni do království Božího a že Ježíš Kristus přišel vykoupit všechny lidi — stal se Spasitelem všech národů. Neobyčejně svátečně, nádherně, s živou účastí lidu slaví zjevení Páně církve východní. Slavnost děje se zpravidla u nějaké řeky, jejíž voda se svěť a do níž se někdy účastníci i jinověrci pohroužejí, aby se okoupali v jejích posvěcených vlnách.

O slavnosti Zjevení Páně mocněji zajisté jaksi ozývají se slova modlitby Páně: «Přiď království Tvé!» a po přednosti na paměť uvádějí obsah druhé této prosby Otčenáše. Slovy: «Přiď království Tvé!» projadřujeme zajisté vroucí prosbu, aby království Boží nad námi — to jest nebe — nám za podíl bylo. Slovy: «Přiď království Tvé!» prosíme Pána a Spasitele, krále ustanoveného, jehož království je spravedlnost, pokoj a radost v Duchu sv. aby království své v nás různými cnostmi, hlavně věrou, nadějí a láskou upevňoval, aby dle slov apoštolových žil Kristus v nás. Avšak slovy: «Přiď království Tvé» též prosíme, aby království Boží vůkol nás, to jest církve sv. jako zrno horčičné vždy víc a více ve světě se rozšiřovala. Prosíme tu, aby i ve vlastech našich

víra se zakořeňovala a věrou, aby vše prokvašeno a kořeněno bylo. Vímeť, když národ věrou opovrhne, že víra mu odejmuta bývá, že národ takový upadá do tmy, kdežto jinému národu zase světlo víry vzchází.

Vše to má na zřeteli Apošt. sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie, jehož účel dle stanov od obou vrchností stvrzených, vyjádřen jest takto: «Jest církevní spolek pobožný i misijní, který za účel sobě klade sv. katolickou víru mezi Slovary rozšiřovati, hájiti a zvelebovati, následovně všecko podnikati a podporovati, co by k tomu konci prospěšným se vidělo».

Vše tedy, co s věrou souvisí, podporovati, toť účelem Apoštolátu. Věru rozsáhlý to účel, ale i šlechetný a vznešený! Největší fond víry dle úsudku všech zachovali si národové slovanští. Mluv si, kdo chceš a co chceš, toho dle dějin neupřeš, že víra byla a jest výminka, podmínka a podklad veškerého života lidu a všeho co s ním souvisí. Osud a budoucnost národů, a tedy i slovanských, závisí od jejich vztahu ku pravdě zjevené. Proto ať kotví veškeren život ve víře, jen tak nebudeme stavěti na písku a příval nám domu nestrhne.

Apoštolát dbá i to, aby naši bratři slovanští podporováni byli v náboženském směru; bolně dojíká vidíme-li, že Francouzi a Němci ujímají se pobratimů našich, a my že doposud málo jsme činili pro ně, aby s námi «jedno byli».

Horuje se pro vzájemnost slovanskou, ale nesmí se zapomínati, že tato je splnitelná a trvalá jen na základě víry. Posledním cílem a účelem apoštolátu dle přání tak zhusta papeži římskými vyjádřeného jest — unie (sjednocení.) Apoštolát má tedy všechny národy slovanské uvést do lůna církve katolické, seskupiti v pestré směsici slovanské kolem skály Kristovy. Na nás jest, abychom se toho díla v pravdě katolického, apoštolského a slovanského ujali a je dostatečně podporovali.

Po přednosti jest ovšem úlohou velebného duchovenstva, aby po přání nejdůstojnějších arcipastýřů našich zaváděli ve farnostech a rozšiřovali Apoštolát. Ač třeba otevřeně vyznati, že hlavně v nynější době jest to úlohou nesnadnou, že mnoho a mnoho jiných spolků a bratrstev zavedeno, nicméně dovolává se apoštolát, jakožto spolek hlavně náš, podpory a rozšiřování. Nemá býti na újmu jiným spolkům Apoštolát náš. Třeba uvážiti, že kdyby dnes všude byl zaveden Apoštolát, z polovice peněz nasbíraných v diecesi mohlo by se ročně přemnoho udělati, a že by třebas různé sbírky jednotlivců úplně přestati mohly, a že by apoštolát vše obstarával. Třeba úplně naznati obtíže, než nicméně aspoň v každé farnosti budiž ve známost uveden Apoštolát, a zajisté dle zkušeností sdělených časem členové a dobrodinci se přihlásí. Kde potuchy ani nebylo o podobných spolcích, stal se Apoštolát po ohlášení populárním. Velebné duchovenstvo různé podniky beze všeho odporu vydatně podporovalo; mnohé podniky obrátily se pak přímo proti víře, zde při apoštolátě obavy té není. (Pokrač.)

Katolíci bulharští.

Podává Ad. Jašek.

Zájem o politický, kulturní, náboženský a národohospodářský vývoj národů balkánských roste ode dne a jest dnes v Evropě otázkou nejvíce přetřásanou, napínající všechny kruhy, jedny obavou, jiné nadějí v budoucnost. A vskutku zajímavé jest nejen pestré seskupení národních na Balkáně, nýbrž povšimnutí hodná jest i tamější směsice náboženská. Setkáváme se tam s mohamedány rozkolníky, katolíky s obřadem latinským i slovanským, židy i zbytky různých sekt náboženských. Nás nejvíce poutají Bulhaři. Jako ostatní Jihoslované měli i tito svou kolébku mnohem severněji někde nad horami karpatskými, snad i v blízkosti Volhy a odtud počínali se již v třetím a čtvrtém století po Kr. Pánu prodírat k Dunaji a v šestém stol. vstoupili na Balkán. Usedli tam kmenové slovanští přebývající dílem v poddanosti Řeků, dílem pod vlastními knížaty, byli záhy přičiněním kněží řeckých i latinských s křesťanstvím obeznámeni.

Proto když Bulhaři vtrhli do oněch krajín slovanských, našli již stopy křesťanství mezi usedlým obyvatelstvem, a kněží řečtí konali jistě u nich missie, ovšem s pranepatrným úspěchem. Pokřtění celého národa bulharského událo se nepochybně přičiněním sv. Methoděje za knížete Borise, jenž se dal r. 864 pokřtiti.

Úskokem podařilo se na čas odtrhnouti Bulhary od stolice římské a přiděliti je k patriarchu cařihradskému, avšak věrnost Bulharů k Římu neochabla. Z Moravy vypuzení žáci Methodějovi zanesli k nim slovanskou bohoslužbu. Svatý Kliment, horlivý žák sv. Methoděje, později biskup bulharský, povznesl církev bulharskou na vrchol jejího rozkvětu a se svými druhy zvelebil nesmírně písemnictví slovanské. Církev bulharská zůstávala v obcování s Římem, ale blízkost Cařihradu působila neodolatelně, jak v náboženském tak i politickém směru: v obojím podlehl Bulharsko Cařihradu.

Obnovitel bulharské říše Kalojan († 1207) zjednal sice unii (sjednocení) s Římem, která však již za druhého nástupce jeho zanikla. Další pokusy papežské o získání Bulharů zůstaly bez trvalejších úspěchů. Koncem čtrnáctého stol. své mrzkosti prováděli v Bulharsku již Turci. Stát bulharský podroben Turkům, církev Řekům a veliká část národní literatury stala se kořistí červů, molů, plísň a řeckotureckého vandalismu. Od pádu cárství bulharského koncem šestnáctého stol. byli Bulhaři v Evropě zapomenuti. V minulém století vzkřísil se opět národ bulharský k národnímu vědomí a předloni k samostatnému politickému životu.

Co do náboženství, byli tedy Bulhaři rozkolníci, něco mohamedánů a jen velmi nepatrné procento katolíků. V letech šedesátých minulého století však opět navázali někteří styky s Římem a skutečně došlo k unii, několik tisíc jich přistoupilo k církvi kato-

lické. Všechny Bulharů se dnes udává přes 5 milionů. Kolem tři mil. jest jich v Bulharsku samém, přes milion v Macedonii a mimo to roztroušeni jsou v Rusku, Malé Asii a Rumunsku. Náboženstvím hlásí se dnes většinou k východní církvi pravoslavné, asi 20.600

Bulharští studenti po příchodu do slovanského semináře v Kara-Agači.

k mohamedánům, kteří slují Pomáky, a 30 až 35 tisíc k církvi katolické. Kolem dvaceti tisíc katolíků jest obřadu latinského, ostatní východního slovanského.

Arcibiskupem pro katolíky latinského obřadu jest J. M. Rob. Menini, z řádu kapucínského se sídlem v Plovdivě. Tento ctihodný

stařec ducha v skutku apoštolského navštívil hrob sv. Methoděje na Velehradě a súčastnil se prvního sjezdu unionistického tamtéž r. 1907. Unité jsou podřízeni J. M. Michaeli Petkoŕfu, apoštolskému vikaři v Tracii a biskupu sjednocených Bulharů v Drinipoli.

V Bulharsku jest pro unii církevní půda velmi přízniva. Nynější missionáři doznávají, že na Balkáně bylo by přistoupilo na statisíce k církvi katolické v letech 1860 a 1894, kdyby byli měli dostatek horlivých kněží domácích a kdyby byli tehdejší missionáři dobře znali tamější poměry a byli se postavili na národnostní stanovisko bulharské. Mezi Bulhary je sice mnoho náboženské vlažnosti a lhostejnosti, poněvadž duchovenstvo pod řeckým vlivem ztratilo apoštolského ducha, ale obyčejný lid uchoval si dosti zbožnosti a rád přistupuje ku sjednocení (= unii) s církví katolickou, když vidí, že může zůstatí beze všech obtíží věren národním tradicím a nábožensky bude o něho lépe postaráno.

Hlavní však podmínkou pro úspěch unie jest dostatek horlivých kněží domácích. Neboť byť missionáři z cizích zemí přinášeli svému povolání sebe větší oběti, byť i zřekli se bohoslužebného obřadu, v němž vyrostli, a jen aby zdar svého poslání zabezpečili, přešli k obřadu východnímu, přece lid je považuje za cizince, chovaje se k nim chladně, pohlížeje k nim s nedůvěrou a zaujat jsa k nim mnohými předsudky, které zdržují neb i kazí zdar jejich missií. Tyto překážky mohou býti odstraněny jen kněžstvem domorodým, vyšlým z domácího lidu.

Toto dobře vycítili a postřehli na Balkán vyslaní již papežem Piem IX. otcové assumptionisté, z nichž někteří se zvláštním svolením blahé paměti Slovanstvu velmi nakloněného sv. otce Lva XIII. přešli z obřadu latinského k obřadu východnímu a na podnět téhož velikého papeže založili na Balkáně tři semináře: slovanský v Kara-Agači u Drinopole, řecký v Kum-Kapu (v Cařihradě) a řeckoslovanský v Chalcedoně, aby si zajistili kněžský dorost domácích.

O nadané, bezúhonné, vytrvalé opravňující k nejlepším nadějím do budoucna chovance, by nebylo nouze. Balkánští Slované přivádějí hochy k otcům assumptionistům s prosbou „aby se jich ujali a je přijali do svých ústavů. Ovšem předpokládají a očekávají, že ústav postará se bezplatně nejen o vzdělání chovanců, nýbrž i o jejich výživu, ošacení atd., neboť pocházejí většinou z chudých rodin. A tu missionářům připadá těžká úloha: dbáti o vzdělání ducha svých svěřencův a starati se o vlastní i jejich skývu chleba. Aby dílo své apoštolské umožnili a usnadnili, zavedli »**denní chléb sv. Methoděje**«, pozůstávající v péči o denní výživu seminaristů. Kdo se súčastňuje této oběti, zaplatí pro určitý den spotřebu chleba pro hochy v obnosu asi 20 K. Každý dobrodinec může si voliti den, v němž by chtěl zvláštního požehnání nebes dosíci, na př. den svých narozenin, jmenin, sňatku, úmrtí některého člena rodiny atd. O tomto dni před každým jídlem vzpomíná kněz dobrodince v jídelně přede všemi schromážděnými takto: »Dneš-

ního dne daroval nám chleb náš vezdejší dobrodinec náš N. N., (oznamuje jeho jméno), načež seminaristé odpovídají modlitbou: »Odměň, o Pane, životem věčným všechny ty, kteří ve jménu Tvém nám prokazují dobré!« Téhož dne slouží se za onoho dobrodince mše sv., již obcují všichni seminaristé. Jeden z nich jde při ní ku sv. přijímání za dobrodince. Jak misijnáři tak i chovanci kladou si za svatou povinnost, pamatovati při modlitbách na své dobrodince.

Tak hledí otcové assumpcionisté vychovati balkánským Slovanům jejich vlastní syny na kněze, kteří by pak v rodném kraji získávali duše vlažné a lhostejné Kristu a uváděli zbloudilé krajany do lůna církve katolické. Uvádím jen jediný výňatek z dopisu P. Saturnina, představeného slovanského kněžského semináře v Kara-Agači na důkaz, jak jest tam třeba kněží: Častěji přicházejí k nám starostové rozkolných obcí a žádají o kněze, kteří by je vyučovali ve svatých pravdách náboženských. Ne méně než deset takových obcí čeká na splnění svých přání, než bohužel pro nedostatek katolických kněží musili jsme, ač s krvácejícím srdcem, odřici dosud útěchu těmto po věčných pravdách prahnoucím duším. Máme sice několik kněží, ale zaměstnání jsouce od rána do večera, nemohou zdolati veškeré práce po nás dožadované. Zde jsou pravdivá slova evangelia: »Pane, žeň jest hojná, ale dělníků málo!« »Proste proto Pána žní, aby poslal pracovníky na vinici svoji!«

Otcové assumpcionisté zasluhují vydatné naší podpory, neboť působí vskutku apoštolsky, hledajíce jediné spásu nesmrtelných duší. Jsou dobře obeznámeni s tamějšími poměry a snaží se dle přání nezapomenutelného papeže Lva XIII. sjednoceným uchovati a zajistiti jejich obřad slovanský. Mají mezi sebou i věhlasné odborníky v otázkách východní církve se týkajících a neustále obohacují v tom směru bohoslovnou literaturu. Jejich horlivost a nadšení jest i v tom zřejmé, že dva členové jejich navštívili loňského roku unionistický sjezd na Velehradě, nelekajíce se daleké cesty až z Cařihradu, s největším zájmem sledovali celý jeho průběh a nemálo přispěli bohatými vědomostmi svými k jeho zdaru.

U Matky Boží Častochovské.

Napsal **Frant. Ermis**, farář v Bludově.

(Pokračování.)

Oltář.*) na němž umístěn zázračný obraz v rámci z ryzího zlata, pořídil nákladem 100.000 zlatých Jiří Ossolinski, kancléř koruny polské. Klášter Pavlánů přispěl k výzdobě oltáře 1900 hřívnamí stříbra. Ebenová část oltáře zhotovena ve Varšavě, stříbrná

*) Popis oltáře a jeho skvostů dle knihy: »Przewodnik po Jasnej Gorze w Czestochowie«. Viz také časopis »Čech« č. 301. z 31. října 1909,

v Gdansku. Za vzor sloužil malinký oltářík sv. Kazimíra, před kterým se kráievič modlíval, a kterýž uložen jest v památkách klášterních. Oltář tento posvětil r. 1650. dne 8. září arcibiskup hnězděnský Lubienski za účasti 400.000 lidu.

Zázračný obraz bývá odkryt toliko při službách Božích, jinak zakrývá ho stříbrný štít, na němž vytepán jest obraz Nejsv. Trojice, votivní to dar Dzialinských z r. 1675. Oltář ozdoben jest

Vnitřek svatyně Častochové.

šesti anděly ze stříbra a zrcadly, drahocennou bulavou, z nichž jedna, dar to krále Jana Sobieského, jest křišťalová, brilanty ozdobena, se zlacenou rukojetí ze stříbra. Na oltáři jest stříbrné antependium s erbem Ossolinských. Kde jsou nyní pěkná zrcadla, které vidíme po stranách oltáře, bývaly jindy stříbrné sochy sv. Pavla a Antonína, které ruská vláda r. 1812 zabrala na úhradu válečných

výloh. Měly obě cenu 1 milionu dolarů. Sedm lamp před oltářem a čtyři další jsou dary různých osob.

Pro zázračný obraz jsou pláštiky tři: perlový na aksamitu blankytném, rubínový na aksamitu zeleném a brilantový na aksamitu karmazinovém. Vyměňují se na Velký pátek. Pláštiky ty byly pořízeny r. 1717, kdy konala se korunovace zázračného obrazu zlatými korunami, jež došly z Říma jako dar papeže Klementa XI. Této slavnosti súčastnilo se na 150.000 poutníků z Polska, ze Slezska, z Uher a Moravy. Perlový plášťik na modrém aksamitu ukradli zloději v říjnu 1909 a s ním ještě mnoho jiných skvostů, jichž cena odhaduje se velmi vysoko. Hlavy na zázračném obraze před krádeží zdobily dvě koruny z ryzího zlata, brilanty posazené, které přidržovali dva andělé ze zlata, posetí drahokamy. Stěny svatyně pokryty bývaly drahým aksamitem janovským ze XVI. století, jehož dárcem byl králevič Jakob Sobieski. Na stěnách zavěšeno bylo mnoho záslibných darů, jejichž popis i jména dárců vynecháváme, protože i těch zmocnili se zloději.

Tuto část kaple odděluje od větší vysoká železná mříž, nad níž umístěno jest sedm svícňů a dva andělé nesoucí nápis Nejsv. Jména Ježíš. Umělé mřížoví toto zhotoveno bylo v Gdansku, ale nedosahuje až ku klenbě a tak se stalo, že zloději snadno přešli mříž a dostali se až k milostnému obrazu.

Druhá část kaple, jež jest větší, sloupovým rozdělena jest ve tři lodi. Prostřední jest nejvyšší a bohatě vyzdobena krásnými sádrovými štuky s obrazy představujícími výjevy ze života Nejsv. Panny. Kaplí vroubí tři galerie. Proti zázračnému obrazu je galerie pro varhany, zpěváky a hudebníky. V lodních částech kaple jsou ještě jiné poboční oltáře a památné věci, jichž popis zabral by mnoho místa i času. Stačí, řeknu-li, vylíčit a popsav hlavní věci, že celá výzdoba a úprava kaple působí na člověka úchvatným dojmem, při němž v duši probouzí se přesvědčení, že zde Matka Boží jistě divy tvoří. Tato zázračná kaple jest skutečně přebohatou klenotnicí obětovaných skvostů, ale více místem milostí přehojných, z nichž na pohled nejmenší milost Mateří Boží vyprošená všechny zde nashromážděné poklady nadpřirozenou cenou jistě vyváží.

Měl bych nyní pustiti se do popisu hlavního chrámu na Jasné Hoře. Povím zkrátka, že jest to svatyně trojlodní, zašvěcena P. Marii na nebe vzaté. Jest též pěkně vyzdobena, ale zázračná kaple ji nádherou předčí; do ní polský lid složil vše, co kde měl pěkného a drahocenného. I zde jsou v bočních lodích památné kaplice s několika oltáři.

Otec sakristán kyne nám, abychom ho následovali do klenotnice. «Skarbiec» jasnohorský poskytuje též mnoho pastvy pro oči. Co tu nashromážděno drahocenných uměleckých věcí a posvátných nádob, majících cenu do milionů! Podívejme se uměleckému provedení toho kterého předmětu i štědrosti dárců, již nynější pokolení, byť i mohlo, sotva bylo by schopno. Jaká to živá víra

žila v duších jejich, že je k takovým obětem dovedla nadchnouti! — Čím dál tím více pocituji úctu před národem polským, k takovým obětem vždy hotovým.

Než aby nás hlava ze samých hlubokých dojmů nebolela, pojďme ven na zdravý vzduch. Půjdeme po hradbách a obejdeme celý klášter. Hradby ty tak často vzdorovaly dobyvačnému nepříteli a viděly ho odtud s hanbou utíkat. (Pokračování)

Naše budoucnost v Bosně.

Napsal P. Antonín Pautigam T. J. Přeložil člen téhož řádu.

(Pokračování.)

3. Znamená annexe konec útrap?

Okupace Bosny Rakouskem-Uherskem rozervalá pouta otrocká. Ovšem nesplnily se všechny naděje a tužby katolíkův. Ale přece si církev volněji oddechla a učinila za posledních třiceti let značné pokroky.

Bosňáčka na ulici.

Za dob tureckých konali duchovní správu výlučně františkáni. Jim děkujeme za to, že se víra zachovala. Nosívali turecké šaty a kníry a lid je zval „strýčky“ („ujaci“), by jich neprozradil.

Po okupaci byla zavedena církevní hierarchie: Dr. Josef Stadler, professor bohosloví v Záhřebě, byl jmenován arcibiskupem sarajevským a dva domácí františkáni byli ustaveni biskupy v Mostaru a Banjaluce. Pro výchovu domácího duchovenstva světského bylo povoláno Tovaryšstvo Ježíšovo, jež řídí v Trávníku chlapecký seminář a arcibiskupské gymnasium a v Sarajevě seminář kněžský. Z těchto ústavů vyšla už hezká řada kněží, mezi nimi i znamenitý světící biskup sarajevský Dr. Ivan Šarić. Církevní život na mnoha místech nadějně se rozvíjí. Tak na př., abychom se aspoň o jedné věci zmínili, vzkvétá v Sarajevě, kdež bylo před 30 lety sotva 800 katolíků, dnes 16 mariánských družin.

Dle nejnovější statistiky má Bosna dnes něco přes 1,800.000 obyvatel. Z nich je 782.851 „Srbů“, 602.200 moslemínův a 400.081 katolíkův. Mimo to je tam ještě 11.007 židův a 6.747 protestantův.

Katolíků tedy značně přibýlo, nikoli konversemi, ale po-
nejvíce přistěhovalci.

Dne 7. října podepsalo Jeho Veličenstvo manifest, jenž
ohlašoval bosenskému lidu šťastnou událost annexe. „Srbové“
přijali konečné přivtělení Bosny k Rakousku-Uhersku s němým

Srbové v Bosně.

klidem; ani na Turcích nebylo znáti radosti. Tím hlasitější byl
jásot katolíkův. Také oni byli hodně rozladěni, zvláště poslední
leta. Teď vzplanula jejich stará láska k naší říši. Radostné
výstřely hlásaly blahou zvěst, domy byly slavnostně osvětleny
a prapory ozdobeny; staří mužové, kteří ještě zažili dobu tu-
reckou, plakali jako děti, že se toho dne dočkali. Bosenští

katolíci slavili den annexe jako konec pětistyletých téměř útrap, jako vzkříšení své náboženské a politické svobody.

Byli by se zklamali? Nám nelze tomu uvěřiti. Bylo by to zrovna osudno netoliko pro tento zmučený lid, ale toutéž měrou i pro zájmy mocnářství v nové zemi a na celém Balkáně. Vždyť katolíci bosenští a hercegovští jsou nejspolehlivějšími, stálými pohraničáry církve a říše na východu mocnářství. Válka se Srbskem je zažehnána neb odložena; ale kulturní a hospodářský boj proti těm našim hraničárům rozzuří se přes to nebo snad právě proto tím úporněji. Proto jim třeba horlivé podpory všech, jimž trochu záleží na zájmech církve a našeho mocnářství v nových říšských zemích. (Pokrač.)

Zvěsti ze světa Slovanského.

Z Moskvy. Nezapomenutelný zůstanou mi v životě dojmy, jaké jsem zažil ve středu Vašem o slavnostních dnech druhého sjezdu unionistů na posvátném a všem Slovanům drahém Velehradě. Byly o chvíle, kdy duše byla opojena štěstím nesmírným, věříc, že přece jest možné sblížení ano i sjednocení Slovanstva aspoň na poli náboženském, byly to chvíle, kdy srdce plesalo, cític se ač daleko od vlasti přece jako doma mezi bratry, již závodí v úctě a lásce k bratřím sešlým se ze světa ke krbu rodnému. A jak raduji se upřímně, dostav zprávu od Vás, že myšlenka cyrilomethodějská, jejíž sílu a význam jsem na Velehradě teprve spatřil, pochopil, ocenil a v budoucnost její uvěřil, se u Vás blahodárně rozvíjí, mohutní a stává lidovou založením Vašeho nového časopisu. Milerád budu Vám podávati zprávy pro »Apoštolát« z rozsáhlých krajů ruských, ač na druhé straně svírá se mi srdce bolem, když mám líčiti tak žalostné zdejší poměry církevní, a bojím se, že strhuji z Vás onen idealismus o národě ruském, jaký jsem seznal nejen u Vás, nýbrž i u většiny zástupců Slovanstva, s nimiž jsem měl příležitost setkat se za svého pobytu na Moravě. Bolno jest mi u srdce, když tyto zprávy Vám podávám, ale jsem přesvědčen, že Vaše nezištné a šlechetné přátelství k nám nebude ztenčeno. Církevní život v Rusku jest plný stálých a nesčíslných zlořádů a chování ke katolickým Slovanům jest ve všem opáčné chování těchto k ruským rozkolníkům. Vám jest to těžko pochopiti a sotva uvěříte, dokud sám na vlastní oči nepřijdete se přesvědčit. Nemůžete si ani představití celé té zásadní protivity mezi chováním katolíků ke schismaticům a těchto k prvým. Nepřátelství ono proti katolíkům (Polákům) trvá nejen z politické příčiny, nýbrž i kdyby se utvořila skupina čistých Rusů-katolíků, uvalí na sebe nepřátelství celé společnosti ruské jak občanské tak církevní, povede se rozhodný a důsledný boykot proti ní. Na Vele-

hradě slyšel jste poměry ty líčit ústy Poláků, a oni to dobře znají, neboť mluví ze zkušenosti, sami trpíce. Kdož jen z daleka boj ten sledují, ať Slované západní či neslované, soudí zpravidla ideálněji. Vy Moravané nejste ani schopni tak nízkého boje, tak nicotného, ale i zarytého nepřátelství. **Morava, kolébka a sídlo čisté nábožensko-národní myšlenky, zůstala věrná svatým cyrillo-methodějským tradicím. Ona jest vždy hotova spěchat s bratrským objetím všem dítkám slovanským bez rozdílu vyznání a národnosti, jest plna neupřímnějších snah, a ač obřad a duch náboženský jest latinský, přece srdce jest slovanské. V Moskvě však obřad jest jazykem slovanský, ale srdce jest tatarské.** V odpověď na bratrské láskyplné pozvání není tu ničeho kromě zlomyslného kousání. Dostí se mluvílo svého času v západní Evropě o slavjanofilském směru, jaký se vskutku zrodil v hlavách několika myslících Rusů v letech 40—60 minulého století, který však dnes již vymizel i z intelligentní ruské společnosti. Ale myslíte, že tyto idee rozšířily a ujalý se v lidu? Prostý lid o nich vůbec ani nezvěděl a dosud o nich neslyšel; lid ruský si dosud neuvědomil, že je národem slovanským. Páni jeho si přejí, aby takové »cizí zvěsti« k uším jeho vůbec ani nedolehly a proto někdy až směšně úzkostlivě dbají, aby podobné myšlenky národnostní se do lidu netrousily a neujaly; a do těchto nařízení vlády vpleteno jest náboženství jako pomocná část pro dosažení úmyslu vládních. **Náboženství není tu volné, neodvislé od idey státní, ono musí někdy dělati berana, aby lid přiklonil se ku tvrdým nařízením vládním. Tu vězí též i příčiny, proč církevní sjednocení nebo vůbec aspoň nějaké sblížení katolíků s pravoslavnými lidu v Rusku naprosto jest neznámo.** Lid o nich neslyšel, tisícerým způsobem jest střežen, aby o nich nezvěděl a intelligence jest nyní k náboženským otázkám vlažná nebo většinou již lhostejná, ba dokonce nepřátelská. Zvláště »v pravdě ruští patrioti« jsou zpravidla osvědčení liberálové, kteří nenávidíce katolickou a opovrhující vlastní pravoslavnou církví, tíhnou spíše k protestantům, starokatolíkům, anglikánům, mariavitům, sektářům. Jiní, a takových je množství, jsou nepřáteli jakékoli církve. Vraceje se z Velehradu pln nadšení do vlasti své, chtěl jsem dle Vašeho přání tiskem pracovati za nějakým sblížením mezi katolíky a pravoslavnými a takto v život uvést mezi Rusi Vaši ideu cyrillo-methodějskou. A myslíte, že jsem našel některý časopis, jenž by přijal podobný článek? Není tu ani jediného světského listu, jehož redakce by byla ochotna hlásati smírné spolužití a sblížení dvou největších a sobě nejbližších církví křesťanských, o časopisech výslovně církevních ani nemluvě. (Pokračování.)

Z Petrohradu. Bude asi zajímati čtenáře Vašeho časopisu, sdělím-li, jak nabývá katolicismus nové půdy na široším území ruském po prohlášení manifestu cářského ze dne 17. (30.) dubna 1905 o náboženské svobodě. Po potlačení poslední diecese uniacké (chelmské) na Rusku v letech pětasedmdesátých minulého sto-

letí byli slovanští katolíci na Rusku zastoupeni většinou živlem polským a za něi vesměs považováni. Říkalo se: co katolík, to Polák. V posledních letech bylo často čísti v listech zprávy o hromadném přestupování pravoslavných ke katolicismu. Byli to většinou oni tak zvaní pravoslavní, jež jen násilí ruské poutalo k církvi vládní, kteří však smýšlením nikdy nepřestali býti katolíky, poněvadž bývalá unie, k níž starší pokolení ještě náleželo, byla násilně a podvodně potlačena. Vláda ruská totiž zúmýslně nechtěla dopustiti, aby vznikla opětně unie s Římem, anebo, jak posledně si přála svatá stolice, aby se utvořila nová obec katolická čistě ruská, jež dle obav ruských mohla se státi osudnou pro vládní církev pravoslavnou. Že však jest i dosti pravých Rusů, již lnou ke katolicismu, svědčí o tom utvoření loňského roku katolické obce ruské »Svatého Ducha« v Petrohradě, jakož i různé projevy horující pro katolickou církev. Podávám tu úryvek, jež uveřejnil nedávno známý a vynikající člen ruské společnosti Petr život po zavedení u nás volnosti svědomí vytváří již prvé Boborykin v denníku »Russkoje Slovo«. Píše: »Ruský život po zavedení u nás volnosti svědomí vytváří již prvé útvary katolicismu — ruskou církev katolickou. Ukázalo se, že nejen unité v západním Rusku, nýbrž i praví Rusové v městech uprostřed intelligentních vrstev nabývají přesvědčení a veřejně vyznávají: Jsme katolíci Rusové a nejsme Poláci. Toužíme vytvořiti své katolické obce ruské, chceme míti duchovní ruské (svjaščenníky) a nikoli kzięze polské, své modlitby, chrámy s názvy svatyně a nikoli kościoła. Kázání i zpěvy chorální ať jsou ruské a nikoli výhradně jen polské. Tak toho vyžaduje rozum a spravedlnost. Život i tu se ukázal silnější nežli osobní přání. — Nedávno tomu — sotva 11 let — byl jsem u audience u papeže Lva XIII. a rozmlouval jsem s ním o jeho oblíbeném předmětu — sjednocení církví. Tehdy skoro celý ruský tisk neprováděl správné tolerance náboženské a volnosti svědomí, jak jich měl hájiti. V Rusku bylo tehdy na 12,000.000 poddaných náležejících do církve katolické. Avšak katolíků Rusů vyznávajících otevřeně tuto víru ještě nebylo. Co jsem se osmělil upřímně Jeho Svatosti sdělit, podávám tuto zkrátka: Každý průkopník a obhájce volnosti svědomí v Rusku, byť byl dokonce i volnomyšlenkářem (dle dnešních pojmů), jest povinen vší silou potírat zakládání volných obcí katolíků ruských. I Lev XIII. očividně velmi rád byl by jim povolil služby boží v jazyku ruském a pravdě podobně byl by jim dal i jeden z římských kostelů neb aspoň iednu loď zbudovanou po vzoru řeckém, avšak tehdy nebylo v Římě ani 10—20 čistých Rusů, kteří by práhli po vlastní svatyni neodvislé od polskounických, jež byly v Římě ode dávna. Nyní takoví Rusové se již našli. Více než pravděpodobně v brzku budou míti v Petrohradě, v Moskvě i v jiných městech po Rusku nejen kostely uniatů, nýbrž i svatyně katolíků-Rusů. Ovšem tu vznikne otázka o vysvěcování kněží. Vyšší hierarchie katolická jest u nás polská, leč

ne všude. Jsou i Němci katoličtí duchovní — poddaní ruští; jsou i preláti, nemýlíme-li se, ne polského, nýbrž německého původu. Víra křesťanská jest věrou všeobecnou, všelidskou — katolickou, nezná ani «žida ani řeka». Dosud nebyla však přetřesena vážná otázka: Budou-li totiž ruské obce katolické se všemi čistě ruskými chrámy unické či budou též římsko-katolické v užším toho slova smyslu. Budou-li žádati, aby jazyk liturgický byl toliko ruský, pak to bude unie a nikoli katolicismus římský. Velmi pochybuji, že by papež Pius X. povolil mši sv. dle římského obřadu. Ty církve východní (počínajíc řeckou), které uznávajíce primát římského papeže, zachovaly si bohoslužbu v národním jazyku, jsou všechny církvemi uniatskými, nikoli římskými. Na to dlužno pamatovat.»

Ze Lvova. Postavení sjednocenného rusínského kněžstva v Haliči. Na rakouské půdě Haliče stýkají se dvě slovanské řeči: polská a rusínská, a tři obřady církve katolické: latinský, řecko-slovanský a armenský. Poláci náležejí k obřadu latinskému, kdežto Rusíni sjednocení s Římem přidržují se obřadu východního slovanského. Rusínský živel jest na východě silně zastoupen a po stránce náboženské u větší výhody nežli Poláci. Sjednocení náležejí do tří diecesí (Lvov (metropole), Přemyšl, Stanislavov). V celé Haliči mají Rusíni sjednocení na 1875 farností, kdežto Poláci jich mají o celý tisíc méně; světského kleru latinského jest přes 1600 osob, kdežto rusínského kolem 2600. Jak oprávněné jsou stezky do pravoslavného kněžstva na Rusi, že většinou stojíc na nízké úrovni mravní a postrádajíc hlubšího vzdělání, nepožívá ani u lidu ani u intelligence vážnosti a důvěry a budí stav jeho jen útrpnost, tak dlužno uznati, že sjednocené kněžstvo rusínské v Haliči stojí poměrně na vysokém stupni vzdělání, jehož dovede při své pastoraci využítovati. Vliv rusínského duchovenstva na lid jest dle hlasů polských vydatný, větší nežli polského, ana u onoho působí na své okolí celá rodina, jež dodává národu též značné procento intelligence katolického smýšlení. Fara rusínská bývá střediskem vůkolního lidu a ohniskem všech podniků tím vydatnějším, čím užším svazkem spjatí jsou lid a kněžstvo. Fara rusínská bývá vzorem osadě a dílnou všeho hnutí mezi farníky.

Z Lublaně. «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda» má v lublaňské diecesi již přes 14.000 údů. O rozšíření «Apoštolátu» na prvním místě starají se tu mariánské družiny. V nich ustaví se odbor pro rozšíření «Apoštolátu» a pro podporu východních missií. Missie, které «Apoštolát» podporuje, potřebují nutně pomoci, a byly dosud od nás skoro úplně zanedbávány. Za údy «Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda» slouží se ročně několik set

*) Dle úředního sčítání bylo r. 1908 v Haliči 3,074.000 příslušníků národa rusínského, Rusíni sami udávají počet na 3,303.240 duší, kdežto Poláků bylo něco přes půl miliona více než Rusínů.

mší svatých. Snad i u nás díla tak apoštolského a svatého mohly by se chopiti některé družiny. Tím by jen získaly. Rozšířily by obor své působnosti, a to pro myšlenku výminečně katolickou a slovanskou, vnesly by nový život do družin a vzbudily by čilý zájem jejich členů o náboženský vývoj a náboženské osudy našich pobratimů, po případě podaly by jim pomocnou ruku na jejich trnité cestě. Věnujme jim aspoň takovou péči, s jakou starají se o ně Němci a Francouzi!

Al. J.

Rozmanitosti.

Podpory na missie. Ve sbírce «Katolického missijního spolku pro šíření víry», jenž jest mezinárodní a pamatuje na všechny missie světa, za rok 1908 obnosem 6,402.587 franků účastnila se Francie 3,082.132 fr., Spojené Státy 962.639 fr., Belgie 384.187 fr., Elsasko 349.257 fr. a Rakousko jen 59.363 fr. Více sebraly kromě čtyř uvedených zemí ještě Německo, Itálie, Argentina, Španělsko, Anglie, Mexiko (nad 100.000 fr.), Švýcarsko a Holandsko. «Dětství Ježíšovo», spolek rovněž pro podporu všech missií, má nejvíce z Německa (r. 1908 1,386.430 fr.), z Rakouska však jen nepatrný obnos 188.591 fr. Rakousko má však svůj vlastní missijní spolek «Sodalita sv. Petra Klavera», který roku 1908 měl příjmů 173.234 marek z Německa, Rakouska a jiných zemí. Tu jest Rakousko zastoupeno asi polovicí obnosu. Celkem tedy Rakousko na dílo missijní přispívá něco přes 300.000 K. Tolik co maličké Elzasy samy na jediný missijní spolek. I náš «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda» má mezi prostředky vedoucími k dosažení cíle jeho podporu katolických missií mezi Slovany. Jak málo však tu schází se dobrovolných příspěvků, ač věc je nám blízká a pro nás, katolické Slovany, důležitá, mohli by vypovídati pokladníci spolku nařikající nad prázdnými pokladnicemi a záporně odpovídající na četné úpěnlivé prosby o podporu missionářů působících mezi Slovany, hlavně na Balkáně. Je-li Rakousko vůbec málo štědré na missie, jsou tu neteční jeho Slované ku svým bratrům. Nejlépe pochopují důležitost podpory katolických missií mezi Slovany Slovinci, kteří příspěvky svými chtějí posílit katolickou missii na Balkáně. Kéž známá zbožnost lidu našeho vzpruží i jeho obětavost pro svatou věc.

Církev katolická na Černé Hoře. Toto knížectví má 9.080 km² velikosti a čítá 250.000 obyvatel, z nichž jest 12.500 katolíků, 14.000 mohamedánů, 10 protestantů, ostatní 223.500 jsou vyznání pravoslavného. Katolíci roztroušení po celém knížectví mají 13 kněží, 12 kostelův a 15 kapliček. Arcibiskupem jest nyní Šimon Milinovič se sídlem v Baru. Jaké úctě všech těší se tento apoštolský muž, poznati i z telegramu černohorského knížete Nikity, ježž mu zaslal, zvěděv, že arcibiskup jeho katolíků těžce onemocněl: «Z Baru jsem přijal zprávu, že Tvé zdraví se neobrací k lepšímu, což jest mi velmi líto. Doufám v Boha, že se brzy uzdravíš a že i můj dobrý katolický lid nebude plakati a s ním i ostatní pravoslavní a mohamedánští obyvatelé, jimž jsi byl stejnou měrou dobrým otcem, učitelem a dobrodincem. Nedám se upokojiti, uprázdnil-li se čehož Bůh ochraň, stolice mého srbského primasa. Proto buď mi dlouho živ, můj milý nejdůstojnější, k prospěchu vlasti, církve a vladaře. Prosim Boha, aby nám Tebe zachoval, a Tobě se poroučím do Tvých modliteb. Kníže.»

Sdružení akademické polské mládeže ve Lvově. Poláci věrně lnou ke katolicismu a vlastenci jejich hrdě hlásají, že národnost polská jest neodlučitelná od katolicismu. Intelligence polská stará se též o dorost

svůj smýšlení přísně katolického. Proto studentské polské spolky na katolickém podkladě vzkvétají. Ve Lvově jest akademická polská mládež sdružena ve třech katolických spolcích: «Klubu Akademickém», sdružení to politickém a vědeckém, v «Kole prelegentów, kde mládež cvičí a připravuje se k osvětové a politické práci mezi lidem a řečnictví, a «Akademické mariánské družině», která trvá již 21. rok.

Horlivost katolíků v diecesi mohilevské v Rusku. Pravoslavný Archirej Mitrofan chtěl zostuditi katolickou víru tím, že sebral a vydal proti ní a jejím vyznavačům kde jaký klep. Nyní mu odpovídají katolíci po rusku otevřeným listem, usvědčujícím jej z nepravdy a skvěle obhajujícím katolicismus. Mimo to i soukromými dopisy a rozmluvami snaží se poučiti pravoslavné o jediné náboženské pravdě, poukazující i na ohromný rozdíl mezi naukou Kristovou a «obrácením» pomoci knuty, ran, daní, vyhnanství a j. Tato missionářská práce samého lidu katolického působí na mysl pravoslavných a bude míti patrně blahodárný účinek. Popí snaží se ovšem zničiti tento úspěch katolicismu, ale většinou tu stojí bez rady a pomoci svým ovečkám.

Náboženská snášenlivost v Rusku. V gubernii kověnské bylo 398 kněžím i s biskupem sufragánem X. Cyrtovtm zodpovídati se před soudem, že nezachovávali nařízení, dle něhož při každém přestupu z pravoslaví ke katolicismu jest nezbytně třeba dovolení gubernatorova. Vyšší úřady místní věděly, že nařízení se neprovádí, ale nepodnikaly ničeho. Náhle však obdržel gubernator úkaz od ministerstva vnitra, jenž trestem vyhrožoval kněžím nedbajících prvního nařízení. Místní úřady měly se co starati, aby ve vyšších kruzích se zapomělo na jejich shovívavost. Tak pojímá «po svém» ministerstvo konstituci a toleranci.

Počet pravoslavných vrativších se do katolické církve v Rusku. Jak udává «Golos Moskvy», sestavilo ruské ministerstvo vnitra přesná data o počtu osob, které se vrátily z pravoslaví od 17. dubna 1905 až do 1. ledna 1909 ke katolicismu. Všechny stavší se katolíky napočítáno 233.000. Z těch je 168.000 z Polska a 68.000 z ostatních devíti západních gubernií. V Petrohradě samém za ta čtyři leta přešlo ke katolicismu na půl druhého tisíce lidí. K mohamedanismu odpadlo z pravoslaví na 50.000 duší, z těch asi 49.000 je z východních gubernií ruských. K luteranskému vyznání přestoupilo 14.500 osob, z těch 12.000 z provincií pobaltických, k buddhismu odpadlo asi 3.400 osob, k židovství 400 a k pohanství 150. Veliká většina těchto změn náboženského vyznání udála se bezprostředně po 17. dubnu 1905.

OBSAH: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan: O účelu Apoštolátu sv. Cyrilla a Metoděje pod ochranou bl. Panny Marie. — Ad. Ješek: Katolíci bulharští. — Frant. Ermis: U Matky Boží Častochovské. — Ant. Puntigam: Naše budoucnost v Bosně. — Zvěsti ze světa Slovanského: Z Moskvy, Petrohradu, Lvova, Lublaně. — Rozmanitosti: Podpory na missie. — Církev katolická na Černé Hoře. Sdružení akademické polské mládeže ve Lvově. — Horlivost katolíků v diecesi mohilevské v Rusku. Náboženská snášenlivost v Rusku. — Počet pravoslavných vrativších se do katolické církve v Rusku.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.

Redaktoři a pořadatelé: **Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan**, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1·5 K, do Německa 1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

O účelu Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Podává **Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan**, jednatel ústř. výb. Apošt.

(Dokončení.)

Třeba však též, abyste i vy, milí čtenáři laici, Apoštolátu se ujali. Kněží mnohdy si již netroufají ani, aby vám něco sdělili, aby Vám na obtíž nebyli. Přhlase se u nich sami a tím velmi dobré věci prospějete. Aneb u jednatele **Dr. Ant. Cyr. Stojana**, probošta v Kroměříži. Řeknete: je těch sbírek mnoho; toť pravda, ale pravda též, že ať se vyskytne jakákoliv sbírka, vždy v seznamech tytéž osoby poznačeny a že tisíce, ač mohou, na nic ničím nepřispívají. Kdyby všichni vždy aspoň vdovím trojníkem přispěli, vše jinak by dopadlo. Bez náramných obětí jednotlivců veliké věci by se pořídily a uskutečnily.

Dej se, čtenáři milý, kdožkoliv jsi, uprositi, a staň se údem anebo dobrodincem apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda! »Takového spolku!« snad řekneš; než pomni, že víra naše, naše kazatelný a oltáře národ náš zachránily. Jen pohledni v mysl, jaké divy obrodu u jednotlivců i u národů víra způsobila, jak základy ku vědám, osvětě atd. položila, jak doposud vysílá missionáře tam, kde noha vzdělavce ještě nevzkročila, aby celé národy přivedla ku důstojnosti lidské. Kterak s křížem přináší první knihu a základ klade u nich ku pravé osvětě. Z údolí málo uvidíš, ale vystup na kopec, zcela jiný rozhled budeš míti před sebou. Vyjdi z údolí spisů lživých a víře nepřátelských na kopec spisů pravdě sloužících a jinak souditi budeš o víře. Nebudeš váhati na rozšíření její něčím přispívati, Pánu Bohu, jak náš Kubínek pravíval,

desátek pranepatrný odváděti, aby si ho sám nebral různými pohromami a neštěstím. Snad, milý čtenáři, jsi z těch otců — jak říkáme — intelligentních, kteří předhůzky často činí, že nikde slovanského vychovávacího ústavu není, že syna máš, kterého bys rád svěřil i ústavu řízenému klášterníky, že o vše se svět stará, ale o taký ústav, který by ihned přeplněn byl — o čemž nižádné pochybnosti není — doposud postaráno není. Sloužíš ti za odpověď: podporuj apoštolát sv. Cyrilla a Methoda a on opravdu postará se i o takový ústav, jehož naléhavou potřebu pocítujeme, čím více náboženská otázka vystupuje do popředí u Slovanů. Vloni o druhém sjezdě unionistickém vážně jednalo se o zřízení slovanského ústředního ústavu bohosloveckého na posv. Velehradě, než pro nedostatek peněz myšlenka tak opravdově katolická a slovanská bude až někdy v neznámé budoucnosti čekati na své uskutečnění.

A ty, čtoucí matko, anděle strážný rodiny své, staň se členkou »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda«. Bude ti nápomocen vésti děti k Pánu Bohu, bude ti útěchou a potěchou. Shromáždí děti své okolo sebe a vykonávej s nimi před rodinným obrazem, který apoštolát vydá, apoštolátní modlitbu a napomáhej takto uskutečnit své ideály. Nestyď se nikdo, státi se členem! Na Velehradě jsme viděli, že se dali zapisovati do apoštolátu hrabata, kněžny, poslanci, advokáti, dámy vznešené, professoři, učitelé, učitelky, akademici atd.; viz, jaké máš předchůdce, k těm přidružití se přece nebudeš stydět?

Zapomenuto udati, jakou budeš mít povinnost. Stanovy praví: »Každý spoluúd apoštolátu pomodlí se každodenně jednou Otčenáš a Zdravas Maria s přídavkem: »Svatá Panno Maria, sv. Cyrille a Methode, oroduje za nás! a přispívá nejméně 2 h měsíčně, čili 24 h ročně.« Ta modlitba tě asi zarazí; než upokoj se, byla-li by na závalu, jen přístup, dle slov jednatelových o památné akademii Velehradské pronesených, Apoštolát jiného člena chudého si na místo tebe na modlitbu tvou najde. Čteme-li výkazy o missijních darech, díváme se ohromným sumám, které z krajin chudých plynou. Vykládá se to mnohdy též tak, že přemnozí, kteří požívají dispensí postních, náhradu v příspěvcích odvádějí. Snad i ty hodně používáš postních prominutí, nuže přispěj i ty něčím na účely podobné, jaké má i náš Apoštolát.

Čtenáři tohoto časopisu jsou z různých stavů; na tomto poli by se měli všichni dobré vůle shromáždit: státi se členy aneb dobrodinci apoštolátu a podporovati jeho vznešený cíl. V každém témdni přicházejí k tobě aspoň jednou, obyčejně v pátek, žebráci všeho druhu, hodní i nehodní, a ty, abys jednak milosrdný skutek prokázal, a jednak též těch dle evangelia nezbedných se zbavil, udílíš jim almužny aspoň — po trojníku: nuže i Apoštolát náš řadí se k těmto žebrákům a přichází k tobě a prosí tě jen o krejcárek a přijde k tobě ne každý týden, ale jen jednou za měsíc. Měj

aspoň tolik útrpnosti s tímto v pravdě nebeským žebrákem, kolik jí máš se žebrákem nezbedným!

Jsi-li chudák a bídák, i ty staň se aspoň dobrodincem apoštolátu, služ Apoštolátu modlitbou, neb i o tebe při Apoštolátě postaráno, jak stanovy dí: »Kdo Apoštolátu jedině modlitbou anebo jen peněžitou podporou slouží, jako dobrodinci Apoštolátu vážení jsou a ve všech přímlovách a zásluhách spolku mají podíl«.

A tak bychom byli u konce; než ještě nejsme, nyní právě přichází, na čem nejvíce záleží. Jistý spisovatel v knihách svých vždy a vždy napomínal: ne, milý čtenáři, abys to přečetl, odhodil, atd., ne, skuteční, co jsi zde četl, já tě jinak nepropustím atd. Tak třeba i zde jednati. Ne — ne, milý čtenáři, neodkládej listu toho, dokud si pevně neumíníš, že ihned se staneš členem anebo dobrodincem Apoštolátu. Neříkej: Však oni mne vyzvou, oni mně pošlou svolání; nečekej na to, neb také vybírání poštou a rozesílání svolání — ať nic nedím o té ohromné práci — brzy nyní polovici příspěvků pohlcuje, a přece pro to podobné podniky nejsou.

Tedy opravdu, staň se členem anebo dobrodincem Apoštolátu, nebudeš želeť okamžiku, kde se pro to rozhodneš, bude to tvůj nejvlastnější prospěch. Také by měl každý ve své závěti pamatovati na Apoštolát. Jako dříve nebývalo testamentu bez odkazu na normální fond, tak zavládni i nyní krásný zvyk: Nebudiž závěti bez odkazu třebas i pramalého pro Apoštolát. Apoštolát bude zkvétati, bude budovati chrámy, ústavy, odchovávatí řady kněží a missionářů, kteří budou působiti mezi našimi pobratimy, aby je naučili pravdě celé a trvale je připoutali ku skále Petrově. A ty sejdeš s očí, sejdeš s myslí, ale v chrámech těchto a ústavech na modlitbách při mších sv. na tebe bude pamatováno, když v prach a popel se obrátíš. Pro členy Apoštolátu otvírá se nový zdroj milostí duchovních. Svatý otec obdařil Apoštolát hojně odpustky a duchovními milostmi. Členům arcidieceze olomucké udělují se plnomocné odpustky, když svátostí pokání z hříchů svých se očistí, nejsv. svátost oltářní hodně přijmou, nějaký kostel neb veřejnou kapli navštíví a tam po nějaký čas na úmysl sv. Otce se pomodlí: 1. v den zápisu; 2. na den sv. Cyrilla a Methoda 5. července neb jiný kterýkoli den jejich oktávu; 3. na slavnost neposkvrněného početí P. Marie; 4. v hodinu smrti, vzývajíce nejsv. jméno Ježíš, když, nemohli-li svatou zpověď a svátostí oltářní, aspoň zkroušeností srdce z hříchů svých se očistili. Odpustků 100 dní jednou za den, kdykoli svou členskou modlitbu zkroušeným srdcem se pomodlí. I kněžstvo nabývá různých privilegií a hojných milostí. Mimo to slouží každý kněz spoluúd každoročně mši sv. za živé i mrtvé členy Apoštolátu, tak že do roka slouží se několik set mší sv. za všechny údy Apoštolátu. Bože, nakloň nám četrná srdce lidská a potvrď, ať na všem, co Apoštolát v život uvede, mají zásluhy a podíl. Svatá Panno Maria, svatý Cyrille a Methode, orodujte za nás!

Ruské klášternictví.*)

Karel Jindřich.

Prvotní mniši, vypučelí na půdě východního asketismu, byli poustevníky, kteří se odřekli nejen světa s jeho pohodlím, nýbrž i nejnnutnějších životních potřeb. Chtíce přerušit všeliké spojení se světem a věnovat se úplnému samotářství, mnozí z nich neměli ani chleba a řádného oděvu, živíce se kořínky, zelinami a vůbec plodinami pouště. Takový vznik mělo i mnišství na Rusi. První její poustevník, sv. Antonín Pečerský, usídlil se roku 1051 po svém návratu z Athosu na strmém břehu Dněpru v jedné ze zříčených pešcer (jeskyň), v nichž přede dvěma sty lety loupežní varjažští kupci skrývali své zboží. Tam přidružil se k němu mladistvý Feodorij, napotomní zakladatel «obščežitija», t. j. klášterů, kde mniši žili dle jistých pravidel pod správou igumena ze společné práce a majetku. Tři sta let později uchyluje se obnovitel ruského mnišství, sv. Sergěj Radoněžský, do Makoveckých pralesů, jeho učeníci a jejich postřiženci vnikají do nepřístupných houštin Závolží a do krajin kol Oněgy, tři z nich pobírají se jeden za druhým až k Bílému moři na Solovecký ostrov, jiní na Valaam v Ladožském jezeru. Podmínky i veškeren způsob života těchto a četných jiných poustevníků 11., 14. a 15. století byly tytéž jako u egyptských nebo palestinských anachoretů. Hluchá surová poušť, kolem divá zvěř, různé svízele, tuhý púst a sebezapírání, neustálá modlitba a rozjímání, a v takovémto ovzduší duchovní obnova a pozdvižení vnitřního člověka až k nebeským viděním. «Město na hoře nemůže zůstat skrytým», touto evangelickou průpovědí začít lze v životopisu téměř každého poustevníka novou stránku, když obyčejně náhodou objeven jeho úkryt, k jeho tiché poušce začínají se scházeti zbožní ctitelové, po snažných prosbách a různých «iskusech» (zkouškách) stávají se jeho učeníky a usazují se kol něho, slovem začíná se zakládati klášterní obec. «Překrásná máti-poušť, tak tklivě opěvaná starobylou národní poesíí, začíná se dle jejího vyjádření kaziti. Samotářství zaniká, utváří se mnišská rada. Kořínky, zeliny, jahody již nestačí jejím četným obyvatelům. Stařec-zakladatel, jenž sám se dosud živil tím, co divá příroda mu skýtala, máje útrpnost se mdlobou učňů, dovoluje jim společnou «trápezu», ale s podmínkou, aby se bratř živila pouze prací svých rukou a sám si tolikéž vydělává na vlastní výživu. Sv. Sergěj za kousky suchého zplesnělého chleba vytesal předstíňku k celli svého učně Daniele.

*) Podáváme tuto přehlednou stať dle brněnské Hlídky. Upozorňujeme na Hlídku jako na jediný časopis, jenž přináší v každém sešitě kromě samostatných vědeckých článků bohatý přehled o současném náboženském životě, vědě a umění, národohospodářství, sociálním rozvoji, školství a vojenství. Hlídka podává posud nejobsáhlejší a nejúplnější zprávy o náboženském životě u Slovanů. V těchto přehledech stojí Hlídka na výši doby a nedostihuje jí žádný cizojazyčný časopis. Není jiné revue, jež by tolik látky stručně, ale obsažně čtenářstvu podávala, jako Hlídka.

Tak se vyvinul nový útvar ruského mnišství, jakási klášterní pracovní družstva, jakými, byť jen částečně, jsou dosud Valaam, Solovki, Nový Athon a četné novější ženské kláštery, v nichž se řeholnice výlučně živí rozmanitou polní a jinou těžkou prací. Když se klášter začal šířiti a zalidňovati, jeho zakladatel jej obyčejně opustil, aby se jinde v tichém ústraní mohl opět cele oddati zamilovanému poustevnickému životu. Ale zhusta začínaly se hned po odejití zakladatele sváry a rozepře, tak že na př. i sv. Sergěj byl nucen vrátiti se k obnovení kázně.

Pověst o svatém poustevníku, o jeho vzácných ctnostech, o přísném kajicném životě, o daru divůčinění a j. roznášela se zbožnými poutníky široko daleko a tím vzrůstala též vážnost a sláva jeho kláštera. Knížata, bojaři, bohatí kupci závodili v darech a obětech, kláštery bohatly, stávaly se střediskem, kol něhož vznikaly osady, dědiny, ano i celá města. Tak povstal nový typ městských klášterův a knížata stavěla ve svých sídlech zvláštní kláštery k ukojení svých duchovních potřeb. Veliký kníže Ivan Kalita dal si vystavěti klášter hned vedle svého dvorce. V těchto klášterích nemohlo ovšem již býti řeči o samotářství a chlebě dobytém tvrdou prací. Jejich zakladatelé hojně je nadali a klášterníkům bylo se jen modliti za jejich rodiny a zemřelé předky. Tento druh klášterů za nynějších časů v Rusku převládá. Zabezpečeny jednak hojnými závěty a nemovitými majetky, jednak štedrými dary různých dobrodincův a stálým přílivem z halěrů poutnických davů, jichž se ve výroční svátky schází na tisíce (do Kašina, okresního města v tverské gubernii, přibýlo od 10. do 12. června m. r. za příčinou obnoveného uctění svaté kněžny Anny Kašinské 70.000 poutníků), důchody z prodeje svící, prosfor a z klášterních hřbitovů, v nichž si zvláště šlechta a bohaté kupectvo za vysoké ceny ochotně připravuje místo k věčnému odpočinku, mají ruské kláštery nevysychající prameny k své výživě. Jiného zaměstnání kromě účasti při bohoslužbách, většinou pravda okázalých, skvělých, nynější mniši neznají. Ruské kláštery nepěstují po způsobu západních ani vědy ani umění (pokud vím, kromě Počajevské má pouze Trojická lavra z let devadesátých malířskou školu a skrovnou tiskárnu s takovouž litografií, založené někdejšíím náměstkem archimandrita, jímž jest vždy moskevský metropolita, nyní vologdským biskupem Nikonem), ani jiné odbory vzdělávací a kulturní. Mniši nekáží, nekonají missií, nevyučují, neobsluhují nemocných. Řídké výjimky stanoví některé, hlavně ženské kláštery, při nichž jsou rukodílny, léčebnice, dětské opatrovny, školy církevní a chrámového zpěvu, a sice nejvíce v západním úkrají, kde mají hlavně čeliti katolické propagandě, ale jsou jen matnou kopií, chabým nápodobením neúměrné činnosti, obětavé lásky, obdivuhodného heroismu našich klášterů.

Ruským klášterům vymezena jejich oberprokuratory vůbec velice skrovná úloha. Po jejich rozumu mají vzorným pořádkem při bohoslužebných úkonech, vnímavým čtením, líbezným, povznášejícím zpěvem rozněcovati v lidu pravou pobožnost. Ale

ruští poutníci neznají a proto ani nekonají žádných zvláštních pobožností jako u nás. Nepřichází též v processích, cestou střídavě se modlíce a zpívající. Obcují velice dlouhým a dosti unavujícím bohoslužbám, pilně se sklánějí, činí časté »zemní poklony«, zběžně a téměř neustále se křížují; ale z těchto zevnějších projevů skládá se téměř veškera jejich pobožnost. A hluboká nábožnost prostého lidu, neosvíceného náležitým poučením, zabíhá druhdy až v pověru. (Pokračování.)

U Matky Boží Častochovské.

Napsal **Frant. Ermis**, farář v Bludově.

(Dokončení.)

Vyšedše z předsíně hlavního chrámu, dáme se na pravo. Na hradbách prostranství dosti. Venku postaveny jsou zpovědnice pro potřebu kajících, jichž ohromné množství přistupuje na Jasné Hoře ku Stolu Páně. Dnes tu lid neobklopuje zpovědnic; tím lépe pro nás, nebudeme nikoho prohlídkou rušiti, a nás nebudou okoukávat. Přistupujeme k okraji hradeb zděným záprším opatřených. Pod námi zeje hluboký příkop, nyní proměněný v pěkný sad. V příkopě hradebním vzácná křížová cesta. Jednotlivá zastavení nejsou označena malovanými obrazy v kapličkách zděných, jak u nás zvyklí jsme vidati, nýbrž každé zastavení tvoří o sobě skupinu biblických osob v životní velikosti; jsou ulity z bronzu a postaveny na vysokém podstavci ze žuly. Jsou to výtvořky umělecké ruky. Modeloval je jakýsi Prus Wielonski. V jisté vzdálenosti od sebe obrubují částečně jižní, západní i severní stranu kláštera.

Obejdeme-li celou Jasnou Horu, teprvé nyní z vlastního vidu poznáváme, že jako pevnost byla tvrdým oříškem pro dobyvačného nepřítele. Hradby a valy jsou velmi vysoké ze strany západní a severní. Opevnění Jasně Hory tvoří pravidelný čtverec, jehož úhly prodlouženy byly v bašty klínové, ven vybíhající, aby obléhající nepřítel se všech stran mohl býti dobře pozorován.

Na jihovýchodním výběžku bývalé, nyní zasypané bašty, na pahorku naneseném stojí pomník Augustína Kordeckého, o kterém povíme si níže více.

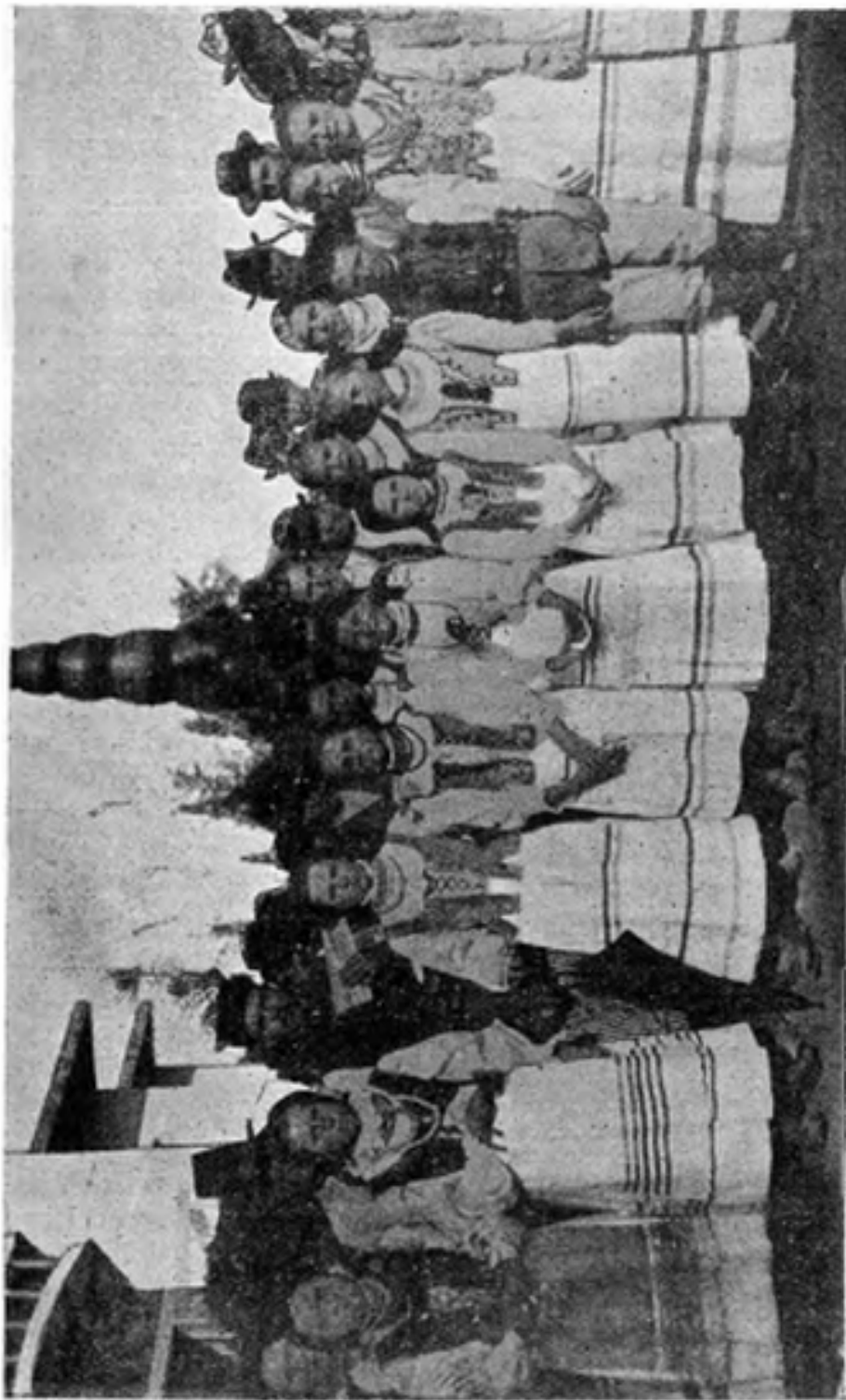
Při klášteře jsou doposud zvláštní komnaty, kdež bývali ubytováni polští králové, kdykoliv na Jasnou Horu zavítali.

Třeba ještě zmíniti se aspoň několika slovy o klášteře samém. Zde kláštera jsou velmi tlusté, chodby nízko klenuté, vše svědčí, že měly vzdorovati střelám nepřítele, a poskytnouti jistého útulku mnichům. V knihovně zapsali jsme svá jména do knihy pamětní. —

Načrtnuv vše důležité jen hlavními rysy, popis končím.

Záhodno vyložití krátce i dějiny tohoto památného místa. Něco třeba však předeslati.

O sv. evangelistovi Lukáši vykládá se, že nejen dobře uměl vládnouti pérem, jak svědčí jeho Evangelium a Skutky apoštolské,

Kroj v okolí Častochova.

(Fotografie k obrázkům laskavě zapůjčil účastník loňské výstav, dp. Frant. Podivinský, katecheta z Hulína, začež mu srdečný dik.)

ale také malířským štětcem. Chtěl prý pozdějším křesťanům na věčnou památku zůstaviti obraz či podobu, aby viděli, kterak za svého života vypadala »požehnaná mezi ženami«. Takových obra-

zů vymaloval prý na žádost křesťanů několik dle tehdejšího způsobu na desce z cypřišového dřeva. O milostném obraze chovaném ve velechámu S. Maria Maggiore v Římě též jde pověst, že jej maloval sv. Lukáš. Totéž tvrdí se o milostném obraze Matky Boží na Jasně Hoře v Častochově.

Jeden z obrazů malovaných sv. Lukášem dostal prý se na zámek Belzki na Červené Rusi, kde byl v úctě chován přes 579 let. Ladislav Opolski, kníže belzký, stav se vévodou vĕlunským, přivezl sebou obraz do Polska r. 1382. a z vnuknutí Božího umístil jej v kapli na Jasně Hoře v Častochově. Za strážce kaple s milostným obrazem ustanovil z Uher přivedené poustevníky sv. Pavla, pro něž vystavěl a nadal klášter, velkými výsadami jej obmysliv. Původní klášter i svatyně neměly takových úctu i obdiv vzbuzujících rozměrů jako nyní. Teprv přízní králů, knížat a velmožů polských, něžnou přítulností obecného lidu rostla Jasná Hora, zkvétala a stala se tím, čím až dosud jest polskému lidu vůbec: tepnou náboženského i národního života.

Vladislav Jageillo, přijav křest svatý a dozvědĕv se o milostném obraze na Jasně Hoře, nejen že potvrdil všechna privilegia kláštera, nýbrž ještě nová k nim přidal.

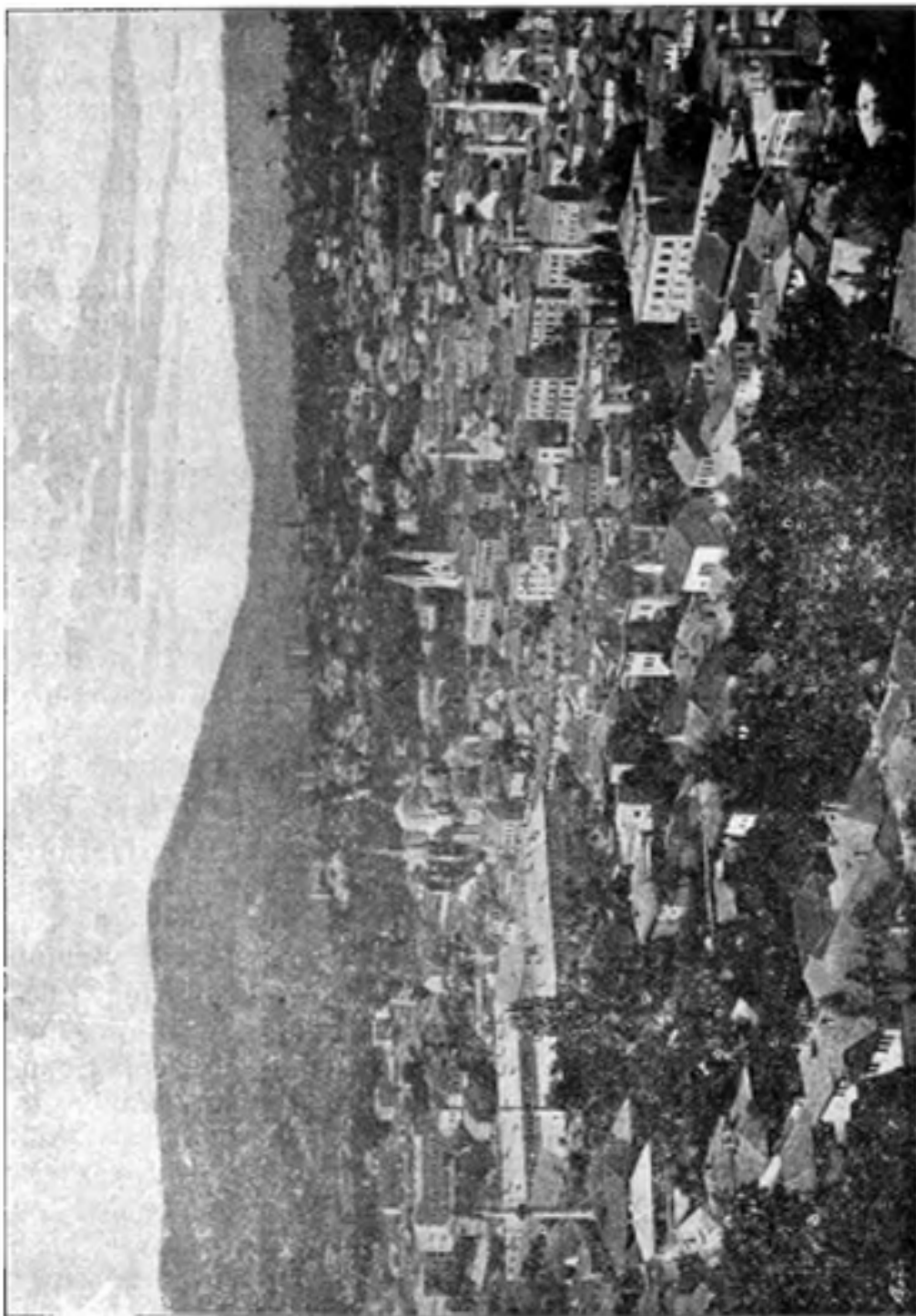
Na tváři na pravé líci obrazu Matky Boží vidĕti jest dva šrámy. Co o vzniku jejich letopisy klášterní vykládají, není nám Čechům právě ke cti. Vypravují, že r. 1430 čeští Husité přepadli na vojenské výpravĕ do Polska klášter na Jasně Hoře, vydrancovali jej a chtĕli s sebou odvléci milostný obraz. Když s uloupeným obrazem dojeli k městskému kostelu sv. Barbory, vůz s obrazem nehnul se z místa. Rozlícení Husité shodili obraz s vozu a rozbili jej na tři kusy. Jeden žoldněř vida, že sv. tváře na obrazu jsou neporušeny, ťal prý dvakrát mečem po nich, a když k třetí ránĕ se chystal, ruka mu zdřevĕněla a mrtev skácel se k zemi. Mniši kusy rozlámaného obrazu posbírali, umyli a dovezli do Krakova ukázat králi a jeho dvoru. Král Jageillo povolal nejdovednějši umĕlce, aby kusy obrazu dohromady slepili a malíři mĕli sečné jízvy na tváři P. Marie zamalovati. Ale všechny pokusy místa ta zamalovati ukázaly se marnými. Vidouce v tom vůli Boží, odnesli milostný obraz na Jasnou Horu zpĕt zase v tĕmže stavu za ohromné účasti věřícího lidu.

Aby svatyně a milostný obraz zabezpečen byl proti náhlým nájezdům nepřátel, dal král Sigmund III. otočiti celou Jasnou Horu silnými hradbami a náspy, což se stalo r. 1624. K tĕmto hradbám přidány později nové silné zdi s ochrannými baštami, oddĕlené od prvních hlubokými příkopy. Jasná Hora vypadala z venčí jako mohutný hrad chránící i okolí ze strany zvláštĕ západní před vpády nepřátel.

Jak opatrnost strážců svatyně byla úplnĕ na místě, ukazují pozdějši události.

Tehdejši královĕ polští dělali si nároky též na trůn švédský. Král Jan Kazimír nechtĕl uznati Karla X. králem švédským, když

tento r. 1654 na trůn dosedl. Polsko pak bylo zapleteno do války s kozáky, kteří pod atamanem mělnickým opět se vzbouřili a poddali se pod ochranu Ruska. Této vhodné pro sebe příležitosti použil Karel X. a vypověděl Polsku válku. Král polský Jan Kazimír nejsa ani u šlechty ani u obecného lidu oblíben, nenašel u národa

Sarajevo hlavní město Bosny.

dostatečné podpory ve válce, kterou z rodinných zájmů vyvolal. Ba nejvlivnější ze šlechty, zapoměvše se nad svou ctí a prospěchem vlasti, z osobní nevraživosti vlastního krále opustili a přidali se k hubiteli vlasti Karlu X. volajíce jej do země, jako ochránce svých práv.

Roku 1655. vtrhli rychle Švédové s velkým vojskem do Polska a s opravdovým odporem nikde se nesetkali. Město za městem se jim poddávalo, král Jan Kazimír od svých opuštěn, prchl do Slezska. Švédové bez velké námahy stali se pány skoro celé země polské. Zle začali tu hospodařiti, jak zvyklí byli z Čech. Z krále Karla X., žádaného »protektora«, vyklubal se brzo opravdový tyran, nechutný všem odpornou panovačností. Vojsko švédské i na statcích přívrženců svého krále plenilo a dovolovalo si všemožných útisků proti šlechtě i lidu. Jen Jasná Hora nebyla v rukou Švédů. Poklady její dráždily loupeživost hord švédských. Zmocnili se Jasně Hory a vyloupiti poklady její, bylo úkolem švédského generála Müllera. Nenada'li se Švédové, že se zlou se poradili, chtějí svatokrádežnou ruku vztáhnouti na svatyni, tak drahou srdci všeho polského lidu pokládanou za nedotknutelnou; nenapadlo jim, že tímto svatokrádežným podnikem vyvolají v celé zemi, dosud k jejich přehmatům celkem netečně se chovající, neskrotitelného ducha odporu, kterýž je přivéstí může o všechno ovoce dosavadních vítězství.

Dne 18. listopadu 1655. oblehl švédský generál Müller Jasnou Horu. Představeným kláštera — převorem — od r. 1650 byl nebojavný P. Augustin Kordecki. Ctěje uchovati svatyni Marianskou před zneuctěním a zkázou loupeživých Švédů, zavřel se Kordecki se 70 mnichy a asi 160 bojovníky okolní šlechty, jimž velel Štěpán Zamojski, na Jasně Hoře, odhodlán jsa hájiti svěřené sobě svatyně do posledního muže. Když však počítal hrstku obranců Jasně Hory a porovnal ji s přesilou nepřátel, byl si vědom, že sebe větší udatnost jednotlivých obránců Jasně Hory bude marnou, nepřijde-li pomoc s hůry. Na tu se spoléhal, a o tu Matku Boží prosil.

Švéd dobře věděl o malém hloučku bojovníků na Jasně Hoře, všeliký odpor považoval za hotové šílenství a proto vyzval je, aby se vzdali. Výzva odmítnuta. Müller měl býti svědkem divů udatenství, jakéhož schopno je srdce, živené svatým nadšením, za nejvyšší statky — pro víru. Když obráncové Jasně Hory odepřeli vzdáti se, jali se Švédové útokem hnáti na Jasnou Horu, byli však s krvavými hlavami a hojnými ztrátami odrazeni. Sotř hněvem, že nepatrná tvrz vzdoruje vítězství zvyklým vojskům švédským, podnikal Müller úporné útoky, ba zdvojnásobil je — ale vždy marně. Hrdinové obránci bojovali jako lvové. Kde rozzuřil se boj nejtužší, tam spěchal P. Kordecki. S křížem v ruce dodával plamennými slovy zmužilosti, když častými útoky unavené páže obráncův ochabovaly. Než počet chrabrých obránců Jasně Hory každým dnem se tenčil; toho zasáhla nepřátelská koule, onoho zas nepřátelský meč, že k dalšímu boji byl neschopen. Již i zbylí obhájci vidouce, že řady jejich řidnou a pomoc že odnikud nepřichází, klesali na mysli a radili, aby se vzdali Švédovi. Kdo odporoval, byl Kordecki, duše celé obrany. Vybízel k vytrvalosti a sliboval jistou pomoc Boží. A důvěra v Boha ho neklamala. Po marném obléhání a dobývání, jež trvalo plných 43. dní odtáhli

Švédové s nepořízenou. Proč? — Báli se uraženého lidu, na jehož nejdražších statcích se prohřešili. Lid povážlivě začal se rotiti proti Švédům. Skvělá obrana Jasně Hory dala podnět k obratu ve válce, kdež válečné štěstí dosud přálo Švédům. Proradní šlechticové zastyděli se za své nevlastenecké jednání, vidouce, kterak do země volaný Švéda šeredně se zachoval; spojili se jako jeden muž a brzy zahnali vetřelce za hranice.

Kordecki přičítal zázračné zachránění Jasně Hory proti přemoci nepřátelské očividné pomoci Boží na přímlovu Matky Boží. Muži tomu ve skromném habitě mnišském, ale se lvím srdcem, postavil r. 1859 vděčný národ pomník na vnější hradbě Jasně Hory. Tváří obrácen jest k městu dolů rozloženému třímaje v pozdvižené pravici kříž, jakoby volal: »Krajané moji, v kříži spása!«

Útoky Švédů na mnoha místech porouchané hradby dal král Jan Kazimír důkladně opravit a Jasnou Horu znovu silně opevniti.

Král Jan Sobiecki spěchaje r. 1682 na pomoc od Turků obležené Vídně, zastavil se na Jasně Hoře, aby si vyprosil na Matce Boží požehnání ku svému podniku. I požáry sužovaly Jasnou Horu. Roku 1654 shořela dosud dřevěná věž a r. 1690. lehl popelem celý klášter. Jako zázrakem nedotknutá zůstala milostná kaple. Drahocenný obraz na chvat odnešen do městského kostela sv. Barbory.

Když sousedé Rusko, Prusko a Rakousko o uvnitř rozervané království se podělili, připadla Častochova k říši ruské. Ač pověstné jsou ruské vládní kruhy, jak krutým způsobem na východě za naší Haliči počínali si proti »uniátům«, Jasně Hoře a západním cípům své říše, obývané výhradně polským lidem, dali pokoj v kostele. Řeč polského lidu však přece vypudili z veřejných úřadů a ze školy.

R. 1717. stal se velepamátným tak, že papež Klement XI. přesvědčiv se o mnoha zázracích stavších se na přímlovu Matky Boží častochovské, dal milostný obraz korunovati dvěma zlatými korunama, zaslányma z Říma. Korunování vykonal kníže Krištof Szembek, biskup chelmský, za účasti 150 000 poutníků. Pevnosti Jasně Hory zmocnili se r. 1793. Prušáci, odkud vypuzeni byli spojeným vojskem polsko-francouzským za Napoleona 1806.

I rakouské vojsko r. 1809. oblehalo Jasnou Horu. Pod správou ruskou r. 1813 přestala býti pevností.

Dne 15. srpna 1900 vyhořela věž znova, a vystavena v nynější podobě. Zakončena jest zlatou korunou na hoře se zlatou hvězdou v kříž vybíhající.

Jasná Hora v Častochově má též pro celé Polsko velký význam. Již výše tvrdili jsme, že Jasná Hora jest tepnou života náboženského i národního. Každý katolický Polák lne k tomuto posvátnému místu s dětinnou úctou Jeho vroucí touhou jest, aspoň jednou v životě spatřiti a zlíbatí to místo tolika divy posvěcené. Tam docházeli a modlivali se jeho předkové, tam u divo-

tvorného obrazu Matky Boží hledali vládcové země i celý národ v dobách zlých pomoci a útěchy, a když se jim pomoci dostalo, závodili králové, knížata země i všechen lid, aby skvělými dary osvědčili svou vděčnost k Marii, své nebeské pomocnici, již proto zvolili patronkou země polské. Jasná Hora není jenom zřejmou představitelkou vroucího náboženského citění, ona jest též tklivou památkou, poslední ctihodný zbytek bývalé velikosti i zašlé slávy bohatýrského národa polského, o nějž jako kdysi vojinové o šat Kristův dělili se nepřejní sousedé jeho. Část národa zabral nenáviděný Rus, část nenasytý Prus, část Rakušan. Rus nemiluje bratra Poláka, Prušák ho nenávidí, jen v Rakousku dýchá se Polákovi volněji, že jako větev od kmene odtržena nepocítuje tak svého národního neštěstí. Pojítkem všech těchto zlým osudem stížených částí národa polského jest Jasná Hora v Častochově. Tam snad sní o jednotě všech násilně od sebe odtržených částí, která sotva kdy se splní. Kdo by jim té útěchy nepřál, jim toto zazlival? O Jasná Horo, ty svědku i mohylo slávy pobratimského národa, jak osud tvůj nás dojíhá!

Nám Moravanům též zanikl královský Velehrad, ale jak píše básník Vl. Šťastný — Velehrad víry bez pohromy dosud stojí: tak i Jasná Hora přestala u sebe vítati a hostiti vlastní krále, ale nicméně přes všechnu nepřízeň časovou nepřestala býti baštou víry a národnosti polské.

Kdo viděti chce, na Jasné Hoře může se přesvědčiti na vlastní oči, v jak ladný celek pojí se tu víra a národnost. Tyto jako dvě rodné sestry v sesterském se tu drží objetí, svorně, ruku v ruce pracující na blahu národa, navzájem se ze součinnosti nevyklučující. Ze živé víry čerpá Polák sílu v boji pro zachování své národnosti. Zkušenost učí, že který Polák, zpronevěřiv se víře otců, stal se protestantem, brzy a snadno se poněmčil, kdežto Polák katolík poněmčení vzdoruje. Polské kraje hvězdensko-poznaňské dávno byly by poněmčeny, kdyby nebyly katolické. Je tu třeba dalších důkazů, že víra katolická jest ochráncem národnosti nejen u Poláků, ale i jinde? — A tak Jasná Hora, živíc v lidu polském katolickou víru, zachovává i jeho národnost, a v tom spočívá její neocenitelný význam pro polský národ.

I pro nás Moravany má Jasná Hora v Častochově význam. Tu a tam podkáváme se v rodinách našich s obrazem Matky Boží častochovské. Přinesli jej do vlasti naši staří poutníci, kteří daleké cesty do Častochova a námahy se neštíteli. Poutníci tito udržovali jaksi žádoucí styky mezi námi a polským lidem, a želeť jest, že tyto bratrské styky za našich dnů skoro nadobro jsou přetrženy. U nás stalo se nakažlivou modou bleskat se nevěrou a cynickým opovrhováním náboženství. A to nám v očích upřímně katolického lidu polského poškodilo, nám jej odcizilo. Tam katolické citění neukrývá se mezi čtyři stěny domácí, jak to, pohříchu, začasť u nás bývá, ale proniká i do veřejného života. Nejlepším tedy prostředkem k navázání trvalých a nám i v politice na výsost prospěšných styků s národem polským jest náboženství Kristovo, které národy zbližuje, je k společnému dobru pojí.

Nepřeháním, co jsem o Častochovské Jasně Hoře napsal. Otevřeně přiznám se, že žádná ze svatyní Mariánských, které jsem v katolickém světě viděl, takovým trvalým dojmem na mne nepůsobila, jako svatyně jasnohorská. Velebné a rozsáhlé jsou Lúrdy se svou skalou massabielskou, nádherný jest »Fourvier« v Lyoně, památné Loretto i Maria Zell, ale žádná ze jmenovaných celkovým zjevem, zvláštním okolím i dějinami poutníka tak neuchvátí, jako Jasná Hora. Ta zdá se býti jedinou toho druhu na světě — a radost z toho mám, že jest to svatyně lidu slovanského. Komu již ani náš Velehrad, ani náš Hostýn nestačí, kdo chceš viděti cizí kraje, cizí obličej, kroje a zvyky, zajdi si na Jasnou Horu do Častochova a jistě nebudeš toho litovati. Potěšíš se z dobrého, nezkaženého lidu polského, odkoukáš mnoho užitečného, především ohřeješ se na jeho nelíčené zbožnosti, s kterou se všude potkáš. Není-li to tedy lépe zajeti si do Častochova, než na příkl. do Vambeřic mezi lid nám nepřející a jazyku našemu se posmívající? Já aspoň jsem si umínil: »Dá-li Pán Bůh zdraví, nepůjdeš jinam na pouť než mezi lid slovanský.«

Naše budoucnost v Bosně.

Napsal P. Antonín Puntigam T. J. Přeložil člen téhož řádu.

(Pokračování.)

4. Stálé nebezpečí.

Bosně a Hercegovině dostalo se již samosprávy. Počet zemských poslanců bude podle síly jednotlivých vyznání. Katolíci však jsou jen malou menšinou: 22% proti 33% Turků a 43% Srbův. O osudu církve budou tedy rozhodovati valnou většinou její protivníci. Co nás tu čeká? Jistě krušné boje.

Hlavní věc v boji jsou vůdcové. Katolíci bosenští mají sice apoštolského biskupa a hodné kněžstvo; ale nedostává se jim nutného počtu vzdělaných katolických laikův, kteří by mohli lid, politicky většinou ještě nevyškolený osvěcovati, ujímati se katolických zájmův u veřejném životě a hájiti jich, jakož i zastávati vlivné úřady.

Na to upozornil veřejnost bosenský katolík ve vídeňském denníku „Vaterland“ (20. března 1909). Významně nadepsal výstrahu svou: „Jak bude Rakousko z Bosny vytisknuto Srbem.“ Ze znamenitého článku toho uvádíme toto:

„Na mladeži svijet ostaje“ — „na mládeži spočívá svět, praví bosenské přísloví. Ale co je s naší studující mládeží? Naše gymnasia sice mají katolické studenty, ale to jsou po nejvíce synkové úředníctví, kteří nezůstanou v zemi. Domácích katolických studentů je nadmíru málo. Za to se hemží gymnasia i vysoké školy Srby, domorodými Srby. Jak to? Jen zřídka kdy mohou bosenští katolíci dáti syny studovat na vlastní

útraty, a když jsou takoví studenti nuceni si pomáhati „hodinami,“ zbývá jim tuze málo času na učení. Studentu bývá často bydleti s celou rodinou stravovatelovou v jediné světnici — a tu ho stále ruší řeči a dětský křik atd. Tak je tomu v Mostaru a v Sarajevě, v Trávníku i v Dolní Tuzle.

Srbům se daří mnohem líp. Předně je jich skoro dvakrát tolik co katolíků, namnoze jsou bohatí — a pak se o ně stará cizina. — Mnoho bosenských Srbův studuje na středních a vysokých školách, co zatím bosenští katoličtí studenti z nedostatku peněz obyčejně ani se nevzmohou na vyšší gymnasium, ne tak na universitu. Na gymnasiu v Sarajevě není ve vyšších třídách (5.—8.) ani 10 domorodých katolíkův. V Dolní Tuzle jsou pouze čtyři a z těch ještě tři studovali dříve u jezuitů v Trávníku. Na celém nižším gymnasiu v Dolní Tuzle je sedm domácích katolíkův.

Jsou tedy vyhlídky pro budoucí bosenský sněm velmi chmurné. A když Rakousko neudělá pro bosenské katolíky aspoň tolik, kolik Srbsko pro bosenské Srby, pak lze s mathematickou jistotou předem vypočítati, až do kdy panství srbské v bosenském obyvatelstvu samém domůže se úplného vítězství.

Pak by ovšem byla Bosna pro Rakousko ztracenou posicí. To znamená také zároveň zničení rakouského vlivu na Balkáně a ještě ledaco jiného. Poběží-li však všecko jako dosud a nepomůže-li rakousko-uherská vláda nám bosenským katolíkům, pak je pohroma neodvratná. Ku podivu, že se pro tyto tak jasné a zřejmé věci v Rakousku ukazuje tak málo a v Srbsku tak mimořádně mnoho zájmu a ráznosti.

Bylo by tedy především třeba ze studentů vychovávat na školách středních a vysokých dobré katolíky a vlastence. To bude pro budoucnost nejmocnější hráz proti panství srbskému. Kdyby Rakousko mělo jasný úsudek o tom, jak se věci mají, jistě by vláda nešetřila, protože je to hlavní bod a veškerá politická a diplomatická obratnost by v budoucnosti nenapravila hříchův opominutím v této příčině. Co se dosud stalo, je zcela nedostatečné. Mnoho katolických studentů, nemajíc z čeho, přestává studovati, co zatím Srbové a Turci, v boji proti katolické církvi a rakouskému vlivu po tichu i veřejně spolčení, svým studentům o výživu dovedou se postarati.

5. Naděje budoucnosti.

Vychovati četnější katolickou inteligenci je tedy pro Bosnu prostě životní podmínka, sice zůstanou katolíci beze vlivu, bez ochrany, bez budoucnosti. A přece jsou tam, jak už řečeno, jediným jistým základem pro Rakousko. Bylo by tedy v nejvlastnějším zájmu mocnářství, ujati se rázně katolíkův. Vláda sice podporuje jednotlivé katolické studenty; pokládajíc však za svou povinnost, počínati si dle principu rovno-

právnosti, dává stipendia měrou mnohem hojnější jinochům srbským a tureckým, a tak se studenti katoličtí, méně četní a daleko chudší, nemohou zvetiti. V bosenském konviktu ve Vídni na př., vydržovaném vládou, bylo vloni (1909) ze 45 studentů jen 5 domorodých katolíkův.

Těm by se tedy mělo pomáhati soukromými podporami, jako se též dostává soukromé pomoci studentům srbským a tureckým.

Bylo by třeba založiti fond studentský pro hodné a nadané jinochy. Založiti stipendium pro nadějného bosenského studenta bylo by skvělým dílem pro církev i stát. Kdo má chuť začít? Mnoho hodných studentův universitních sedí doma, nemajíc z čeho dále studovati. Jeden akademik spával po celý běh na lavici spolkové místnosti, nemaje bytu. Jeden právník dostal plicní nemoc. Lékař prohlásil, že jej může ještě vyléčiti

Kavárna na ulici v Bosně.

podrobí-li se určité léčbě, která stojí asi sto korun, — ale chudák měl jen tři koruny; pouze podivuhodným řízením Božím dostalo se mu kýžených peněz. Právem psal příteli: „Už jsem stál kolik tisíc — a teď mám zahynouti, nemoha sehnati sto korun“.

Studentům na universitě mělo by se především pomoci.

Ale rovněž třeba se ujeti studentů škol středních, a to nikoli pouze podporou hmotnou. Rovnou měrou je nutno chrániti je příhodným způsobem od velkého mravního nebezpečí, jež na ně téměř všude číhá, zvláště ve volných chvílích. Bylo by záhodno zařídit studentské útulny, jako i turečtí gymnasté mají v Sarajevě státní konvikt.

V Sarajevě rádi by zřídili půjčovnu školních knih pro chudé studenty a byli by povděční za latinské a řecké klasiky, u vydáních v Rakousku předepsaných.

Podarí-li se vychovati v nových zemích mocnářství inteligenci mravně zachovalou a vlasteneckou, netřeba církvi ani státu teskných obav. Neschází tam hříven skvělého nadání. Připomínám jen světícího biskupa Dra. Šariće a Petra Barbariće, jehožto životopis byl přeložen do několika řečí*). Takoví jinochové jsou naděje budoucnosti. Bez katolických vzdělancův stanou se katolíci trůnu oddaní, popelkou, heloty v zemi a potupou nepřátel.

6. Dělnický dorost.

Bosenští katolíci jsou dělný lid: pracují na poli („kmetovi“) nebo provozující průmysl, hlavně ve městech. Nemohou však se pustiti v soutěž s přistěhovanými cizinci; nedostává se jim většinou potřebné vyškolenosti a novější techniky.

Bylo by nutno mládež aspoň lépe vycvičiti v řemesle, jež jim je životní otázkou. Roku 1907 bylo však na státní průmyslové škole v Sarajevu 26 katolíků, v Mostaru 13. — Pro výchov katolických učňů bylo by nutno mnohem více učiniti.

Ještě naléhavější je záchrana dělné mládeže od mravní zkázy a od sociální demokracie. Ta je v Bosně úplně v rukou Srbů. Srbové první zakládali v zemi sociálně demokratické organisace.

Orgán sociálně demokratické strany v Bosně „Glas Slobode“ (Hlas svobody) právě založený, vítá velkosrbská „Srpska Rijec“ (Srbské slovo) v Sarajevě takto: „Vítáme s radostí nového spolubojovníka a přejeme mu srdečně úspěchu v perném boji, jenž mu nastává, a prohlašujeme, že jej budeme s radostí podporovati, že mu budeme státi po boku, v našem společném boji za svobodu“. Ve skutečnosti je sociálně demokratický list onen založen Srby. Proti komu je „společný boj“ namířen, je každému jasno. Nezapomínejme: tak píše velkosrbský list v Bosně po „ujednaném míru“, ani velkosrbští vůdcové ujišťují o své loyaltě. Chorvatský Srb Korač, jeden z hlavních agitatorův chorvatské sociální demokracie a neunavný spisovatel péra zrovna jedovatého, přicházívá čas od času do Bosny štvát proti církvi a proti Rakousku. Vítězný kousek povedl se soc. dem. v květnu r. 1906, třídní všeobecnou stávkou. Od té doby jsou téměř všechny továrny a doly v zemi a ve větších městech, rovněž převážnou většinou řemeslníci a dělníci sociálně demokraticky zorganizováni, Jediný hlas u nich slyšet: O tak velkolepém úspěchu by se před čtyřmi lety v Bosně nikomu nebylo ani zazdalo.

Odrostlí katoličtí dělníci, ano i továrníci jsou bez moci a podpory proti této srbsky smýšlející sociální demokracii. Co si tu teprve počne ubohý učenník, když se ho nikdo neujme?

Od P. Antonína Puntigama T. J. Česky vyšel překladem V. Kronusa v Olomouci r. 1904.

V neděli pracovati je sice v Bosně zákonem zakázáno; ale přes to nutí sociálně demokratičtí mistři ku práci, a tak se nedostanou učenníci skoro nikdy do kostela. Óstatek jim zajde brzy všecka chuť choditi do kostela, kdyžtě slyší neustále nadávati na náboženství a kněžstvo. Tak jsou brzy bez víry, bez mravnosti, bez vlasti — tedy uzrali pro sociální demokracii.

Povede-li se Srbům odchovati si vzdělance a sociálním demokratům spojeným se Srby ovládnouti dělnictvo, co potom zůstane kalolíkům?

Je tedy nutně třeba, katolický dělnický dorost v Bosně vyškoliti, zorganizovati, příhodnými útulnami uchrániti mravní zkázy a osvoboditi z rukou sociální demokracie. Kdo pomůže v Sarajevě takovou útulnu zříditi?

7. Bosenští sirotci.

Jak už řečeno, jsou katolíci v Bosně a Hercegovině lid nikoli vlastní vinou, nýbrž pro viru nuzný. Bydlí v bídnych chaloupkách, na venkově ponejvíce v jediné světnici, kdež přebývá celá rodina, ano několik rodin pohromadě. Není tam ani stolu ani lůžka ani židle podle našich pojmův. Hlavní stravou je kukuřicový chléb — a kdyby ještě toho vždy měli! Špatné té výživě a poměrům bytovým asi třeba přičítati, že je tuberkolosa v Bosně tak rozšířena. Pořádné ošetřování nebo lékařská pomoc je často zhola nemožná. Což divu, že mnoho lidí za mlada umírá, zanechávajíc zhusta nedospělé siroty v nejtrpčí bídě. Takových ubohých potřebných dětí je v Bosně na tisíce.

Otec chudých, apoštolský arcibiskup sarajevský, ač je sám až po krk zadlužen, dělá co může, Vystavěl v Sarajevě nalezinec a sirotčinec dívčí a živí v obou ústavech na své útraty přes sto dětí. Mimo to založil zvláštní kongregaci domorodých sester: „Služebnice Ježíškovy“, aby se ujímaly sirotek a chudšů v zemi. Dívčí sirotčinec „Betlém“ je zároveň mateřským domem kongregace. Ale jak děti, tak i sestry trou bídu s nouzí. Děti dostávají k obědu jen polévku a kousek chleba, a často ani toho není. Sestry nezřídka pláčou, když děti prosí chleba, a nemají jim co dáti. Často si samy u stolu utrhnou chléb od úst a přinášejí jej svěřenkám.

Ale proč přijímá arcibiskup tolik dětí, když jich neuživí? Tak se tázával bývalý tajemník a vytýkal mu to zcela vážně. „Kterýsi den“, vypravuje tento kněz, „slyším děti na chodbě plakati. Tu mne volá arcibiskup. Přiběhnu a vidím u jeho dveří ženskou s pěti dětmi. Dvě měla na rukou, tři se jí držely za sukni. „Tu se podívejte“, praví arcibiskup, „mohu je zahnati?“ — „Ale proč těch dětí neuživíte“, spustím na ženskou — byla slušně oblečena — „je to vaše povinnost!“ — „Odpusťte, nejsem jejich matka. Otce jim ve Vareši zabili Turci,

osaměla matka s pěti dětmi a teď i ta umřela. Před smrtí mi pravila, znajíc mne: „Tobě odkazuji děti; neuživíš-li jich, prosím tě, hoď je do Miljacky (řeky v Sarajevě), ať už nehladovějí. —“ — „Mohu je odbýti?“ tázal se mne arcibiskup ještě jednou. Začervenal jsem se, vzal jsem dvě děti do náručí, dvě nesla ona žena a tak jsme je polonahé přinesli sestrám“.

Ženská zanesla děti napřed městské radě. Ale tam jí řekli: „To jsou děti katolické, zanes je arcibiskupovi“. Arcibiskup na ně však nedostane ani haléře, ani jakékoli jiné podpory od městské rady. — Jindy jsme našli u nás za dveřmi dvouleté děvčátko, kousek cukru v ruce, lístek v kapse se slovy: „Přijměte ji, nemá nikoho“. Dítě ovšem nevědělo, čí a odkud je. Podobným způsobem nosívali často děti k domu sester a tam je nechávají. Jiného sirotčince, kde by se děti zadarmo

Opat Dominik s malými Trappisty.

přijímaly, v celé arcidiecési není. Hošíky přijímá arcibiskup, posílá je pak Trappistům do Banjaluky, kteří vydržují soukromě sirotčinec. Ale i ten je stále na vrchovato přeplněn, takže opat Dominik nadmíru dobročinný, musí s krvácícím srdcem mnoho přebohých sirotek odbýti. Jak rád by arcibiskup přijal více dětí a zřídil chlapecký sirotčinec! Ale jak jsme právě ukázali, neuživí ani přijatých, a k tomu je „Betlém“ tak zadlužen, že i jeho trvání je ohroženo. Než Pán Bůh nedopustí, aby ubožátka byla z domu vyhnána.

Ve Vitezu mají tytéž sestry stateček, „pole sv. Josefa“ s dřevěnou chaloupkou. Má čtyři prostory: kuchyňku, kapličku a dvě světničky pro sedm sester a pro tři nuzné děti. V jedné světničce pracují, ve druhé spávají. V prázdniny si přibraly ještě 12 dětí ze sirotčince „Betléma“ a ponechaly

jim pracovnu. Vždyť samy pracovaly na poli, samy je obdělávajíce. Pisatel zastal kdysi sestřičky u oběda. Měly jenom — bramborovou polévku. Právě doslýchám, že v zimě, nemajíce nic jiného k jídlu, brambory spotřebovaly, takže jim na sázení nezbylo. Přes to jsou šťastny a důvěřující ve sv. Josefa chtějí se pustiti do stavby domu a kaple: kéž je sv. Josef jim a všem bosenským sirotkům dobrým pěstounem!

8. Pěkný příklad.

Jiným na povzbuzenou vyložím, co jediná dívčí družina ve Vídni („v Císařské třídě“) za půl roku učinila pro chudé bosenské děti, o nichž náhodou doslechla. Horlivá vůdkyně družiny píše:

Sestřičky pracují na poli sv. Josefa.

„O sv. Mikuláši si naše chovanky samy hrají trochu na Mikuláše“ — navzájem se překvapujíce. Letos se družky jednoho ročníku úplně zřekly účasti na tom. Peníze potají skládaly pro chudé děti bosenské; nikdo jiný o tajemství neměl se dovědět. Uradily se, že veřejně prohlásí, ať jim letos nikdo nic nenakládá, že nic nechtějí. Co si o „fádním nesmyslu“ dolétalo jim k uším, ale nedaly se. Z ostatních chovanek netušila asi žádná, odkud vítr vane“.

„Jedna z družek, učitelka, zaslechla o bosenských chudých dětech. Jsouc nadšena svým povoláním, ráda by oblažila i dětská srdéčka tam kdesi na jihu — ale jak? První učitelské služné poradilo. Zalepila část jeho do obálky, napsala na ni „Chudým Bosňákům“ a čekala na vhodný okamžik, až nikoho

nebude u' oltáře Panny Neposkvrněné. Z lásky k ní položila jí k nohám krásnou tu oběť“.

„Ostatky! I u nás je plno veselých rejdů. Poslední dva dny se chovanky spolu vytančí. O hudbu se postarají samy, ale není to maličkostí, všem vyhověti. Každá by ráda, aby se hrálo k onomu tanci, který se jí zvláště líbí. Což divu, že se první den pianistky každou chvíli střídaly. Jinak bylo druhý den. Stále hrála tatáž, sodálka, ale za peníze. Každá

Vídeňanka převlečená za Bosňáčku.

tanečnice musila jí dáti něco na partesy — pro chudé bosenské děti“.

„Blíží se velkonoce — všude plno radosti! Ať jí má trochu i Bosna. Zase se sbírá a pracuje. Kristus Pán z mrtvých vstalý uvidí tam na jihu asi třicately šatky od vídeňské družiny.

A to už byla třetí zásilka šatů pro bosenské děti. První o vánocích, byla ještě daleko větší. — Začátkem května uspořádaly tyto opravdu vzorné kandidátky učitelství dobročinnou slavnost, skvělé divadlo, aby zase mohly bosenským

dětem poslati pořádný dárek. Jedna z nich vystoupila také jako Bosňáčka a zazpívala překrásnou vhodnou píseň, k níž slova složila druhá chovanka.

Komu gratulovati: ústavu, jenž má takové chovanky, družině, kde takové květy se rozvíjejí, či zemi, jíž se dostává takových učitelek, či bosenským dětem, pro něž tlukou srdce tak zlatá? Jak snadno by se pomohlo ubohé bosenské mládeži, kdyby hodně mnoho družin a katolických spolků vzalo si za příklad tyto „děti Mariiny“. Největší užitek by měly samy; neboť co se ona družina ujímá chudých bosenských dětí, od té doby rozproudil se v ní nový život*).

Netřeba poznamenávati, že Bosna i jinak je velkým úhorem pro křesťanskou dobročinnost. Není tam dětských opatroven, patronáží, ústavů pro slabomyslné, nevyléčitelné, malomocné, jichž je tam na 600.

V Sarajevě založila družina paní spolek sv. Alžběty na podporu chudých, jenž zasluhuje vřelého doporučení. Každý člověk měl by aspoň jediný krásný velký skutek ku slávě Boží zanechat jako životní pomník, jenž by jej těšil po celou věčnost: V Bosně je tolik krásných příležitostí pro zbožné nadace.

9. Pohled do bosenské národní školy

Před 80 lety byly v Bosně pouze turecké školy pro náboženství zvané „mekteb“, kde se učily mohamedánské děti několika modlitbám z koranu na paměť, nerozumějící jim; tedy národní škola beze čtení, psaní a počítání.

Katolíci a Srbové neměli škol pražádných. Nejdůležitějším pravdám náboženským učily se děti od matky a od Františkána, jenž přicházel do domu.

R. 1830 počali Františkáni vyučovati v konfessionelních školách. Brzy potom přišly do země milosrdné sestry ze Záhřeba a rovněž zakládaly s podporou Rakouska školy, taktéž Trappisté v Mariině Hvězdě (Marija Zvijezda).

Za doby okupace bylo v Bosně 54 katolických škol; učitelé a učitelky byly výhradně ze stavu řeholního.

Pravoslavní Srbové měli tehdá 56 soukromých škol, Turci však 535 škol pro koran.

Kallay zavedl školy „akonfessionelní“, t. j. bez vyznání. Takových státních obecních škol je dnes 417. Ale nikdo se pro ně nenadchl, nejméně Turci, bojíce se, že by jejich děti mohly „přijíti o víru“, kdyby jim bylo sedati na téže lavici se Srby, židy a katolíky, a kdyby je vyučoval učitel bez víry. Zřizovali tedy dále školy konfessionelní, jež se za těchto 30 let rozmnožily z 535 na 1033, z nichž je 93 t. zv. „reformních mek-

*) Překladatel ani dost málo nepochybuje, že v některém příštím čísle družinského časopisu „Ve službách Královny“ najde hojně zpráv z Prahy, Brna atd., překonávajících i tento utěšený obrázek.

tebů“, v nichž se mimo náboženství učí i jiným předmětům obecné školy. Do těchto mektebů chodí více než 43.000 žáků, kdežto státní obecné školy nemají ani 5000 mohamedánských žáků.

Podobnou váhu kladou na konfessionelní školu Srbové. Jak řečeno, měli za doby okupace 56 konfessionelních škol, teď jich mají 69.

A katolíci? Není ani jim, podobně jako Srbům a Turkům, bezkonfessijní škola ideálem, ale nemajíce peněz nemohou zřizovati škol konfessijních, ano ani udržeti starých, a tak od doby okupace z tehdejších 54 jich zbylo 32.

Kdo zná význam školy, snadno uzná, jak nutně třeba pody pory katolickým školám v Bosně. Vláda proti tomu nebude nic míti, vždyť i Turci a Srbové neustále zřizují konfessijní školy, a nedostatek škol vůbec ještě je veliký. Vždyť je v Bosně a Hercegovině ještě 80% analfabetův! V odlehlých dědinách neumí nikdo čísti, ani starosta. Pro výchov učitelů všech vyznání je v Bosně společný učitelský seminář. Jakým požehnáním by byl katolický učitelský ústav! Vždyť i Turci mají svůj pro učitele svých vesnických škol. Tak by se nejlíp odstranila nesnáze, že katolické děti na státních školách vyučují učitelé turečtí nebo srbští. Katolické školské spolky by takovým ústavem štípily opravdový životní strom pro mládež nové naší země.

10. Chudoba Spasitelova a jeho kostely.

Málem bych byl zapoměl na největšího ubožáka v Bosně: na Spasitele v jeho kostelích. Turci pobořili skoro všechny kostely v zemi, mnohé několikrát; je tedy skoro všudy bída o kostely neb aspoň o důstojné stánky Boží. Mnoho kostelů podobá se spíše stodole než příbytku Nejvyššího. Dobojský „městský farní chrám“ byl dřevěný barák, který naši vojáci při okupaci postavili a pak opustili. Kostel Potocký v Hercegovině býval dříve konírnou tureckého hostince.

Podpor pro chrámové stavby je tím více třeba, poněvadž chudý lid sám nemůže kostelů si nastavěti. Doufáme, že nám v této příčině pomůže také spolek sv. Bonifáce. (Dokonč.)

Zvěsti ze světa Slovanského.

Z Moskvy. Nás katolíků zvláště ruských katolíků zasypávají ústně i tiskem vymyšlenými pomluvami a ohradit neb ospravedlnit se ať ústně ať pérem jest přenesnadno. Předsudek proti

nám jest veliký a hluboce zakořeněný. Překonávati toto špatné a skoro všeobecné mínění pravoslavných o nás katolicích znamená bojovati proti odvěkému zlu a tvořiti na Rusi jiný docela nový názor nábožensko-společenský. I v mohamedánském Turecku možno katolíkům pohodlněji žiti a jednati než v křesťanském Rusku. Jest přirozeno, že i duchovenstvo ruské nemohlo si utvořiti jiné představy a pojetí o katolicismu a našich úmyslech, než jaké vyslechlo od našich protivníků neb jaké vyčetlo z listů nám nepřátelských, ale i ve společnosti občanské případy sympatie k nám jsou výminečné a ojedinělé, a takoví se ihned považují přímo za katolíky. Za to přichylníků k protestantismu a bezcírkevnosti jest i mezi duchovenstvem dosti. Kněžstvo své církve si neváží, vyjma onu část, která si cení církev jen jako prostředek výživy a kariery, ale pro naše myšlenky unionistické jest neužitečno, není tu pro to porozumění. Svým církevním životem většina duchovenstva pohrdá. Nedávno byl u nás hostem stařícký zasloužilý kněz zpod Moskvy. Jen plamenná nenávist sršela z jeho řeči proti jeho vlastnímu biskupu. Vylíčil několik mrzutých příhod ze svého života, končil: «Štěstím by bylo pro nás i lid, kdyby všechny biskupy odstranili!» Právě dnes jistý starší kněz třesa se hněvem na celém těle vypravoval v naší rodině, že orlovský arcibiskup odevzdal četnickému úřadu několik desítek seminaristů jen proto, že ti hoši prosili ho za zlepšení stravy; světský úřad vsadil je do vězení každého zvlášť, aby druh s druhem nemohli mluvit, ba ani rodičům nebyl k nim přístup dovolen. K takové nenávisti a závisti snižuje se pravoslavné kněžstvo proti svým biskupům, jaká na západě obvyklá jest jen u sociálních demokratů. V jistém domě stařícký kněz otec radoval se, že syn jeho dostal se ze semináře na universitu, jen «aby zbavil děti od té nešťastné volby státi se knězem» — tak nařikal. V kněžských rodinách kydají se hany na vlastní stav, představené a celé církevní zřízení u přítomnosti malých dítek, které pak vyrůstají v opovržení k duchovnímu stavu a vstupují do něho jedině z nouze, když si nemohou jinak slušně života uhájiti.

O rodinném životě duchovenstva psáti nebudu. Byla by to snad nejsmutnější kapitola. Kolik trpkostí tu se nashromáždilo, kolik zlořádů tu se zahnízdilo, těžko vypovídati.

Zprávy o vnějším veřejném církevně-ruském životě a o vztahu zástupů církve ruské k naší ideí unionistické můžete čísti častěji skoro v každém čelnějším orgánu církevním. Minulého roku napsal S. Troickij ve Stranniku stať: «Katolicismus a Slovanstvo», ve které dobře vystihuje církevně-společenské mínění moskevských a vůbec ruských pravoslavných činitelů o našich katolických snahách. Zatvrzele nechtějí nám věřiti. Bratrské lásky k nám nemají, neboť by jinak sami hledali sblížení s námi, byť i se svého hlediska. Ale není divu: nemilují vlastní církve a katolickou pokládají ještě za větší zlo. A jak si ji mají také zamilovati. Za-

sloužilý spisovatel kněz Meščerskij, již 40 let vydávající časopis «Graždanin», píše o své církvi: « . . . každému činu ve prospěch pravoslavné církve zasazena nová rána (vládní reakcí). Vše, co zahovořilo -- umlklo, vše, co oživilo -- umřelo a do vězení uvržená, v útiscích střežená sotva dýše». Trojckij příkře se staví ve výše uvedeném článku proti jakémukoli dorozumívání s církví katolickou. Smír s Římem prý nemá pro Rusko praktické výhody. «Dějiny sjednocení Slovanstva na půdě katolicismu ukazují, že unie přinášela Slovanstvu dosud jen neprospěch, vyvolávající v něm nové tříštění.» (499.) Široce vypisuje, jak jedině Slované pravoslavní dovedli si uchovati samostatnou vládu (říši), kdežto katoličtí Slované podlehli vládám cizím. Výsledek své statě zahrnuje slovy: «Papež jedná v nepřátelském duchu Slovanům, potlačuje nejen pravoslavné, nýbrž i sjednocené a katolické Slovaný» (str. 501). Tak píše přední spisovatel ruský o našich snahách, tak smýšlí o katolicismu a brojí proti unii. Ani vláda, ani představení církevní, ani veřejné mínění nám nepřeje. Bude třeba ještě kus obrovské práce v Rusku, než přivedeme pravoslavné k pravdě o katolické církvi a je přesvědčíme o svých nezištných úmyslech. Správnou cestou kráčeji tedy ti, kteří hlásají napřed kulturní sbližení, žádají důkladnou vzájemnou znalost na obou stranách, a pak teprve prý unie bude nejen usnadněna, nýbrž i uskutečněna (velehradské sjezdy).

Z Varšavy. Máme sice manifest svobody, jímž Rusko v očích vzdělaného světa setřasává kazajku barbarství a o veliký skok přibližuje se západu, ale manifest ten u nás pro většinu případů zůstává jen na papíře; vláda ruská stará se všestranně, aby zamezila každinky ruch volnosti. V Přívislí dosud straší starý řád a ostrost jeho je namířena hlavně proti katolickému náboženství a jeho představitelům. Jejich činnosti věnují státní organové stále pečlivou pozornost. Říká se o sv. otci, že jest vatikánským vězněm, an z ohledu na vládu světskou neopouští po svém zvolení Vatikánu. Podobnými vězni byli všichni katoličtí duchovní v Rusku. Bez dovolení úřadů, které ne zřídka pro nic a za nic se odpíralo, nesměl katolický kněz opustiti své osady, ba ani sousední farnosti navštívit. A dovedl-li pro úřady ruské najíti nějaký platný důvod, aby se mohl vzdáliti z obvodu svého působistě, musil se všude vykázati úředním pásem, aby mohla policie sledovati každý pohyb jeho. Toto dračí oko úřadů ruských cítí dosud katolický kněz, zvláště je-li mimo duchovní správu pro své okolí nějak činným.

Aby ruská vláda rozšířila území ruské a pravoslavné, odtrhuje od Polsky Chelmsko s obyvatelstvem polskokatolickým proti všem protestům Poláků. Již nyní počínají si tam jako v pravém ruském území. Ode dvou let nemožno tam založiti nějakého spolku farního aneb rolnického. Kanonické visitace lubelského biskupa jsou ztěžovány ano i znemožňovány. Paměti hodno jest nařízení vydané v těchto dnech úřadům policejním a obecním, aby lid dělili na «opravdové» a «neopravdové» katolíky. Takové měřítko zná jen Rusko! K «neopravdovým» mají býti počítáni ti,

kteří po květnovém úkaze tolerančním z r. 1905 odvrhli násilím jim vnucované pravoslavi. Myslí se, že přece snad někomu se znudí nepokojný katolicismus a rozmnoží řady pravoslavné. Než marně počítají; lid je otužilý, zvyklý pro své náboženské přesvědčení i umírat.

Že to do opravdy nemínila vláda ruská s volností svědomí, podává neustále důkazy. Je známo, jak jest všemožně ztěžován přechod z pravoslavi ke katolicismu. Každý musí vyplniti jisté formálnosti. Jsou případy, že se za katolické prohlásily celé obce, aniž úředně o tom vyjednávaly. Nyní vyšlo nařízení, aby takoví nadále byli vedeni jako pravoslavní, byť i už čtyři léta k němu nenáleželi. Taková je tu svoboda. Když se někdo odvolává na carský manifest o volnosti svědomí, ne jednou dostává od úřadů odpověď: «Ukaz ten je jen pro Evropu, my máme jiná vládní nařízení.»

Mnoho hluku nadělala svého času nová sekta vzniklá mezi poiskými katolíky — kozlovická, nebo jinak mariavité zvaní. Dnes už není pochyby, že vláda ruská ji tajně podporuje, aby katolíkům způsobila co největší obtíže. Ve státním rozpočtu sice není ještě veřejně položky na náboženské výlohy této sekty, ale jest veřejným tajemstvím, že náčelník její, bývalý katolický kněz Kovalski, má po ruce dosti peněžních prostředků vládou poskytnutých, aby jen hojně rozdmýchal nové hnutí uprostřed katolíků. Tento Kovalski «dal se vysvětit» i na biskupa v Utrechtě, což se stalo jen s vědomím a potvrzením vlády. Nyní mu prokazují jak světská tak i duchovní vrchnost ruská všechny pocty biskupu patřičné. Povoleno mu též vydati i «pastýřský list», jenž srší nezměrnou nenávistí proti církvi katolické.

Počet stoupenců této sekty nemožno přesně stanovit; někteří jej udávají jen na tisíce, jiní na statisíce. Ale v poslední době je patrný úpadek a mnoho svedených se zase navrátilo do lůna církve katolické. Tento úbytek si hledí nahraditi tím, že lákají a přijímají do svého středu osoby pochybné mravní pověsti, aby se mohli vždy novými konversemi vykázati. Dříve hromadně přestupovali k této sektě, nyní již ode dvou let to ustalo. Této náboženské propagandy chopily se i politické strany v Rusku, aby Poláky rozdmýchaly a co nejvíce nesnázi jim připravily. Svaz národa ruského domáhal se pro sektu kozlovickou uznání státního a úplné svobody. Tím si i náčelníky její získali, a nyní je dobře známo, že Kovalski a jiní jsou více nakloněni pravoslavným Rusům než katolickým Polákům. To však vlastencům polským otevřelo oči, tak že odvracejí se od mariavitů i ti, kteří jim přáli. Tato sekta tedy přestává býti pro Poláky hrozivým nebezpečím, proti němuž s největším úsilím naše duchovenstvo pracovalo.

Povstává nám však nový nepřítel nebezpečnější mariavitů, totiž dle Vašich pojmů řekli bychom Volná Myšlenka. Uvedl ji k nám Milguy Malinovski, jenž začal zcela nevinně pod svůdnými hesly osvěty a všeobecného povznesení lidstva. Založil časopis

Zaranie a odtud jsou zvaní jeho stoupenci Zaráňari. Získal si s počátku i některé málo prozíravé kněze do svých řad. Časopis brzo čítal na tisíce odběratelů, a do dvou let počet ten se čtyřnásobnil. Nyní ovšem se zcela vybarvil jako list protikatolický. Stoupenci jeho jsou židé, lidé bez vyznání a socialisté. Těžký jest však boj proti tomuto zlu již hluboce do těla národa zarytému. Nezbude nic, než na podkladě katolickém zakládati svazy, aby čelily moru protináboženskému.

Ze Záhřebu. Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda. Již delší dobu jedná se, aby pro Chorvatsko zřídil se též »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« dle vzoru moravského. První unionistický sjezd velehradský dal k tomu mocný popud, ustanovil se po něm zvláštní výbor, který myšlenky té vážně se ujal a vřele ji doporučil a schválil na chorvatském bohoslovném sjezdě v Záhřebě r. 1908, kde uloženo bylo zvolenému výboru požehnané dílo zavést v národě chorvatském. Stanovy sdělané dle moravského Apoštolátu byly odeslány církevní i světské vrchnosti ku schválení. Po dlouhém čekání konečně můžeme Vám radostně sdělit, že obě vrchnosti již daly svůj souhlas, a to nejd. konsistoř je stvrdila 8. ledna a vláda 27. února 1910. Teď ruku k činu! Poroučíme se do modliteb ctěných čtenářů a členů Apoštolátu, aby Bůh žehnal započatému dílu našemu a ono hojně ujal se u nás a přineslo i žádoucí ovoce.
Dr. K. D.

Z vlasti sv. Cyrilla a Methoda. Když roku 1860 mocné hnutí náboženské k Římu rozvířilo národ bulharský, nařídil papež Pius IX. zakladateli kongregace Assumpcionistů poslati členy na horkou a kyprou půdu bulharskou, aby účinně podporovali ono hnutí. To byl počátek inissí Assumpcionistů na Východě. Od té doby valně se změnily a sesílily naše državy na Balkáně. Píši Vám pouze o věcech týkajících se Slovanů. 16 kněží, většinou odchovanců našich seminářů slovanských, věnuje se nyní unionistické práci v našich stanicích: Plovdivě, Varně, Mostratli, Slivně a Drinopoli. Naše sestřičky je horlivě podporují v jejich díle apoštolském buď jako učitelky vyučující mládež ve školách nebo jako samarytánky ošetřující bezplatně nemocné aneb vůbec jinak blahodárně působíce v různých oborech lásky křesťanské.

Naše školy bulharské navštěvuje 930 dítek obého pohlaví. Náš ústav »Sv. Augustina« v Plovdivě dosáhl letos netušeného počtu žáků, tak že již před započatím vyučování v září měli jsme nadpočet dítek a 100 nových žáčků pro nedostatek místa jsme byli nuceni odmítnouti.

Odchovanci našich škol jsou roztroušeni po celé zemi: v různých úřadech, u dráhy, v kancelářích atd.

Byť i všichni nehlásili se otevřeně ke katolictví, přece jsou apoštoly unie, toužebně si jí přejíce a půdu pro ni v okolí svém připravující. Neboť již tím jest učiněn veliký krok ku předu, jestliže jsme odstranili u nich nenávisť a neoprávněné předsudky vůči katolíkům, vstúpili jim ducha snášenlivosti a seznámili je s velikou

myšlenkou spojení obou církví. Vidíme, že tito celkem mladí ještě naši odchovanci účastňují se práce i na poli účinné lásky: pilně podporují konference sv. Vincence z Pauly, sami odvádějí a sbírají příspěvky, získávají dílu křesťanské lásky nové příznivce mezi svými přáteli a známými, podělují a podporují trpící všemožně dle svých sil.

Než práce naše byla by vždy málo úspěšná, kdybychom neměli na pomoc domorodého duchovenstva. To dobře vystihl již veliký papež Lev XIII. a proto kázal zřídit duchovní ústavy, jež by odchovávaly Bulharům jich vlastní syny na kněze katolické. Nikdy nepřilne lid domácí s takovou oddaností, otevřeností a důvěrou k cizím kněžím jako ku svým vlastním synům: ti jsou krev z krve jeho, kost z kosti jeho. Po velikých obětích zřízeny byly i slovanské semináře menší v Kara Agači a v Chalcedoně a větší v Cařihradě. Máme v nich 65 mladých lidí nadšených pracovati ve vlasti své pro rozšíření a upevnění království božího na zemi. Mnoho z nich pochází z rodin rozkolných, v nichž pak nejlépe jejich vlastní synové připravují půdu pro unii a katolicismus. Bez velikých obtíží apoštolují potom mezi příbuznými nebo ve své rodné obci a rozmnožují tak řady katolíků uniatů slovanského obřadu. Nejsou u svých nerádi viděni, i když přicházejí k nim s novými myšlenkami náboženskými, které ostatně dovedou výmluvně obhájit, neboť činnost kněží pravoslavných jest pro farnost málo plodná a skoro bezvýznamná.

Úkol ten zmáháme ovšem pouze s velikými obtížemi. Vedeme nejen péči o ducha svých svěřenců, nýbrž i o potřeby těla: o výživu, šaty, ústav, knihy sami se musíme starati. Kéž i vaše štedrá srdce česká mají soucit se slovanskými pobratimy na Balkáně a přispějí hojně na **denní chléb sv. Methoděje** pro výživu budoucích missionářů slovanských.

Naše sestřičky starají se též pilně, aby řady své doplňovaly a rozmnožovaly domorodým živlem bulharským. Pokud jim poměry dovolovaly, přijímaly dcerky z místních rodin, tak že mají již mezi sebou 40 sestřiček východního obřadu a každým rokem do noviciatu vstupuje na deset dívek bulharských, které s opravdovým porozuměním věnují se těžkému svému povolání.

V desíti letech budeme míti celý zástup svěžích sil, které s apoštolskou horlivostí budou se věnovati lidu, z něhož vyšly, vlasti, v níž se zrodily, budou státi neochvějně ve službách katolické církve a velkolepou myšlenkou unie prokvasí a prodchnou lepší budoucnosti jdoucí vstříc osvěžené národy balkánské.

Bulharsko jest vskutku zemí novou, plnou života, opravňující k nejlepším nadějím do budoucna. Snad kráčelo příliš životně, odvázně na dráze svého obrodu, ale skutečnost dosud mu přála a budoucnost zajistí mu snad prvenství mezi státy balkánskými. Bulhaři sotva 22 let vymanění z otroctví tureckého ukázali neobyčejně silného ducha, novou tvůrčí moc, přeměnivše téměř zplna tvářnost nádherné své vlasti, tak že sotva kde jest ještě znatelná skvrna muslimanského otroctví.

Naše ústavy pomáhají všemožně dokonávati veliký obrod národa bulharského, který sleduje s největším zájmem celá Evropa, ba skoro celý vzdělaný svět. S láskou rozséváme božskou nauku evangelia, zdravými vědomostmi ukojujeme a napájíme žiznivé duše a vedeme je k vyšším cílům: naše ústavy staly se průkopníkem vzdělanosti, ohništěm nových proudů náboženských, chrámy opravdové zbožnosti, semeništěm zdravého náboženského obrodu mezi Bulhary. Naše školy jsou předsíní sjednoceného chrámu.

51 řádovníků, 68 sestřiček, 65 seminaristů a 24 čekatelek zasvětilo život svůj, aby pokračovali v díle velikých apoštolů slovanských sv. Cyrilla a Methoda v jich rodné zemi, aby pracovali pro osvětové a náboženské povznesení národa bulharského a navrátili jej opět prvotní matce, církvi katolické, od které jen úskokem byli odlouďeni a odevzdáni vysílené maceše. Pomozme jim v díle tom a podporujme jejich obětavou práci apoštolskou, že jim ulehčíme aspoň jejich starost o denní chleb tělesný.

Rozmanitosti.

Počet katolíků v ruském Rusku. Katolíci žijící v mimopolském Rusku mezi Rusy náležejí ke dvěma diecesím: mohilevské a tyraspolské. «Dzennik Petersburski» sestavil na základě diecesální statistiky počet katolíků v arcidiecesi mohilevské na 300.300, v diecesi tyraspolské na 347.325. Převážná většina z nich jsou Poláci, něco Němců, Litvínů, Čechů a málo Francouzů.

Významnější přechod z pravoslaví ke katolicismu. Jefrejinov, druhý tajemník ruského vyslanectví v Římě opustiv své čestné místo, vstoupil do řádu jezuitského. Svěčin, první tajemník ruského vyslanectví v Paříži a Komarov, konsul v Bordeaux, bratr hraběnky Šuvalové, vdovy po zesnulém ruském vyslanci v Berlíně, přešli k církvi katolické.

Strach v Rusku před jesuity. Katolický kněz tázal se jistého ruského politika po příčině zákazu katolickým kněžím vstoupiti do Ruska, a bylo mu sděleno, že ruská vláda věří v každém katolickém duchovním — jesuitu. Řád jezuitský, jenž kdysi na Rusi působil velmi blahodárně k rozšíření a utužení katolicismu, zapsala si pravoslavná církev velmi špatně do svých annalův a proto odtud obava na Rusku před Jesuity. aby svatou Rus nepokatolili. Nedávno vydali někteří gubernatoři policejním úřadům rozkaz, aby přísně dozíraly na osoby přicházející z ciziny do království Polského. Roztrousila se totiž mezi pravoslavnými popy strašlivá zpráva, že prý v posledních dobách přibývali do ruského Polska jesuité, kteří v občanském oděvu se vydávají do Chelmštiny, na Bílou Rus a Podlesí, aby tam šířili a upevňovali katolicismus.

Kostel pro Poláky v Pešti vymohl si Lvovský metropolita Jos. Bilczewski, aby lid polský, hlavně z tříd dělnických v Pešti žijící počtem 15.000, neztratil víry a mluvy po otcích zděděné.

Dluhy polských far v Americe. Většina polských far v Americe jest zatížena značnými dluhy. Faráři far bez dluhů jsou nesesaditelní, kdežto správce kostelů zadlužených může biskup dle potřeby nebo své libosti přesaditi asi jako naše administratory a exposity. Dluhy některých kostelů jsou velmi vysoké, že se nyní nestačí sbírat ani na zaplacení úroků

Vznikly většinou stavbou kostela, fary, školy, někde špatnou správou nebo i malou obětavostí farníků. O jaké summy peněz se tu jedná, vidno na př. z farnosti sv. Josefa v Milvauke. Minulého roku činil příjem 19.000 dolarů (95.000 K), kdežto zaplacení úroků a jiné výdaje vyžadovaly 36.000 dolarů (180.000 K) čili každý den 100 dolarů (500 K). Poněvadž nebylo pomýšlení, že by farnost sama kdy dluhy zaplatila a řád františkánský jí převzítí nechtěl, nařídil arcib. Messner o novém roku v celé arcidiecesi sbírku, která vynesla pro zmíněnou farnost 400.000 dolarů (2 miliony K), tak že značná část dluhů mohla býti splacena. Svědčí to o amerických poměrech.

Řád sv. Cyrilla a Methoda, tak nazván jest v samostatném cířství bulharském první řád určený na odměnu zásluh o Bulhary. R. 1907. při 25letém jubileu encykliky cyrillomethodějské »Grande Munus« dostal nejd. arcibiskup bulharský Menini dovolení od sv. Otce Pia X. udělovati osobám o sjednocenou církev bulharskou zasloužilým **záslužný kříž sv. Cyrilla a Methoda**. Kříž je pěkně pracován a proveden v bulharských barvách: bílé, zelené a červené. Nejvíce místa zaujímá smalt barvy bílé. Ze smaltu zeleného a červeného jsou úzké proužky na okraji ramen. Barvy jsou odděleny od sebe zlatými, tenkými čárkami. Uprostřed kříže jsou v podobném smaltovém kruhu trojbarevném, na půdě bílé znázorněny postavy sv. Cyrilla a Methoda. Ze smaltu zeleného a červeného jsou kroužky úzké pokrajní kolem postav obou apoštolův. Mezi rameny kříže jsou zlaté paprsky. Stuha, na níž visí kříž, jest hedbávná a rovněž v národních barvách bulharských. Tak vypadá lícni nebo přední strana záslužného kříže cyrillo-methodějského. Na zadní straně nebo po rubu jest všecko stejné jako na straně lícni, jenom uprostřed kříže zřime v kruhu dotčeném místo postav obou apoštolů tento nápis P. B. EB, což znamená: »P(ro) B(enemeritis) E(de) (ecclesia) B(ulgarorum)«, česky: »pro zasloužilé o církev bulharskou«. O vědeckém sjezdu apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje na Velehradě 1907 dostal od Jeho Excellence arcibiskupa Meniniho tento záslužný kříž sv. Cyrilla a Methoděje: 1. protektor sjezdu Jeho Excellence kníže arcibiskup olomoucký dr. Fr. Sal. Bauer; 2. president sjezdu velehradského, haličský metropolita Ondř. hrabě Šeptický, arcibiskup lvovský; 3. jednatel ústředního výboru apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda Msgr Dr. Ant. Cyr. Stojan, říšský a zemský poslanec, probošt v Kroměříži; 4. pokladník ústředního výboru apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje, assesor Jeho Excellence biskupa Jos. Jiř. Strossmayera, Jan Vychodil, děkan a farář v Cholini. Cyrillo-methodějskou tradici svou počínají Bulhaři sobě i jiným Slovanům čím dále vědoměji připomínati jako nejlepší pojítka slovanské. Car Ferdinand veden touž tradicí navštívil náš Velehrad a slíbil pro něj vzácný dar. Professor Ivan Filevič z charkovské university při převážení ostatků profesora Kjevského M. S. Drinova do Bulharska vítal Bulhary jménem cyrillomethodějské kultury, která všem národům slovanským dostala se v bulharském (staroslověnském) jazyku. Svátek sv. Cyrilla a Methoda světi se v Bulharsku neobyčejně svátečně, zvláště u školní mládeže.

O účtě k nejsvětější svátosti oltární ve východní cířkvi rozkolné vypravuje A. de Meester O. S. B. ve svém cestopise na horu Athos 1908. Mniši jsou velmi úzkostlivi ve všem, co se týká nejsv. svátosti, jako v úpravě oltáře, svatostánku, věčného světla, posvátných nádob. Ku sv. přijímání připravují se velmi horlivě nejen mniši, nýbrž i lid. Mniši (jest mezi nimi mnoho kněží) přijímají čtrnáctidenně, v postě týdně. Příprava jest u nich mnohem obtížnější než u nás. Kromě sv. zpovědi konají 3—4 denní přísný půst podle zvyku východního a zvláštní hodinky kněžské před sv. přijímáním i po něm. Hlubokou úctu vyjadřují slova, která jáhen pronáší hlasitě před přijetím Těla Páně: »Svjataja svjatym«.

Západ vzorem Východu. Aby odvrátila církev východní rozežirající se v ruské společnosti náboženskou lhostejnost, socialistickou propagandu a přechod ke katolicismu, ohlíží se po nových prostředcích v duchovní správě, chtějí uchovati si dosavadní državu. Jest přirozeno, že vyspělejší Západ jest tu vzorem a co shledávají, že by mohlo účinně v Rusku působiti a církevní smýšlení a život sesílit, vštěpují na chřád-

chřádnoucí strom státní církve. Tak na př. loňský varšavský sjezd pravoslavného duchovenstva usnesl se po vzoru církve katolické dbáti v každé farnosti co nejvíce pořádku a krásy při bohoslužbě, pilně kázati, a to o časových, životních otázkách, pořádati přednášky pro lid buď v kostele po nešporách nebo na jiném místě příhodném, na př. ve škole, zakládati knihovny, spolky hospodářské, vzdělávací, sesilovati účinnost farních bratrstev v chudinském a sociálním směru a j. — Sv. Synod potvrdil návrhy missionářského sjezdu v Kijevě, aby totiž duchovní tak jako kněží katoličtí vyučovali dítky ve škole naukám náboženským po způsobu katechetickém a to i ve školách ministerských, kde dosud náboženství vyučoval učitel, a aby semináře pravoslavné západního kraje dostaly kněze za učitele kazatelství, jemuž má býti věnována větší pozornost. — Nyní upozorňuje jistý biskupský list na nový způsob pastorační práce mezi lidem. Jest to nápodobenina protestanských «rodinných večírků» u nás v Rakousku smutně proslulých. Celou farnost má si pravoslavný svjaščen-nik (= kněz) rozdělit na několik okresů. Oznámí dobu a místo (soukromý dům), kde by se měli věřící sejít, sám pak přijde mezi ně nikoli nějakým bohoslužebným rouchem oděn, nýbrž prostě jako mezi své přátele a rozmlouvá s nimi o náboženských věcech, časových otázkách, poučuje a povzbuzuje příjemně a nenápadně. Tak se má vystřídati za určitou dobu v celé farnosti. Kde je možno, má navštěvovati dům od domu.

Pobuřující brožura. Ještě r. 1905 vydal prelat Czczott obrannou brožuru: «Naše kněžstvo, jeho výchov a společenské vztahy». Návladní (prokuror) varšavského soudního dvoru shledával v některých částech spisku věty, vzbuzující nenávist Poláků k Rusům. Uvedeno prý tam na př., že v těch okresích, kde vláda zavřela kostely, lid pozbavený posledního pramene osvěty a výchovy zdivočel v ohledu společenském i náboženském. Dotýkaje se vyučování ruskému jazyku v katolických seminářích provinil prý se autor tím, že je považuje za docela zbytečné, odnímající alumnům čas, jež by mohli s prospěchem věnovati předmětům jiným. Pro tyto přečiny pohnán byl P. Czczott k varšavskému trestnímu soudu, který ho sice obžaloby sprostil, o spisku však rozhodl, že má býti zničen. P. Czczott odvolal se tedy k nejvyšší instanci — petrohradskému senatu, kde ku konci r. 1908 věc ta konečně vyřízena. Podprokurátor Makarow domáhal se opět, aby brožura byla zničena a její spisovatel soudně stíhán. P. Czczott ve své stručné řeči opětně dovozoval, že vždy byl a dosud jest přesvědčen, kterak výklad ruského jazyka v seminářích jest naprosto zbytečný. Jinoši, vstupující do seminářů, absolvovali šest gymnasiálních tříd, znají tedy ruský jazyk důkladně a mluví jím plynně. Také jazyk polský nepřednášen již v katolických seminářích z týchž příčin. Senat sprostil P. Czczotta všeliké zodpovědnosti a zároveň rozhodl, aby celý zabavený náklad jeho brožury byl mu vrácen.

Za vyučování mládeže. K soudu v Štucku byli předvoláni dr. Borowski z Nesvěže, kněz Harasimovicz z Kłecky, kněz Wańkowicz a pí. Kat. Pawliczowa ze Smolič, jimž kladeno za vinu, že v různých obcích zakládali počáteční školy bez úřed. povolení. Dr. Borowski osvědčil, že žádné školy ve vlastním smyslu nebylo, nýbrž scházeli se pouze v jedné místnosti děti k společnému bezplatnému vyučování elementárním předmětům. Doložil zároveň, kterak yeškeré úsilí, aby vyučování bylo uzákoněno a svěřeno spolku «Osvěta» v Nesvěži ukázalo se marným — všecky dotyčné instance žádost odmítly. Soud přes to pokutoval dr. Borowského 10 rubly, kněze Wańkowicze a paní Pawliczowu po pěti rublech pro domnělé otevření školy v Račkanech. Nejrázněji hájil se kněz Harasimovicz, v jehož obraně ostře vyličeny tamní školské a vyučovací poměry. «Paragraf 1049 trestního zákona — pravil mimo jiné — stíhá za otevření školy bez náležitého dovolení, stává tudíž logicky ještě paragraf jiný, oprávnující zřízení školy na základě zákonitého dovolení. Avšak z předchozího přelíčení s drem. Borowskim soud mohl nabýti přesvědčení, že my jsme tohoto práva k zakládání škol pozbaveni, neboť dr. Borowski apelloval ke všem instancím, ale byl všude odmrštěn. Nám katolíkům se v tom ohledu nejvíce křivdí. Židé mají množství zregistrovaných ele-

mentárních škol, jinoplemenci ve Finsku a v Sibiři těší se úplné svobodě vyučování a jenom nám, katolíkům, odnímají právo míti vlastní školy. Než záležitost ta, ač jinak mi velice blízká, netýče se mně osobně, jelikož sám nemohu zakládati škol, nemaje k tomu ani času, ani prostředků. Shromáždil jsem děti pouze, abych je vyučoval katechismu, modlitbám a připravoval je k prvnímu svatému přijímání. To jest moje přímá kněžská povinnost, uložená mi vyšší duchovní vládou». Zde P. Harasimowicz četl předpisy mohylevského arcibiskupa, zavazující kněžstvo svolávat mládež k vyučování náboženství a žádal za přivtělení těch dokumentů k soudním aktům; ale soud po úradě na to nepřistoupil, odůvodňuje odmítnutí poznámkou, že předpisem arcibiskupa znění zákona platnosti nepozbývá. P. Harasimowicz k tomu podotkl, že se zde nikterak nemůže rozuměti škola, uváděná v trestním paragrafu, o jejíž existenci, kromě policejního protokolu, není vůbec žádných důvodů, nýbrž pouze soukromé vyučování náboženství, dovolené každému duchovnímu správci. Není mi fysicky možno vyučovati všechny děti v kostele — pravil — na př. v obci Kurčinoviče vzdálené od Kłecká 40 verst, v níž jest 70 dětí. Nutno k nim jeti osobně, anebo poslat spolehlivou osobu, aby je učila katechismu a modlitbám». Soud nicméně vyměřil P. Harasimowiczowi 6 rublů pokuty.

Trest za procesí. V městečku Kiméli, vitevské gubernie, pokutován tamní farář Płaskowski gubernatorem cestou administrativní 50 rubly, že 15. července 1908 vedl «bez úředního dovolení» procesí do kostela Panny Marie ve Zviranech, kde se téhož dne konala výroční pouť. Za následující procesí do Bujwidze též farář pokutován opět 50 rubly a za nedávné třetí do Kurkneiszek již 200 rubly. Posledního procesí účastnil se s místním duchovenstvem též přespólní kněz Lisowski, od něhož policejní dozorce žádal legitimaci, a jelikož P. Lisowski takové při sobě neměl, pokutován farář Płaskowski dodatečně ještě 50 rubly za připuštění kněze jiné farnosti, nemajícího ustanoveného průkazu.

Kněz — buřič. 8. září 1907 spořádal v městečku Danilovičích, vilenské gubernie, vilejského okresu, místní farář Dułko průvod do spáleného kostela, stojícího naproti pravoslavné církvi, předělávané z bývalého katolického chrámu. Po vykonané pobožnosti měl tam P. Dułko kázání a hned po něm zaslal tamní pravoslavný svjaščennik Vasilej Nedvědský «Vilenskému Věstníku» dopis, v němž kněze vinil, že ve své promluvě uvedl, kterak kostel, předělaný na církev a náležející teď nepřátelům katolicismu, byl tím zprofanován, zneuctěn a že Bůh za toto odstoupení kostela pravoslavným tresce nyní obec nemocí, neúrodou atd. Následkem této denunce kněz Dułko obviněn z pobuřování katolíků proti pravoslavným a volán vilenským okresním soudem k zodpovědnosti. Hlavní svědek Nedvědský, jenž zaslal onu korespondenci «Vil. Věstníku», seznal nyní, že sám dotyčného kázání neslyšel a napsal o něm dle výpovědi jiných osob. Syn pravoslavného kněze Špakovský, «bez určitého zaměstnání», jen jako prý očitý svědek uveřejnil v zmíněném časopise obsah kázání a podrobný popis průvodu s «národními polskými korouhvemi», musil se vůči dvěma svědkům ztvrdivších jeho alibi, přiznati, že přijel do Danilovič teprve na druhý den po procesí, že tudíž popsání jím kázání sám neslyšel, k čemuž ještě dodal, že jeho článek byl v redakci «Vil. Věstníku» samovolně překroucen. Svědčící Bělorusové mohli pouze udati, že kněz Dułko ve svém kázání vyslovil bolest nad tím, že se katolický kostel octl v rukou pravoslavných, že radil osadníkům, aby zasýlali žádosti vládě a prosili Pána Boha, aby jim ráčil dopomoci ku vrácení kostela. Assesor Korzeniecki dosvědčil, že P. Dułko nikdy ani slovem, ani jakýmkoli činem nejevil nenávisť ku pravoslaví a že na procesí nebylo žádných polských bíločervených korouhví, nýbrž jen několik dětí drželo malé bíložluté praporečky barev papežských. Ostatní svědkové doznali, že když r. 1905 začali se katoličtí osadníci bouřiti a chtěli násilně odnít kostel předělaný na církev, jedině úsilovným napomínáním kněze Dułko byli udrženi v zákonitých mezích. — Na základě všech těchto výpovědí nemohl soud jinak než sprostiti kněze Dułku obžaloby a prohlásiti jej za nevinna.

Pro křest dítěte. V první polovici října 1908 stanul před vitelským okružním soudem kněz Miškinis, (Litvín) druhdy kněz dynaburského vikariatu, jemuž kladeno za vinu, že pokřtil po katolicku dítě ze smíšeného manželství. Jediný svědek, otec děcka a důstojník v ruské armádě Pětuchov stvrdil, že na žádost své manželky katoličky svolil, aby jeho dceruška byla pokřtěna po katolicku, když se byl prve u svého velitele a též u pravoslavného plukovního kaplana informoval, nebude-li za to dle zákona zodpovědným, a byl jimi ujištěn, že po carském manifestu o náboženské svobodě nemůže býti o nějaké zodpovědnosti řeči. To bylo r. 1906 a teprv r. 1907 rozeslán pravoslavnému duchovenstvu úkaz synody, předpisující pilný dohled, aby děti ze smíšených manželstev byly křtěny výlučně dle pravoslavného obřadu a již po uveřejnění tohoto úkazu oclala se ta věc u soudu a kněz Miškinis na lavici obžalovaných. Týž dovodil, že na základě tolerančního patentu byl oprávněn děti ze smíšeného manželství křtiti ku přání rodičů po katolicku. Přece však odsoudil okresní soud kněze Miškinise ke 3 rublům pokuty a k odstranění ho na 3 měsíce od duchovní správy.

Pro týž přestupek souzen okresním soudem v Tomášově Lubelském dubský farář Ufnalski, obviněný, že pokřtil dítě pravoslavného rolníka Prokopa Stronka z Duba. Týž přišel o půlnoci s umírajícím dítětem na faru a při svědcích prosil faráře, aby je pokřtil, což týž vykonal. — Kromě toho pokřtil ještě dítě Leona Bilíka, vozky ze Zubovic, rovněž pravoslavného, který po křtu svého novorozence sám stal se katolíkem. Farář Ufnalski odsouzen k 200 rublů pokuty a k vypovězení ze své osady na čtyři měsíce, v případě pak nemožnosti zaplacení pokuty na dva měsíce do pevnosti. Bilík a Stronka odsouzeni každý k dvouměsíční vazbě.

Pro týž přečin odsouzen 24. září 1908 kumanovický farář a viceděkan Leon Zaleski okresním soudem v Lityni k pokutě 25 rublů a k pozbavení na tři měsíce duchovní správy. Pokřtil 9. srpna 1907 nemocné dítě ze smíšeného manželství a zapsal je do kostelní matriky. Při přelíčení stvrzeno svědky, že farář nevěděl, že otec dítěte jest víry pravoslavné a sám otec dosvědčil, že se rodičové vydali k blízkému katol. knězi hlavně proto, poněvadž dítě bylo těžce nemocné. Advokát Cięgliński odvolal se z výroku k apelačnímu soudu v Oděse, jehož rozhodnutí ještě není známo.

Nové vědecké dílo o ruské bohoslovné vědě vydá brzy věhlasný učenec P. Aur. Palmieri, jehož rázovitá, skromná osobnost, obsáhlá sečtělost, obdivuhodná znalost poměrů slovanských a věcí týkajících se východních církví, jaké projevil na obou velehradských sjezdech, jistě mnohým utkvěla v paměti. On to byl, jenž naše velehradské sjezdy unionistické učinil světoznámými a naši myslence cyrillomethodějské získal sympathie všech upřímně myslicích křesťanů. P. Palmieri, jenž dlí nyní v Krakově, dokončuje též epochální dílo (Nomenclator), které bude obsahovati životopisy všech spisovatelů a čelnějších osob východní církve. Za toto dílo mu bude jistě celý učenecký svět povděčen. V Palmierim mají románští národové nejlepšího seznamovatele a zpravodaje o církevních, náboženských a bohoslovně vědeckých věcech slovanských (ruských) a národové slovanští našli v něm nejlepšího obhájce a výmluvného tlumočníka o svém náboženském životě národům západním.

OBSAH: Msgr. dr. Ant. Cyr. Stojan: O účelu Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie. — Karel Jindřich: Ruské klášternictví. — Frant. Ermis: U Matky Boží Častochovské. — Ant. Puntigam: Naše budoucnost v Bosně. — Zvěsti ze světa slovanského: Z Moskvy, Varšavy, Záhřebu, Vlasti sv. Cyrilla a Methoda. Rozmanitosti.

Nákladem vlastním. — Tiskem Jindřicha Slováka v Kroměříži.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.

Reklamace se nefrankují a buďtež redakci nezalepené zaslány.

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1.5 K, do Německa
1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

O apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan.

Na dvojí jsme si uvykli, jak už dříve uveřejněno o svátku sv. 3. Králů čili Zjevení Páně: na osvobození otroků afrických, vznesené to dílo pravé osvěty, na kteréž o této slavnosti je kostelní oběra, a na Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie, spolek to pro rozšíření víry mezi slovanskými národy.

Slavnost Zjevení Páně jest dnem narození Pána a Spasitele našeho pro všechny národy, kteří z pohanstva vešli do církve. I my o slavnosti té radujeme se z daru víry, radujeme se ze spásenosného a velkolepého činu, který v národě našem a vůbec všudy, kdekoliv slovanský jazyk zaznívá, proveden byl od našich prvoučitelů, sv. Cyrilla a Methoda. Žádný převrat, co jich tu bylo, žádná proměna, žádná novota nebyla tak velkolepá, tak pronikavá, až na kořen sáhající, a spolu tak spasná, jako obrácení našeho národu na víru křesťanskou.

V díle tomto má se pokračovati, toť úkolem apoštolátním. Dvojího se tedy vyžaduje na nás. Sami sebe ve víře utvrzovati máme, sami sebe posvěcovati máme. Na všechny strany voláme po obrození a po nápravě všech poměrů. I tu třeba započítí s vlastním vnitřním obrodem. Bez takového obrodu náprava jest nemožná, anebo nebude trvalá a požehnaná. Víra jest kvasem svatým s nebe poslým. Víra má pronikati celého člověka, veškeré jeho myšlení a názory, citění dokořen přetvořovati a zušlechťovati. K tomu nás navádí i Apoštolát.

Víra i veřejnému, vnějšímu životu zúplna novou tvářnost, nové směry dává a zcela nový svět duchový otevírá. O tom jasné svědectví podala též naše národopisná výstava. Víra má býti kvasem i pro veškerý veřejný život a jeho poměry. I k tomu směřuje Apoštolát.

Národy slovanské připojili ku tajemnému tělu Kristovu sv. Cyrill a Method. Připojení toto státi se má tužším a kdo od něho se vzdálili, znovu k němu připojení, ku Petrově skále navrácení a takto sjednocení býti mají. Na různé větve jsme rozvětvenl, avšak všichni ze společného zdroje čerpáme, ze spásonosného působení našich věrověstců a tento zdroj má nás všechny spojit.

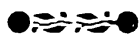
Zmíněno už, že vrcholem činnosti apoštolátní jest i sjednocení nebo unie, na niž opět a opět nás sv. Otec Lev XIII. upozornil, a kteráž se nám tak na srdce klade.

Poněkud již paprsek naděje zasvítá neb abychom aspoň o něčem se zmínili, encyklika čili okružní list sv. Otce Lva XIII. «vznesený úkol» (Grande munus) bere se na přetřes, a veškeré sbližování se neodmítá, jako se druhdy stávalo.

Jistý Rusín, jenž pilně se obírá unií čili sjednocením u víře, v dotyčné úvaze napsal mimo jiné: «Zanechám theorii a poohlédnu se, jak by zásady a vše, co za vhodné uznávám, se dalo uskutečniti. A tu vyznati musím, že v tom ohledu pro praktickou část zůstáváte jen vy, Moravané, Češi a Slezáci. Vy převyšujete všechny jiné Slovany vnitřní svou silou, jakož i tím, že při veškeré své lásce ku vlasti své a ku své národnosti nezapomínáte i na lásku ku všem Slovanům.»

Toť velmi pochlebná ale opravdu míněná pochvala. Přidej se každý k Apoštolátu a pomáhej uskutečňovati, po čem tak horoucně toužíme. Jest pravda, mnoho a mnoho se od nás žádá na všech stranách, než dílo toto nemůže nás postrádati, jesti příliš důležitým. Jest i ta zásada dobrá: «Sám jsem nemohl mnoho a velkého vykonati, než na všem jsem bral podíl a při všem jsem byl.»

Spojili nás bratry Slovany svatí bratři Cyrill a Method svazkem společné úcty k Rodičce Boží, zajisté, že na její přímlyvu pravé víře sjednotí se národové slovanští.

O Akademii Velehradské.

Ad. Jašek.

K nejmalichernějším co do příčin, ale k nejžalostnějším a nejnešťastnějším v následcích událostem v církvi Kristově náleží církevní rozkol ohlášený Fotiem a dokonáný Caerulariem. Kristův ideál o jednom ovčinci a jednom pastýři zmařili sami vyznavači Jeho, jednotu, kterou Spasitel náš založil a za jejíž trvání a zdar prosil Otce svého nebeského, roztrhli ti, kteří napsali si na prapor své víry jméno Jeho. V rozkolu rozešla se dcera od matky nebo

chcete-li dvě rodné sestry, jedna s právem prvorozenství, opustily se, zanevřely na sebe a seslabovaly takto svou životní sílu, zdržovaly rozvoj krásně vzrostlého stromu ze semene hořčičného, překážely požehnání, které milostivá ruka Hospodinova chystala se vylíti na národy, jichž znamením měl býti kříž a heslem Ježíš. Ani nechápeme, jaké nešťastné následky měl rozkol pro říši boží na zemi. Tušili to však na západě všichni velicí prozíraví papežové, a proto neopomenuli žádné vhodné příležitosti, aby připoutali opět ku skále Petrově uvolněnou církev východní, nabízeli smír, pokoušeli se o obnovu jednoty; než kořeny rozkolu byly příliš hluboké, rozkol na východě všeobecně se vžil, pevně se ujal a nahromadil časem tolik překážek, tak odcizil východ od západu, že upřímné snahy západu nenalézaly na východě porozumění a pokusy o smír zůstaly až na malé výjimky bezúspěšny. Avšak ani východu nescházelo velikých mužů nadšených pro opětné smírné spojení obou sesterských rozešlých se velikých církví, stáli tam však ojediněle a seslabení ve svých snahách nepřízní okolností a doby.

Povinností obou církví Spasitelem samým uloženou zůstává, aby uskutečnily Jeho ideál o jednom ovčinci a jednom pastýři, čili aby se spojily pod jednou nejvyšší hlavou a veškeré lidstvo pojaly do lůna svého.

Věky však hlodaly, až přivodily rozkol, a věky snad zase budou pracovati na konečné jednotě mezi církví západní a východní. Zdá se však, že dnes, v době všeobecného pokroku a osvěty, nadešla vhodnější než kdy jindy chvíle, jež by měla konati přípravy k velikému dílu — ku sjednocení církví. Má se totiž dnes všeobecně za to, že jsou tu nutny velké přípravy, má-li se dojiti k trvalému uskutečnění unie. Co však má se spojití, musí se napřed sblížití. Sblížení obou církví jest tedy nejpodstatnější částí přípravy na sjednocení; provésti je na základě vzájemného poznání plynoucího z důkladných studií, toť úkolem nové instituce, po níž dlouho se touha ozývala a jejíž vznik byl nadšeně pozdraven a za všeobecného souhlasu ustanoven na II. velehradském sjezdě unionistů 1909 — A k a d e m i e V e l e h r a d s k é. Oč se pokoušeli dosud semo tamo jednotlivci osamoceni, má soustavně pěstovati vědecká společnost složená z učených mužů všech národů pracujících za určitým cílem.

Akademie Velehradská co nejdříve bude založena a vejde v činnost, až vláda schválí její stanovy, které, byvše pověřeni účastníky II. velehradského sjezdu unionistů, sestavili dr. Frant. Grivec, professor bohosloví v Lublani, Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži a Ad. Špaldák, kněz Tovaryšstva Ježíšova v Praze. (Náčrtek dle stanov.) Akademie Velehradská jest vědecká společnost pro pěstění studia o východní církvi (řecko-slovanské). Sídlo má na Velehradě. Za svým účelem svolává schůze učencův a přátel studia o církvi východní, pořádá vědecké kursy, zřizuje a podporuje vědecké podniky, vypisuje ceny pro otázky ze svého oboru, vydává vědecké publikace, přispívá na spisy vydávané podniky jinými, udílí stipendia na studium otázky o církvi východní a podporuje jiné snahy a podniky pro své účely. Má členy čestné, zakládající, řádné a při-

spívající. Ihned po schválení stanov svolá zařizující výbor ustavující valnou hromadu — blíže oznámí se v novinách —, která zvolí výbor Akademie. V čele jejím stojí totiž výbor, jehož členové jsou voleni doživotně, alespoň o patnácti ne více však než o padesáti členech. Výbor volí ze sebe předsednictvo na čtyři léta s předsedou v čele. Předsednictvo obstarává všechny záležitosti Akademie; svolává každý rok, a to každý druhý rok valnou hromadu na Velehrad. Pro vědecká odvětví zastoupená v Akademii ustanoveny jsou tyto sekce: 1) východní v užším smyslu; 2) západní: na podporu vědy mezi katolickými Slovany (obřadu latinského) se zvláštním zřetelem k literaturám a bohosloví východnímu; 3) cyrilomethodějská: k bádání o životě a činnosti sv. Cyrilla a Methoda a k archeologickému prozkoumání Velehradu. Každá sekce má své předsednictvo. Dle potřeby mohou se utvořiti v kterémkoli místě Rakouska krajské odbory Akademie Velehradské, jejichž účel jest vymezen účelem Akademie. To jsou základní rysy Akademie. Jako první publikace vydá Acta II. congressu Velehradského a Palmieriho Nomenclator.

Kéž Bůh požehná dílo zamýšlené, aby splnilo naděje, jaké do něho kladou zakladatelé.

Úcta k Panně Marii na východě.

Napsal Alois Jašek.

„Pohlédl Hospodin na poníženost děvky své . . .“ a „Ode dneška blahoslaviti mne budou všichni národové země!“ Tyto výrocky Pisma sv. o Matce boží vidíme uskutečněny v plném slova smyslu nejen u národů katolických, nýbrž i u nekatolíků, ano i u národů nekřesťanských. Pohlédněme jen, jaké úctě se těší blah. Panna u národů východních, u Syřanů, Řeků, Rusů, ano i — Mohamedánů.

Krásně obhájil sněm Eiezký čest Bohorodičky. Zde zastkvěla se Panna Maria v plné kráse, a ani rozkol východní nemohl v lidu utlumiti úcty k Marii Panně, nýbrž zachránili si ji národové v rozkolu žijící a chovají ji jako nejdrahocennější dědictví předků.

Syrie, sousedící s Palestinou, zemí, která odchovala Marii Pannu, která skropena byla slzami Matky bolestné, zbrocena krví Nejsvětějšího, přijala první nauku Boha-člověka pod svůj hostinný krov; vždyť již za časů apoštolských sv. Ignác, biskup Antiochen-ský, hlásal zde čest a slávu Marie Panny. — Ve IV. stol. povstal nový hlasatel vznešenosti a slávy Bohorodičky, sv. Efrém, jehož obrana Panny Marie je tak vzletná a tak procítěná, že dosud asi sotva by se někdo našel, kdo by tu chtěl s ním zápoliti.

Duch sv. Efréma zůstal přes všechny bouře v církvi syrské, což zvláště vyznačeno jest v bohoslužbě: Jako příprava na Narození Páně slaví se v této církvi velký svátek prvního řádu, »Chvála Marie, svaté Boží Rodičky«. Hlavní svátek mariánský v syrské církvi je »Nanebevzetí Panny Marie« dne 15. srpna, jako u nás. Před tímto svátkem zachovávají věřící celotýdenní půst. Dne 8. září slaví s námi svátek »Narození Panny Marie«, v den na to svátek sv. Jáchyma a Anny, rodičů blah. Panny. Katoličtí Syřané slaví v ten den též svátek »Neposkvrněného Početí Panny Marie«, který přijali teprve v novější době.

V syrské mši sv. hlásá kněz několikrátě chvály Panně Marii. Zde jen několik ukázek:

»Který jazyk mohl by tebe dosti chváliti, ó Panno čistá, vši lásky plná, Matko Krista, našeho Spasitele, který svým vykoupením zapudil od nás temnotu hříchu a porušení? Ano, vyznáváme, prameni života, nivo blahoslavená, žebříku do nebe sáhající, a před tebou stojíce voláme: Blažená jsi, ty duchovní keři Mojžíšův! Proto pros za nás, milosti plná, svého Syna, ať smaže naše hříchy, a nás i naše zemřelé přijme do Jerusalema nebeského, v lůno Abrahamovo.«

»Ty jsi má pomocnice a sláva duše mé! Pod ochrannými perutěmi tvého smilování jsme v bezpečí! Nezatrať mne, když jsem poklesl, ale pomoz mi, a očistěn budu ode všech hříchů!«

»Přistupte, všichni věrní křesťané, ať slávu pějeme Bohorodičce, neboť ona nám dala vtělené Slovo Otce a při tom zůstala v pannenství svém neporušena!«

Církev syrská podobala se krásnému stromu, na kterém bujně kvetla úcta k blah. Panně; bohužel, že bludy monofysické mnoho květů tohoto stromu spálily.

Úcta k Panně Marii mezi nesjednocenými Řeky je tak rozšířena, že nenajdeš snad obydlí lidského, ve kterém by nebyl obraz Panny Marie. Ano, za pohana považují toho, kdo Panny Marie nectí. Na celém východě je velké množství kostelů, zasvěcených blah. Panně; a v kostelích zasvěcených jiným svatým vidíš aspoň obraz její na »Ikonostasi« po pravici obrazu Kristova.

Řekové slaví všechny velké svátky mariánské jako my. Ano, dějiny nás učí, že vlastně většina svátků mariánských má svůj původ na východě. Tak slaví na př. již ode dávna svátek »Neposkvrněného Početí«. Na svátek »Zvěstování Panny Marie« připravují se čtrnáctidenním postem. V postě, kdy kněžím řeckým není dovoleno mimo neděli sloužit mše sv. na znamení smutku, učiněna jediná výjimka v tento svátek.

Popatřme, jak Řekové ctí Pannu Marii při nejsvětější oběti:

Při obětování modlí se kněz:

«Ano, sluší se, abychom tě slavili, svatá Boží Rodičko, kteráž oplýváš slávou a prosta jsi všeho hříchu; ty, kteráž jsi bez úhony pannenství porodila Slovo, Boha; tebe, pravá Boží Rodičko, slavíme!»

Před sv. přijímáním:

«Odpusť mi vše, ó dobrotivý a milosrdný Bože, na přimluvu neposkvrněné, vždy pannenské Matky; ochraň mne čistého, abych přijal Tvoje drahé a neposkvrněné Tělo jako lék duši i tělu!»

Jako při mši sv., tak i při udělování sv. svátostí vzývá kněz Pannu Marii. Na př. při udělování posledního pomázání:

«Ty čistá, chvályhodná, předobrotivá Paní! Popatř okem milostivým na svého služebníka pomazaného svatým olejem! V říši Boha našeho ukázala jsi se olivou úrodnou, ó Matko, pod kterou země se naplnila smilováním: zachraň svou mocnou přimluvou tohoto nemocného!»

Pohřební obřad obsahuje tato slova:

«Zachraň ty, kteří k tobě lkají, ó Matko Slunce, které nikdy nezapadá; svatá Boží Rodičko, pros svého předobrotivého Syna, ať dá mír svatý zemřelému tam, kde duše spravedlivých odpočívají v přístavě boží dobroty. Přiveď ji v dědictví spravedlivých ve věčnou památku, o Neposkvrněná!»

Slávou Panny Marie oplývá zvláště řecký breviř, který obsahuje hojnost chvalo zpěvů mariánských. Každodenně, i v postě, ve svatém týdnu, při vzpomínce na mrtvé hlaholí písně ku cti Panny Marie. Celý řecký breviř obsahuje několik tisíc mariánských písní, ve kterých se Maria Panna přirovnává k mostu, který spojuje nebe se zemí, Boha s člověkem, k vysoké révě, která nám přinesla hrozen. Krista, je prostřednicí všech milostí, neporušená, vezdy čista, naděje zoufajících, útočiště utiskovaných. Často slyšeti lze v chrámech řeckých slova, ze kterých prýští neomezená důvěra v Marii Pannu:

«Ty, kteří nezdraví tvůj obraz, ó Bohorodičko a Panno, považuj za nevěrce a odevzdej je ohni věčnému!»

*

Církev ruská slaví Pannu Marii tak jako Řekové, — ovšem chvalo zpěvy a písně mariánské jsou jazykem slovanským.

Rusové přijali sv. evangelium z Cařihradu v X. a XI. stol. a s ním též úctu a lásku k Rodičce Boží. První církevní sbor zřízen byl v Kijevě, zde vystaven první chrám — k úctě Panny Marie. Kníže Vladimír, kterého obě církve, katolická i pravoslavná, jako světce ctí, dal jej vystavěti. Dokončen byl roku 996. Kníže Vladimír odkázal tomuto chrámu desátý díl důchodů knížecích a trest boží svolával na toho, kdo by na tato práva chrámu kijevského odvážil se sáhnouti. Nad hlavní branou uchován jest z oné doby nápis:

«Bránu smilování nám otevři, ó přeblažená Rodičko Boží! Ať nejsme zavrženi, kteří v tebe doufáme! Dej, aby bylo od nás odvráceno každé nebezpečí, ana jsi spásou křesťanů!»

V Kijevě založen též záhy velký klášter mariánský, ve kterém se do dneška uchovává slavný obraz: «Úmrtí Panny Marie.» — Tak začala s křesťanstvím na Rusi též úcta k Panně Marii. Později, když středem politického i církevního života stala se Moskva, též tam povstaly záhy svatyně zasvěcené Panně Marii. Střediskem «královského města» je Kreml, nejvýznačnější poutní místo na Rusi, které má 32 kostelů, mezi nimi 3 velké katedrály. A mezi těmito zaujímá první místo krásný chrám «Nanebevzetí Panny Marie», kde bývá korunovace carů ruských. Zde se uctívá též onen známý divotvorný obraz mariánský. Nádherná chrámu přímo oslňuje. Jen rám divotvorného obrazu cení se na půl milionu korun; přes 50.000 korun ceny má smaragd, který se stkví na čele Matky Boží. — Legenda připisuje tento obraz sv. Lukáši. K počtě jeho slavi církev ruská 3 svátky: hlavní dne 28. května na památku šťastně odvrácené války občanské. V onen den modlí se církev ruská mezi jinými též tyto modlitby:

«Dnes je slavnostně okrášlena slavná Moskva, poněvadž v dnešní den přijalo město, ó Paní, jako slunce svit zářící tvůj divotvorný obraz, ku kterému se utíkáme a k tobě vzdýcháme: Ó divotvorná Paní, pros Krista, Boha našeho, který z tebe tělo přijal, ať uchrání naše i všechna křesťanská města a země přede všemi nájezdy nepřátel a ať zachrání duše naše Slítovník!»

Obraz vystaven je v krásné kapli; před ním modlí se car před korunovací. Nikdo nepřejde, aby nepozdravil divotvorného obrazu. Při slavnostních průvodech bývá umístěn na nádherném voze, kterýž táhne nejušlechtlejší zpřežení. — Bohatství uložené v obětních darech a v úpravě kostelů je nesmírné. Pravdu má kard. Vanutelli, který tvrdí, že jsou chrámy ruské nejbohatší na světě.

Slavný jesuita Baumgartner vypravuje ve své knize «St. Petersburg» o velkolepé kazaňské katedrále v Petrohradě. Stavba tohoto chrámu stála asi 2½ mil. kor.; uctívá se v ní t. zv. Panna Maria Kazaňská, obraz, kterýž sem dal přenést car Petr Veliký. Baumgartner píše s nadšením o tomto chrámě. Slyšme úryvek z jeho listu:

«Byl všední den. Šli jsme do katedrály, abychom si ji prohlédli. Mnoho lidí šlo do kostela, jiní stáli v předsíni a kupovali svíce. Při vstupu vidíme velký prostor z dobré polovice naplněný zbožným lidem, zvláště okolo milostného obrazu Matky Boží. Celé moře světel hořelo okolo jejího oltáře, odráželo se v drahokamech a perlách na jejím šatu. Svíce na vysokých svícnech, skoro až po klenutí chrámové sahající, hořely před ikonostasí. Ikonostas je dar donských kozáků po válce r. 1812. Ballustrady před ikonostasí jsou z čistého stříbra. Bohatství a krása všude, kam oko pohlédne. A řady přicházejícího lidu neopomenou klásti nové svíce na oltář. Tam je rozžihají a staví na vysoké kovové svícny. — Lavic v ruských kostelích nevidíš. Vše je tu stejné před Pánem. Tam stojí šlechtic, důstojník, tu mužik z venkova; vojáci i civilisté, urozené dámy i prosté selky. vše se tu tísni bez rozdílu

Ve Smolensku uctívají Rusové jiný proslulý obraz Panny Marie, zvaný «Marija Kažipot» — «Maria vůdkyně.»

Něco neočekávaného najdeme též na východě, totiž, že Pannu Marii uctívají vroucně od několika století i — mohamedáni. Naučili se úctě k Panně Marii od východních křesťanských národů. Mohamedáni pohlíží s jakýmsi posvátným strachem na nejčistší Pannu jako na bytost vysoce povznesenou, která dle jejich mínění zasluhuje, aby ji uctíval veškeren svět. Dle jejich zákonů má smrti potrestán býti ten, kdo haní, tupí Pannu Marii. V nouzi a v úzkostech volají častěji k ní o pomoc než k Mohamedovi. Velice často najdeš její obraz v soukromých domech tureckých i na vlajkách tureckých lodí. R. 1860. přinesly časopisy zprávu, že egyptský místokráľ, který pomohl Milosrdným Sestrám vystavěti kapli, za odměnu od nich žádal jen to: «Modlete se za mne k velké Panně, Matce Ježíšově!»

V missijních stanicích v Chartumu se zhusta stává, že Turci v sobotu přinášejí svíce s prosbou, aby byly rozžehnuty v kapli před obrazem svaté Panny.

V novější době zřídila též Panna Maria Lurdská svůj stánek mezi Mohamedány. V Cařihradě je známá kaple lurdská ve Féri-Keni; každodenně navštěvuje milostnou Pannu několik tisíc tureckých, řeckých, ruských a j. poutníků. Na tisíce světél hoří před oltářem naší milé Paní Lurdské; v jeden den se jich napočítalo přes 9000. Turečtí poutníci zzuji obuv, obcují několika mším sv. a vzorně se chovají. Zbožně patří na sochu Panny Marie a ze srdce řine se jejich modlitba k «Paní». Skoro každý poutník přinese jednu neb i několik svící, které sám zžehne a postaví před oltář Panny Marie. Mezi poutníky vidíš starce, jinochy, vojáky, studenty. I vysocí turečtí hodnostáři přijíždějí, odpasují šavli a modlí se před Neposkvřenou. Mnozí berou si domů lurdskou vodu a olej z lamp před oltářem Panny Marie. Tak na př. představený velké mešity v Medině prosil o několik lahví lurdské vody a láhev oleje, aby vše to poslal do Mekky, největšího poutního místa mohamedánského. Vůbec chovají mnozí Turci velkou důvěru k lurdské vodě. — V kapli je mnoho drahocenných darů, které Turci přinesli Panně Marii na poděkování za vyslyšené prosby. Tu vidíš zlaté kříže, prsteny s diamanty, prapory, korouhve a j.

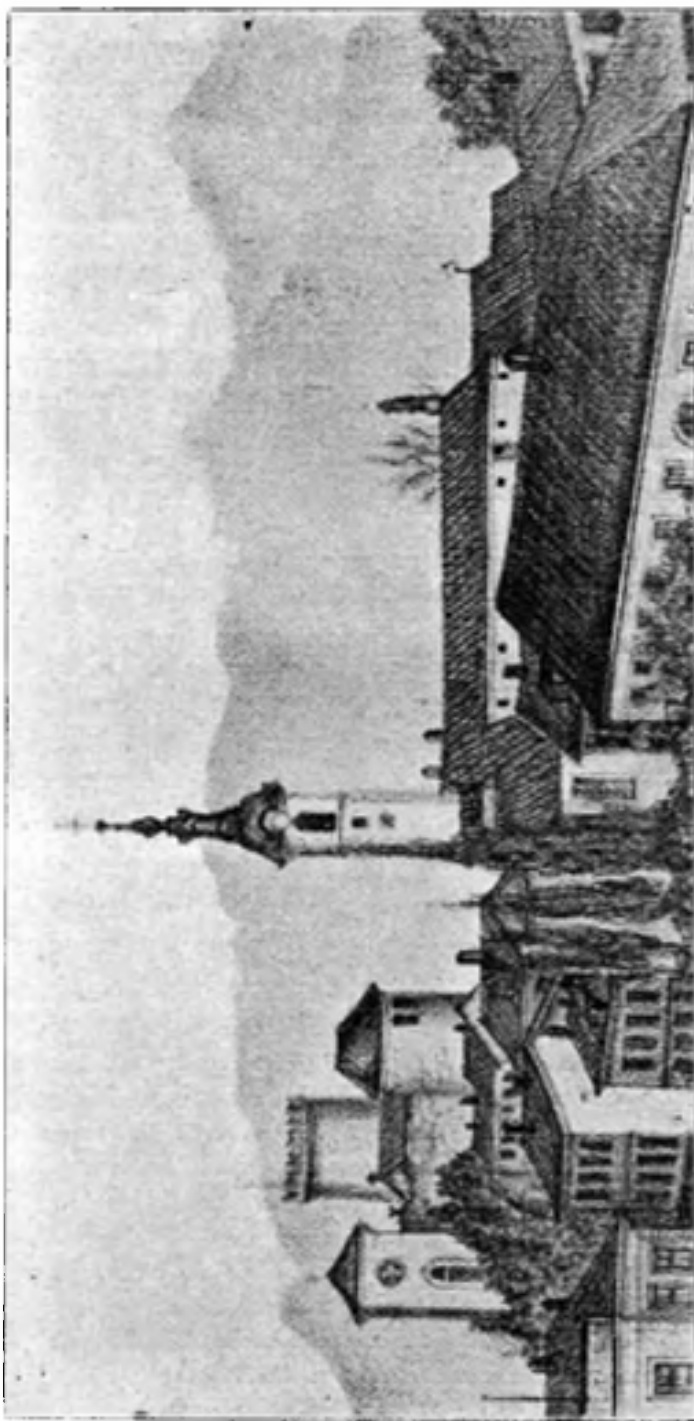
Tak září sláva Panny Marie na východě. Nebeskou Královnu ctí nejen křesťané, ale i vyznavači jiných náboženství: ona pak vyhlásí hojnost svých milostí a smilování do srdcí dítek svých i v srdce nevěřících mohamedánů.

Trsat — chorvatské Loreto.

Píše K. Balík.

Byl nádherný den, když vystoupil jsem z vlaku na nádraží ve Rjece. Deakovým stromořadím ubíral jsem se na náměstí Adamich a odtud k nábreží. V přístavu stálo množství lodí nákladních i osobních. Pohled na moře a čilý život přístavní upoutal na chvíli

Pohled na Trsat.

celou moji pozornost. V 11 hodin zašel jsem do dómu, kdež právě byla mše sv. Potom po 230 schodech vystoupil jsem na horu Kalvarii, odkud je malebný pohled na město Rijeku a na moře.

Sestoupiv zpět do města a odpočinuv si, šel jsem navštívit Trsat. Vždyť právě toto místo bylo příčinou mé zajíždky do Rjeki.

Již s mostu vedoucího přes řeku Rječinu spatřil jsem naproti na obloukovité bráně pestrý obrázek Panny Marie. Označuje cestu, kudy se jde k výšinám. Vešel jsem tedy brámkou a vydlážděnou uličkou vystupuji vzhůru. Po pravé straně stojí domky, po levé zeď. Tu a tam vidíš po stranách kapličky — zastavení křížové cesty. Slunce silně hřeje a tak pod paprsky slunečními a z namáhavého vystupování vyvstávají ti na čele bohaté krupěje. Po chvíli si trochu odpočineš na kamenném sedátku u cesty, zadíváš se vzhůru, ale cíl cesty ještě jest daleko. Cesta k výšinám jest vždycky daleká a namáhavá. Jdeš vydlážděnou cestou vždy čtyři nebo pět kroků a zase vystupuješ po dvou kamenných schodech. Takových schodů jest až nahoru ke kostelu 425.

Konečně zpocen a udýchán staneš na prostranství před kostelem. Vždyť bylo potřebí k této cestě skoro $\frac{3}{4}$ hodiny.

Na prostranství před kostelem bylo ticho a prázdno. Jeden jedinký žebřák o berli u kostela a babička sedící u malého krámků s obrázky a růženečky vedle kostelních dveří čekali na zbožné poutníky. Prvnímu jsem dal almužnu na hotovosti a druhé odkoupením nějakých obrázků.

Vešel jsem do otevřeného kostela. Nebylo v něm živé duše. Pomodliv se před zázračným obrazem za sebe, své rodiče, známé a svou vzdálenou vlast, počal jsem prohlížeti kostel. A mohu se přiznati, že jsem dosud ničeho podobného neviděl jako zde: Na zdích zavěšeno bylo hustě vedle sebe různých obrazů a obrázků, malovaných i vyšívaných, cenných i bezcenných. Na jednom znázorněno jest, kterak loď se boří v rozbouřené vlny mořské a kterak lodníci se modlí k »Hvězdě mořské«, pod jiným obrazem čtu nápis: »Daroval kapitán N. N. z vděčnosti za šťastně vybojovanou námořní bitvu«, pod jiným je nápis: »Z vděčnosti za vyvážnutí z rukou mořských lupičů«. Zastavuji se u jiného obrazu ručně vyšívaného, znázorňujícího Srdce Panny Marie a čtu doslovně tento vyšíтый nápis: »Daruje ovu sliku u zahrálu Majci Božjoj Franciska Slavič iz Bregi. Godine 1908.« Ale jedním obrázkem jsem byl zvlášť dojat. V rámečku za sklem byl zasazen papír a na něm písmem slepců (vytečkován) byl tento německý nápis: »Nejsvětější Matko Boží! Dnes jsou tomu čtyři roky, co jsem oslepl. Ó milostivá Matko Boží, pros za mne, abych zase prohlédl. Nejsvětější nebeská Matko Boží, doufám, že mne vyslyšíš. Václav Srazil z Póly«. Není tuším pochyby, že tento ubohý slepec jest Čech. Vždyť v Póle v loděnicích a u námořnictva jest celá třetina Čechů! Jméno jeho tomu nasvědčuje. Byl asi vychován v německém ústavu a proto i německy psal.

Čím dále si prohlížím tuto pestrou směsici obrazů a obrázků po zdích, tím více omlouvám správce kostela (Františkány), že dovolují tyto obrázky zde zavěšovati. Zračíť se v nich tak neobmezená důvěra a vděčnost k Panně Marii, a v tom právě spočívá jejich cena. —

Mezitím co procházím kostelem a vše prohlížím, vchází do chrámu procesí. Neměli korouhvičky, nebylo družiček, neměli sošek. Přišli uprášeni a unaveni. Mužů bylo asi pět, žen asi patnáct. Vešli mlčky do kostela, poklekli před hlavním oltářem, na němž jest milostný obraz a zpívali:

Okrunjena Majko mila — vazda si nam srcu bila čvrsta nada i zaklon.

Ovdje milost nam ukaži — ovdje Sinka svog pokaži nam griešnima na poklon.

S kúdicom si nam prispjela — Blaga Majko Ti si sjela da podieliš milosti.

Nazaret Ti mjesto rodno a nam Trsat mjesto plodno svake stalne radosti.

Na koljena tu padamo — pred Tobom se svi klanjamo Sinku Tvomu dragomu.

Vrúce naše molbe přijmi — te nas preporuci s njimi Trojstvu milosrdnomu.

Český překlad této poutnické písně trsatské jest tento:

Korunovaná Matko milá, vždycky jsi našemu srdci byla pevnou nadějí a útočištěm.

Zde milost nám ukaž, zde Syna svého poukaž nám hříšným, ať se Mu pokloníme.

S chýškou jsi k nám přišla, blažená Matko, zde si usedla, tu i podělíš milostí.

Nazaret Ti místem rodným, a nám Trsat místem udělujícím velikou jistou radost.

Na kolena zde padáme, před Tebou se všichni klaníme Synu Tvému drahému.

Vroucí naše modlitby přijmi, a nás odporuč s nimi Trojici milosrdné.

Potom šlo ono procesí od oltáře k oltáři a všude se modlili několikrát Otčenáš a Zdrávas.

Vyšel jsem zase na prostranství před kostel. Usedl jsem ve stínu akátu, vyňal různé knížky a pomůcky cestovní a v nich dověděl jsem se o Trsatu toto: »Z evangelia se dovídáme, že svatá Panna bydlila v galilejském městečku Nazaretě. Zde přebývala, když ji anděl nazval »milosti plnou« a zde počala v přečistém lůně Spasitele světa. Po návratu svém z Egypta vrátila se tam opět se svatým Josefem a Ježíškem. Svatá rodina neměla jiného příbytku až do té doby, kdy započal náš Spasitel svůj úřad učitelský. Tento skromný útulek byl tedy svědkem dětství Syna Božího, jeho ctností, jeho obcování s Marií, jeho Matkou a svatým Josefem, jeho pěstováním. Odtud odešel Kristus Pán k Janovi, aby byl pokřtěn v Jordánu, sem se častěji vracíval, aby kázal slovo Boží a činil zázraky i na místech, kde byl vychován.

Je tedy domek Nazaretský pravým svatostánkem Božství; na celém širém světě není místa, jež by oko Boží tak k sobě vábilo, jako skromný domek nazaretský, posvátný příbytek Syna Božího.

Zdaž nepředčí tento stánek i samu archu úmluvy ve Starém Zákoně? Do oné vložil Bůh důkazy své lásky: dvě kamenné desky zákona, prut Aronův a něco manny, zázračného pokrmu s nebes. A v tomto uložil Pán důkaz své lásky, Syna svého, pravý chléb s nebe; zde vykvetl ne prut Aronův, nýbrž mnohem vzácnější prut z kořene Jesse; zde napsal Bůh ne zákon hrůzy do kamene, ale zákon lásky přesladké v Srdce milovaného Syna svého.

Představme si tudíž dětinnou lásku a hlubokou úctu apoštolů a prvních křesťanů k tomuto místu tak výmluvnému a zároveň tak svatému! Pochopíme zajisté, že chovali je jako oko v hlavě a často je navštěvovali: dějiny potvrzují tuto domněnku, která jest na snadě. Vypravují nám, že po nanebevstoupení Páně chvátaly nepřetržité zástupy poutníků z východu i západu, aby uctily kolébku víry křesťanské, svatý domek Nazaretský. Za apoštoly a věřícími jerusalemskými přichází sv. Dyonis Areopagita, sv. Alexander z Kapadocie, Firmilian z Cesarey, papežové, králové císařovna Helena a tisícové rytířů a křižáků ze západu. Kdy přišli bychom ku konci, kdybychom sčítati chtěli všechny ty tisíce poutníků, kteří spěchali k domku nazaretskému? Dějepisci zakončujíce řadu významnějších návštěvníků, vypravují, kterak sv. Ludvík, král francouzský, chtěje r. 1252. vrátiti se do své vlasti, obcoval naposledy mši svaté v domku nazaretském. Dějepisec zaznamenal, že tento zbožný král, když přijížděl k Nazaretu a z dálky spatřil svatý domek, sestoupil s koně a pokleknuv vzdal úctu příbytku Panenské Matky.

Odchod sv. Ludvíka byl znamením nového vpádu Turků a jejich světského panství v Palestýně. Po dobytí Damiety a zpusťování Ptolemaidu stal se kalif Egyptský pánem vsí země. Jsa rozjitřen předešlými porážkami, chtěl se nový tento Antioch pomstít neslýchaným pleněním. Zajisté i svatý domek nazaretský nebyl by ušel jeho zběsilým, svatokrádežným rukám, kdyby Prozřetelnost Božská nebyla sama o jeho záchranu pečovala. A tak jako Božské Dítě před staletími jenom útekem do Egypta ušlo rukám Herodesovým, tak svatý domek nazaretský unikl z rozkazu Božího tureckým ukrutníkům a rukama andělskýma přenesen byl ve šťastný kraj slovanského národa. (Pokračování.)

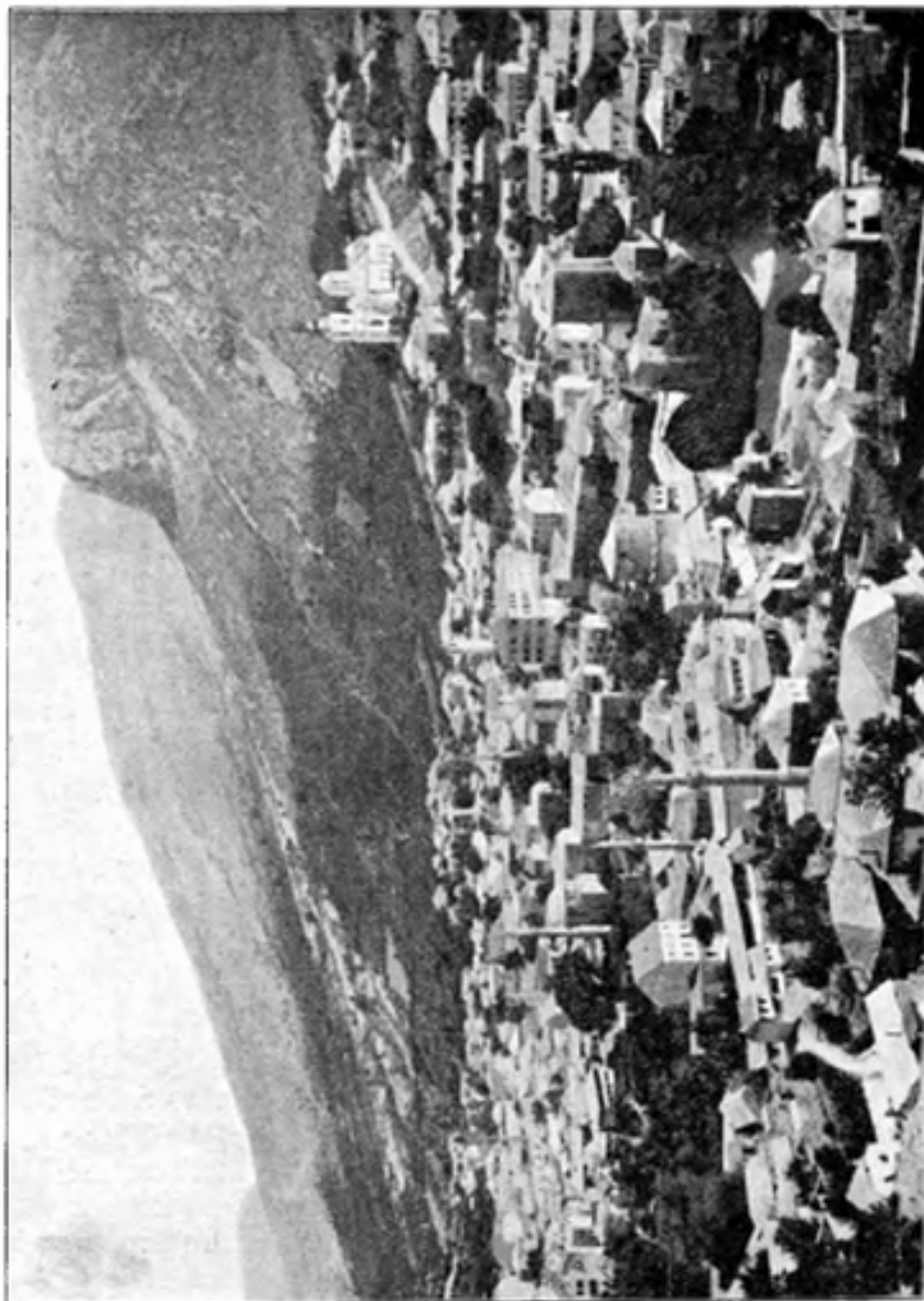
Naše nové missijní působíště — Bosna.

P. Ant. Puntigam.

Na katolickém sjezdě ve Vratislavi dovozoval kníže Löwenstein, že si třeba missií zámořských více všimati, než se to dosud dalo. Missie, t. j. rozesílání apoštolských věrověstců do zemí pohan- ských a nekatolických jest jedna z hlavních povinností církve kato- lické a všech katolíků vůbec; co zmůže církev, není-li podporována katolíky. Příležitost pak k tomu jest za našich dnů velmi vhodná, ano jeví se nezbytnou nutností. Jenom účelným a důrazným napjetím

všech sil lze zažehnati vzrůstající se nebezpečí, které hrozí církvi Kristově. Toto nebezpečí — dí řečník — jest hlavně trojí: Islam, protestantismus a novodobá nevěra.

Kdyby byl kníže v řeči své měl na zřeteli jen Bosnu, nebyl by mohl případněji mluvit. Jest zajisté mnoho zemí, v nichž církev

Pohled na Mostar. Pod horou chrám pravoslavného metropolity hercegovinského

katolická proti tomu neb onomu nepříteli musí se brániti; v Bosně však jest jí proti všem třem bojovati, a k tomu ještě proti novému prvních mnohem nebezpečnějšímu: proti »Srbům«, jak se nazývají rozkolníci v Bosně s jakýmsi sebevědomím.

Přes 400 let byla církev v Bosně pod jařmem islamu. Padla sice pouta ta, ale posud jsou Turci z větší části pány země. Katolíci

jsou většinou jejich »kmety« t. j. příslušníky bez vlastní půdy, neb řemeslníky a dělníky, jimž nelze zápoliti se silnou, od Srbů vedenou, dobře zorganizovanou sociální demokracií, poněvadž v celé Bosně není ani jediné katolické organisace dělnické.

Následky turecké vlády potrvají ještě dlouho. Na mnohých místech není kostelů ani důstojných místností pro služby Boží. Duchovní správcové musí býti vydržováni dobrovolnými příspěvky chudobného lidu, a k tomu mají se ještě starati o kostel a faru.

Katolická měšťanka z Mostaru.

Škol pro katolíky před lety osmdesátými vůbec nebylo. Nyní mají celkem 32 konfesionelní náboženské školy, kdežto Srbové mají jich 69 a Turci 1033. Vláda založila sice již 417 škol, ale bezkonfesionálních. Přes to však jest ještě 80 procent takových, kteří neumějí čísti ani psáti, a jen malé částce dětí jest vůbec množno choditi do školy a v ní učit se náboženství; modlitbám a nejdůležitějším pravdám sv. náboženství učí se malý Bosňák i dnes jako před stalety — od matky; důkladnějšího vzdělání v náboženství nemá.

Za takových okolností jest vníkáni »moderní kultury« a moderní nevěry do Bosny velmi osudným. Ukazuje se to již a to velmi smutným způsobem ve městech, zvláště u studující mládeže. Čím dál, tím jasnější stává se pravda: záchrana mládeže, zvláště studentů a učňů, a výchova katolické intelligence jest pro bosenské katolíky životní otázkou, ano nejnáléhavější nutností. Jinak nemají katolíci v Bosně budoucnosti.

Jiným nebezpečím pro Bosnu jest **protenstantismus**. Pracuje již horlivě na svém rozšíření a upevnění: zařizuje své obce, zavádí na mnohých místech »rodinné večírky«, staví modlitebny a kostely. Spolek Gustava-Adolfa, který na rozšíření hnutí »Pryč od Říma« poslal do Rakouska přes 10 mil. marek, našel již cestu i do Bosny a staví právě kostel v Prňavoru. »Netřeba nám peněz z Rakouska«, pravil nedávno jistý protestant z té krajiny, »dostanem jich z Německa dosti«.

Prodavač na ulici Sarajevské.

Nejmocnějšími nepřátely katolické církve a zároveň Rakouska v Bosně jsou bez odporu **Srbové**. Jest jich přes 800.000, kdežto Turků jest jen 600.000 a katolíků nanejvýš 450.000. Jsou většinou bohatí, dobře zorganizováni a své plány provázejí s napjetím všech sil. Některé z jejich záměrů jsou: odkoupiti od stěhujících se Turků co nejvíce půdy, pomocí sociální demokracie dělnictvo dostat do své vlečky, vydržováním hojného studentstva zmocniti se poznenáhlu ve veřejném životě všech významnějších míst. Podaří-li se jim to, připojí se Bosna jednou i bez války Srbsku. Toho nezamezí žádná, ani největší státnická moudrost.

Na nově zřízeném sněmu v Sarajevě mají Srbové 34 poslanců, Turci 24, katolíci 16; k tomu přijdou virilní hlasy v podobném poměru. Jsou tedy katolíci daleko v menšině. A přece jsou právě oni jedinou spolehlivou oporou Habsburského domu v nově připojených

zemích. Padne-li tato opora, nelze si mysliti, jak bude možno, aby se splnily naděje monarchie naší kladené do Bosny a Balkánu. Proto musí se opora tato v každém případě zachovati a posilovati.

Než bosenští katolíci sami toho nezmohou. Spojili se sice před nedávnem v »chorvatsko-katolickém sdružení«, než nejsou s to, aby potřebné kostely, školy a ústavy účinné lásky sami si zřídili; takových ústavů tu skoro vůbec není. Vláda pak drží se absolutní parity, t. j. všechna vyznání podporuje stejně, takže n. př. dá-li na katolický ústav 1000 K, dá zároveň na srbský dvakrát tolik (asi 1800 K) dle poměrů obyvatel a na turecký jednou a půlkrát tolik (asi 1400 K). Nemůže tedy katolíkům a katolické věci býti jinak spomoženo nežli cestou soukromou, totiž od jejich souvěrců mimo Bosnu. Proto dlužno považovati Bosnu za zemi missijní. Rakousko-Uhersku pak jest zajisté nejbližší a nejdůležitější zemí missijní.

Přesvědčení o důležitosti této missie pro církev a stát, dlouholeté pozorování chudoby a nouze zdejší jakož i nesčetné prosby od františkánů a světských kněží — všechno to pohnulo pisatele těchto řádků, by se stal generálním žebrákem — sběratelem pro ubohou Bosnu. —

Než podporováním jednotlivých dětí, kněží a kostelů není ohrožené katolické věci v jejím celku mnoho zpomoženo. Třeba něčeho, kde by se katolické síly soustředily a zorganizovaly, jakož i k boji za nejsvětější poklady naše účelně se vycvičily. Toho však potřebí především pro mládež studující a učně. I rozhodli jsme se zříditi v Sarajevě, srdci to Bosny, katolický dům pro mládež s kostelíkem a bytem pro správce jejich.

Budova má býti ochranným domem mužské mládeže, školou katolických mužů, zároveň však shromážděním mariánských družin a katolických spolků všeho druhu, střediskem a ohniskem katolického života, katolických snah.

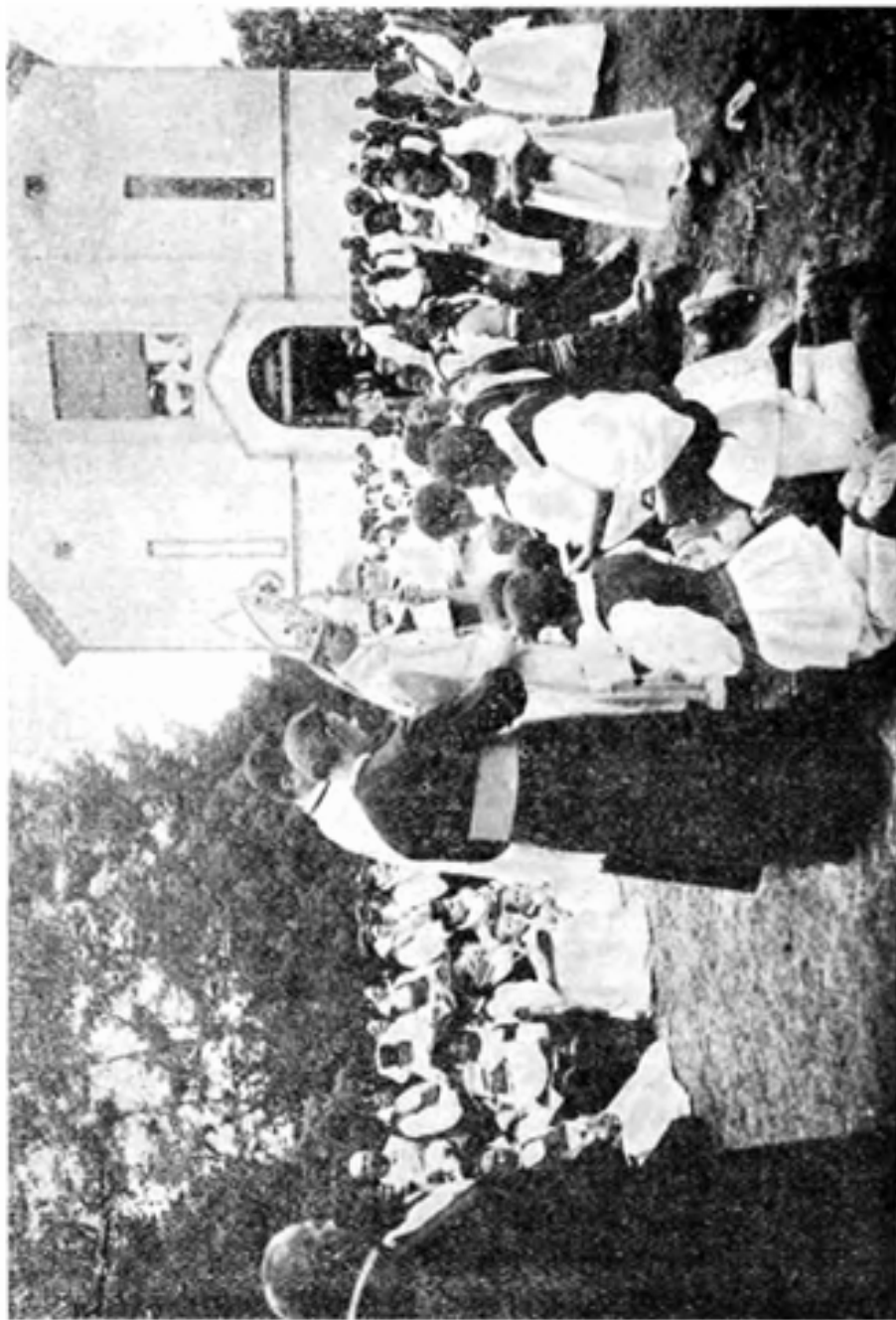
Sarajevo jest obklopeno věncem pevnůstek a citadel, a ještě staví se nové. Právě tak užitečné a potřebné — i pro stát — byly by zde pevnosti k ochraně katolicismu, zvláště k záchraně mládeže. Naděje to Bosny. Takovou pevnůstku bychom rádi založili. Kostel má býti zároveň pomníkem spojení Bosny s Rakouskem.

Milý čtenáři — šlechetná čtenářko! Kdybyste mohli bez velikých výloh a obětí Srdci Spasitele svého takový »domov pro mládež«, miláčky to nejsvětějšího Srdce, a kostelík milé Matičce své Marii Panně zbudovati, zdali byste to neučinili? To by bylo zajisté nejkrásnějším pomníkem Vaším pro budoucí staletí.

A zdaž toho nemůžete? Dáte-li i nejmenší dárek, jste spoluzakladateli tohoto díla, a vše dobré, co z něho vzejde, bude i vám připočteno. Z vašich dárků vyroste jako ze zrna hořčičného strom života v pravém smyslu slova, v jehož stínu bosenská mládež najde ochranu a občerstvení a z něhož plody spásy trhati bude i když vy

již dávno v hrobě budete hníti. Můžete-li své peníze výhodněji uložit? Dobře se praví: peníze promrhané jsou ztracené; peníze uspořené nebudou tvoje, těm jiní budou se těšiti; peníze na dobrý skutek vynaložené budou tvoje na věky, neboť ti budou připočteny v knize života.

Milodary pro »katolický dům a kostel pro mládež v Sarajevě« poslati lze nejlíp na Msgra. Dra. Ant. Cyr. Stojana, poslance a pro-

J. M. biskup Sarić biřmuje Bosňačky v Sarajevském Polji.

bošta Kroměříži.

Této naší prosbě přidal Jeho Excel. nejdůstojnější arcibiskup Sarajevský Dr. Jos. Stadler na pouť po vlastech našich toto odpo-
ručení:

Co nejvřeleji doporučujeme tento pro naši mládež a katolickou věc v Bosně tak důležitý a nutný podnik. Bosna má sice církevní hierarchii, ale pro chudobu a své potřeby jest posud chudobnou zemí missijní, která pomoci souvěrců v zemích jiných potřebuje nevyhnutelně. Kéž se nám jí též dostane.

Sarajevo, 16. ledna 1910.

Josef,
arcibiskup a metropolita.

Ruské klášternictví.

Karel Jindřich.

Pokračování.

Mezi mništvem neřku-li prvních věků, nýbrž i těch dobrých starých časů na Rusi a mezi mništvem nynějším je celá propast. Dnes ztratilo skoro vše ideální, odcizilo se původní osvědčené dobré kázni, uvolnilo se a zvyklo pohodlí. Dnes nešíří se již po Rusku požehnání a osvěta z klášterů, které nezřídka staly se i kamenem úrazu a pohoršením mravů věřícího lidu. Cítí se všude, že ovzduší dnešních ruských klášterů je nezdravé, že třeba obnovy, aby nový život vypučel ve zdech klášterních. Psalo se o tom již dosti i porady různé byly konány, ale dosud bezvýsledně. Na podnět petrohradského sv. synodu byl svolán v Ioni do znamenité Trojické lavry (kláštera) vzdálené 67 verst od Moskvy první všeruský klášterní sjezd, jehož hlavním úkolem měla býti obnova a obrození klášterního života na Rusi. Již ohlášení jeho vyvolalo oživené úvahy o něm samém a o stavu nynějších klášterů, které podrobeny ostré kritice. Uvedu zajímavé výňatky jen z jedné, již ve «Věči», orgánu «Moskevského svazu ruského národa», tudíž pramenu arcipravoslavném, uveřejnil Jefim Titovič Guzov. Vysvětliv, že řecké «monachos» znamená «samotáře» a monasterium samostan, je tudíž místo, v němž sešli se lidé vedení společnou myšlenkou věnovati se v odloučenosti od světa cele službě Bohu a péči o spásu duše a skládající z té příčiny sliby věčné čistoty, chudoby a odřikání se vlastní vůle čili pokory a poslušnosti, dovozuje z toho, že touto zásadou měli by se tedy řídit všichni, bez rozdílu věku, pohlaví, stavu, vzdělanosti, nemíti mezi sebou žádného rozdílu ve způsobu života, žádných předností nebo zvláštních výhod. Ve skutečnosti však spatřujeme prý cosi docela jiného, a zvláště nápadna jest nesouměrnost mezi kláštery mužskými a ženskými. Z jedné strany úplná nečinnost, zahálka, z druhé těžká, vysilující práce. Tam nadbytek, nezřídka pohodlí a rozkoš, zde chudoba nedostatek v nejnútnejším, všeliké svízele. Každému, kdo putoval k rozličným klášterům, bije prý do očí tento nápadný rozdíl, jež se ostře vyhraňuje při přejezdu z mužského kláštera do ženského a naopak. V každém z nich vyvinulo se zvláštní ovzduší, zvláštní bytový útvar. Takový rozdíl vyvívá i různé dojmy

a zbožný poutník, jenž přišel sem hledati duševní útěchy, posily, setkává se tu se zjevy budícími v něm nedůvěru, sklamání, a obvyklý klášterní řád, pobožnosti, obyčeje atd. zdají se mu někdy jen zevním nátěrem, pěknou lící, za níž skrývá se skutečnost kalící čistotu ideje a posvátnost místa.

Nováček vstupuje do kláštera beze všech hmotných prostředkův a dle předpisu podrobuje se 2—3 měsíce «těžkému poslušenství» (fažóloje poslušánije), t. j. nosí vodu, cihly ku stavbě, štípe dříví, mísí těsto, roznáší poutníkům krmě atd. Potom přechází na «čistoje poslušánije», prodává v klášterních krámkách prosfory (obětní chleby), «ponomaří», t. j. přisluhuje při službách božích, zazehá svíce, zpívá na klirosu atd.

Všichni tito klášterní obyvatelé dostávají byt, oděv, obuv, čisté prádlo, oběd, večeři, čaj, cukr, chléb, mléko, uhlí do samovaru a kromě toho peněžité částky, a to nikoli nepatrné. V čtyřech lavrách a hlavních klášteřích nejmenší měsíční «oklad» pro konající těžký «posluch» obnáší 3—5 rublů, ostatní mají postupně 5 až 25 rublů, zpěváci až 50 rublů měsíčně. Klášterní kněžstvo dostává mnohem více: jerodiakoni 60—90, jeromonachové 90—150 rublů. Kromě toho mají takové kláštery svého lékaře, své lékárny a též knihovny. V klášteřích druhé třídy jsou příjmy mnichů sice menší, přec ale velice slušné. Pouze nejchudší kláštery, skity a pouštky udílí bratři od 1 rublu 50 kopejek do 5 rublů měsíčně.

Přísné klausury mnohé kláštery rovněž nezachovávají. Kromě hodin určených k bohoslužbě procházejí se mniši svobodně ve vůkolí kláštera i v blízkých dědinách. Také chrámový zpěv se prý zanedbává. Mniši zpívávají jen ve všední dny, při molebnách a panichidách, o větších svátcích najímají se lidé světští, kteří bydlíce občas v klášteře, nosí po způsobu mnichů dlouhé vlasy, obléčí se v mnišské rjasy, hlavy pokrývají skufejkami a mnišskými kloboučky, znehodnocujíce touto «maškarádou» důstojnost řeholnického stavu a oděvu. A když se tito klášterní najatci v některé sousední obci potom opijí a působí neplechu, trpí tím úhonu sám klášter, jelikož je většina lidu považuje za jeho členy.

Mnoho výtek bylo od delšího času činěno v městech též bílému (světskému) duchovenstvu, že meškajíc v létě na dačách nebo návštěvách, najímalo na tu dobu k bohoslužbám mnichy, což se přičilo ideálnímu pojmu mnišského života a působilo naň rozkladně, jelikož mniši nevypomáhali tu k vůli nutným duchovním potřebám, nýbrž pro osobní zisk. Nyní snaží se biskupové odstraniti tento zlovyk tím, že vedle řádného «štátného» baťušky naznačují do větších farností ještě výpomocného, tak že prvý musí se svým kooperátorem dělití všecky důchody a příjmy.

Jak z uvedeného zřejmo, měl reformní klášterní sjezd pernou práci. Sestaviti program jeho činnosti bylo svěřeno bývalému náměstku Trojické ligy, nyní vologodskému biskupu Nikonovi, muži velice ráznému a rozhodnému, jenž sám prošel celou stupnicí klášterní disciplíny a tudíž dobře s ní jest obeznámen. Na prvním

místě položena jim otázka strany úpadku někdejšího asketického života a klášterní kázně vůbec, o níž autor programu praví, že se velice odchýlila od směru daného jí sv. zakladateli.

Obrození ruského řeholnictví spatřuje sestavitel programu v obnově t. zv. «obščežitija», jejímž jádrem je bezvýminečné podrobení se klášternímu řádu a kázni všech klášterníků, jak tomu bylo při zakládání prvních klášterů na Rusi. Společnou má býti práce a modlitba, poslušnost a nemajetnost. Všecka panskost, dělení práce na «černou a bílou» (hrubou a lehkou) mají býti na vždy odstraněny. Klášterní bratř má tvořiti jednu rodinu, nečinící rozdílu v zaměstnání, vše povinno býti jí společné, všichni mají soutěžiti vzájemně. Představený kláštera předchází ostatní pílí, jest prvním dělníkem a prvním všem sluhou. Z té příčiny jest prý učený archimandrita nebo archijerej k tomu účelu málo způsobilý.

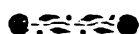
Jest-li by zavedení takového společenského života ve všech klášteřích nebylo vůbec možné, sluší aspoň přiblížiti veškeren jich ústroj a směr k duchu obščežití, urovnati životní poměry bratř ve všech klášteřích tak, aby nebylo příčin k přechodu, odstraniti všeliké osobní a hmotné zájmy, důchody, ústupky, ulehčení.

Úpadek duchovního života v klášteřích zaviněn prý též v Rusku nanovoze různým popouštěním představených mnichům chabým, nestatečným. Jest-li všichni, i ti nejslabší starci, budou se účastniti všech bohoslužebných výkonů, jest-li se každý bude muset podříditi klášterní kázni, leniví a práce neschopní budou dáni do chudobince a žádný nedostane z pokladničky ani kopejky to bude přechodem k obščežití.

Též novicové mají se přijímati dle týchž pravidel. Kdo se jim nebude chtíti podrobiti, nechť odejde a nehledá umístění v jiných klášteřích, do nichž mu vstup má býti zabráněn.

Takový byl tedy v hlavních rysech program sjezdu, který byl prvé ještě podán sv. synodu k prozkoumání a schválení.

Mírněji než biskup Nikon o nynějších klášteřích soudí mosk. vikární (náš světící) biskup Vasilij. Dle jeho úsudku zachovaly se na Rusi dosud dva typy klášterního života: samotářský a společenský. K prvnímu odnáší t. zv. pustyni (poušťky), kde mniši tráví život v neustálé fysické práci, modlitbě, postech a zapírání sebe, kde nosí oděv, jaký jim klášter dá, kde není společné kružky (pokladničky), z níž by klášterní bratř dělila mezi sebe jistou částku. K druhému typu náleží kláštery více méně bohaté, které chovají ostatky na Rusi zvláště ctěných svatých, kde mniši dostávají podíl ze společné kružky, kde život má prý vůbec ráz více obščežitelný. Jedno stejného klášterního typu pro celé Rusko nelze dle jeho mínění sestaviti a oba zmíněné typy nejsou si prý v přímém odporu, ale urovnati klášterní život a uvésti ho vůbec do pravidelných kolejí jest ovšem velice žádoucí.

Bulharské hnutí k Římu r. 1860.

Z frančtiny přeložil Jan Michalský.

Bulhaři přišedše od břehů Volhy k břehům dunajským, usadili se z počátku v úzkém území mezi Dunajem a Balkánem. Jejich statečnost a neohroženost přivedly je častokráte až pod samé hradby cařihradské.

V území jimi zabraném ujalo se záhy křesťanství; Avšak domorodého obyvatelstva, které si podmanili, si nepřizpůsobili, naopak Bulhaři sami přijali jeho způsob života a částečně i jeho vzdělání, protože bylo duchem vyspělejší a odporu schopnější. Houfně přestupovali ku křesťanství s králem svým Bogarisem neb Borisem, jenž dal se pokřtiti v prvních měsících roku 865.

Katoličtí Bulhaři.

Boris brzy vyslal k papeži sv. Mikuláši I. posly, aby jej poprosili o missionáře a jemu předložili k rozřešení jisté pochyby u víře. Papež přijal posly bulharské s velikou poctou a vyslal do jejich země dva biskupy, Formosa a Pavla, s missionáři; než pro ten čas oddálil zřízení samostatné církevní vrchnosti, což mělo míti velmi neblahé následky.

Tehdáž byla doba nepokojů s Fotiem, vetřelým patriarchou cařihradským. Uchvatitel ten nejsa spokojen, že vypudil sv. Ignáce ze stolice, umínil si bojovati proti Římu, chtěje odvrátiti od poslušnosti k Římu a k papeži nejdříve své vlastní věřící a potom Bulhary. Tito oklamáni schytralou politikou byzantskou jali se považovati patriarchy katolické i rozkolné v Cařihradě za své pravé církevní představené, očekávající, že dostanou vlastního patriarchu.

Syn Borisův, Simeon panoval dlouho a slavně. Upevnil svou moc téměř na celém poloostrově balkánském a obdařil své národy podivuhodnými zákony a nařízeními; avšak jeho nenadálá smrt

(r. 927) byla znamením k rozbrojům vnitřním a ke krvavým bojům, jichž císařové byzanští — Cimiskes a zejména Basilius Bulharobijec — použili k tomu, že utvořili z Bulharska provincii říše řecké (1019). Obyvatelé, kteří zůstali ve spojení s Římem za prvních národních králů, a snad ještě po celou dobu patriarchátu bulharského, byli nyní konečně zavlečeni do rozkolu Mikulášem Cerulariem. (1054.)

Bulhaři, i když živořili přes 200 let pode jhem byzantským, přece dovedli si na konec vymoci národní panovníky a založili novou říši se sídlem v Trnově. Nejslavnější z knížat toho nového rodu, Jan či Kalojan, kvapně napsal, jako Boris, Simeon a Samuel, papeži list, v němž jej prosil o korunu královskou (1202.). Ve druhém listě (1203.) Jan praví:

«Od toho času, co Řekové vědí, že jsem se obrátil na Vás, patriarcha a císař mi vzkázali: «Přiď k nám, my tě budeme korunovati za císaře a dáme ti patriarchu, poněvadž říše nemůže býti bez patriarchy.» Než já jsem s tím nesouhlasil, protože chci býti služebníkem sv. Petra a Vaší Svatosti. Prosím Vás tedy, abyste mi poslal kardinály, kteří by mne korunovali na císaře a zřídili patriarchát v mých zemích».

Na stolci sv. Petra seděl tehdáž veliký a svatý velekněz, Innocenc III. Ten váhal a chtěl napřed lépe rozpoznati stav věcí. Avšak Jan napsal mu třetí list, jako odpověď na druhé poselství z Říma do Bulharska, jež neuspokojilo zcela knížete, tohoto znění:

«Snažně prosím Vaší Svatost, abyste vyplnil tužbu mého království a poslal pastýřskou berlu, aby shromáždila stádo, a jiné odznaky, jež mívá patriarcha, abyste ustanovil patriarchou arcibiskupa Trnovského, a aby z rozkazu Vaší Svatosti tato církev měla vždy nového patriarchu po smrti předcházejícího. Protože cesta do Říma je dlouhá a ve válce bylo by velmi nesnadno obrácti se na církev římskou po smrti každého patriarchy, prosím tedy, aby církev římská udělila církvi trnovské právo, zvoliti a posvětit si svého patriarchu, aby snad pro jeho nepřítomnost země nezůstala bez požehnání a aby vina za to nepadla na Vaší Svatost. Prosím též Vaší Svatost, aby mi poslala kardinála, jenž by mi donesl korunu a žezlo.»

Innocenc III. přijal tuto prosbu příznivě a poslal do Bulharska vyslance kardinála Lva — kněze s příjmením ze sv. kříže. Ve výsadě papežské poslané Basiliovi Trnovskému čteme:

«Ustanovujeme tě primasem království bulharského a valašského a touto výsadou udělujeme církvi trnovské svrchovanou hodnost. Chceme dáti na vědomí tobě, že u nás ta dvě slova: primas a patriarcha mají téměř tentýž význam, poněvadž primasové a patriarchové mají tutéž důstojnost pod různými jmény. Touto výsadou povolujeme tobě, též i tvým nástupcům, právomoc mazati, světití a korunovati krále bulharské a valašské. Ten, který bude zvolen od arcibiskupa a od shromážděných biskupů, ať je posvěcen slavnostně na biskupa. Jakmile bude posvěcen, vyše k sv. Stolicí posly se žádostí o pallium, odznaku to plné moci biskupské. Při svém nastoupení složí přísahu Nám nebo Naším nástupcům a církvi římské. Když však některý z arcibiskupů podřízených tvé právomoci zemře, ve

tvé moci bude potvrditi volbu jeho nástupce a dáš mu posvěcení biskupské . Rovněž ti dovolujeme připravit každoročně pro církev bulharskou a valašskou večeři Páně, křížmo i olej pro křtence a nemocné».

Tato výsada, jak vidno, uděluje trnovskému patriarchovi velmi obsáhlou moc, jež činí jej vsutku samosprávním. Nelze nalézt zde ničeho, co by mohlo znepokojovati i nejpodezřívavější národní žárlivost, kdežto domácí biskupové nalézají v právomoci papežské všechnu potřebnou záruku proti libovolnému zasahování svých představených.

Od té doby, co bulharská církev, pod klamnou záminkou nabytí svobody, přetrhala svazky, jež ji pojily s Římem, nepožívala nikdy takových výsad a takové záruky neodvislosti; to se popříti nedá.

Kardinál Lev přišel do Trnova 15. října 1204. 7. listopadu téhož roku posvětil patriarchu Basileje a druhého dne za jáсотu nesčetného lidu korunoval Jana na krále.

Obezřetná politika Inocence III. byla pro křesťanství bezvýsledna pro ctižádostivou politiku francouzských křižáků, kteří se právě zmocnili Cařihradu. Místo aby spoléhal na odvěké nepřátele Řeků, na Bulhary, obrátil se císař Balduin flanderský proti Janovi. Ten však děkuje papeži za to, že mu poslal kardinála Lva, končil svůj dopis těmito významnými slovy: «Co se týče Latiníků, kteří vešli do Cařihradu, prosím Vaši Svatost, aby jim nařídila, by se drželi ve vzdálenosti od mé říše a tak jako jim má říše neučinila nijakého zla, i oni ať mne neurážejí. Jestliže mne napadnou a mne pohaní, a jestliže za to někteří z nich zahynou, ať Vaše Svatost nepokládá mou říši za podezřelou, ale ať každý zůstane volný».

Tato vyhrůžka uskutečnila se brzy. Byv vyzván, aby vrátil území své říše, jež byl odňal Řekům, Jan odpověděl, že obdržel korunu svou od papeže a že jí bude hájiti se zbraní v rukou. Byv od Francouzů napaden, spojil se s Řeky, způsobil svým protivníkům na rovině Drinopolské krvavou porážku. Sám Balduin padl do rukou vítěze, který jej poslal do Trnova, kde v poutech zemřel.

Nucený spolek s Řeky, sňatky princů bulharských s princeznami řeckými a obzvláště vzrůstající nepřátelství proti Latiníkům v Cařihradě, kteří neustále jednali s Bulhary jako s nepřáteli, mělo násilně odloučiti Bulharsko od Říma.

Nástupci Janovi a jejich národ navykli si nepozorovaně uznávati duchovní vrchnost nástupců Fotiových, obzvláště když požívali jakési zdánlivé samosprávy. Od roku 1291 rozkol, jak se zdá, jest dovršen, právě když poslal papež Mikuláš IV. list králi Jiřímu Terterovi.

Roku 1393 Bulharsko bylo dobyto od sultána Bajazeta a stalo se provincií říše ottomanské či turecké. O 60 let později sám Cařihrad padl do rukou Turků. Jak každý ví, vítězové ponechali přemoženým křesťanům řád občanský i náboženský. Oni dokonce zvětšili moc patriarchy řeckého, jenž se stal zodpovědnou hlavou všech národností zvaných orthodoxních v říši. Tím způsobem Bulhaři téměř až do r. 1767 zachovávalíce jakousi národní církev v Ochridě, byli podřízeni najednou Turkům i patriarchům fanariotským.

Nic není smutnějšího než to dvojí otroctví, v něž byli uvrženi po 5 století křesťané balkánští. Bulharsko stalo se opravdovou državou řeckou pod občanskou i církevní pravomocí patriarchy cařihradského. Více volnosti, více neodvislosti, více cti nedostávalo se národu, jehož jméno téměř na vždy zdálo se býti vyhubeno.

Ten stav trval až do polovice minulého století. Po válce krimské vánek svobody zavál po Balkáně a probudil u Bulharů národního ducha.

«Až dosud», píše M. A. Leroy-Beaulieu, »křesťanští národové v Turecku očekávali svou politickou neodvislost, aby dali znáti patriarchovi cařihradskému svou neodvislost náboženskou; Bulhaři dali se na cestu opáchnou. Spoléhajíce na to, že mohou utvořiti národ, žádali na Portě a na patriarchovi zřízení samostatné církve bulharské».

Brzy na to dal sultán svým národům ústavu, povoliv jim v hattihumayoun dne 6. února 1856 svobodné vykonávání jejich kultu bez rozdílu kmenů. Silni jsouce slibem císařským, Bulhaři vyhlášovali pyšně tiskem biskupy své národnosti a obnovu jazyka slovanského v kostele i ve škole. Místo, aby uskutečnili tato přání, považovali patriarchové cařihradští za rozumnější postavit se jim na odpor. Dle nich nemělo býti v témže státě jiné církve než orthodoxní. Snahy Bulharů po samostatné národní církvi odsouzeny jako kacířství pode jménem fyletismu. Nešťastnou náhodou nenalezli Řekové zastání v rozhodných kruzích tureckých, na které se spoléhali.

A Bulhaři, jsouce tajně podporováni Ruskem a Napoleonem III., setrvali na svých požadavcích a měli odvahu těžiti konečně z nestrannosti vlády turecké. Rozhodně odepřeli přijati biskupy, jež by jim patriarcha cařihradský poslal, a přestali platiti roční poplatek. V kostele i ve škole zaveden místo řeckého jazyk národní. Konečně dne 3. dubna 1860 vypustila bulharská církev v Cařihradě z bohoslužebných knih jméno patriarchy. To značilo neuznávati patriarchu cařihradského jako hlavu duchovní a hledati si náboženskou neodvislost.

Zatím Bulharsko stalo se horkou půdou, vše vřelo. Všichni se shodovali v touze vystoupiti z lůna církve řecké, ale nevědělo se, jak by si měli počínati s nově nabytou samostatností. Jedni snili o církvi zcela nezávislé od Cařihradu i od Říma, jako bylo v jistých dobách staré církve v Ochridě a v Trnově. Avšak jejich touha uskutečnila se teprve několik let později r. 1872 po pohnutných obrazech. Druzí jsouce nedočkaví a popuzováni polským komitém pařížským chtěli vstoupiti ve spojení s římskou církví, s tou dobře promyšlenou výhradou, aby jim byl ponechán, jako ostatním sjednoceným, bohoslužebný jazyk a řád. Spojení s Římem zdálo se jim nejlepší zárukou náboženské neodvislosti. To jest to hnutí k Římu, které vzbudilo očekávání, že se obrátí několik millionů duší, o kterémž krátce pojednám.

Polský spolek pařížský a četní Poláci cařihradští, které pronásledování ruské přinutilo hledati útočiště v Turecku, kdež zaujímalí vysoké úřady a připravovali tehda proti Rusku velké hnutí ve veřejném mínění, domnívali se, že nastala příhodná doba, aby zbavili slovanské národy na Balkáně vlivu jejich dědičných nepřátel. Agenti

polského spolku vešli ve spojení s jistými předáky bulharské strany a dávali jim radu, že nejlepším prostředkem k dosažení neodvislosti náboženské i samosprávné by bylo vskutku státi se katolíky a uznati papeže, jenž jistě by jim dal biskupy jejich národnosti a jejich obřadu. Současně byl klamán národ sliby nesplnitelnými: že nebude platiti daní, že pomoc a ochrana Francie je zajištěna, že o výživu kněžstva, o kostely a školy bude postaráno.

Toto dráždění čistě politické způsobilo v Bulharsku všeobecné rozechvění. Uvažovalo se dlouho o této otázce sjednocení s Římem. Než obava, že by se tím roztrhl národ na dva tábory a aby kněžstvo úplně nevymklo se právomoci, zarazila mnohé. Druhá část, ponejvíce ohnivá mládež, chopili se horlivě již otázky sjednocení s Římem a bojovali za ni nadšeně. Založili dne 28. března 1859 zvláštní časopis »Bulharsko«, jež řídil Dragan Cankoff. — Dragan Cankoff dosud žije. Po dlouhém boji za sjednocení počal bojovati za svobodu vlasti; je největším politikem Bulharska. Od té doby je téměř již po 30 let hlavou strany, která přeje Rusku. — »Bulharsko«, tisknuté u Lazaristů v Galatě, nedělalo si z toho svědomí, aby nenapadalo zřejmě církev orthodoxní. Články pana Faveyriala psané francouzsky a překládané do bulharštiny od Cankoffa dotýkaly se všech sporných otázek, ano narážely i na pochybné články víry. Hlásaly statečně původ Ducha sv., primát papežský a spojení s Římem. Popíraly volbu patriarchů a následovně i jejich právomoc nad Bulhary; tvrdily, že by patriarcha nikdy nepřipustil Slovanům náboženskou samostatnost a vláda turecká tím méně z obavy, aby na konec nevolali po neodvislosti politické; že kdyby i Bulhaři dostali nějakou národní církevní vrchnost bez papeže, že by se stav věcí tím nezlepšil, protože bulharské kněžstvo je příliš pohodlné a nevzdělané, aby důstojně plnilo své poslání a že by právě jsouc spojeno s Římem nacházelo v katolické církvi vzdělané a ochotné vychovatele. Prohlídka knih vedena úřady tureckými byla by zajisté »Bulharsko« zabavila, kdyby nebylo vycházelo u sv. Benona, v domě francouzském, chráněném francouzským vyslancem. Neboť teprve po třech nebo čtyřech letech po založení tohoto časopisu mohl se bulharský tisk postaviti proti řeckému patriarchovi. Třebas Cankoff a jeho spolupracovníci nehlásili spojení s Římem jen k vůli náboženství, přece vyvolali v protivném táboře mohutné hnutí. Stojanoff a Burnoff, professor v Karlově, Botio Petroff z Kaloferu dali jim odpověď v »Tarigrovski Vestnik« listě vycházejícím v Cařihradě. Burnoff sám přesídlil do toho města, aby s Gabrielem Krestovičem v rozličných listech poškozoval myšlenku spojení s Římem.

Ostatně Cankoff a jeho přátelé viděli ve spojení s Římem pouze rychlejší prostředek, aby dospěli k politické samostatnosti. Doufali, že vliv papežův zjedná jim ochranu Francie a jejího císaře, tehdá v Cařihradě velmi váženého. A když by jednou náboženská neodvislost byla nabyta, naskytla by se již sama příležitost opustiti papeže a založiti samostatnou církev národní, jež by připravovala cestu k samostatnosti politické.

Zvěsti ze světa Slovanského.

Z Velehradu. (Pořad letošních pobožností a slavností velehradských.) Duchovní cvičení pro rolníky konati se budou ve dnech 7.—11. května. — Duchovní cvičení pro dělníky 14.—17. května (účastníci dostanou stravu i byt zdarma). — Duchovní cvičení pro panny a paní 13.—17. července. — Duchovní cvičení pro učitele 25.—29. července. — Duchovní cvičení (exercicie) pro kněze 8.—12. srpna. — Duchovní cvičení pro studující vyšších tříd 16.—20. srpna. — Duchovní cvičení pro akademiky, professory a vzdělance vůbec 22.—26. srpna.

Slavnostní schůze Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda započne v sobotu večer dne 30. července a skončí v neděli dopoledne 31. července. Valná hromada spolku katolického učitelstva a různé porady duchovenstva konati se budou 1. srpna. Téhož dne večer započne akademie, pouť a schůze českoslovanských bohoslovců a skončí druhého dne (2. srpna). Cyrillomethodějské družstvo a Velehrad budou míti valnou hromadu 20. srpna večer a 21. dopoledne. Selská pouť a valná hromada Tiskového spolku bude 28. srpna odpoledne a 29. dopoledne.

Milý útulný Velehrad připravuje pro každého nějakou duševní stravu, jest jen na Vás, milí čtenáři, abyste těchto výhod hojně použili. Popřejte aspoň jednou do roka duši své úplného klidu, zapomeňte aspoň na chvíli na pozemské starosti a trampoty, věnujte se aspoň několik dní výhradně spáse své nesmrtelné duše, načerpejte u hrobu sv. Methoděje posily k dnešnímu těžkému boji a vyproste si požehnání a milosti shůry pro další práce své. Kdo se chce súčastniti slavností, apoštolátní schůze atd., přihlas se lístkem u msgra. dra. Ant. Cyr. Stojana, poslance a probošta v Kroměříži, a kdo duchovních cvičení, v klášteře Otců Jesuitů na Velehradě.

Z Častochova. (Korunovace Matky boží.) Drzou krádež, již vloni dopustila se zločinná ruka v mariánské svatyni na Jasné Hoře častochovské (viz v předešlých číslech), chce odčiniti polský národ velkolepou účastí při korunovací Matky boží (22. května o Nejsvětější Trojici). Nesmírné proudy zbožného lidu přihrnou se ze všech končin rozervané Polsky, aby ukázaly dětinnou oddanost k Matičce nebeské a projevíly plnou důvěru v její pomoc. V modlitbě a pobožnosti vůbec ukáže se Polska při korunovací jako celek. K tak vzácné příležitosti byla by žádoucí i účast z Moravy. Kdo můžeš, navštiv ve slavnostním dnech Jasnou Horu, nebudeš toho nikdy želeť. Opravdová, procítěná, vroucí zbožnost polského lidu i intelligence jest příkladná a povzbuzující. Uroczystość (= slavnost) korunacyi M. B. Częstochowskiej przybiera rozmiary święta (= svátku) narodowego na wszystkich ziemiach polskiech pod trzemi zaborami (= říší). Odbędzie se 22. maja w dzień Świętej

Trójicy. Može by kto od Was przyjechał? Bardzo (= velmi) prosimy. Serdeczne słowiańskie przyjście zapewniany (= zajištěn). Gdyby miał jaki gość do nas przybyć, to porosił bym o wczesne pouwiadomienie (= předchozí zprávu), gdyz trzeba zapewnić mieszkanie (= zabezpečiti byt). Z Moravy do Częstochowy tak blisko. O tem, co sie już w Częstochowie działo, przyśle Wam opis. Był to pochod tryumfalny, jakiego świat nie widzial. Na! bo będziemy koronowali swoją najprawdziwszą Królową . . . Kdo by se chtěl účastniti, podala by mu redakce Apoštolátu bližší zprávu.

Z Djakova. (Obsazení biskupských stolců chorvatských.) Konečně jsme se dočkali, že osiřelé stolce chorvatských biskupství djakovského a senjského byly obsazeny. Císař pán jmenoval 7. dubna t. r. dra. Ivana Krapca biskupem diecese bosensko-djakovské a srijemské a Roka Vučića biskupem diecese senjsko-modrušské. Prvý narodil se v Karlovcí 19. června 1843, dovršuje tedy 67 rok věku svého; na kněze byl vysvěcen 1866. Jako kaplan a později jako farář působil na třech místech, až dostal se do Záhřeba, kde stal se zároveň ředitelem arcib. sirotčince a rovněž konal platné služby jako referent v arcib. konsistoři. Něco přes dvacet let je již kanovníkem zahřebským a jako kanovník byl neustále zapřáhnut do správy diecese. R. 1905 stal se světícím biskupem a byl rovněž i generálním vikářem.

Roko Vučić je šedesátník, narodil se 1850 v Kraljevíci; na kněze vysvěcen byl 1874. Filosofická a bohoslovná studia konal v Římě na gregoriánské universitě, kde jako chovanec germanika stal se miláčkem zemřelého kardinála Steinhubra. Byl dlouhá léta spirituálem v semináři a professorem mravovědy a pastýřského bohosloví, později kanovníkem.

Dlouho čekaly obě biskupské stolice na své pastýře, tak dlouho, až duchovenstvo obou diecesí počalo jasněji a hlasitěji žádati, aby směrodatní činitelé učinili těmto nepravidelným poměrům konec, an tento mimořádný stav na všech stranách smutně se pocítoval. Těžce to nesli zvláště ti, jimž leží na srdci mravní a náboženský život národa chorvatského.

Za těžkých dnů ujímají se oba biskupové správy svých diecesí. Neukvapujeme se v úsudku, tvrdíce, že katolická církev v Chorvatsku neměla lstivějších a škodlivějších nepřátel v minulosti, než jací proti ní vyvstávají ze všech stran dnes. Ze západu i k nám převaluje se proud nevěry pod svůdnými, lákavými hesly osvěty, rovnosti, svobody a schvacuje silně naši mládež a naši intelligenci.

Doufejme, že Všemohoucí Bůh dá síly oběma biskupům, aby s Jeho milostí zdárně spravovali stádo sobě svěřené a vodili ovečky k prameni vody živé.

Biskup senjsko-modrušský, Roko Vučić, přichází jako pastýř ku svému stádu, přichází mezi ovečky své, které znají jej i hlas jeho. Jako spirituál a professor semináře vychoval si celou řadu kněží, již jistě přilnou k němu i nyní jako k otci. A jako si dovedl tehdy osvojití svatost života, hlubokou učenost a neobyčejné vědo-

mosti, tak jistě vnikne nyní i do života lidu, pozná jeho potřeby a ve své neunavné horlivosti bude pracovati k rozmachu katolického hnutí ve své diecesi.

Těžké dny čekají i na biskupa dra. Ivana Krapca, jenž přichází na stolicí velikého Strossmayera, mnohonásobného mecenáše národa chorvatského. Ale i on je ozdoben vlastnostmi, jež dovedou si na jedné straně získati srdce lidu a na druhé straně dovedou čeliti novým protináboženským proudům. Po čtyřicet čtyři léta sbíral své bohaté zkušenosti, tak že nyní bude moci jich upotřebiti při správě své diecese. Biskup dr. Ivan Krapac jest od přirozenosti mužem šlechetného srdce, jenž nechce nikomu škoditi a plá touhou, pomoci, kde je pomoci vskutku třeba. Jeho štědrost, byť i nebyla veřejná, je přece všeobecně známa. Všechny dobročinné spolky a ústavy našly v něm mocného podporovatele a zastánce. Jako kněz je vzorný a bezúhonný, jako farář a referent konsistoře byl horlivý a praktický, a iistě nyní jako biskup spojí všechny dobré vlastnosti a užije jich ku správě diecese. V politice nikdy nevystupoval, ale kdo ho blíže seznal, přisvědčí, že je upřímný Chorvat.

Biskupi dr. Krapac i Vučić přinášejí svému lidu šlechetné, dobré srdce, vzácné zkušenosti a ochotu, pro lid sobě svěřený žíti a pracovati. Svevišnji Bog neka (= ať) blagoslovi njihove želje, volju njihovu, da stadu svome doista budu pastiri, odraz i vjerna slika (= obraz) vrhovnoga pastira duša naših, Isusa Krista!

Z Kazaně v Rusku. (Missionářský sjezd). V květnu letos bude se odbývati v Kazani missionářský sjezd, jenž byl již zamýšlen minulého roku, ale z různých příčin neustavil se. Na sjezdě budou přítomni zástupci celého ohromného východního území evropského Ruska i Sibiře a četní pravoslavní missionáři působící mezi národy jinorodými. Čeká se účast více než 20 arcibiskupů s moskevským metropolitou Vladimírem v čele.

Hlavním bodem sjezdu jeví se otázka, jak má postupovati nábožensko-osvětová práce při misiích mezi jinorodci. Dosud byl směrodatným pro missionářskou činnost mezi jinorodci na ruském Východu program slavného orientalisty N. J. Il'minského (+ 1891), nad nímž mocnou ochrannou ruku drželi K. P. Pobědonoscev a hrabě D. A. Tolstoj. Tento program zaručoval volnost a svobodu jazykovou ve škole a v kostele při bohoslužbě u jinorodců. Nyní spatřuje pravé křídlo ruského duchovenstva v zachovávání směru vyhraněného Il'minským čin nevlastenecký, poškozující zájmy ruské říše a vštěpující mezi jinorodci myšlenku odloučenosti. Nový program má býti ustanoven odborníky a povolányi znalci stavu věcí na zamýšleném sjezdě.

Dlužno dodati, že sv. synod předložil celou řadu nařízení a návrhů k tomuto hlavnímu bodu sjezdu, tak že by již nepřipouštěl zvláštních otázek o missionářské činnosti mezi jinorodci na východní Rusi. Vzpomeneme-li však nedávného missionářského sjezdu v Kijevě, jenž nevyhnul se čistě politickým otázkám, tu asi těžko udrží porady své zamyšlený sjezd kazaňský v úzkém navrženém

rámci. K tomuto závěru oprávnňuje nás i jiná ještě okolnost. Minulého roku totiž místní odbor sjezdu národa ruského jsa nespokojen s činností missionářskou mezi jinorodci, obvinil místní biskupskou správu z celé řady nezákonných činů. Aby odbor své jednání ospravedlnil, podal sv. synodu doklad o silném rozšíření islamu mezi jinorodým obyvatelstvem, poukazuje, že nic se proti tomu nedělo se strany příslušných ruských činitelů.

Sjezd by mohl vykonati mnoho dobrého ku zvelebení missijní činnosti ruské církve, poněvadž se ho účastní i mužové vzácných zkušeností missijních, ale pro různé překážky, které nastavuje jistý směr vládní i církevní, mnoho nadějí do něho nekladme.

Ze Záhřeba. (O církevních a náboženských poměrech v Chorvatsku.) Nadšeně vítám nový Náš časopis unionistický «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda», jenž jsa veden v duchu právě katolickém a slovanském, přináší bohaté a nad míru zajímavé zprávy o církevních poměrech všech národů slovanských. Budou patrně Vaše čtenáře zajímati i zprávy z Chorvatska, neboť styk Moravanů a Čechů s Chorvatskem je živý, ani Češi a Moravané neustále se sem stěhují, tak že tvoří nyní více než 2% všeho obyvatelstva. Korrespondence známých a příbuzných mezi starou domovinou a vystěhovalci bývá živá, tak že tito zajímají se neustále o svou rodnou vlast a pozůstalí doma rádi čítají zprávy o nových poměrech, nových zvycích a zemi svých přátel. Vylíčím vám též zkrátka církevní poměry chorvatské.

Chorvatsko má celkem něco přes 2,600.000 obyvatel. Z těch 87 proc. Chorvatů a Srbů, 6% Němců, 4% Maďarů, 2% Čechů a 1% jiných národností. Dle náboženství je 71% katolíků, 25.5% nesjednocených řecko-východních, 2% evangelíků, 1% židů, sjednocených řecko-východního obřadu je jen nepatrný zlomek, totiž půl procenta.

Katolíci latinského obřadu mají tři diecese, katolíci sjednocení východního obřadu jednu. Biskupská sídla jsou v těchto městech: Záhřebě, Djakovu, Senji a v Křižovcích. V Záhřebě sídlí arcibiskup metropolita chorvatský, ostatní tři jsou jeho suffragani, t. j. jemu podřízeni. Záhřebským arcibiskupem je nyní J. M. dr. Jiří Posilović, stařeček dobrého srdce, štedré ruky a svatého života. Nedávno těžce onemocněl, ale nyní zase poněkud se zotavil. V řízení rozsáhlého biskupství pomáhá mu generální vikář, současně světící biskup J. M. dr. Jan Krapac, muž to velmi čilý a rázný právě jmenovaný biskupem diakovským. V Křižovcích sídlí biskup sjednocených či unitů J. M. dr. Julje Drohobecký, vzezření a výstupu magnátského.

Biskupská sídla v Djakovu a Senji byla delší dobu neobsazena. Senjský biskup dr. Ant. Maurović zemřel 7. února 1908 a slavný J. Jiří Strossmayer, poslední biskup ďakovský, odebral se na věčnost již 8. dubna 1905. Biskupská stolice ďakovská byla tedy pět let uprázdněna. Teprve teď oba uprázdněné stolce byly obsazeny, a to biskupem diakovským stal se dr. Ivan Krapac, a senjským Rochus Vučić. Jsou to velmi smutné poměry. Zemřeli některý

církevní hodnostář v Africe nebo v Australii, pošle se tam ihned jeho nástupce, by osiřelé stádo nezůstalo bez pastýře, ale u nás uprostřed Evropy v katolické zemi nemůže diecese dostati po pět let biskupa. Největší vinu má na tom uherská vláda, která by na biskupském stolci ďakovském ráda byla viděla Maďara nebo Maďarona. Za tohoto mezivládní ssáli vládní úředníci církevní statky.

Nesjednocení obřadu řeckovýchodního — pravoslavní = orthodoxní — mají v Chorvátsku tři eparckije či biskupství. V Dolních aneb Srěmských Karlovcích sídlí patriarcha Lukijan Bogdanović. v Pakracu vladyka Miron Nikolić a v Plaškom má sídlo vladyka hornokarlovecký Michajlo Gruić.

Pravoslavní roztroušeni jsou po celém Chorvátsku; nejvíce jest jich ve Srěmě a v Lice. Ač tudy žijí pravoslavní a katolíci tak těsně vedle sebe jako nikde jinde, jsouce v celé zemi pomíchání a prostoupení, přece návrat ke katolicismu z pravoslaví jest tu neznám, lid pravoslavný po sjednocení nikterak netouží, intelligence jeho dokonce ho nenávidí. Až dojde k onomu velikému spojení sesterských církví, možná, že se stane tak v Chorvátsku nejposléze. Je tu několik okolností nepříznivých, mezi nimiž přední místo zaujímá i politika. —

Pravoslavní v Chorvátsku bezmála všichni cítí a nazývají se Srby. Z dějin je jisto, že během věků stěhovali se opravdoví Srbové někdy do Chorvátska, ale jejich potomků dnes není příliš mnoho. Není důvodu, proč by všichni pravoslavní musili býti Srby, neboť i čistokrevný Chorvát může býti jiného náboženství než katolického, a jsou skutečně Chorvát i evangelíky. Vždyť Chorvátsko bylo po delší dobu sporným jablíčkem, váhalo mezi Římem a Cařihradem, mezi náboženstvím katolickým a pravoslavím, brzo k té brzo k oné straně se kloníc.

Nyní však z náboženství udělala se politika. Všichni pravoslavní stali se Srby, tak že platí: co pravoslavný, to Srb. Změna ta je původu novějšího a je dělána více uměle. Před třiceti lety se o Srbech v Chorvátsku skoro ani nevědělo. Pravoslavným se říkalo Vlaši. I my mladší generace se ještě dobře pamatujeme, jak se změna ta prováděla. Ulice pojmenovaná ve městě »Vlašskou ulicí« změnila se v »Srbskou«, vesnice »Vlašská Kapela« v »Srbskou« atd. Pravoslavní kněží vpravili do svého lidu přesvědčení, že jsou Srby. Lid tomu z počátku nechtěl věřiti, ale nyní jsou o tom již všichni »přesvědčení«.

Tato okolnost činí unii nesnadnou. Z otázky náboženské vytvořila se otázka národnostní a politická. A jak jsou otázky národnostní vášnivé, těžké, poškozující mnohdy zájmy obou národů účastněných a překážející někdy nejlepší věci, dobře znáte na Moravě i v Čechách. Katolíci jsou Chorvaté a pravoslavní jsou Srbové; mezi oběma jest napjetí a boj. Srbové se politicky domáhají různých práv, chtějí své jméno, své písmo (cyrillici), srbský prapor a j. Časem domohli se též různých práv. Ačkoli je pravoslavných v Chorvátsku jen čtvrtina, přece zaujímají průměrně větší počet hodností a úřadů než sami Srbové.

Za dřívějšího bána bar. Raucha Srbové si stěžovali do jeho vlády, že je utiskuje; v politice se totiž všeobecně mínilo, že Srbové příliš tíhnou k Srbsku a jeho králi Petrovi. Přítomně se pravoslavným v Chorvátsku zase dobře vede, a to tím více, poněvadž nynější bán dr. Nikola Tomašić je sám pravoslavným. Tomašić je rodem katolík Chorvát, ale odpadl od církve katolické, když si vzal ze života své první zákonné manželky nynější ženu, která byla původně též katolíčkou. Možná, že přijde čas, kdy rodina Tomašićova se stane úplně srbskou.

Ježto politické snahy srbské nalézají v pravoslaví nejjistější opory a pomoci a poněvadž Srbové chorvátští svého pravoslaví potřebují, aby se mohli politicky udržeti a sesílit, proto lpí na svém náboženství a jsou největšími odpůrci unie Dr. K. D.

Z Černé Hory. († Šimon Milinović, primas černohorský a srbský) vypustil šlechetnou duši na zelený čtvrtek (24. března) t. r. dobře jsa připraven, aby vydal Pánu účet z vladařství svého. Narodil se v Lovreči v Dalmacii 24. února 1835. Již v mládí jevil mnohé překrásné vlastnosti, jež zdobily jej celý život, jako neobyčejnou dobrotu srdce, laskavost, vlídnost, šlechetnost a hlubokou opravdovou zbožnost. Touhu jeho po vzdělání ukojil františkánský řád v Dalmacii, v němž dal se vysvětliti po předepsaných studiích 18. břez. 1859 za jeho řadového kněze. Později byl poslán na universitu do Vídně, aby se tam vzdělal za gymnas. profesora. Laskavostí, vlídností, uhlazeným chováním a ideálním smýšlením získal si brzo lásky všech. Svých bohatých vědomostí užil i ve prospěch náboženské literatury srbskochorvatské, napsav četné rozpravy a poučné články. Znám byl v Dalmacii též i jako výtečný kazatel; zvláště jeho kázání svatopostní bývala nad míru dojmavá a působivá.

Když černohorský kníže Nikola poznal jeho vzácné vlastnosti, přimlouval se u sv. Otce Lva XIII., aby jej dostal za barského arcibiskupa a zároveň primasa Černé Hory. Na biskupa posvěcen byl 8. listopadu 1886. Lev XIII. choval k němu velikou náklonost; tak na př. v den své konsekrace byv přijat Milinović v audienci, byl podarován od Jeho Svatosti krásným náprsním křížem. Diecese jeho nebyla počtem katolíků a far četná, ale velmi chudá. Jsou to bodří, stateční, avšak nuzní Černohorci přirostlí k holým pustým skaliskám a zachovávající starodávný způsob života. Žijí, jako by srostli s divokou čarokrásnou přírodou vlasti své, věrní svým tradicím a slovanskému obyčeji. Milinović byl jim otcem, všichni přirostli mu k srdci, všem dle možnosti pomáhal, všechny těšil, tak že pravoslavní i mohamedáni stejně si ho vážili a milovali jako katolíci, všichni mu byli oddáni a láskou k němu lnuli. Požíval plné důvěry nejen u lidu, nýbrž i u knížete. Když r. 1905 zemětřesení rozvalilo mu stoliční chrám, dal jej opět vybudovati, jakož i biskupskou svou residenci a farní kostel. Rovněž i v sídelním městě knížete Cetini vystavěl novou faru při chrámu sv. Antonína. Na sebe byl přísný, jiným laskavý, jako řádovník jednoduchý, skvělými vlastnostmi srdce i ducha bohatýr.

Spavaj mirno, Šime, jer (= neboť) su dani (= dni)
Uspiehom ti vrlim (= skvělým) ovjenčani!
Blag ti sanak (= sen), pravi redovniče,
Po tom žiću uzor (= vzore) svećeniče,
Tam na Kamnom groblju Vidogoju
Ne smetalo (= ať nebrání) ništa (= nic) tvom pokoju!«

Z Kahiry (v Africe.) (Slovinci v Alexandrii). Mimo stará svá sídla v Rakousku jsou Slovinci rozptýleni po Americe v počtu asi sto tisíc duší v Itálii na 35.000 (dle novějšího odhadu Trinkova a Musoniova) a pak silnou kolonii tvoří uprostřed naprosto cizorodého živlu — arabského a mohamedánského — v africkém městě Alexandrii. Jak se dostali až na pevninu africkou?

Ve farním archivu sv. Kateřiny necházíme jména Slovinců již z počátku předešlého století; mnoho jich ovšem nebylo. Teprve v druhé polovici minulého věku čteněji se usazovali Slovinci a Slovinky v Alexandrii a v Egyptě vůbec. K průkopu suezského kanálu přišlo mnoho dalmatinských Chorvatů, s nimiž přistěhovali se i četní Slovinci. Živý ruch při této ohromné stavbě trval deset let od roku 1859—1869. Po dokonaném díle někteří navrátili se zpět do své otčiny, mnoho však jich zůstalo v Egyptě, především v Port Saidu. Toto město vyrostlo v létech šedesátých minulého století a čítá nyní přes 50.000 obyvatel, z nichž valná část byla nebo jest původu chorvátského. Slovinky z Terstu, Gorice a Kraňska počaly se přesídlovati čteně asi před 40—50 lety do Alexandrie, kde dostávaly v bohatých domech místa velmi výhodná, jako kuchařky nebo služky pro různé práce. Staré Slovinky mi dosvědčovaly, že nebyla přemrštěnou mzda měsíční 100 franků (asi 100 K). Některé si spořivostí ušetřily hezkou sumičku pro stará léta. Tak Slovinek neustále přibývalo, až dnes počet jejich v Alexandrii vzrostl na tři tisíce. Některé nahospodařivše si trochu peněz, vracejí se domů, ale takové jsou jen živou reklamou pro nové proudy vystěhovalecké do severoegyptských měst. R. 1904 jich přišlo na 300 jen do Alexandrie mimo ty, které si zvolily Kahiru nebo jiná města za své působišťe.

S tímto velikým počtem Slovinek nemůže se měřiti počet Slovinců žijících v Alexandrii. Příčina je ta, že pro mužské není tu tak přiměřeně výhodných služeb jako pro ženské. Tito vystěhovalci byli tu osamoceni a opuštěni jak v národním tak i v náboženském ohledu. Aspoň v dřívějších letech neměli nikoho, kdo by o ně pečoval, je shromažďoval a poučoval. Nikdy neslychali tu slova božího v mateřském jazyku a jiné řeči zpravidla neuměli a nerozuměli.

Asi před dvaceti lety přibyl do Alexandrie první duchovní pastýř pro všechny tamní Slovany, dp. P. Ivan Jurić z Bosny, Chorvát. Po něm přišel jiný Chorvát, dp. P. Jarolím Golubović, za jehož krátkého pobytu Slovinci oživli. Zvláště slavnostně a výrazně světili svátek apoštolů slovanských, sv. Cyrilla a Methoda, kdy v plném počtu shromažďovali se při slavnostní za ně obětované mši sv.

To byl začátek národního probuzení a náboženského uvědomění Slovinců v Alexandrii. Obojí je nerozlučně spojeno se jmény našich

věrověstů sv. Cyrilla a Methoda, jejichž svátek světili v pravdě nábožensky a okázale všichni Slované v Alexandrii přebývající, cítíce se jako dítky téže matky slovanské.

Když v letech 1891 býval v Egyptě † professor dr. Lampe, slouže Slovincům nejsvětější obět, napočítal jich tam na 2000. Svě cesty a zkušenosti popsal v knize «Jeruzalimski romar» (= poutník), kde vyslovil přání, aby se usadil pro Slovince v Alexandrii trvale františkán jako jejich duchovní správce. Myšlenka jeho byla uskutečněna o několik let později. Otec Hubert Raut přibyl do Alexandrie roku 1894 a zůstal tam po šest let duchovním pastýřem slovinských duší. Shromažďoval své opuštěné rodáky, ujímal se jich všestranně, hlásal jim slovo boží v mateřštině při odpoledních službách božích ve chrámě sv. Kateřiny. Budil v nich i národní uvědomění a založil pro všechny Slované žijící v Alexandrii družstvo «Naše sloga» (= jednota). Lásku k mateřskému jazyku do srdcí mnohých vnesla, v mnohých upevnila družba sv. Mohorja, jež získala v Alexandrii slušný počet členů.

R. 1900 Otec Hubert po horlivém a požehnaném působení svém v Alexandrii, vzbudiv národní vědomí a sesíliv náboženský život mezi rodáky svými, vrátil se do své vlasti. Slovinci osiřeli, zůstali po 10 měsíců bez vlastního duchovního správce, až v r. 1901 poslali představení pisatele těchto řádků na jeho místo. Tážete se snad, proč právě františkáni spravují náboženskou obec slovinskou v Alexandrii? V Egyptě a ve sv. zemi má řád františkánský své missijní stanice. Jest mu tam svěřena duchovní správa nad katolíky latinského obřadu.

R. 1847 počali františkáni stavěti v Alexandrii chrám sv. Kateřiny, který byl dokončen r. 1850; jest tam jediným farním chrámem latinského obřadu. Rakousko přispělo značným obnosem — 120.000 franků na zbudování tohoto stánku božího. Překrásný obraz sv. Kateřiny v ceně 22.000 franků jest skvělým darem nejjasnější císařské rodiny rakouské. R. 1905 byl chrám znovu vkusně vymalován.

Poněvadž jest v Alexandrii jen jediný chrám farní pro katolíky latinského obřadu, jichž jest kolem 45.000 rozdělených na 6 různých národností, jest patrné, jak nesnadno jest všechny v tomto chrámu pojmouti, umístiti, všem vyjítí vstříc a potřebám jejich vyhověti. Pro tyto okolnosti chtěli Slovinci vystavěti si samostatný nový chrám. Když jsem přišel do Alexandrie, měli Slovinci koupenou již půdu, ale pro různé obtíže a překážky bylo ji zase prodati.

Ačkoli při mém příchodu do Alexandrie bylo u sv. Kateřiny při dopoledních službách božích již pět kázání v různých jazycích, přece podařilo se mi vymoci potřebnou chvíli i pro slovinskou bohoslužbu. Nyní je tam pořad mší sv. o každé neděli a svátku v tomto pořádku: při 5. a 6. hodině mše sv. tichá, o půl 7. hod. pro Maltezké, o 7. hod. pro Slovince, o půl 8. pro Araby, o 8. pro Němce, o 9. hod. pro Francouze, o 10. pro Italy, o 11. opět tichá mše sv. Rozumí se samo sebou, že při žádné z nich nejsou výlučně příslušníci jednoho jazyka, nýbrž že účastníci jsou pomícháni, a Slovinci z různých příčin na-

vštěvují i pozdější mše sv. Po poledni vykonávají se tu různé pobožnosti ode dvou hodin až do večera, jako křesťanská cvičení pro mládež, učně a učenky, o 4. hod. pro odrostlé, pak mívají obvyklá shromáždění členové třetího řádu nebo různá bratrstva. Zvláště živo bývá v postní době, kdy pro každou národnost na vykonávání postních kázání a pobožností určen je jeden týden. Slovinci mají čtvrtý týden. —

Z toho je vidno, že jest postaráno o duševní potřeby Slovinců v Alexandrii, by mohli nabývatí milostí a požívati dober, jaké jim poskytuje církev sv. Je pravda, že je tu několik hodných křesťanů, a těch je slušný počet i mezi Slovinci, kteří jsou v úctě a vážnosti všech a pobídkou k dobrému jiným. Ovšem dlužno přiznati, že i tu jest dosti lhostejných a bezstarostných křesťanů mezi Slovinci, křehkých a ztracených Slovinek, kteří jsou v necti a k hanbě všem. (Pokračování.) P. Beningen Snoj, františkán.

Rozmanitosti.

Missionáři mezi Slovany mohou se státi nadaní hoši, kteří cítí v sobě povolání ku stavu duchovnímu. Kdo by chtěl život svůj obětovati missionářské činnosti mezi pobratimy, ať je z kteréhokoli slovanského kmene, může býti přijat do ústavu, jenž by se postaral o jeho vzdělání a přípravu na kněžství. Bližší dotazy zodpoví redakce «Apoštolátu» v Kroměříži.

Rusínští bohoslovci v Innomosti. Dobře chápe důležitou dnes úlohu kněze ve veřejném postavení metropolita sjednocených Rusínů v Haliči Jeho Excell. hrabě Ondřej Szeptycki, a proto všemožně pečuje, aby rusínské kněžstvo bylo pro dnešní poměry vědomostmi vyspělé, všestranně vzdělané, aby se mohlo státi bezpečným a rozhodným vůdcem svěřeného lidu, aby bylo světlem a šířilo světlo okolí svému. Za tím účelem vysílá budoucí kněze své metropole na různá osvědčená učeliště, aby nabudouce vzdělání od světoznámých nejlepších sil bohoslovných, upotřebili hřivny své ve prospěch rusínského lidu. Takovým Rusíny vyhlédávaným učelištěm jest zvláště bohoslovecká fakulta v Innomosti. Přicházejí na ni až z Ameriky a Austrie, nescházejí tam zástupci žádného katolického národa evropského, možno se tam sejíti s bohoslovci všech kmenů slovanských, a zvláště počtem vynikají Rusíni. Posluchači její letos náležejí do 78 diecesí; Rusínů je tam 18, 2 z přemýšlovské, ostatní ze Lvovské diecese. Utvořili si zvláštní kroužek kazatelský a mají po ruce odbornou knihovnu — dar to metropolitův — obsahující důležitá díla týkající se především obřadů a dějin sjednocených Rusínů. Tak Rusínům dostává se vzdělaných kněží, herlivých a svědomitých vůdců lidu, unii nadšených a spolehlivých pracovníků.

Víra a národnost Poláků. Professor české university Lubor Niederle v knize «Slovanský svět», jež vyšla i rusky, vypisuje oddanost Poláků ke katolicismu a význam katolické víry pro jejich národnost takto (str. 57): «Pokud se týče víry, je příznakem pravého Poláka katolicismus, tak jako pravoslavlí pro Rusa. Pravoslavných Poláků v Rusku dnes, zejména po uvolnění, jež ve věcech víry nastalo r. 1905, téměř není. Rovněž je málo Poláků evangelíků, za to jsou pruští Mazuři (skupina to Poláků odlišná hlavně lidovou řečí) evangelíci, a v tom leží také jedna z hlavních příčin jejich rychlejší germanisace; naopak zase katolická víra u Poláků je jednou z hlavních příčin, proč tak houževnatě bojují s poněmčením.»

Postup záměny pravoslavlí v katolicismus v Rusku. Kdo chce pravoslavlí zaměnití za víru katolickou, musí podati gubernatoru oznámení o svém úmyslu (zajavlenie), jenž ihned zpravuje o tom pravoslavného kněze

dotyčné farnosti. Tento buď sám přichází do domu osoby chtějící se státí katolíkem nebo dává si ji zavolati, domlouvají jí, aby ustala od svého zá-
měru. O výsledku svého usilování podává zprávu gubernátorovi, jenž
při bezvýsledné práci svjaščenikově oznamuje přechod nových členů ke
katolictví katolickému biskupu.

O časopisectvu duchovních v Rusku. Jako u nás vycházejí v každé
diecesi Currendy, tak asi mají v diecesích ruských duchovní orgány »Epar-
hial'nyja Vedomosti« ovšem s bohatším a životnějším obsahem. Ale ruské
kněžstvo právem si stěžuje, že nestojí na výši doby a neodpovídá jeho
potřebám. Proto navrhuji, aby několik diecesí se spojilo ku společnému
časopisu pro duchovenstvo, jenž by pojednával bez vědecké suchopárnosti
časové otázky.

Nejdůležitější bohoslovně vědecké časopisy ruské vydávají čtyři
duchovní akademie: v Petrohradě, Moskvě, Kijevě a Kazani. Nejstarší jest
»Hristianskoe Čtenie«, vycházející v Petrohradě již od r. 1821, nyní kaž-
dého měsíce ve svazku více než 200 stránkovém. Tento časopis poutal
k sobě největší učence ruské bohovědy a chová v sobě mnoho materiálu
jak z dějin tak i z bohovědy církve pravoslavné. Akademie Kazaňská vy-
dává »Pravoslavnyj Soběsednik« založený r. 1855 hlavně na potírání roz-
kolu. Soustředil též vynikající pracovníky kolem sebe a uložil na svých
stránkách vážné příspěvky jak o rozkolu a ruských sektách, tak i o islamě.
Směr jeho byl vždy přísně pravoslavný, nesmířlivý s katolicismem.

Orgánem duchovní akademie moskevské jest »Bog oslovskij
Věstnik« založený r. 1892. Přináší vážné práce dějepisné, filosofické,
bohoslovné, sociální a náboženské. Věnuje pozornost dnešním proudům v
ruské církvi, živě podporuje snahu po reformě. Kijevská akademie vydává
své »Trudy« věnované posvátným vědám v Rusku. Bystře sleduje též
dnešní rozklad v pravoslaví a horuje po nápravě. Vycházejí na rozhraní
katolicismu a pravoslaví, často přinášel články o tomto, některé i pozo-
ruhodné pro nás, zvláště i z dějin. Všechny tyto časopisy jsou objemné,
přesahující někdy ročně i 3000 stran velké osmerky.

OBSAH: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan: O Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda pod
ochranou bl. Panny Marie. — Ad. Jašek: O Akademii Velehradské. — Al. Jašek:
Úcta k Panně Marii na východě. — K. Balík: Trsat — chorvatské Loreto. — Ant.
Puntigam: Naše nové missijní působiště — Bosna — Karel Jindřich: Ruské klášter-
nictví. — J. Michalský: Bulharská unie v l. 1860. — Zvěsti ze světa slovanského:
Z Velehradu, Castochova, Kazaně, Záhreba, Djakova, Černé Hory, Kahiry —
Rozmanitosti.

Milí čtenáři!

„Teď k Velehradu, národe, obrať směr svých kroků“. Této výzvy poslouchá jich čím dál tím více. Přeslavné jsou různé slavnosti Velehradské. Poutníci z mnohých krajů po celý rok v neděli na besedách si vykládají o nich a tak znova se potěšují. A nejenom na pouť, na slavnosti přicházejí, **přicházejí i na duchovní cvičení čili exercicie na Velehrad**. Na duchovních cvičeních v úplné odloučenosti uvažují předúležité pravdy, svůj poslední cíl, kterak se od něho odloučili, jak třeba zase se vrátiti a obrátiti úplně k Bohu, jak svědomí své očistiti a s Bohem se sjednotit.

Duchovní cvičení trvají obyčejně od pondělka do pátku. Jsou to hody duchovní v pravém smyslu slova. **A chodívají na ně studující, akademici, professoři, rolníci, dělníci, paní a panny** a v posledním čase i **mladíci**. Všichni Vám rádi dosvědčí, jak potřebná, užitečná a spásonosná jsou duchovní cvičení.

Je to obrod duchovní, bez něhož nemůžeme očekávati nápravu poměrů, na které si tak velmi stěžujeme.

Než jak poutěm tak i duchovním cvičením jedna věc je na závadu. Není místa na nocleh pro poutníky při větších slavnostech, a při exerciciích není dosti klidu. Není dosti světnic pro účastníky, kde by v pokoji rozjímati mohli, což jim kázáno, čehož nezbytně je třeba při duchovních cvičeních.

Nezbývá nic jiného, než postavit

veliký poutnický dům,

jehož by se mohlo používat jako noclehárny o poutích a při duchovních cvičeních jako domu pro účastníky exercicií.

Hodláme taký dům postavit — než peněz není! Dovoláváme se osvědčené obětavosti ctitelů Cyrillomethodějských a horlitelů pro zvelebu posvátného Velehradu. **I vydává Cyrillomethodějské družstvo dlužní úpisy na 20 K**, aneb na podíly méně než 20 K a prosí o také bezúročné půjčky. Každý rok pak, až se dům postaví, vylosuje se část dlužních úpisů, které se splatí. Do 15 roků všechny dlužní úpisy se splatí. I zástavní právo ve prospěch věřitelů na **Poutnický dům na Velehradě** na knihovné vložce, která bude zřízena, bude vloženo po přání věřitelovu.

Čtenáři milý! Dejte se uprositi a zapůjčte na tento nádevšechnu pochybnost Bohu milý podnik 20 K bez úroků. Peníze tyto nejsou ztracené. A což máme říci o dobru, které působiti budou i tenkrát, když sejdete s očí a když sejdete s myslí? Snad dávno nebudete mezi živými a přece bude pamatováno o pobožnostech a o duchovních cvičeních na Vás. I na tom dobrém, co vykonávati budou účastníci duchovních cvičení po sjednocení se s Bohem, účast míti budete.

Náš jednatel: Dr. Ant. Cyr. Stojan, poslanec a probošt v Kroměříži, **vše rád objasní a dlužní listy na požádání zašle.**

Opětujeme prosbu svou uctivou a přejeme Vám všeho dobrého na Pánu Bohu na přímlovu Matky Boží, sv. Cyrilla a Methoda!

Na Velehradě o sv. Cyrillu a Methodu 1909.

Výbor „Cyrillomethodějského družstva Velehrad“

Čís. 7., 8. a 9. Číslo prázdninová za měsíce: červenec, srpen a září. Rok 1910.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamace se nefrankují a buďtež redakci nezalepené zaslány.
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Podává jednatel Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan.

Jako každoročně o vánocích prožíváme sladké chvíle a čisté radosti plynoucí z narození Bohočlověka v chudém chlévě betlemském a jako o velikonocích zase cítíme nevýslovný bol s trpícím a umírajícím Spasitelem světa na kříži, tak každoročně při svátku našich věrověstů slovanských, sv. Cyrilla a Methoda, máme si připomínati význam díla cyrillomethodějského pro celou čeleď slovanskou a zvláště národ náš. Má-li národ býti vděčen mužům, kteří si získali zásluh o něho, pak vděku všech Slovanů zasluhují sv. bratři solunští. Můžeme-li se již chlubit velkou řadou mužův o vlast zasloužilých, pak na první místo mezi největší naše dobrodince náležejí sv. Cyrill a Methoděj. Získali Kristu národ celý, zajistili mu věčné i časné blaho, pokud národ dědictví jejich si zachová. Dílo tak veliké vykonali s milostí boží neobyčejným mocným duchem svým, jenž prozíravostí přesahoval věky, vznešenými a vzácnými avšak v pravdě křesťanskými vlastnostmi, jimiž ozdobili šlechetné bohatýrské srdce své.

Dí-li sv. Lev o sv. knížatech apoštolských, sv. Petru a Pavlu, že srdce jejich podobá se zahradě s různými květinami, možno totéž i o sv. našich apoštolech tvrditi. Zahradou vzácnou je srdce jejich. Vejděmež do zahrady té, vizme aspoň některé květiny, ctnosti, a utrhněme sobě kvítko aspoň jedno na památku.

Neobyčejně pevná byla jejich víra, která u nich vše přenášela, všelike překážky odstraňovala. Nižadné sliby a důstojnosti budoucí nebyly sto, aby zvrátily jejich víru. Všude jako by zaznívalo: «My víme, komu jsme uvěřili». Nezvratné bylo jejich přesvědčení, že taká víra bude základem a podkladem nového a šťastného života vezdejšího i budoucího. Kristus byl základem u nich, a aby na tomto základě vše spočívalo, k tomu směřovala veškerá snaha jejich a jejich počínání.

Velké dílo podnikali, vyhledávali království Božího a spravedlnosti, a tu doufali, že Bůh ani pomoci ani své milosti neodepře. Blahodárna byla tato jejich naděje.

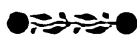
A což říci o jejich lásce? «Lásko, Boží lásko, kde tě lidé berou, v zahradě nerosteš a na poli tě nesejí?» Brali lásku tuto sv. apoštolé z Božského srdce Páně, brali ji u Toho, Jenž dí: «Přinesl jsem oheň lásky a nic jiného nechci, než aby oheň ten se vzňal a hořel». A láska ta očisťuje srdce jejich a činí z něho svatyni, potlačuje vášně a náklonnosti, láska ta rozlamuje okovy, které by je spoutati mohly! Boží láska rozehrála a rozšířila srdce jejich. Nosiliť v srdci svém národ celý. Ký div, že celý národ nosí zase je v srdci svém.

A k těmto Božským ctnostem přidružily se stěžejné ctnosti hlavně síla — statečnost. Ani žalář ani muka nejsou sto, aby odvrátila je od úmyslu, získati pobratiny naše Pánu a Spasiteli. — I v žaláři zavznívá prosba o osvobození, aby v započatém díle mohlo se pokračovati. Tatáž statečnost pronáší na smrtelné posteli pronikavou prosbu: «Neopouštěj Moravany dobré!» A opět kráčí, chvátá noha i tam, odkud jen nepřízeň a útisk přichází, a s radostí nevídanou hlásají ústa svatá, opět pravdu věčnou, by poskytovala mír a pokoj.

A nezná oddechu statečnost ta, nižádná cesta není jí obtížnou, a dalekou.

A že Matka Páně největší podíl na vykupitelském díle měla, znají se k ní jako ku matce své, zdobí jejími sochami luhy slovanské, chrámy jí zasvěcují ve vlasti naší a připravují residence její — poutní místa. — Písně mariánské zavznívají všude a všude, vždyť k životu novému povstal národ v pravdě mariánský!

A kolik ještě jiných kvítků nádherných vypučelo v té zahradě — v srdci sv. Cyrilla a Methoda! Vezměme si pro život z ní kvítko statečnosti a síly. Se sv. apoštoly zvoláme: «A nic nás Kriste od Tebe, nic nás od Tvé lásky neodloučí. Tvými celí jsme, tvými zůstaneme. Ty jedině upokojíš touhu naši, v Tobě dojdeme utišení mysli své. Uprostřed všelikeho víru Tys bodem, na němž odpočinouti možno jak jednotlivci tak i celému národu. A, vy sv. apoštolové, buďte při své podstatě, žehnejte s hůry dílu, v němž vás následovati chceme!»

Velehradská Akademie.

Adolf Jašek.

Žádný rozkol církevní netrval dosud tolik věkův a nepřinesl oběma rozděleným církvím tolik škody, jako schisma východní. O tom jde jeden hlas na západě i na východě. Tolik vynikajících mužů toužilo a pracovalo o obnovu bývalé jednoty, a ač někteří mohli se vykázati i příznivým aspoň okamžitým výsledkem svého úsilí, svých snah, přece v celku dlužno říci, že dnes obě církve nestojí si blíže, než jak bývalo za věků minulých. Tolik byť i nepodstatných anebo zdánlivých překážek časem se nashromáždilo i mimo pole věroučné, že těžko jest najíti jistou cestu, na níž by se sešly obě velike církve a splynuly v jeden mohutný celek. A přece doufáme, že dnes jest příhodnější doba pro uskutečnění unie nebo aspoň pro přípravy k ní, než kdykoli jindy. Většina překážek spočívá vlastně na vzájemném nedorozumění.

Jest třeba pouze si uvědomiti, že všechny rozdíly mezi oběma církvemi nejsou překážkami pro unii, že různost v obřadu a kázni při obou církvích může zůstatí naprosto nedotečna, i když by se spojily, a ve věrouce jest společný základ, jehož obě strany hájí, na něj se odvolávají a z něho čerpají jako z pramene posilu pro vnitřní život svůj. Jest třeba jen vyjasniti onen společný pramen a prozkoumati půdu i cestu, kudy ubíraje se, sílil, mohutněl, avšak v jednom směru se i zakalil. A k tomu lze dospěti jen hlubokým nestranným studiem, opravdovou znalostí všech příčin, jež vedly k odchýlné nauce; jen tak některé odstraníme, některé samy se rozplynou v nivec, některé překleneme. Práce v tomto směru dosud podnikaná nebyla však soustavná, jednotliví nadšenci tu stáli osaměle, nebylo společného a jednotného postupu. Po čem u nás horlivci cyrilomethodějsí již dávno práhli, stalo se nyní skutkem. Máme tu vědeckou společnost — **Akademii Velehradskou**, jež by soustavně pěstila studium o církvi východní (řeckoslovanské) a tak vzájemným poznáním obě církve sbližujíc připravovala půdu pro jejich jednotu. Akademie Velehradská převezme u nás nyní vědeckou práci cyrilomethodějskou, unionistické sjezdy na Velehradě a rozvine bohatou všestrannou činnost na poli studia o církvi řeckoslovanské a práce v oboru snah unionistických.

Stanovy Akademie Velehradské sou schváleny církevně i státně. Zařizující výbor svolává dne 1. srpna na Velehrad valnou hromadu, která zvolí výbor Akademie Velehradské,*) aby začala ihned činnost svou.

Tuto podáváme stanovy Akademie Velehradské, jak je schválilo c. k. ministerstvo vnitra výnosem ze dne 18. května 1910, čís. 18.178.

*) Členy přijímá a bližší vysvětlení podává P. Adolf Jašek, t. č. tajemník Akademie Velehradské v Kroměříži.

Akademie Velehradská (Akademica Velehradensis) jest vědecká společnost pro pěstění studia o východní církvi (řecko-slovanské).

O sídle.

§ 1. Akademie Velehradská má sídlo na Velehradě.

O účelu.

§ 2. Účelem Akademie Velehradské jest pěstiti a podporovati vědecké studium o církvi východní (řecko-slovanské).

O prostředcích.

§ 3. Akademie Velehradská za svým účelem:

- a) svolává schůze učencův a přátel studia o církvi východní;
- b) pořádá vědecké kursy, zřizuje a podporuje vědecké podniky, vypisuje ceny pro otázky ze svého oboru;
- c) vydává vědecké publikace a přispívá na spisy vydávané podniky jinými;
- d) udílí stipendia na studium otázky o církvi východní;
- e) podporuje jiné snahy a podniky pro své účely.

O členech.

§ 4. Členové Akademie Velehradské jsou:

- a) čestní,
- b) zakládající,
- c) řádní,
- d) přispívající.

Čestnými členy Akad. Velehradské bývají jmenovány osoby, které si získaly vynikající zásluhy o Akademii Velehradskou a obory jí pěstované. Jmenuje je valná hromada na návrh předsedův.

Zakládajícími členy jsou, kdo složili jednou pro vždy pro Akademii Velehradskou aspoň 500 K.

Řádnými členy jsou, kdo vykonali studia akademická a složili jednou pro vždy aspoň 250 K anebo platí každoročně aspoň 12 K.

Přispívajícími členy jsou, kdo ročně platí aspoň 5 K.

O právech členů.

§ 5. Členové čestní, zakládající a řádní mají právo:

- a) účastniti se valných hromad a hlasovati na nich;
- b) voliti do výboru;
- c) podávati předsednictvu návrhy týkající se záležitostí spolkových;
- d) navrhovati předsednictvu čestné členy;
- e) po dobu svého členství mají nárok na publikace Akademií Velehradskou vydávané, tak že jim budou zasílány buď zdarma nebo za sníženou cenu, jak určí předsednictvo.

Členové přispívající mohou se účastniti valných hromad, avšak bez práva hlasovacího. Dostávají tištěnou výroční zprávu, po případě po dobu členství za sníženou cenu spisy vydávané Akademií Velehradskou.

O povinnostech členů.

§ 6. Každý člen jest povinen, řídit se usnesením předsednictva a valné hromady.

O výboru.

§ 7. V čele Akademie Velehradské stojí výbor, jehož členové jsou voleni doživotně, alespoň o patnácti, ne více však než o padesáti členech. Skládá se z mužův o studium východní otázky církevní zasloužilých.

§ 8. Výbor shromažďuje se:

- a) při valných hromadách;
- b) kdykoli si toho přeje předsednictvo neb aspoň 8 členů výboru.

O předsednictvu.

§ 9. Výbor volí ze sebe předsednictvo a z členův Akademie Velehradské dva revisory účtů na čtyři léta. Předsednictvo skládá se z předsedy a jeho náměstka, tajemníka a jeho náměstka, pokladníka a jednoho až 3 jiných členů. Předsednictvo shromažďuje se na písemné vyzvání předsedovo nebo jeho náměstka. Předseda nebo jeho náměstek jest povinen sezvati předsednictvo, když toho žádají aspoň tři členové jeho.

§ 10. Předsednictvo obstarává všechny záležitosti Akademie Velehradské. Vede seznam členů, spravuje pokladnu, koná přípravy k poradám výboru a valným hromadám a provádí jejich usnesení. Zemře-li by neb vystoupil-li by některý člen předsednictva, může si předsednictvo kooptovati některého člena z výboru. Pro platná usnesení předsednictva jest potřebí prosté většiny hlasů přítomných členů.

§ 11. Předseda nebo jeho náměstek svolává valné hromady výboru a předsedá jim.

§ 12. Ke všem usnesením závazným pro Akademii Velehradskou i ke všem právním listinám, oznámením a vyhláškám týkajícím se Akademie Velehradské jest třeba podpisu předsedova a tajemníka.

§ 13. Tajemník, po případě jeho náměstek, zastupuje Akademii Velehradskou na venek a ve styku s úřady. Jest současně jednatelem předsednictva. Vede seznam všech členův a obstarává běžnou korespondenci.

§ 14. Pokladník spravuje jmění Akademie Velehradské, přijímá a potvrzuje příspěvky, zapravuje z jmění spolkového veškerá vydání vidovaná předsedou, bdí nad pečlivým ukládáním jmění na úrok, vede knihu pokladní, knihu příspěvků, soupis darův a odkazův a j. a uschovává doklady týkající se pokladny.

§ 15. Pokladník sestaví každoročně hned po uplynutí správního roku podrobné účty za příčinou revise.

§ 16. Revisoři účtů nahlédnou, kdykoliv uznají za dobré, do knihy pokladní, do jejích příloh, a prozkoumají celoroční účet, kterýž náleží jim předložit. O výsledku prozkoumání pak podají zprávu valné hromadě.

O sekcích.

§ 17. Pro vědecká odvětví zastoupená v Akademii Velehradské ustanoveny jsou tyto sekce:

- a) východní v užším smyslu;
- b) západní: na podporu bohoslovné vědy mezi katolickými Slovany (obřadu latinského), se zvláštním zřetelem k literaturám a bohosloví východnímu;
- c) cyrilomethodějská: k bádání o životě a činnosti sv. Cyrilla a Methoda a k archeologickému prozkoumání Velehradu.

Každá sekce má při valných hromadách zvláštní schůze, k nimž mají přístup všichni členové Akademie Velehradské. Návrhy na nich přijaté podává předseda sekce výboru Akademie Velehradské ku projednání.

Každá sekce má své předsednictvo, skládající se z předsedy a jednoho neb několika jednatelů. Předsedu jednotlivých sekcí volí na čtyři léta výbor Akademie Velehradské. Jednatele volí výbor Akademie Velehradské na návrh předsedy sekčního.

O krajinských odborech.

§ 18. Mohou se utvořiti v kterémkoli místě Rakouska krajinské odbory Akademie Velehradské. Účel jejich jest vymezen účelem Akademie Velehradské.

O valných hromadách.

§ 19. Řádná valná hromada Akademie Velehradské svolává se předsednictvem každý rok, a to každý druhý rok na Velehrad. Bližší určení času a místa podá na návrh předsednictva předseda jeho, jenž valným hromadám též předsedá.

§ 20. Řádné valné hromadě náleží:

- a) na návrh předsedův voliti nové členy do výboru;
- b) na návrh předsedův jmenovati čestné členy;
- c) žádati od předsednictva zprávu o činnosti Akademie Velehradské a zprávu účetní;
- d) usnášeti se o změně stanov a zániku Akademie Velehradské;
- e) rokovati o návrzích členů podaných pro valnou hromadu aspoň týden napřed předsednictvu.

§ 21. Mimořádnou valnou hromadu svolává na návrh předsednictva předseda jeho.

§ 22. Valná hromada usnáší se platně nadpoloviční většinou přítomných k hlasování oprávněných. Nesejde-li se v určitou hodinu polovina členů s právem hlasovacím, koná se valná hromada za půl hodiny bez ohledu na počet přítomných členů. K usnesení o změně stanov jakož i zániku Akademie Velehradské jest třeba dvoutřetinové většiny.

§ 23. Při vědeckých schůzích valné hromady podávají předsedové sekční zprávu za uplynulé poslední období a pořádá se aspoň jedna vědecká přednáška.

O urovnání sporů.

§ 24. Spory mezi členy anebo členy a výborem z poměru spolkového vzešlé urovnává předsednictvo, jemuž člen jest povinen záležitost písemně předložit a jeho rozhodnutí se podrobiti. Spory mezi členy a předsednictvem urovnává výbor. Spory mezi předsednictvem a výborem rozsuzuje valná hromada.

O zániku Akademie Velehradské.

§ 25. Návrh na rozpuštění Akademie Velehradské může podati valné hromadě jen výbor Akademie Velehradské po jednohlasném usnesení.

§ 26. Kdyby se Akademie Velehradská rozešla, rozhodne výbor, jak jest použiti majetku Akademie Velehradské.

O vzniku výboru.

§ 27. Po schválení stanov svolá zařizující výbor ustavující valnou hromadu, která zvolí výbor Akademie Velehradské.

Zařizující výbor:

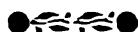
Msgr. dr. **Ant. Cyr. Stojan** m. p.,
poslanec a probošt v Kroměříži.

Dr. Frant. Grivec m. p.,
professor bohosloví v Lublani.

Ad. Špaldák m. p.,
T. J. v Praze.

Dr. Jos. Bocian m. p.,
ve Lvově.

Ad. Jašek m. p.,
katecheta v Kroměříži.

Velehradské slavnosti.

Adolf J a š e k.

»Velehrade, chráme náš,
národ k sobě svoláváš,
ty nás spojiš,
rány zhojiš,
láskou cíle základ dáš.«

Vladimír Šťastný.

Od půlstoletí skvěje se Velehrad v nové září, kdy zbožný lid moravský podniká ku hrobu sv. Methoděje každoročně četné hromadné pouti. Pouti ty ku kolébce křesťanství u Slovanů jsou vlastně tak staré jako křesťanský Velehrad sám, neboť lid choval vždy v paměti a neobyčejné úctě místo, odkud šířilo se mezi ním nové světlo sladkého učení Kristova. Ale za posledních 50 let byly konány pravidelně větší a četnější pouti z různých krajů moravských za hojné

účasti věřících každoročně. Již k pouti r. 1859 poznamenává očitý svědek, že »celé půl hodiny vcházel zbožní poutníci, vedeni jsouce deseti kněžími do prostranného chrámu«.*) Rok 1861 přilákal na jubilejní slavnost svatoklimentskou (tisíciletá památka objevení ostatků sv. Klimenta) ke dni 4 září na 30.000 lidí a kolem 100 kněží. Důstojně byla oslavena i r. 1862 tisíciletá památka slovanského překladu Písem sv. poutěmi k ohnisku osvěty slovanské, na Velehrad.

Nepřekonatelná však byla oslava tisícileté památky příchodu svatých Cyrilla a Methoda na Moravu na královský Velehrad i vůbec ke všemu lidu slovanskému 1863. Po celý rok jubilejní střídaly se slavnosti v zemích slovanských, zvláště ovšem na Moravě a soustředily se na posvátném Velehradě. Tisícové nábožných poutníků, z nichž mnozí konali cestu pěšky i více než dvacet pět mil, přicházely na Velehrad ze všech končin Moravy, Než začala hlavní slavnost dne 5. července, o svátku sv. apoštolů našich, čítalo se na Velehradě již na 30.000 komunikantův a na svátek sám přišlo poutníků na 100.000. Nadšení bylo veliké, dojem úchvatný. Směsice krajů a lidu z různých krajů slovanských, a přece ve všech proudech jeden duch, duch cyrillomethodějský. Toho léta trvaly pouti po celý rok. Celkem bylo na Velehradě toho roku přes půl milionu poutníků, mezi nimi 1 kardinál, 1 arcibiskup, 3 biskupové, 12 prelátův a 1758 kněží. »Co do velkolepostí nedá se zastíniti velehradská slavnost žádnou posud vídanou slavností církevní«, zněl úsudek. Jubilejní rok 1863 byl rokem požehnaným, pro vzbuzení a vzpružení náboženského i národního ducha všech účastníků.

Podobně velkolepě slavila se i tisíciletá památka úmrtí sv. Cyrilla 1869. Lid hrnul se na Velehrad v nepřehlédných zástupech a v nesčetném množství. Na den 5. července přibylo tam na 80.000 poutníků. Významná společná jubilejní slavnost Čechů a Moravanů slavila se 19. srpna. Dostavili se k ní i dva metropolité, Bedřichové bratraci: pražský, kardinál Schwarzenberg, a olomoucký Fürstenberg. Tato slavnost českomoravská nazvána korunou slavností velehradských.

O jubilejních slavnostech svatocyrillských mnoho mluvilo se a doufalo o církevní unii mezi Slovany. Bylyť v živém proudu přípravy ke sněmu vatikánskému. Rusové pak slavíce okázale po celé Rusi 14. února, poslali na Velehrad obraz starobylý sv. Cyrilla a Methoda se zlatou lampou a dopisem významným, opatřeným četnými podpisy ruských předáků.

Velkolepé byly i přípravy na oslavu tisícileté památky úmrtí sv. Methoděje 1885. Slavnosti měly býti rozděleny ve čtyři oktávy. Již při první, ač za nevlídného zimního počasí v únoru, sešlo se poutníků na Velehrad na 100.000.

Vlivní činitelé chtěli tyto církevně národnostní slavnosti překaziti, ale přece nemohli na dobro zabrániti příchodu lidu. Celkem bylo v r. 1885 na posvátném Velehradě: 1 kardinál, 1 arcibiskup, 7

*) Dle vzácné řeči vdp. assessora Jana Vychodila, proslovené na IV. všeobecném sjezdě katolíků českoslovanských v Praze 1908. Viz zprávu str. 288-303.

biskupů (mezi nimi i slavný Strossmayer), 16 prelátů a opatů, 3000 kněží, přes 100.000 kajícníků a všeho lidu nejméně 1,000.000. Jubilejní rok 1885 zůstane v dějinách Slovanstva zářící hvězdou první velikosti a bude vydávati zřejmě svědectví o neoceněném dosud velikém významu Velehradu.

I mnoho vznešených osob navštívilo náš posvátný Velehrad. Tak mezi jinými 1904 apoštolský nuncius, J. Exc. hrabě Granito di Belmonte, 1906 arcivévoda rakouský Leopold Salvator a před dvěma roky Ferdinand, král bulharský, aby posílil, jak děl, tradici svého národa k Velehradu a své nové království těsně spjal s dílem cyrillo-methodějským.

Velehrad.

Dnes se nepodniká nic velkolepého v katolickém životě na Moravě, aniž by se dříve neputovalo na posvátný Velehrad vyžádat si zvláštní ochrany Matky boží, již jest zasvěcena svatyně velehradská, a přímluvy svatých apoštolů slovanských.

Velehrad stal se středem všeho náboženského a kulturního života našeho. Není u nás významnějšího spolku, jenž by nepořádal svých slavností na Velehradě, a není rozsáhlejších a okázalejších lidových slavností v náboženskokulturním životě našem, které by se nekonaly na posvátném Velehradě. Dnes veškeren lid moravský, pokud cítí nábožensky, tíhne k Velehradu. Měl a má osvědčené vůdce, kteří jej vedli ke kolébce kultury slovanské a připomínali mu tam a pomáhali zachraňovat dědictví cyrillo-methodějské. Nehynoucích zásluh v té příčině si získali buditel lidu našeho Frant. Sušil, Jan Soukup, Jos. Vykydal, mnoholetý farář a děkan na Velehradě, a z dosud žijících strážce památek velehradských, obětavý, vroucí a nadšený ctitel cyrillo-methodějský, Jan Vychodil, farář a děkan v Cholině, a miláček všeho lidu moravského, Msgr. dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec v Kroměříži. Nic důležitějšího v posledním čtvrt-

století na Velehradě se nepodniklo, k čemu by nebyl přispěl dr. Stojan, nebylo významnější pouti, nebylo sjezdu, nebylo porady, schůze a náboženských cvičení, jichž by se nebyl osobně účastnil, je pořádal, vedl a o časné i věčné blaho účastníků horlivě pečoval. Dnes velehradské slavnosti jsou bez dra. Stojana nemyslitelný, on je duší všech, jejich neunavným oživovatelem. Vděčně budiž vzpomenu i horlivé a záslužné činnosti o veškeren náboženský ruch Tovaryšstva Ježíšova na Velehradě.

Od let 70 pořádají každoročně své pouti a schůze i moravští a v posledních letech českoslovanští bohoslovci. Bývají dostaveníčkem kleru moravského; scházejí se starší i mladí kněží. Schůze ty bývají velmi upřímné a srdečné, nadšené a plodné. Jím přísluší zásluha, že idea cyrilomethodějská nabývá mocného rozmachu, ony daly popud ku sjezdům unionistickým, z nichž první byl roku 1907 a druhý 1909, ony jsou pojítkem bohoslovců a kněžstva slovanského.

Měly-li tyto slavnosti ráz lidový, shromáždil nový Velehrad ve svých prostorách i přední slovanské učence bohoslovné vědy ku společné poradě o cestě a prostředcích, které by vedly k jednotě víry mezi Slovany na podkladě katolickém. Byly dosud dva jak účastí tak úspěchem velkolepé sjezdy unionistické, první roku 1907, druhý 1909. Ucelily myšlenku cyrillo-methodějskou, podjávše se řešiti ji na základě vědeckém.

První sjezd měl býti jen zkouškou, jaká nálada k unii se jeví dnes mezi vzdělaným církevním světem, ale zdařil se nad očekávání. Sjeli se vážní činitelé bohoslovné vědy slovanské, kteří všichni horlili pro spojení církve východní se západní. V uskutečnění této idey viděli účastníci záchranu oné a oživené vážnosti a příslušné vlivnosti této. Protektorát nad oběma kongresy převzal nejdůst. pán arcib. olomoucký dr. Frant. Sal. Bauer, předsednictví nejdůst. lvovský metropolita sjednocených Rusínů Ondřej hrabě Szeptycki, pořadatelem a výkonným předsedou byl Msgr. dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec z Kroměříže. Překvapilo-li, že na první sjezd nedostavil se ani jediný zástupce východní církve, přibyl na druhý sjezd vynikající učenec církve ruské Malcev, vyžádav si dovolení a obdržev požehnání na účast při sjezdu od metropolity petrohradského.

Nálada sjezdu byla velmi srdečná, nadšená a živá, rozpravy zajímavé a plodné, obsah vědecký i praktický. Sjeli se učenci z celé střední a jihozápadní Evropy, zástupci všech národů slovanských, osoby od nejnižších až k nejvyšším hodnostem církevním, všichni proniknutí jednou myšlenkou, všichni nadšeni pracovati na uskutečnění velikého a svatého díla jednoty církve Kristovy na zemi. Úspěch sjezdův unionistických jest nepopíratelně veliký a dalekosáhlý. Poznávají se na nich horlivci téže myšlenky, sbližují se, sdělují si své bohaté vědomosti, vzácné zkušenosti, hledají nové cesty k jednotě u víře, radí se společným postupem a náležejíce k různým národům, oživují u nich doma touhu po jednotě, získávají nové stoupence idey unionistické a seznamují s ní širší vrstvy, připravujíce takto půdu pro uskutečnění sjednocení.

a13 Zatloukal Jar., koop. z Bílovic
 b11 Kaláb Stan., koop. z Domaželic
 b15 Slepíčka Frant., koop. z Březolup
 b16 Petráš, bohoslovec
 b16 17 Žůrek J. dr., katech. z Vyškova
 b17 Vlach Frant., bohoslovec
 b18 Zatloukal
 b19 Koutný, bohoslovec
 b20 Ležatka, bohoslovec
 b20 21 Večeřa, bohoslovec
 b22 Ježka Kar., koop. z Halenkova
 b24 Bogar Mart., koop. z Buchlovic
 b26 Gája Frant., koop. z Rázové
 b29 Žváček Jan, farář z Domázelic
 c10 Hrachovský Frant. dr., katech.
 z Kolína n. L.
 c11 Koupil
 c12 Jemelka Frant., koop. z Valaš
 Meziříčí
 c13 Pírek Ad., koop. z Kašavy
 c14 Zlámal Oldř., farář z Jonstownu,
 Ohio ve Spoj. Státech severoamer.
 c18 Tománek Rud., prof. z Těšína
 c18 19 Zimmerhagl Frant., superior
 z Hradce Králové
 c19 20 Šidlák C., farář z Polehradic
 c20 Křikava C., farář z Ml. Hříště
 c21 22 Salaville Lev., assumpcionista
 z Cařihradu
 c23 Kaminski Stan., z Frýburku
 ve Švyc.
 c23 24 Reydon Germain, assumpci-
 onista ze Slivna v Bulharsku
 c24 25 Mottl J., koop. ze Sušic
 c25 Pospíšil

d 32 33 Grivec Frant., dr. prof. z
 Lublaně
 d33 34 Loprais, bohoslovec
 d34 Perné Fr. dr., prof. z Kranje v
 Kraňsku
 d35 Stele Fr., fil. cand. z Vídně
 d36 Schneider J. dr., kapitulní děkan
 z Kroměříže
 d37 Gratieux A., prof. ze Châlonu
 n. Marnou ve Francii
 d39 Uříčář
 d41 Sigmund
 d43 Podivinský Fr., katech. z Hulína
 e5 Látal
 e6 7 Raška
 e7 Jedelský
 e8 Měcháček
 e9 10 viz f9
 e10 Lička Petr, koop. z Bladějovic
 e10 11 Hornykevč Mir., dr. z Inno-
 mostí
 e11 12 Myškovskij Tit. dr., prof. ze
 Lvova
 e12 13 Bocian Jos. dr., ze Lvova
 e13 14 Davidjak Bas., farář a posl. ze
 Lvova
 e14 15 Masciuch Bas. dr., prof. z
 Přemyslu
 e15 Stoniš
 e16 17 Hudek J., katech ze Šárky
 e17 Voljanskij J., děkan z Ostrowce
 v Haliči
 e18 Donarowyc St., farář z Boryče
 v Haliči

f3 Pirngruber Alf., lektor univ. z Wal-
 kenburgu v Holandsku
 f4 Ehrmann Fr. dr., kanovník, prelát
 z Olomouce
 f4 5 Pacháček Vinc.
 f5 Puller
 f5 6 Světlík Frant., red. z Olomouce
 f6 7 Zouhar
 f7 Merénkov Bas., voj. kurát ze Sta-
 nislavova v Haliči
 f9 Dorožynski D. Dr., katech. ze
 Lvova
 f30 Goeken Vas., farář rus. velevy-
 slanectví v Berlíně
 f43 Straub Ant. T. J., profes. z Karls-
 burku u Vídně
 g6 Czerwinski Teod. z Kielu v Rusku
 g8 9 Pospíšil J. Dr., kanovník, pre-
 lát z Olomouce
 g10 11 J. M. Fr. S. Bauer, metropo-
 lita moravský, protektor sjezdu.
 g15 O. M. Ondř. Szeptycki, metropo-
 lita lvovský, předseda sjezdu
 g17 Palmieri Aur. z Říma
 g20 Franco Mik., skriptor vatik. bibl.
 v Římě
 g21 Verigin Ser., arcikněz z Říma
 g24 Stojan Ant. Cyr., probošt a posl.
 z Kroměříže, výkonný předseda
 sjezdu
 g26 Malcev Alex., probošt rus. vele-
 vysl. z Berlína
 g28 Zdiechowski Mar. Dr., prof. z
 Krakova
 g33 Šebela Al., vikář z Kroměříže

c27 Vychodil Jan, assessor z Choliny
 c29 viz d29
 c30 Jakšík Jar., koop. z Unčova
 c31 Hlobil Jar., koop. z Přerova
 c31 32 Konšel
 c32 Škrabal, koop. z Dobroměřic
 d7 Janečka
 d9 Mácha
 d11 Strommer B., koop. z Bohuňovic
 d13 Strommer Th., koop. z Těšnovic
 d15 Páleník Jos., koop. z Velké
 d16 Čihai Ant. koop. z H. Rudy
 d17 Krajňák
 d17 18 Markeyč Jos., z Innomostí
 d18 viz c18
 d19 Izák Jar., koop. z Citova
 d19 20 Hrabinský Jak., koop. ze Zbo-
 rovic
 d20 Řitig Svet. dr., prof. z Ďakova
 d21 Harna Fer., farář z Chvalkovic
 d24 Šupp Prok., benediktin z Rajhradu
 d24 25 Rostworowski Jan, prof.
 z Krakova
 d25 Marusič Jos. dr., prof. z Gospiće
 v Chorvatsku
 d26 Sustek Bern. dr., august. z Brna
 d26 27 Vašica Jos., prefekt z Kro-
 měříže
 d27 Úlehla Frant., katech. ze Zlína
 d28 Janota V., katech. z Kostelce v Č.
 d28 29 Dujmušić J. dr., prof. ze
 Sarajeva
 d29 Bakšys Jos., z Innomostí
 d31 Dočkal Kam. dr., prof. ze Zá-
 hřebu v Chorvatsku

e19 Kalysz Anast., basilián ze Žolki-
 ewa v Haliči
 e20 viz d20
 e21 Patrylo Petr, katech z Tarnopole
 v Haliči
 e22 Šuba Řek., dr., prof. z Ungváru
 v Uhrách
 e22 23 Šajatović Dan. dr, kanovník
 v Křiževci
 e23 24 Njaradi Dion. dr., ředitel semi-
 náře v Záhřebě v Chorvatsku
 e25 Pazman Jos. dr., prof. ze Záhřeby
 v Chorvatsku
 e26 Špaldák Ad. S. J. z Prahy
 e27 Fau Frant., prefekt z Příbrami
 e29 30 Špička Frant., děkan z Mor.
 Ostravy
 e30 31 Kubíček J. dr., prof. z Olo-
 mouce
 e32 Wirsig V., superior na Velehradě
 e32 33 Snoj Ondř., bohosl. z Lublaně
 e36 viz d36
 e38 Zeman, správce pošty z Kro-
 měříže
 e40 Pospíšil Frant. „spirituál semináře
 z Olomouce
 e40 Jež Cyr. T. J. z Prahy
 e40 41 Veselý
 e41 42 Jugie Mart., assumpcionista z
 Cařihradu
 e44 Špaček R. dr., prof. z Olomouce
 f1 Kolář K.
 f2 Suciú Bas. dr., prof. z Balázsfalvy
 v Uhrách

i23 24 Jašek Ad., katech. z Kroměříže
 i24 Falkowski Čes. z Innomostí
 i28 29 Šádek
 i30 Němčický Dom., vikář z Kromě-
 říže
 i33 Zeman
 j4 5 Snopek Fr., archivář z Kroměříže
 j7 Lysko Vl. z Lipajwky v Haliči
 j8 9 Florian Jul. dr. voj. kurát z Vidně
 j10 Zelbo Jos.
 j11 Okolo-Kulak, probošt
 j12 13 Urban T. J. z Krakova
 j16 Čehelský Ign. Dr. z Innomostí
 j17 Bringen Mik. Dr., redaktor z
 Petrozsény v Uhrách
 j19 Bukovski Al. T. J., prof. z Vid-
 navy
 j20 Hadzsega Jul. Dr., prof. z Ung-
 váru v Uhrách
 j22 Sokolowski, professor
 j25 Matzel Arn., T. J. prof. z Chy-
 rova v Haliči
 j26 Pospíšil
 j27 Lisovský Adam z Mnichova v
 Bavorsku
 j29 Toloczko
 j35 Končar Mat., prof. ze Sarajeva
 j36 Schmid Jos. T. J. z Karlsburku u
 Vidně
 k13 14 Nedbálek, bohoslovec
 k25 26 Dohnal, bohoslovec
 l2 Nejedlý, bohoslovec
 l7 Musil, bohoslovec
 l18 Novotný, bohoslovec
 l20 21 Pišťalka, bohoslovec

Sjezdy ty vzbudily pozornost i na rozhodujících místech obou církví, zmínily se o nich skoro všechny větší listy evropské. Druhý sjezd velehradský jest i tím památný, že za všeobecného souhlasu na popud lublaňského profesora bohosloví dra. Frant. Grivce, usnesl se založiti Velehradskou Akademii.

Sjezdy ty trvají vždy několik dní a budou se pořádati na Velehradě každý druhý rok.

Těmito poutěmi, slavnostmi a sjezdy udržuje se v národě duch cyrillo-methodějský a na Moravě povstává Velehrad nový pro náboženský život a novou epochu církve slovanské tak významný jako Velehrad Methodějův.

Korunovace Matky Boží Častochovské.

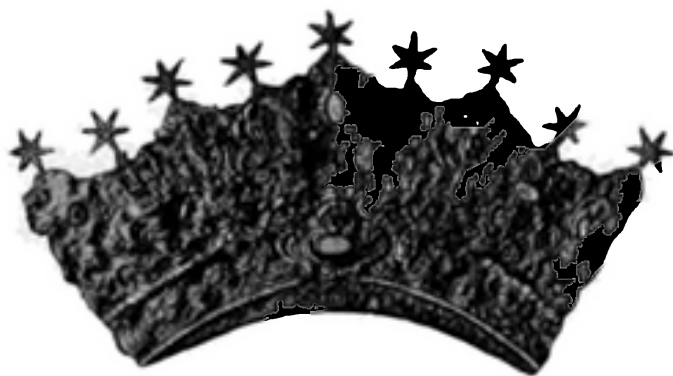
Adolf J a š e k.

Jak zbolelo srdce každého věrného Poláka při zprávě o svatokrádeži na Jasně Hoře, tak zajásalo, uslyševši, že sv. Otec sám nahradí ztrátu obrazu Matky boží — nádhernou korunou Bohorodičce i Děfátku. Dar byl již v březnu hotov. Poláci vypravili do Říma zvláštní poselstvo v čele s arcibiskupy Bilczewským, Teodorowiczem, Symonem, převorem Pavlanů častochovských, O. Eusebiem Rejmanem, třemi biskupy a jinými četnými církevními hodnostáři, k nim přidružili se i členové šlechty polské z Království, Haliče i Poznaňska knížat Czartoryských a Radziwilských, hrabat Ostrowských a Bawosowských, Kolo polské ruské dumy, polské kollegium v Římě, mnoho aristokracie, duchovenstva i vznešených laiků v počtu asi 500 osob, aby sv. Otcí poděkovali za jeho zvláštní přízeň národu polskému. Pobyt jejich v Římě byl velmi srdečný, utužil jen ještě pásky oddanosti a stupňoval nadšení pro náměstka Kristova na zemi. Příjezd s papežskými dary do Častochova vyburcoval celé okolí, jež sešlo se v ohromném počtu dát na jevo důkaz vděčnosti ku sv. Otcí. Častochov sám oděhl se v ten den nádherným rouchem svátečním a vystrojil triumfální průvod za účasti tisíců družiček a všeho obyvatelstva na Jasnou Horu.

Radostným echem ozvala se polská země, jakmile rozletla se zvěst o nové korunovaci. A když biskupové polští vydali pastýřské listy, vyzývající věřící k hojně účasti na velkolepé slavnosti, ode všad hlásily se četné poutnické výpravy. Každý koutek kraje polského chtěl býti zastoupen při věkopamátném dni, kdy byla korunována »Królowa Korony Polskiej, Nadzieja polskiego ludu, Słodkosć polskich niewast, Ukochanie polskiej dziatwy (dítek), Słodka Panienka Jasnogorska«, celá země polská chtěla své Královně přinést povinný hold, zasvětit se znovu do jejích služeb a zajistiti si opět pro budoucí věky její přemocnou ochranu.

Korunovace sama 22. května v den Nejsvětější Trojice byla jednou z největších slavností, jaké kdy vůbec lid katolický konal, mohutným náboženským projevem celé Polsky, národní manifestací celého národa polského. Jen ten pochopí vroucí nadšení polské, kdo zná význam Jasně Hory pro národ polský. Bez obrácení se o pomoc k Matce boží Častochovské ničeho vážnějšího národ nepodnikal. Tam v samotě připravovali se na korunovaci králové polští, tam očisťovali se z poklesků svých, tam před zázračným obrazem prosili o vítězství pro své houfce polští rytíři a hejtmani a s modlitbou na rtech k Panně Častochovské šli do boje za milovanou otčinu, tam na jejím oltáři skládali svou vítěznou zbraň bohatýři polští. Papež

Daryžsv. Otce Častochovu

Zlatá korunka Matky boží.

Zlatá korunka Jezulátka.

Klement X. učinil tam své sliby kněžské, papežští nunciové na cestě do Varšavy zastavovali se napřed na Jasně Hoře. Ta soustřeďuje v sobě celou Polsku a spojuje ji s nebem. Jasná Hora posvěcena jest modlitbami nejvroucnějšími, nábožností nejvnitřnější a nejtklivější celého národa, jest oslavena po tolik věků milostmi nepřebíratelnými, zázraky největšími, láskou Matky boží nekonečnou, nevýslovnou bez míry a počtu. Jasná Hora má pro každého věrného Poláka v sobě cosi úchvatného, nevyrovnatelného, tajemně zázračného, předivně milého, vše tam dýše mohutným duchem náboženským a dojíká neodolatelně mocně v hloubi duše. Odtamtud přehledá Polák celou otčinu až do nejzazších jejích konců, tam připomíná si slavnou její minulost, tam lká nad bídným osudem vlasti své

a doufá v lepší budoucnost. Tam si představuje zbožné krále polské, kteří před zázračným obrazem skláněli své korunované hlavy v největší pokoře o skroušenosti, tam míní viděti i všechny ony miliony nekonečné, nespočetné, již po věky s korouhvemi i kříži ze všech i nejvzdálenějších krajů tam přibývali, slyší tam jako šum moře prosebné hlasy za otčinu Polsku, tklivé vroucí modlitby za požehnání a spásu, za mateřskou péči a úlevu v žalu, smutku a osiřelosti, za záchranu v zoufalství za sílu vytrvalosti v plnění svých přísných povinností, cítí se blízko nadšených srdcí skládajících sliby a činících neochvějná předsevzetí . Všichni věří, že pomoci dosáhnou, vždyť tam Matka boží královský trůn vyvolila.

Ký div, že na událostech tak věkopamátných na Jasné Hoře brala účast celá čeleď slovanská rozlehlá od Adrie až za Ural, od Baltu až k moři Černému. Přibyli polští ctitelé mariáňští nejen z království polského, Litvy, Haliče, Poznaňska a Slezska, nýbrž i z Petrohradu, Kuronska, Pomořan, Moravy, Krajiny, hluboké Rusi, ano i z dalekého Kavkazu a odlehlé Sibíře přichvátali roztroušení členové, velké rodiny polské a jejich přátelé. Všechny vlaky byly poutníky přeplněny, na cestách k Častochovu rozléhal se nadšený zpěv mariánský nesčíslných procesí na několik hodin dálky, již od časného rána město, všechny jeho ulice byly plny poutníků, Jasná Hora byla otočena se všech stran nesčetnými davy zbožného lidu. Stálo tu rámě vedle ramena, hlava chvěla se vedle hlavy. Znalci odhadují počet účastníků při korunovaci na 800.000. Všecko to moře lidstva čekalo s tlukoucím srdcem a rozjiskřeným okem radosti na zázračný obraz.

Zatím uspořádal se průvod na Jasné Hoře. Otcové Pavláni, strážcové její, přinesli z vedlejšího oltáře do hlavní lodi basiliky zázračný obraz a umístili jej na purpurem a zlatem ozdobených nosítkách. Biskupové, kněžstvo, šlechta a zástupci úřadů předstupující před obraz, vzdávali Matce božské poctu. Zlaté koruny darované papežem spočívaly na oltáři. Jasná Hora byla uzavřena, aby se předešlo nebezpečné tlačenci. Vpuštění byli pouze kněží a kdo dostali vstupenky. Kněží samých bylo na tisíc. Pořádek udržovalo na 2000 lidí — čestná stráž.

O 10. hod. vyšel průvod z kostela. Nádherné brylanty poseté roucho P. M. nesli střídavě zástupci polských literátů (W. Kosiakiewicz, Rakowski, Czajewski), umělců (Pius Weloński), inženýrů (Szyler), rolníků, řemeslníků a jiných stavů, zástupci měst, škol a náboženských spolků. Za nimi kráčeli zástupci polské šlechty, nesouce na polštářích zlaté korunky: knížata Eugen a Štěpán Lubomirski (otec a syn), kníže Vladislav Sapicha a Czetwertynski, hrabata Potocki, Zamojski, Raczynski, Plater, Moszynski, Lubienski a j.

Vyšší duchovenstvo pak neslo střídavě na trůně obraz P. M. Byli tam zástupci katedrálních kapitul: wrocławské, vilenské, sejneňské, varšavské, poznaňské, plocké, lubelské, sandoměřské a kielské, jakož i představitelé kapitul kollegiálních, děkani a místoděkani

všech diecesí jako zástupci duchovenstva farního. Před obrazem kráčel jenerál Pavlání Eusebius Rejman v mitře a s berlou, za obrazem v čele duchovenstva ubírali se biskupové s mitrami a berlami: Stanisław Zdzitowiecki, Kujavskokalický, korunovatel obrazu, Frant. Jaczewski — lubelsko podleský, Ant. Nowowiejski — plocký, biskupi suffragáni: Kazimír Ruszkiewicz — varšavský a Jan Cieplak z Petrohradu. Kráčelo ještě množství infulovaných prelátů, správcové diecesí atd.

Při východu z chrámu pěl chor: «Matko, nie opuszaj nas . . !», kněži zpívali při průvodu lauretanskou litanií, zvony radostně hláholily, každých 20 až 30 kroků vítala průvod hudba rozestavená po valech. Když lid spatřil zázračný obraz, vypukal ne jednou v hlasitý pláč a štkání. Co se v srdci jeho dělo, nemožno vypověditi. «Oko nevidalo, ucho neslýchalo, na srdce lidské nevstoupilo», jaké štěstí dítkám svým připravila královna nebeská. Průvod přišel zatím na zvláště ku slavnosti určenou tribunu s oltářem.

Když prelát Lorentovicz přečetl papežský list, kterým ustanovuje biskupa Zdzitowieckého za korunovatele milostného obrazu, poděkoval jenerál Eus. Reiman sv. Otci, a nejd. biskup vyložil nadšenou řečí význam slavnosti, navázav na slova Písma sv.: «Ukázalo se znamení veliké na nebi. Žena oděná sluncem a měsíc pod nohama jejima a na hlavě koruna dvanácti hvězd.» Po promluvě položil korunovatel nádherné roucho a korunky na obraz P. Marie, načež volali všichni: «Niech zyje Ojciec sw.!» Nadšení pro sv. Otce bylo tak veliké, že shromážděný lid nedal se chvíli utišiti. Snad ještě nikdy neprojevil k žádnému papeži tak obrovský zástup tak nadšený hold jako zde vděčný zbožný národ polský papeži Piu X., jenž darem svým potěšil rozplakanou Polsku. Tu byl pohnut člověk v hloubi duše, tu poznal velikost a svěží život církve, tu vysvitla vznešenost a velikost papeže římského, jemuž tolik nadšených srdcí jest vroucně oddáno.

Pět biskupů vztáhlo k nebi ruce, aby svolalo požehnání s hůry na lid shromážděný . . . Pak vytryskla z rozradostněných srdcí polských líbezná píseň «Serdeczna Matko». Jako by hřměla na valech z tisíců a tisíců hrdel, působíc dojmem úchvatným, nikdy nezapomenutelným.

Otcové Pavláni vzali obraz z trůnu a nesli jej v průvodu podle sochy kordeckého do kaple chrámové. V jasu slunečním skvěly se nádherné koruny na hlavách Jezulátka a jeho Matky. Kudy se průvod ubíral, srdce lidská jako by hořela plamenem milosti, prosby i díky, chvála i nadšení přednášela Matičce Jasnohorské. Lid zazpíval ještě dvě mocné písně «Pod Twoją obronę» a «Matko niebieskiego Pana, ślicznaś . . !»

Po průvodě byly slouženy na různých místech čtyři pontifikální mše sv. a proslovena kázání. V kapli před milostným obrazem sloužil biskup Jaczewski, kázal kanovník Szlagowski, v hlavní lodi

basiliky biskup Nowowiejski, kázal prof. Ciepliński, u brány knížat Lubomírských biskup Cieplak, kázal Rembilinski, na místě korunovace celebroidal biskup korunovatel Zdzitowiecki a na valech kázal O. Bernard Lubieński.

Úchvatně mluvil v kapli slovutný kazatel a spisovatel polský, profesor varšavského semináře, dr. Ant. Szlagowski. Jeho slova, z nichž proudila nadšená láska k národu a církvi, přítomné elektrisovalo. Praví, že barvy polské bílá a červená, jsou též barvy Panny Marie (nevinnořt a duševní mučednictví), kterou král Kazimír prohlásil za královnu všech zemí polských. «Vstaňte, vy na Wawelu spící králové, moudrý Kazimíre, ctihodný Auguste, opatrný Batore, a přineste před oltář odznaky důřtojenství svých předchůdců i nástupců. Podejte korunu Hedwigy, berlu Jageilla, plášť Zikmundův a žezlo Boleslava». Praví, že zlatými písmenami na věčnou památku bude vyryto, co učinil papež Polsee, matky to budou dětem do srdce vkládat, každé dítě polské bude se denně modlit za sv. Otce, v srdečku svém postaví mu pomník. Vyzývá, aby zlaté korunky byly paladiem duchovenstvu, mužům poským posvěceným mečem na svatou válku s nevěrnými, zapřisáhá je k boji svým životem, slovem i písmem, aby celému národu zasvitla nová zlatá era lepších časů. «Jdi, národe, ke Grunvaldu pokoje a přemáhej všeliké překážky ne zbraní a mocí, nýbrž silou ducha svého, vědou, prací, neochvějnou stálostí ve víře své. Na katolické víře národ náš vzrostl a zmohutněl, z ní čerpá dosud posilu, katolicismus toť náš život, naše budoucnost. Zbožnost a mravnost buďtež orlí křídla, jež by tě vznesla vysoko nad nevěrou a zkázou tohoto světa.» Nezůstalo oko suché, když pravil ohnivá překrásná slova: «Któż się zmiłuje nad Tobą, Ojczyzno moja, albo kto o Ciebie się zafrasuje (pečuje), albo kto przyjdze prosić o Twój pokój? Jedna Ci tylko pozostała Obronicielka na niebie i na ziemi, jedna Pośredniczka — to Marya Królowa. Matky więc Bożej się trzymaj, bo kdy Ją utracisz, zginie wszelka nadzieja Twoja. Niechże tedy dziś Polska cała — nie podzielona niesnaskami — wolna i niezależna (nezávislá) od przemocy bezbożności — potężna (silná) swą wyższą ideą, nowe dziś zawrze przymierze (zasvětí se) ze swą Miłościwą Panią. Niech cały naród wszystkie dzielnice i wszystkie stany (stavy) i wszystkie zawody słoża dziś uroczystą (slavnou) przysięgę na wierność królowej Korony Polskiej. Kto tylko czujesz się katolikiem, przyjdź. Stańmy murem (jako zeď) przy Pani naszej a rzeczymy, jako lud nasz ma we zwyczaju: Jesteřma. Stoimy przy Tobie i wytrwamy!»

Pak bylo slavné «Te Deum» a nadšenou píseň «Gwiazdo śliczna wspaniała» . . ., korunovace končila. Větřina účastníků stála nehybně od 5. hod. ráno až do půl druhé po poledni, kdy moře lidstva se rozvlnilo a zástupy se rozcházely.

Po skončených obřadech bylo kněžřtvo a někteří laici hosti v klářiře, kdež bylo proneseno několik vzletných ale upřímných přpitků.

Poutníci přibývali na Jasnou Horu hromadně ceých 8 dní; přistoupilo z nich v tu dobu na 150.000 ku sv. přijímání. V den korunovace jásala celá Polska. I v zapadlých vesničkách polských pořádali v předvečer Nejsvětější Trojice osvětlení, v den korunovace v každém kostelíčku polském zvony radostně hlaholily, a ony miliony věrných duší polských, které nemohly bráti účasti osobní na slavnostech korunovačních, srdce zasvěcovali doma Matce častochovské a duchem zaletali ku svatyni jasnohorské: *w domach, na polach i na ulicach — wszystko to znamionowało, że się coś niezwykłego między nami święci.*

O felix culpa! O straszna zbrodnio (zločine), tyś nam wyszła na dobre! Tyś nas zespoliła, wzmocniła i do czynu podnieciła!

Význam sv. Cyrilla a Methoděje pro Slovanstvo.

J o s. R e č e k.

Je známo všem, že za světlo sv. víry děkujeme svým jasným apoštolům slovanským, sv. Cyrillu a Methoději. Oni vykonali pro nás dílo neocenitelné; žádná řeč, žádné pojednání nevystihne dokonale zásluh sv. Cyrilla a Methoděje a neocení dokonale významu jejich pro nás i Slovanstvo vůbec. Nicméně jest naší povinností, bychom aspoň pokud nám jest možno a přístupno, oslavili nehynoucí památku našich velikých apoštolů slovanských.

Díky velikými jsme zavázáni Prozřetelnosti boží, že vzbudila tak veliké muže, kteří si získali tolik neocenitelných zásluh o celé Slovanstvo v době pro náš národní i náboženský rozvoj nesmírně důležité.

Od Rostislava, knížete moravského, byli povoláni hlásat slovo boží našim předkům. Velikým byl Rostislav v činu, ano již v rozhodnutí svém, že povolal svaté bratry ku práci apoštolské v říši Velkomoravské; sledoval dvojí cíl životní: politické a duchovní osamostatnění Moravy od říše německé.

Teprve r. 862 postaviti se mohl na pevnější půdu: v obrácení Moravy na víru křesťanskou. To byla idea jeho — myšlenka státní a církevní svobody. Rostislav pro svou promyšlenou ideu našel si také spojence. Z Německa, s nímž bojoval, misionářů povolati nemohl a nechtěl. Ustanovil tedy, že vypraví jedno poselství do Říma o podporu, druhé pak do Cařihradu, aby žádalo o učitele víry.

Když císař Michal III. od poselstva moravského se dověděl, že kníže Rostislav vyhledává pro svůj národ muže, kteří by Moravy upevnili u víře, kteří by národ jeho naučili písmu a zákonu, hned, jak legenda vypravuje, svolává radu a práci apoštolskou vznáší na dva bratry, kteří vynikali všemi žádoucími vlastnostmi. Jmenovitě Konstantin znaje jazyk slovanský, měl důkladné vědomosti věcí božských i světských a nelekal se obtíží misionářských, protože byl již působil mezi Chazary.

Přání moravskému vyhověno tedy přechoťně, a Konstantin s bratrem Methodějem vydal se na cestu na Moravu.

V průvodě svém nesli ostatky sv. Klimenta, s nimiž prošli zemí bulharskou a panonskou, v obou hlásající víru v ukřižovaného Spasitele. V polovici června r. 863 stanuli na hranicích Moravy; před nimi rozkládala se země obydlená lidem mírným a pokojným; podnebí mírné a lahodné, vzduch volný a čistý.

S láskou pustili se do díla apoštolského, a láska ta přinášela dílu zdar. Nalezli lid vnímavý, s prohlubní citů a se zbožností svatou, jenž slova jejich ssál, neboť učení o Spasiteli ukřižovaném dojmalo a získávalo srdce všech. U nás sv. apoštolové naši nestali se mučenníky; příčina nespočívala v tom, že mnohé rodiny moravské znaly se už k učení Kristovu, nýbrž v jemné a dobrosrdečné povaze našeho lidu slovanského.

I počal na Moravě nový život. Apoštolové rozsévají símě víry tam, kde půda ještě nebyla připravena, obrácené křtili, starší křesťany lépe poučovali jazykem národním. I přecházeli apoštolští bratři od hor Sudetských až za Karpaty, ba i za Dunaj, a na západ do Čech. Hlas našich apoštolů rozléhal se nejen po úrodných luzích Hané, po obojích březích řeky Moravy, Váhu a Hronu, v krajinách pod Tatrami a při jezeře Blatenském, nýbrž hluboko při Sávě a Drávě mezi Srby a Chorváty, na západě mezi Čechy a Srby za pohořím českým a mezi Poláky na Visle. Nejvýmluvnějšími svědky jejich cest osobních jsou zvláště chrámy a kapličky sv. Klimenta. Kde se ty ve starobylé době připomínají, všude lze s jistotou za to míti, že buď jeden nebo druhý z bratří Soluňských se tam zdržovali. Takových památných oltářů, které nikdo oprávněn nebyl stavěti, nežli naši apoštolové, shledává se v Čechách a na Moravě osmnácte.

Svatí bratři vedle svých obřadů křesťanských pilnou péčí vynakládali, jak legendy vypravují, na vychování jiných domorodých ke službám církevním. Vychování to má veliký význam, neboť takto šířilo se písmo a knihy slovanské. Vyučováním tím dali první základ domácímu našemu písemnictví.

K tomuto apoštolskému konání bratři ze Soluně arcí vyššího povolení nepotřebovali, ale nevyhnutelně k užívání jazyka slovanského při službách božích; mše sv. sloužena byla v jazyce národním, slovanském. Pravíme národním proto, že jazyky slovanské té doby byly sobě ještě velmi příbuzny, takže jazyk, jímž mluvili a psali sv. apoštolové, docela mohl i tenkrát Moravanům slouiti národním, třeba se v něčem od obecné řeči lidu odchyloval.

Apoštolové však sami nemohli v jazyce tom Bohu sloužiti. Neboť kromě toho, že sami byli kněžími obřadu řeckého, přes to ve všem ostatním žili a pracovali tak, jako jiní kněží sousední. Tudíž také, když v krajinách našich kázati začali, přizpůsobili se u vykonávání úřadu kněžského zákonům a obyčejům církve římské.

Což teprve přisluhovati v jazyku novém, v jazyku slovanském, dosud necírkevním, v němž ještě nikde na světě před nimi mše sv. sloužena nebyla! Adalvin, arcibiskup solnohradský, zajisté by nebyl zamlčel takové novoty papežskému legátovi Arseniovi, který právě

té doby (r. 865) s mimořádným plnomocenstvím biskupství řezenské, pasovské a solnohradské objížděl: dlužno tedy s jistotou se domýšleti, že apoštolům našim vyžádáno bylo Rostislavem předběžné povolení k tomu právě tak, jako povolení ku hlásání slova božího v končinách našich vůbec. Stolica papežská ústy Hadriana II. povolila roku 869 vykonávání bohoslužby křesťanské v jazyce slovanském bez jakékoliv výhrady, ano vysvětila sv. apoštoly v Římě na biskupy. Sv. Cyrill v Římě zemřel, sv. Methoděj však vrátil se jako arcibiskup na Moravu, aby pokračoval v díle začatém. Bohoslužba slovanská povolená Hadrianem II. výslovně potvrzená papežem Janem VIII., toliko s omezením, aby při oběti mše sv. epištoly a evangelia čtena byla napřed latinsky a potom jazykem slovanským, tak, aby se aspoň částečně naplnila slova písem svatých. »Všeliký jazyk chváliti bude Hospodina.«

Přes to však nařízení papeže Jana VIII. o používání jazyka slovanského jako bohoslužebného obsahuje tento dodatek: »Kdyby však kníže a páni jeho mši sv. raději v jazyku latinském slyšeti sobě žádali, nechť se pro něho slouží latinsky.«

Není pochybnosti, že Svatopluk buď sám si přímo v Římě přání své vyslovil, anebo že papež po důvěrnících jeho dobře byl zpraven o smýšlení vládce moravského.

Methoděj cítě, že mu sil ubývá, ustanovil si nástupce a na květnou neděli r. 885. promluviv krátce k lidu shromážděnému, oznámil, že třetího dne zemře; a tak se i stalo. Sv. Methoděj skonal na rukou kněží sobě oddaných dne 6. dubna 885.

Učeníci jeho poradivše se a náležitou poctu ostatkům svatého metropolity vzdavše, vykonali nad ním službu církevní ve velikém chrámě moravském. Po smrti jeho však nátlakem biskupa Vichinga vypuzeni byvše z Moravy, kázali slovo boží mezi Slovy v nynějších Uhrách a na poloostrově Balkánském; tato jejich činnost mezi jižními Slovy nabyla potom velikého významu.

Vypuzení žáků slovanských z Moravy bylo neštěstím pro církev slovanskou na Moravě, ale přineslo požehnání jiným národům slovanským, jako již požehnaná činnost samých apoštolů našich sv. Cyrilla a Methoděje byla hluboce zasáhla do života skoro všech národů slovanských. Právem se tedy učí, že sv. Cyril a Methoděj jsou apoštoly Slovanstva. Kde dílo jen sami třeba zahájili, tam dokonali je vypuzení jejich učeníci.

Sv. Cyrill a Methoděj jsou především apoštoly Bulharů. Když ani nepřikládáme víry delšímu působení jejich mezi Bulhary za jejich cesty na Moravu, přece jen bezpečně víme, že Bulharskem šli, a s nimi tedy šlo i křesťanství přes Bulharsko na Moravu. Pravými apoštoly Bulharů věrověstci naši stali se přispěním svých žáků. Zprávy bulharské mají v paměti především 5 z předních moravských učedníků: Klimenta, Horazda, Nauma, Angelara a Savu. A poněvadž těchto 5 učedníků s učiteli svými sv. Cyrilem a Methodějem tvoří počet sedmi, v pravoslavné církvi bulharské, ruské atd. nazývají se apoštolové svatými »sedmi počётníky«. Nad jiné působením svým vynikal v Bulhařích Kliment, jemuž dává se název »biskup slověnský«. Zemřel roku 916.

Vedle upevnění víry největší zásluhu mají vypovězení žáci o to, že položili základ širému rozvoji staroslovanského písemnictví, které nezůstalo pouze majetkem Bulharů. Jiný biskup Kliment věku desátého, který již nenáležel do počtu učeníkův Methodějových, zanechal hojně děl, která nejsou podnes úplně vydána a vyšetřena. Jsou to kázání, chvalořeči ku cti svatých a též životy sv. Cyrilla a Methoděje.

Sv. Cyrill a Methoděj jsou apoštoly Rusův. Některé prameny vypravují, že sv. Cyrill vypravil se do Ruska hned r. 858, v Rusku pak pobyl a čímž sv. víry rozséval do r. 861 jmenovitě v Kyjevě. Později se také vypravuje o jiných missionářích řeckých, ale založení biskupství kyjevského se připisuje sv. Cyrillovi. Rusové svůj bohoslužebný starý jazyk nazývají dosud staromoravským.

Nejhojnější účinek na Rus měly knihy a spisy žáků sv. Methoděje. Jest spor, jakým jazykem psali sv. Cyrill a Methoděj; popírá se, že by to byl jazyk starobulharský. Ale nic nevádí: Nechť se přítkne sláva ta kterémukoliv jinému kmeni slovanskému, bulharské literatuře a dědictví žáků moravských zůstane čest, že v jazyce tom vzrostl značný počet knih svatých a bohoslužebných dříve než jinde, a knihy ty šmahem přešly k Rusům a Srbům a daly další základ ku slovanskému písemnictví v Rusku a Srbsku.

Že sv. apoštolové naši právem bývají nazýváni také apoštoly Srbův a Chorvatův, o tom není pochybnosti. Slovanský Srěm ležel ve hranicích jazyka srbského a chorvatského. Tedy už blízkost arcidiecése Methodějovy jest nám zárukou, že učení našich učitelů vnikalo i za Srěm. To vidno z toho, že papež Jan VIII. výslovně napomínal r. 873 knížete srbského Mutimíra, aby po příkladu svých předků přidržel se diecese pannonské a arcibiskupa Methoděje od apoštolské stolice vysvěceného.

Nejméně jest pochybno apoštolování sv. Cyrilla a Methoděje u Slovinců. Dobře víme, že začátky křesťanství v tomto národě zaseli biskupové němečtí; vzrůstu však semeni dodali sv. Cyrill a Methoděj z Pannonie. Zeměmi slovinskými vedla je cesta do Říma. V nynějším Kraňsku, ve Furlandsku i v Benátsku doposud kostelíky sv. Klimenta hlásají šlépěje našich apoštolův.

Zbývá ještě slovo o Polácích a Lužických Srbech. Pokud Polané náleželi k říši Velkomoravské, potud sáhlo také působení sv. Methoděje. Ve Slezsku dle zpráv legendárních spravoval církev slovanskou žák sv. Methoděje, jménem Oslav, který i dále do Polska zašel. Do nedávna mysliło se však, že křesťanství zavedeno bylo v národě polském teprve za knížete Měška, jenž se obrátil o učitele víry k českému knížeti Boleslavovi. Nové bádání však zjistilo, že křesťanství vštípeno tu bylo již za Svatopluka. V kronice polské čteme: »Sto let před knížetem Měškem za časů Popělových (předka knížecí rodiny) hlásáno bylo a šířilo se křesťanství v Polsku. A dva mužové ke dvoru Popělovu nepřipuštění, avšak pohostinství u Piasta (předka mladší rodiny panovnické) našedší, byli Viznog a Oslav, učenníci Methodějovi, hlasatelé evandělí«.

Že s křesťanstvím ruku v ruce šířila se i bohoslužba slovanská, o tom na Slezsku a na Krakovsku aspoň není pochyby. Letopisec polský, kanovník Dluhoš (žil 1415—1480) praví ve své kronice: «Ještě za mého mládí konal slovanský kněz mši sv. v jazyce slovanském (v Krakově), ale zamítnutý jazyk slovanský ustoupil latinskému». A v rukopise Poláka Zachariáše Kopystyňského z r. 1620 čte se: «V diecesi biskupa krakovského najdeš doposud v některých kostelích obrazy řeckého způsobu a útvaru s nápisy v jazyku slovanském nad každým obrazem», což zajisté s dostatek dosvědčuje, že první paprsky světla křesťanského vnikly sem z diecese sv. Methoděje.

Říše Svatoplukova sáhala až po Magdeburk. V těch končinách od nepaměti bydlel národ Lužických Srbů. O jejich pokřtění vypravují se v dějinách okolnosti, které překvapují, ale spolu dokazují, že Lužičané oprávněni jsou sv. Cyrilla a Methoděje pokládati za své apoštoly. Křesťanství, jak se zdá, vniklo k nim se dvou stran. Německé pozdější hlásání víry křesťanské nemělo tu té krutosti, s jakouž bylo provázáno na severu u Slovanů baltických; ona okolnost se vysvětluje tím, že Lužičtí Srbové na křesťanství již byli připraveni učiteli slovanskými, příchozími z Čech a z Polska, a tudíž také dříve se mu poddali.

Pověst vypravuje, že sv. Konstantin přišel do okolí města Zhořelce, a tam, kde se nalézá dnes Haniwald, na místě pohanského chrámu vystavěl kostel křesťanský. Do nedávna pak zachoval se obyčej, že na den sv. Václava, knížete českého, konávalo se procesí k dřevěnému kříži na hoře Javorníku; lid protestantský přidružoval se ke katolíkům, a pobožný zástup zpíval: «Hospodine, pomiluj ny». Jaká to podobnost s písní, která zůstala v Čechách jako památka bývalé slovanské bohoslužby. Známo, že u Srbů na pravém břehu labském, kteříž účinkem politické moci Čechův a Poláků lépe zachovali svou národnost, slovanský jazyk byl v církevním užívání netoliko v 11., nýbrž ještě ve 12. a 13. století.

Není tedy národa slovanského, na nějž by nebyl padl aspoň paprsek ze zářící a věčně památné činnosti apoštolské bratří Soluňských, sv. Cyrilla a Methoděje. Oni jsou prvními dobrodinci všeho spojeného Slovanstva! Oni jsou vůdci našimi; nuže tedy, spějme rádi za nimi a povzbuzujme i ostatní bratry slovanské ke společnému jich následování, neb:

Hle, vůdce náš celé tisícletí
Nás toužně volá jeden pod prapor,
Však posud marně čekal svých dětí,
Jež neblahý a zhoubný dělí spor.
Teď znovu strážným hlasem zve a volá:
«Již pojďte, děti, pojďte na můj rov!
O, tuším, srdce Vaše neodolá
Té lásce vstříc, jež vane Vám z mých slov!
Vy přijdete, Vy podáte si páže,
Mém na hrobě vy spojíte se zas,
Jak výstražný hlas předků tlících káže,
Než se zlobou se dáte ve zápas.

Já povedu Vás v tisícletí novém,
Však paži ne — Vám vůdcem teď můj duch,
Jenž za Vás prosí v kraji nadhvězdovém,
A jistě, jistě požehná Vám Bůh!

Bulharské hnutí k Římu r. 1860.

Dle C. Armaneta přeložil Jan Michalský.

(Pokračování.)

Zatím události samy podporovaly hnutí k Římu. V měsíci červenci 1859 obyvatelé Kukuchu, kterýmž se zmrzelo panství patriarchy řeckého a kteří zločiny kněžstva řeckého nechtěli již déle snášeti, prohlásili se za stoupence sjednocení a prosili papeže, aby je laskavě přijal do církve katolické. Jejich prosba vyšla v «Bulharsku» dne 12. září 1859. Stěžovali si tam trpce do řeckého kněžstva a zavazovali se, že uznají za hlavu papeže Pia IX. a jeho nástupce za těchto podmínek: že jim bohoslužba a mluva bude ponechána, správa jejich diecese že bude svěřena arcibiskupovi zvolenému od nich a potvrzenému od papeže, školy že budou řízeny arcibiskupem, který sám bude ustanovovati professory v souhlasu s národem, a bulhařština že ve školách těch bude řečí hlavní. Na konec prosili Jeho Svatost, aby upozornil vládu francouzskou, aby jich hájila u sultána Medžida proti hrubému pronásledování, které řecké kněžstvo neustále proti nim hlásalo. List ten byl odeslán lazaristou Turroquem.

Řecký patriarcha, jsa napomenut vyslancem ruským, aby zmařil spojení, rychle vyslal do Kukuchu biskupa bulharské národnosti, představeného kláštera, Partheniho, bývalého žáka církevní akademie moskevské; vysvětil ho však patriarcha řecký. Ten skutečně zastavil hnutí k Římu. Rusko, jež tajně povzbuzovalo Bulhary na druhé straně radilo Řekům, aby v ničem neustupovali. Tak se stalo, že patriarcha nebyl nijak nakloněn k ústupkům. Zatím však Řekové sami zpozorovali a jejich listy zcela klidně a otevřeně opakovaly, že Rusko je klamalo a Bulhary podněcovalo k odporu.

Takový byl stav věcí, když v prosinci 1860 byl vypovězen bulharský kněz Dimitrij Balčík z Cařihradu, protože přijal svěcení od Msgr. Hilariona, titulárního biskupa Makariopolského a hlavy bulharské církve v Cařihradě. Aby unikl pronásledování patriarchy řeckého, utekl se vypovězený kněz k sv. Benediktu, do kláštera Lazaristů a prohlásil se za sjednoceného. Tato událost uspíšila sjednocení. —

Dne 18. prosince, v neděli, přes prudký lijavec odebralo se více než 2000 Bulharů, vedených představeným kláštera Gabrovským a Josefem Sokolskim, jenž přišel jako náhodou do Cařihradu, do Péry k Msgru. Brunonimu, vyslanci sv. Stolice. Vedle Sokolského zasluhuji zmínky představený kláštera Makarius Kopřivčica, několik kněží a mnichů a dva vlivní nekněží Dragan Cankov a Dr. Jiří Mirkovič ze Slivna. V residenci vyslance byli již Msgr. Hassun, tehdy primas katolíků Armenských v Cařihradě, několik latinských a armenských kněží. Oba bulharští představení klášterů s Cankovem a Mirkovičem podali francouzsky Msgr. Brunonimu prohlášení, které hlasitě četl Krištof Vaklidov z Kazalinku. Bulharský národ, bylo tam řečeno, touží znova vstoupiti do lůna církve katolické, zavazuje se vyznávatí všechny články věroučné, a prosí Nejvyššího Kněze, aby laskavě obnovil pod svou duchovní vládou bulharskou církevní vrchnost, s podmínkou, že ničeho nebude změněno na jejich obřadech, na jejich náboženských zvycích a na jejich jazyku. Hassun odpověděl turecky, že apoštolský vyslanec a on sám zakročí v té věci u sv. Stolice i u vlády turecké. Na to odevzdali Bulhaři Msgrovi. Brunonimu v přítomnosti Msgra. Hassuna dvě listiny podepsané od přítomných a adresované na Pia IX. První byla uveřejněna v »Bulharsku« 23. pros. 1860 pod nápisem: »Jednání o sjednocení Bulharů s církví římskou«; druhá jest prosebným listem Bulharů k Piovi IX.

Smlouva sjednocení s Římem byla zakončena s nejživější radostí slavným »Tebe Boha chválíme« v katolickém chrámě. Hned na to začali Bulhaři čile hledati místo pro chrám sjednocených Bulharů v Cařihradě. Prince Štěpána Bogorida, který kdysi postoupil pravoslavným Bulharům svůj dům, aby jej upravili pro vykonávání své bohoslužby, nyní následoval šlechtitý katolický Armen v tureckých službách, který ochotně nabídl novým sjednoceným náboženské útočiště, jehož nutně potřebovali. Byla to rozsáhlá místnost v Galatě, kterou kdysi postavil armenský patriarcha. Nyní byla rychle přeměněna ve chrám a 25. prosince, na Boží Hod Vánoční, byla vysvěcena a bohoslužbě odevzdána. Krištof Vaklidov pronesl při té příležitosti řeč, kterou uveřejnilo »Bulharsko« 31. pros. 1860. Množství zvědavců s četnými věřícími bylo tak veliké, že nemohlo se vměstnati v novém chrámě a na velikém dvoře, který byl před síní chrámovou. Bohoslužbě bylo přítomno mnoho úředníků křesťanských, polských důstojníků ve službách tureckých, námořníků dalmatských a někteří cizinci. V té době povolila konečně Porta (vláda turecká) na naléhání vyslance apoštolského a francouzského to, co je od roku 1830 společným právem všech katolíků východních, totiž uznání nové náboženské společnosti. V téže době obdržela tato nově uznaná náboženská společnost dvě pečeti: jednu pro službu náboženskou, druhou pro kancelář občanskou. Jsouce jednou vyškrtnutí ze záznamů patriarchátu řeckého, vybírají noví katolíci desátky a poplatky za průvodní listy jen ve své vlastní úřadovně.

Mezitím, právě 21. ledna 1861, poslal Pius IX. Msgrovi. Brunonimu odpověď na prosebný list ze dne 18. prosince předešlého roku. Sv. Otec projevuje velikou radost, která naplnila jeho srdce, těmito slovy: »Ve jménu Našem ubezpečte spojené Bulhary zvláštní Naší péčí a láskou zcela oteckou. Kéž dá Bůh, abychom mohli brzo uvítati a viděti s Námi a s touto stolicí sv. Petra spojené všechny ostatní členy slavného národa bulharského, obzvláště ty, kteří jsou v řádech a ty, kteří zastávají vysoké duchovní hodnosti.« Na konec ujišťuje Pius IX. nově sjednocené, že na »jejich posvátné a platné bohoslužbě, na jejich obřadech a zvycích a na jejich církevní vrchnosti nebude ničeho měněno.« List sv. Otce a úřední uznání jejich společnosti vládou tureckou zjednaly sjednoceným nové vážnosti. Vyšší kněžstvo bulharské v Cařihradě, mezi ním dva biskupové, Hilarion a Oxencius, a velická část bohatých kupců bulharských v hlavním městě, prohlásil se za sjednocené s Římem. Nedůvěřivější posílali s počátku členy nižšího kněžstva a několik předáků, aby podepsali jednání o spojení a aby zkoumali články smlouvy, sami si však vyhradili právo dáti konečný souhlas s celým národem bulharským.

Než Rusko bylo na stráži. Jeho vyslanec v Cařihradě, kníže Lobanov, použil všech prostředků, aby zabránil smíření a sjednocení s Římem, které se mělo uskutečniti. Svolal, částečně sám navštívil bulharské biskupy a přední šlechtu, radil, lichotil jim a mámil je neustále sliby lákavými, až je konečně přiměl k tomu, že zavrhlí spojení s Římem a protestovali proti němu. Lobanov sám slíbil, že jim brzo vymůže od vlády turecké církevní vrchnost neodvislou od řeckého patriarchy i od Říma. Tato štvavá činnost jeho neminula se s účinkem; neboť již 22. prosince bylo vydáno k národu bulharskému svolání, které zavrchovalo spojení. »Krajané!« stálo tam, »máme vážné důvody, bychom věřili, že sultán nedovolí patriarchovi řeckému, aby nás déle ještě utiskoval, a že uskuteční naše zákonité požadavky«. Následuje ostrý úsudek plný záští a lži proti všem vůdcům hnutí, Cankovu Mirkoviči, Ivanovi a Sapunovi, kteří byli zlomyslně očerňováni, aby byli zbaveni důvěry a vlivu. Na tyto urážky a potupy odpovědělo zvláštní číslo »Bulharska«, které nikterak nehrozilo svým protivníkům, ale přece je ranilo šípy bolestnými a prudkými. Přemnozí z těch, kteří byli podepsáni na prohlášení, podepsali o čtyři dni dříve prosebný list k sv. Otcovi. Kníže Lobanov mohl se chlubit, že dosáhl svého cíle. Když pak ti, kteří davše se sliby jeho svěsti od unie upustili, upomínali ho o jich splnění, nechtěl o ničem ani slyšeti. Biskupové a přední šlechta bulharská poznali, bohužel pozdě, že ruský vyslanec je klamal tak, jako klamal Řeky, ale přece odepřeli tvrdošíjně postaviti se znovu pod prapor spojení. V lednu 1861 poslali evangelickému spolku v Cařihradě list, aby jim pomohli zbaviti se Řeků a dobýti si svobody náboženské. Evangelický spolek pokoušel se marně, aby získal pro ně vyslance protestantské. Všichni odepřeli pomoc. A vyslanec anglický Henri Buller odpověděl dokonce Bulharům v »Le-

vant Herald», nechtějí-li přijati protestantismus, že jest pro ně lepší státi se znovu sjednocenými, než zřizovati samostatnou na Rusko spoléhající církev. Vyjednávání Bulharů s církví anglikánskou do-
svědčuje, jak málo záleželo jim na volbě prostředků, jen aby se dosáhlo cíle.

Vláda francouzská, jejíž chyby v této době světových dějin se nedají spočítati, jak praví kterýsi orientalista, starala se o celou tu věc pramálo. Týž duch to byl, který vydal Pia IX. na pospas Garibaldi a Viktoru Emmanuelovi, týž duch způsobil, že francouzský vyslanec Thouvenel odepřel pomoci tomuto utiskovanému národu, který pouze žádal, aby se směl postaviti pod ochranu Napoleona III. Francie po válce krimské mohla dosti učiniti pro spojení Bulharska s Římem, než ona se omezila na úlohu netečného diváka, aby na konec potvrdila stav věcí, který se vyvinul bez ní a mimo ni. Rovněž ani Turecko neporozumělo, že katolický stát s pěti miliony duší mezi Dunajem a Balkánem byl by pevnou baštou proti všeslovanským záměrům Ruska a proti jeho postupu na jihu.

Přes to, že slušný počet znamenitých osob zase odpadl, zůstala přece většina sjednocení věrnou. Při kostele v Galatě byla zřízena škola a brzo na to jiné nejn nutnější stavby. Později byli vybíráni nadaní hoši a posílání na další vzdělání do seminářů v Krakově, Římě, Bejrutě a j. Bohužel většina z nich nedosáhla cíle, kněžství. Třebas v Cařihradě sjednocení upadalo, za to hojnou náhradu skýtal venkov se svými městy, jako Soluní, Drinopolí a jinými. V Enidži a Verdaru přešlo v krátkém čase mnoho lidu k unii. Bylo zřejmo, že bulharský lid si nepřál, aby sjednocením se domohl úplně neodvislé církve.

Aby se hnutí k Římu urychlilo, byl dán návrh, aby dostali všichni sjednocení Bulhaři církevní hlavu; byl k tomu vyhlédnut již 75 letý mnich Josef Sokolski. Ten měl býti arcibiskupem sjednocených Bulharů. V polovici března r. 1861 vydal se Sokolski s P. Eugenem Bojem, který byl missijním představeným Lazaristů v Cařihradě, s jáhnem Rafaelem a dvěma nekněžími Mirkovičem a Cankovem na cestu k svatému městu.

Sokolski sotva uměl čísti a psát, za to však cvičil se horlivě v bohoslužebných obřadech; skoro všechny modlitby uměl na zpaměť a vedl přísný život, postil se často a po dlouhou dobu již nejedl masa. Obviňovali jej ze ctižádostivosti, ale zdálo se, že to odporuje jeho jednoduchosti a prostotě. Mezi pravoslavnou a katolickou církví nerozlišoval, neboť prý v kalendáři stojí svatí papežové a patriarchové svorně vedle sebe. Také jako biskup pokračoval ve svém přísném životě. Všechny zdvořilosti zdály se mu směšnými. Když jednou navštívil jej armensko-gregoriánský biskup, Sokolski ležel právě na zemi ve stínu pod stromem a divil se tomu, že »židovští-biskupové« navštěvují křesťana a zůstal beze všeho ležeti. Takový tedy muž měl býti hlavou nově sjednocených.

Do Říma přišli 22. března. Napřed je přijal kardinál Barnabo a vymohl jim slyšení u sv. Otce. Při něm ujal se Sokolski slova a bulharsky ujišťoval sv. Otce, že Bulhaři houfně se obrátí k víře svých otcův. Neboť prý od počátku rozkolu sužuje Bulharsko bída a všeliké jiné zlo. Tak po domácku se vyjednávalo. Pius IX. naslouchal s rostoucí radostí a přislíbil, že sám mnicha Josefa na biskupa posvětit. Propuštěje vyslance, pravil sv. Otec Sokolskému: «Žij blaze, patriarcho bulharský!» Slavnostní svěcení bylo v sixtinské kapli v neděli 14. dubna 1861. Sv. Otec, kterému assistovali prelát řeckého obřadu a bisk. z Chartres, udělil Sokolskému proti očekávání pouze titul arcibiskupa a apoštolského vikáře s přislíbením, že jmenování patriarchou bude následovati, jakmile se vrátí 500.000 do lůna církve sv., když tedy mu bude podřízeno několik diocecí. Sv. Otec daroval nově jmenovanému arcibiskupovi skvostný kalich a nádherná roucha bohoslužebná. Také Římané darovali mu na památku pobytu ve věčném městě drahocenné ciborium. Cankovu a Mirkoviči udělil sv. Otec za služby, které římské církvi prokázali, jedno z nejvyšších papežských vyznamenání.

Sokolski se vrátil k slavnostnímu Hodu Velikonočnímu do své domoviny a byl s největší slávou uvítán. Sotva že přistál, měl slavnostní biskupské bohoslužby v kostele sjednocených v Galatě. Potom začal své návštěvy. Provázen kněžími i nekněžími odebral se po pořádku k biskupům Brunonimu a Hassunovi a k ministrům tureckým. Zpráva o všem tom uveřejněná v «Bulharsku» způsobila všeobecnou radost. Jejich národnímu sebevědomí lichotila vysoká vyznamenání a pocty, které sv. Otec jejich vyslancům prokázal, a honosili se jimi tím více, čím neliběji je nesli ti, pod jejichž krutou vládou před tím úpěli. Nastal takový obrat, že se všichni s radostí podrobovali novému arcibiskupu, a že v krátké době bylo již 60.000 unionistů; bohužel, že se to nedělo vždy z pohnutky náboženské. Mluvil se o bulharském sjednocení, o sjednocených Bulharech, ale slovo «katolický» nebylo nikde slyšeti. 1. června 1861 uznal Abdul-Medšid na žádost francouzského vyslance a přes odpor některých států novou náboženskou společnost bulharskou listem tohoto obsahu: «Protože ctihodný kněz Josef byl jmenován patriarchou a hlavou všech Bulharů pod mojí panstvím žijících a protože je obezřetným, důstojným, rozumným a hodným mužem, uznáváme jej v jeho hodnosti; ať je mu odevzdán tento list, aby se mohl ve všech náboženských i politických záležitostech na vládu obrátiti. Proto byl mu také tento list vystaven.»

Ve všech listinách měli se tito sjednocení Bulhaři úředně na rozdíl od pravoslavných jmenovati «katolickými» Bulhary. Tímto listem byla uniátům zároveň povolena všechna práva, která měli pravoslavní Řekové gregoriánští a katoličtí Armenové.

Oslavy žalgirské (grunwalské).

Adolf J a š e k.

Když ve středověku pořádali papežové křižácké výpravy do Palestiny, aby místa svatá, kde Spasitel náš žil a trpěl, byla vymaňena z rukou nevěřících, a byla zpět vrácena křesťanům, vznikly v Palestině duchovní rytířské řády, jichž členové kromě tří obvyklých duchovních slibů ještě se zavazovali, že budou bojovati proti nevěřícím, starati se o časné potřeby poutníků a ošetřovati nemocné. Záhy získali si obliby a sympatií skoro všech národů evropských, tak že hojné podpory se jim dostávalo od všech křesťanských panovníků. Bohužel, že nic není tak nedotknutelně vznešeného a šlechtného, čeho by zlí lidé nedovedli ve svůj nekalý prospěch vyúžitkovati. Tak se stalo v pozdějších stoletích i s řádem německých rytířů založeným původně na obranu německých poutníků v Palestině, když přestěhoval se do Německa a násilím vnucoval evangelium pohanům usedlým při Baltu. S nejlepšími úmysly volali je tam polští panovníci, aby hlásali slovo boží lidu tapajícimu ještě ve tmách pohanských.

Přišli, ale hleděli si více světských zájmů nežli apoštolské práce. Vyhubivše Prusy, tak že po nich zůstalo jen jméno, vnucovali Litvinům se křtem i svou nadvládu. Že tito tak dlouho se zpěchovali přijati kříž Kristův, nesou většinu viny sami Křižáci německého řádu, neboť záleželo jim na tom, aby Litvini co nejdéle a nejzpůrněji přijetí křesťanství odpírali, poněvadž jinak pobyt německých rytířů byl by býval v těch krajinách bezúčelný a nebyly by se jim sbíhaly četné a bohaté podpory ze všech stran křesťanské Evropy. Křižáci brzy nabyli v pobaltí veliké moci; dařilo se jim velmi dobře, neboť od knížat polských, kteří mysli s počátku, že v nich budou míti dobré spolehlivé a mocné sousedy, dostali krásné země se statečnou šlechtou, pracovitým lidem a zámožnými městy. Než řád místo vděku obrátil se proti Polsce. Panstvíchtivost jejich rostla, rozpínavost jejich měla býti ukojena na škodu knížat polských. Válkami si přivlastnili jeden z nejlepších a nejpěknějších krajů polských, Pomoří gdanské. Odtud měli namířeno roztahovati panství své dále na jih, zabírali město za městem, hrad za hradem, tak že i Krušwica, kolébka piatovské dynastie, jim padla do rukou.

Na odpor jejich nekřesťanskému jednání, které kárali i papežové římské, postavil se Vladislav Nezломný (pro malý vzrůst zvaný Loketek), porazil je nad Plovci (r. 1331), ale vítězstvím získal jen tolik, že neztratil nových krajů. Polska byla teprve v začátcích, byla slabá, penězi chudá, vojskem nevycvičená, kdežto něm. rytířům přicházely neustále nové posily dobře vycvičeného statečného vojska a podpory peněžní z celé Evropy v domnění, že bojují za svatou

věc s pohany. Syn a nástupce Vladislavův Kazimír Velký dobře věděl, že zámožný stát může jedině účinně s nepřáteli bojovati; proto hleděl v zemi povznést blahobyť. A podařilo se mu to: »Zastal Polskę drewniana, a zostawił murowaną«. Žádal na Křižácích, aby uznali, že Pomoří patří ke koruně polské, na znamení čehož měli mu ročně odváděti nepatrný poplatek. Nějaký čas tak činili, ale pak ustali. Kazimír sesiloval se zatím uvnitř a na jiné strany rozšiřoval území své. Poněvadž národ polský i litevský měli společného nepřítele, snažil se oba národy sblížit, a za tím účelem pojal za manželku kněžku litevskou Aldonu, aby její pomocí pokřestanil celý národ, spojil jej pod svou korunou a uchránil takto od osudu Prusů, jenž mu hrozil se strany německých rytířů. Než pokřestanění se nezdařilo. Oč marně usiloval Kazimír Veliký, dosáhl Jagiello, velko-litevské kníže (1377—1434), jenž 1386 přibyv do Krakova, přijal křest a na Wawelu u přítomnosti papežského legáta zasnoubil se s královnou polskou Hedvikou, ač mu bylo teprve 14 let. Jagiello byv zvolen za krále polského, přešel od obřadu řecko-slovanského k latinskému, přijav jméno Vladislav II. Slíbil, že Litvu spojí s Polskou a obrátí na víru křesťanskou. Hedvika, dcera krále polského a uherského Ludvíka a Alžběty, brzy po prvním manželství s vévodou rakouským Vilémem ovdověla. Jako manželka Jagiellova a královna Litvinů starala se všemožně o pokřestění Litvy, což za pomoci kněží polských se jí brzo podařilo. Národ polský i litevský ji chová za to u veliké úctě, a biskupové polští zamýšlejí nyní podniknouti kroky k jejímu blahorečení.

Křižáci dobře pochopili význam spojení Litvy s Polskou a pokřestanění Litvinů pomocí slovanských kněží, jež znamenalo konec jejich panství na Baltu; proto snažili se dílu tak vznešenému a svatému škoditi, jak mohli.

Před Evropou západní roztrušovali zprávu o neupřímnosti Jagiellově ke katolické víře a o nebezpečí zpohanštění Polsky. Aby papež o pravém stavu věci nezvěděl, uvěznili polské posly do Říma vypravené. Dokonce odvážili se i pobuřovati nižší šlechtu proti králi a dávali na jevo příliš okatě zálsk na další kraje litevské. Když konečně r. 1408 zmocnili se nového hradu na hranici Drezdenka, vzkypěla již konečně dlouho trpělivá krev slovanská a vzepřela se proti těmto cizím vetřelcům a vyssavačům; Jagiello vypověděl jim r. 1409 válku. Na straně Litvinů a Poláků stáli i Češi. Litviny vedl a pravé divy udatnosti s nimi konal hrdinný rek kníže Vitant (Witold); rád účinně podporovalo veškeré německé rytířstvo i s císařem německým v čele, a to jak vojsky tak i zásobami a penězi. Jednalo se o rozsáhlé panství nad Baltem, Pomořím, Litvou a Polskem. Král Jagiello překročil 9. července 1410 hranici území Křižákův a šest dní potom 15. července dobyl za hlavní podpory Vitantovy skvělého vítězství u Žalgiru (Grunwaldu) nad největším nepřítelem jména slovanského v Pomoří. Sám velmistr řádu padl, a na hrobě sv. Stanislava v katedrále na Wawelu bylo zavěšeno 52 dobytých praporů.

Křižáci majíce u dvorů evropských své zástupce, dali vyličiti vítězství spojených Slovanů u Žalgiru jako vítězství pohanství nad křesťanstvím, barbarismu nad kulturou. Hleděli všemi prostředky spojení litovskopolské přerušiti, ale marně. Dynastie Jagiellonská nejen doma dovedla se silně udržeti, nýbrž zasedla i na trůn český a uherský. V 56 letech po bitvě žalgirské syn Jagiellův, Kazimír Jagiellončik, očistil i Pomoří, tak že celé Povolší až k moři bylo v rukou polských. Polska rozkvetla, ale řád německý, ten starý obránce a povoláný apoštol církve katolické, skončil tím, že přešel většinou — k luteranismu.

Význam bitvy žalgirské spočívá nejen ve vítězství myšlenky a síly slovanské nad úporným jejím nepřitelem, nýbrž i v posile snah o církevní jednotu mezi Slovy pod římským papežem. Hlavní hrdina Litvinů, kníže Vitant, soustředil totiž pod svou moc velickou část Maloruska. Ruští kněží jeho území tíhli přirozeně k Moskvě, kam odváděli i poplatek. Vitant nerád viděl toto přišilhávání kleru svého území za hranice svého panství k nepodajné Moskvě, již třikrát marně pokoušel se zmocniti, chtěje míti kněžstvo od vlivu cizí říše nezávislé a sobě oddané. Proto svolal do Norgorodku sněm církve ruské,*) na nějž pozval nejen metropolity a biskupy svého území, nýbrž i knížata, šlechtice a velmože, aby se s nimi poradil a dohodl o věcech církevních.

Shromáždění biskupové polocký, smolenský, černigovský, vladimírský, turavský a chelmský sesadili kijevského metropolitu Focia pro jeho nespravedlivé a stavu jeho nedůstojné počínání, svato-kupectví a zanedbávání povinností jeho a posvětili za metropolitu místo něho Čemblika, rodem Bulhara, muže velmi osvíceného a moudrého a učeného. Vitant zapověděl kleru svého panství poslouchati od té doby pravoslavného moskevského metropolity v církevních záležitostech, které měl urovnávati církevní sněm, po případě vláda. —

Poněvadž měl ve své državě přívržence církve záp. i východní, chtěl zavést jednotu mezi nimi a proto poslal metropol. Čemblika do Říma a do Kostnice, kde právě tehdy zasedal církevní sněm, aby pomocí papežovou sjednotil obě církve. Papež Martin V. poslal Vitantovi list, v němž chválí jeho horlivost pro jednotu církve. Tyto snahy nevedly sice hned k velikému úspěchu, ale přece živily snahu a připravovaly půdu k pozdější unii rusínské v Břestě.

Tak letoší pětistyletá výroční památka vítězství spojené Litvy a Polska nad výbojným řádem německých rytířů připomíná nám též vážné pokusy o unii církevní mezi národy slovanskými činěné před půl tisíciletím. Kéž při této příležitosti, kdy chystají se Poláci velkolepě oslaviti událost žalgirskou, odloží svou dosavadní nechť k unii a zasáhnou sami účinně k práci tak katolické a slovanské!

*) Děkuji vdp. Vojtěchu Srbovi, faráři v Partutovicích, za jeho překlad z litevštiny úryvku »Litevských dějin« od Šimona Dankanta (Dowkonta), dle nichž podávám zprávu o unionistických snahách Vitantových.

Zvěsti ze světa Slovanského.

Z Moskvy. (Obrázky náboženské svobody v Rusku.) Denník »Goniec Wileński« uveřejnil zprávu, která vedle mnoha jiných jest novým dokladem, jaké překážky klade stále a svévolně ruská byrokracie přechodu pravoslavných ku katolicismu. Bydlící ve vsi Loškači, v ošmjanském okrese, pravoslavná vdova po muži katolíku podala v srpnu r. 1909 vilenskému gubernatorovi osvědčení, že má úmysl státi se katoličkou. Dle jasného znění zákona a došlých v tom smysl instrukcí ministra vnitra měla po uplynutí měsíce od zadaného osvědčení (lhůty to vyměřené pravoslavnému duchovníku, v níž má dbáti, aby tu kterou osobu své obce od jejího úmyslu odvrátil) obdržeti o té věci náležité rozhodnutí. Čekala na ně nikoli jeden, ale celé tři měsíce, načež podala stížnost komisaru. Spravená o tom pravoslavná konsistoř, vymáhala na to zaslání dvou 75-tikopejkových kolků, které vdova doručila 18. prosince, ale dosud, po uplynutí několika měsíců, neobdržela odpovědi. Za to dostavila se k ní krátce po zadaném gubernatorovi osvědčení policie, která sebrala všechny její dokumenty, mezi nimi též křestní list jejího muže katolíka a z té chvíle trvá prostřednictvím policie neustále napominání svjaščennika a dotazy, nenutiti-li ji k přechodu místní katolický kněz nebo muž (již zemřelý!). Ubohrou vdovu stálo to v průběhu šesti měsíců kromě jiných svízelnů již pět kolků po 75 kopejkách, výdaj to pro chudobnou ženu dosti značný a dosaváde neví, kdy se ta věc ukončí.

U okresního soudu gubernálního města Grodna (Litva) obviněn byl farář z obce Lunno, p. Antonín Swita, že pokřtil dítě ze smíšeného manželství (matka byla pravoslavná). Hrozila mu suspense a pokuta 300 rublů, ale po důkladné obhajovací řeči byl obžaloby sprostěn.

V lednu t. r. stál před minským okresním soudem bloňský kaplan Wojtekunas (z minské gubernie, ihumeřského okresu) obviněný, že pominul jistých formalností, předepsaných při přechodu pravoslavných k víře katolické. Soud řečený prohlásil ho za neviného a sprostil ho všeliké zodpovědnosti, avšak na protest prokuratora zrušil apelační soud vilenský ospravedlňující výrok a odsoudil p. Wojtekunasa k peněžitě pokutě 100 rublů a k odstranění na tři měsíce od duchovní správy.

V dubnu přišla k faráři Vlad. Gineffovi v městečku Šumsku křemeneckého okresu, 19tiletá vesničanka Zacharjevská s prosbou, aby ji přijal do lůna katolické církve, při čem osvědčila, že ačkoli

jest v obecních knihách vepsána jako pravoslavná, zachovává od dětinství všechna dogmata i obřady katolické a také celá její rodina že se přiznává ku katolicismu. P. Gineff prosbě žadatelky vyhověl, ale policie pohnala ho na popud místního svjaščenníka k zodpovědnosti a okresní soud v Lucku suspendoval ho na pět měsíců z úřadu a ještě odsoudil k pokutě 73 rublů. P. Gineff odvolal se ke kijevskému apelačnímu dvoru, ale ten výrok potvrdil.

Kijevští kaplani obrátili se nedávno k nejdůst. lucko-žitomirskému biskupovi Karlu Niedziałkowskiemu se žádostí, aby jim u vlády vyjednal dovolení vyučovati katolickou mládež náboženství ve školách lidových, řemeslných a jiných ústavech vyučovacích v Kijevě, po případě třeba bez všeliké odměny. Nedávno nejdůst. pastýř uvědomil dotyčné kněze, že kurator kijevského školního okruhu návrh jejich zamítl.

Z Astrachaně. (Plovoucí pravoslavný chrám na Kaspickém moři.) Minulý měsíc byl v Astrachani posvěcen zvláštní na vodě plovoucí kostelík. Jest vystavěn na způsob parníku, v jehož středu zvedá se v ruském slohu vyzdobená zvonice s nádhernými kupolemi; kajuty jsou určeny pro kněžstvo chrámové a mužstvo lodní, na zadní části jest lékárnička a byt pro lékaře mnicha i salonky pro nemocné. Má i vkusný a prostranný chor pro zpěváky, zkrátka uvnitř se cítí člověk jako v nějakém vzorném uměleckém chrámě pravoslavném, zevně vypadá, jako by měl dvě patra. Na stožáru jest vztýčena vlajka ozdobená křížem. Chrám určen jest k bohoslužbě přímořské, pobřežní části hlavně pro lovecké obyvatelstvo potulující se po moři na vodních sudech, člunech, rybářských kocáčkách, lodičkách, korábech, které vzdáleno jsou od domova, nemá příležitosti na pustém pobřeží vykonati svou pobožnost ve chrámě. Lékárnička a nemocnice umístěny na lodi jen zvyšují její důležitost a vážnost. Paroloď má název «Svjatitel Nikolaj»; jest dlouhá 23 sáhů, 10 loktů (rus.) široká, chrám pojme 800 věřících a stál 28.000 rublů.

Chrámovou službu obstarává 7 mnichů z Čurkinského kláštera, lodní potřeby vykonává 15 mužů. Bude se pohybovati hlavně po severním pobřeží v délce 1000 verst, kde v době rybolovu bývá 20—30.000 rybářů na moři. Na každém místě ve vzdálenosti 50 verst bude státi 1—3 dny, jak se ukáže potřeba.

Ze Lvova. (Sdružení rusinských kněží na podporu unie.) Čilé duchovenstvo rusínské, jež účastnilo se v hojném počtu i obou našich unionistických sjezdů na Velehradě, založilo si ve Lvově kněžský spolek, v němž by soustředilo veškeren život a společné práce své. Má jméno: «Tovaryšstvo sv. Jana Zlatoústého» a cílem jeho jest: sjednotiti duchovenstvo obřadu východního a pomáhati jim při jejich kněžské činnosti v duchovní správě, podporovati a pěstovati vše, co směřuje k církevní unii. Cíle chtějí dosáhnouti vy-

dáváním v tom směru časopisů, knih, brožurek, pořádáním sjezdů a společných porad, přednáškami mezi lidem, osobními styky atd. Členem může býti katolický duchovní východního obřadu, jež přijme podepsaná správa Tovaryšstva: Alex. Bačinski, Vlod. Gurgula, J. Davidovič, V. Davyďak, dr. Dym. Dorožynski, dr. G. Křižanovski, dr. Tyt. Myškovski.

Z Lublaně. (Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda). Jedině tenkrát lze očekávati zdaru idey cyrilomethodějské, jestliže vžije se úplně do lidu, a lid sám přispěje modlitbou a almužnou k jejímu uskutečnění. Modlitby jest třeba pro duši, almužny pro tělo. Obojí jsou jako dvě sestry, jež pomáhají apoštolům evangelia při jejich obtížné práci, jsou jako dvě perutě, po nichž letí hlas evangelia pro vší zemi a roznáší boží nauky do všech končin země. Modlitba a almužna provázely vždy missionáře na jejich apoštolských cestách jako anděl strážný, sílily hlasatele i přijímatele víry Kristovy, staly se účinnými pomocnicemi při rozšiřování a utvrzování křesťanství od prvopočátku. Tyto dvě mocné opory chtěl vzbuditi a najíti u lidu i veliký biskup slovinský Slomšek, když r. 1851 založil »Bratovščinu sv. Cirilla in Metoda«. Bohužel, že zvláště sbírky almužen nebyly uspořádány a že Bratovščina nezasáhla mocně na Balkáně, když byla tam půda kyprá a nadějná pro katolicismus. Aby výsledky byly patrnější a účinnější, bylo třeba Bratovščinu upravit, a té úpravy dožila v »Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda« založeného na Velehradě 1891. Na půdu slovinskou byl převeden vloni (12. června). Vykonal za první rok mnoho. Shromáždil již na 12.000 údů. V Lublani samé jest členů přes 2100 a moho je farností, jež čítají několik set ano i půl tisíce členů. Náš slovinský lid je obětavý štedrý na almužnu a proto i kromě řádných příspěvků sebralo se též dosti dobrovolných darů. Rozdělili jsme je takto: 1000 K missionářům assumpci-onistům na Balkáně, 350 K na missii lazaristů v Macedonii, 300 K sjednoceným v Bosně, 250 K ve prospěch »Akademie Velehradské«, 200 K na náboženské potřeby Slovinců v cizině. Naše odbočka Apoštolátu vede si velmi čile, vlévá do některých spolků, jež dřímaly neb dokonce spaly, nový život a otevírá jim vděčné rozsáhlé pole činnosti.

Ze Záhřeba. (Založení Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pro Chorvaty.) Konečně mohu s Vámi sdělit, že i u nás byl založen Apoštolát. Nynější nejd. pán biskup djakovský dr. J. Krapac před svým odchodem ze Záhřebu jmenoval (21. dubna) pro záhřebskou arcidiecesi dle stvrzených stanov výbor takto: předsedou dra Jos. Langa, kanovníka a ředitele v arcib. semináři, jednatelem dra Kamila Dočkala, (rodem Moravana), prefekta v arcib. semináři, pokladníkem P. Eug. Kornfeinda, katechetu, a ostatními členy výboru: P. Ferd. Brixiho z Tovaryšstva Ježíšova, dra Dionisia Njaradiho, ředitele řeckokatolického semináře, dra Jos. Pazmana, král. univ. profesora, P. Rafaela Rodíče z řádu sv. Františka. Dali jsme se do práce: sbíráme členy, již chtějí modlitbou a almužnou podporovati a k cíli při-

věsti dílo cyrillomethodějské. Začátek je dosti obtížný, ale doufáme, že Pán Bůh na přimluvu slovanských apoštolů zúrodní a nadchne srdce horlivých Chorvátů k dílu tak apoštolskému.

(K a t o l i c k á o r g a n i s a c e C h o r v á t ů.) Ve veřejném životě je u nás veliká nesvornost, stran různých odstínův jest asi deset. V politice nemáme dosud výslovně katolické, k řešení sociální otázky křesťanskosociální strany. Kněží pracují sice úsilovně, ale jsouce roztroušeni a zastoupeni v různých stranách, nemají jednotného programu, jednotného cíle, nemohou vystupovati s takovou silou proti vzrůstajícímu se realismu Masarykovců a sociální demokracie, jak by bylo žádoucno a jak jedině jejich práce na poli za náboženské osvěty by jim úspěch zaručovala. Dosud nemáme muže, jenž by měl tolik vážnosti a rozhledu, aby sjednotil všechny dobré vůle, by hájili víry zděděné a čelili zdárně cizorodým živlům. Katolická idea, již zastupuje denník »Hrvatstvo« nemá vlivného vůdce v národě, nemá poslanců na sněmě. Proto ztrácí se i síla, neuplatňuje se náležitě práce a seslabuje se vliv různých křesťanských organizací.

Nedávno konala se v Záhřebě valná hromada různých činitelů za přítomnosti nejd. biskupů dra Ant. Mahniče z Krku a dra Jana Krapače z Djakova, aby spojili různé osamocené křesťanské organizace, vytkli jim určitý cíl, stanovili přesný program pro jejich působnost. Utvořila se ústřední organizace katolická v Chorvatsku pod jménem: »Hrvatski katolicki narodni savez« a zvolen byl její výkonný výbor. Doufejme, že svaz vážně bude pojmáti svůj úkol, rázně zastane se katolické věci v Chorvatsku a sjednotí jeho katolíky v nepřemožitelné síle k odboji za víru i domovinu.

(Z á s v ě t n á s l a v n o s t k a t o l. c h o r v a t s k é m l á d e ž e B o ž s k é m u S r d c i) Před desíti lety zasvětila se katolická mládež chorvátská Nejsvětějšímu Srdci P. Ježíše. L etos slavila první jubileum svého trvání a obnovovala slib tehdy Nejsvětějšímu Srdci učiněný. Slavnosti vřele ujali se chorvátští biskupové a vymohli, že báb Tomašić nařídil po všech školách chorvátských prázdnou v den slavnosti (3. června). Učitelé škol obecných i profesori škol středních účastnili se se žactvem slavné mše sv. a kázání, v Záhřebě mimo to uspořádala školní mládež nádherný průvod do jezuitského chrámu. Bylo dovoleno konati mezi žactvem i sbírky peněžní na prapor, jež si dala při té příležitosti posvětit katolická mládež chorvátská, aby připomínal přítomným a hlásal budoucím pokolením zásvětný slib Božskému Srdci. Jakou lásku, nadšení a vděčnost žactvo tu projevilo, patrně z toho, že v krátké době sebralo mezi sebou 8.000 K na prapor, jenž jest uměleckým dílem sester sv. Vincence v Záhřebě. Jak přicházejí zprávy, konaly se slavnosti po celém venkově, ale nejvelkolepěji zdařila se slavnost v Záhřebě. Byla tu zastoupena mládež všech škol i nejvyšších. Pohled na tisíce mladých plamených srdcí Chorvátů a Chorvátek, která se zasvěcovala Srdci Nejsvětějšímu byl úchvatný, mohutným dojmem pů-

sobící, nezapomenutelný. Nadšenou řeč slavnostní promluvil vynikající záhřebský kanovník Msgr. dr. Gustav Baron (Dle doslechu má se státi světícím biskupem v Záhřebě po odchodu nejd. dra Iv. Krapače), mládež vystrojila si svůj mohutný orchestr a nacvičila překrásné sbory při mši sv.

O neobyčejný zdar slavnosti, která jistě přispěje k utužení a rozvoji katolické věci v Chorvátsku, mají do jisté míry zásluhu i odpůrci její. Sotva že se zaslechlo o slavnosti, již spojili se nevěrci, pokrokáři, sociální demokraté a pravoslavní Srbové (mimochodem řečeno, že pravoslavní velice brojí proti úctě Nejsv. Srdce pravice, že uctívají celého Ježíše netoliko Jeho část), aby zahájili účinnou akci proti zamýšlené oslavě. V novinách plnili celé sloupce, vydávali samostatné brožurky, lepili posměšné plakáty, pořádali protestní schůze, demonstrovali, bili se až do krve, aby slavnost překazili. Právě toto jejich zuřivé jednání vzbudilo i u vlažných katolíků nadšení pro svatou věc. Byl jsem svědkem, jak demonstranti na nejčestnější klidně se ubírající kněze plivali, jim hrozili, spílali — veřejně na ulici. Dokonce tekla krev. Docílili však pravého opaku. Katolíci chorvatští se vzpružili, ukázali, že jsou na stráži, a je-li třeba, že dovedou i mnozí proti násilníkům drahocenné víry si uhájit.

Dr. D.

Ze Zadru. (Nový metropolita dalmátský). Mnoho úvah zvláště tisk slovanský věnoval před nedávnem náhlému odchodu do zátiší metropolity dalmátského dra Dvorníka. Osířelá arcidieceze však jest již obsazena, a jak se snad osvědčí, silou spolehlivou, vynikající. Novým metropolitou stal se dr. Ničko Pulišić, dosud biskup v Šibeníku. Narodil se 22. ledna 1853 v Olibu v zaderském kotaru. Na kněze byl vysvěcen r. 1875. Jako mladý kněz byl poslán na vyšší studia do Vídně do Augustinea, kde dosáhl hodnosti doktorské. Později stal se profesorem ústředního semináře v Zadru a r. 1903 byl jmenován biskupem v Šibeníku.

Nový arcibiskup jest povahy mírné a tiché, ale upřímný a uvědomělý Chorvát. Máme do něho oprávněné naděje, že jako metropolita dalmátský bude vždy na stráži, kde se bude o práva církve a vlasti jednati a zasáhne účinně na ochranu toho, co si katolický chorvátský lid z minulosti uchoval a v přítomnosti dobyl, co mu však protivníci jeho chtějí vyrvati jistě na škodu církve a oddanosti celého národa chorvátského ku sv. Stolicy. V metropoli jeho totiž udrže! se dosud místy obřad staroslovanský, jehož si Dalmatinci nesmírně váží jako národního a náboženského odkazu svých předků.

Protivníci glagolice, hlavně na popud Maďarů, zahájili urputný boj na vyhlazení poznenáhlu slovanského obřadu v Dalmacii. Chápeme proto těžké postavení metropolity Pulučice, ale pokud ho známe, směle můžeme tvrditi, že se nám netřeba obávati, že by někde popustil nepřátelům na úkor práv národních a církevních; naopak doufáme, že i u sv. Stolicy zakročí odhodlaně, by národ ničeho neztratil ze svého národně církevního majetku, jež zdědil po

svých otcích a že šťastně ve prospěch náš bude jednou rozhodnuta otázka glagolice, tak že nepřátelé její ani na vlivuplných místech by již ničeho proti ní nezmohli. Nikdo přece nežádá, aby slovanský obřad byl zaveden tam, kde ho dosud nebylo, ale každý upřímný Chorvát musí žádati, aby zůstal tam, kde si neporušenou tuto vzácnou památku uchovali z minulých dob. Jsme přesvědčeni, že v metropolitu Pulišiču, pokud jsme měli čest ho poznati jako kněze i jako člověka, jako biskupa i jako Chorváta, že v něm chorvátský katolický národ bude míti pravého biskupa oddaného sv. Stolicí, ale i upřímného rádce.

Bog dobri neka (ať) ravna (řídí) putove (cesty) novoga dalma-tinskoga metropolite, neka svojim blagoslovom (požehnáním) prati (provází) apostolski ujevov rad (práci)!

Z ostrova Krku. (Leonovo družstvo) Na podnět a přičiněním velmi čilého a podnikavého nejd. biskupa chorvátského na ostrově Krku dra Ant. Mahniče založen byl pro pěstění a podporu křesťanské vědy mezi Chorváty spolek »Leonovo družstvo« se sídlem v Senji (v chorvátském přímoří). Letos trváje druhý rok, sbírá neustále členy, poto nemohl ještě rozvinouti úplně své činnosti dle přání zakladatelova, ale přece působnost jeho jest již patrna a účinná hlavně tím, že vydává vědecký křesťanský časopis: »Hrvatska Straža«. Letos vystoupil po prvé veřejně ve středisku chorvátského života, v bílém Záhřebě, kde uspořádal tři vědecké přednášky; první přednášku měl sám nejd. pán biskup krčský dr. Ant. Mahnič, druhou předseda spolku dr. Frant. Binički a třetí dr. Ljuba Marakovič. Tak olbřím krokem doháníme ve všech oborech vědy a vzdělání, v čemž jsme dosud zůstávali za jinými národy západoevropskými pozadu, abychom byť ne početně přece čestně vedle jejich vyspělého ducha mohli obstáti, v jich kruhu i na poli vědy křesťanské vlastními plody se vykážali a obohatili jimi domácí literaturu.

Z Banjaluky. (Vzpomínky na dny okupace). Snad žádná země nebyla od svých vladařů tak zapomenuta, jako Bosna s Hercegovinou za turecké vlády. Již skoro celé pětisíciletí nevzkročila noha panovníkova v ty země. A teď, sotva byly přiděleny k naší říši, již spěchal staříčkový mocnář navštívit své poddané. Plesalo za jeho pobytu v zemích okkupovaných veškeré obyvatelstvo, plesalo zvláště duchovenstvo, jež bylo po staletí a jest dosud nejdůležitějším kulturním činitelem v zemi. Hlavní zásluhu tu mají františkáni, kteří již od XIII. stol. zakládali v Bosni a Hercegovině své kláštery a po úpadku království za tureckého panství výlučně oni konali tam pastorační, ujímali se ujařmených a trpících křesťanů, ano prolévali i mučnickou krev v obraně za víru a domovinu. V Banjaluce sídlí i biskup františkán J. M. Maryan Marković, vznešený zjev postavou, modrýma bystrýma očima a bílým vousem pod nosem. Prožil krušné doby před i po okupaci, tak že vzpomínky tohoto vzácného

muže jsou nad míru zajímavý. Uvádím slova Jeho biskupské Milosti, která pronesl při příležitosti návštěvy Jeho Veličenstva v Bosně.

»Dny přítomnosti Jeho Veličenstva jsou pro mne radostným svátkem. Dějiny řádu františkánského jsou úzce spojeny s posledními událostmi, které mou otčinu upevnilly v koruně Habsburské. Již od dob císaře Leopolda a Marie Teresie pojímali kněží františkánští do mešních modliteb vládnoucí panovníky z rodu Habsburského. Touha našich srdcí tíhla již po staletí k Vídni. Každý sen o naší svobodě

J. M. Maryan Markovič, františkán, biskup banjalucký.

byl vykouzlen a spojen se jménem vládnoucí dynastie rakouské. Dnes sotva si dovedeme vnutiti představu o tehdejšímu zuboženému církevnímu a náboženskému stavu katolíků bosenskohercegovinských. V celé zemi stálo jen několik malých kostelíků. Naši faráři přinášivali Nejvyšší oběť na hřbitovech, a podnes ukazují, opatrují a uschovávají se někde kameny, jež nám bývaly oltáři, když jsme sloužili mši sv., obklopeni jsoucí hloučky věřících. Nechci všecko zlo uvaliti na tureckou správu, vězelo spíše v celé soustavě, která neznala stejnoprávnosti křesťanů s Turky. Když za dob napoleonských všude oživovala myšlenka národnostní, pronikl tento nacionalismus i tureckou politiku a myslelo se v Cařihradě, že jest třeba poturčiti naši krásnou zemi, aby ji udrželi ve své moci. V celé správě i u soudu byla úředně zavedena turecká řeč, již pokoušeli se obyvatel-

stvu všude vnutiti. Dopouštěli se tehdy téže chyby, jakou nyní dělají mladoturci, vnucujíce Albáncům turecké písmo. Právě vznešení mohamedánští begové, tyto hrdé šlechtické rody, z nichž mnohé mohou odvoditi svůj původ ze svobodných rytířských rodin z dob předtureckých — chováme v klášteře Sutěska posud prastarou matriku bosenské šlechty — opřeli se přijati turečtinu, prohláshující, že přes svou věrnost k islamu nevzdají se své bosenské rázovitosti a národní samostatnosti. Tento pokus poturečtiti byl ne poslední příčinou, která přivodila ztrátu Bosny pro Turecko. Učil jsem se tehdy turecky jako farář v banjaluckém sousedství a člen zemské rady v Trávníku, abych mohl lépe zastávati záležitosti katolíků před soudem a úřady; dosáhl jsem mnohého pro nás výhodného, an jsem brzy dovedl lépe turecky hovořiti a psáti než mnohý mohamedánský úředník.

Nastala doba okupace (zabrání). Mapky, které mělo v ruce císařské vojsko, byly na mnoze nedokonalé, cesty naprosto špatné. Kolikrát jsme vojínům ukazovali stezky a je bezpečně vodili! Abychom domorodé obyvatelstvo povzbudili k plné důvěře k rakouskému vojsku, ne jednou musili po přání velitelově dva z našich kněží jeti v čele vojska. Jakmile postrašené obyvatelstvo uvidělo františkány, k nimž chovalo všeobecnou a neobmezenou důvěru, sbíhalo se a ochotně pomáhalo. Když postupoval vévoda Würtberský se svým oddílem k Trávníku, poslal jsem přes hory posly se vzkazem, aby se dali přes hory, poněvadž horská údolí obsadilo na 60000 Turků se 4 děly. Bohužel dospěli poslové o hodinu později, tak že rakouský předvoj dostal se již v krvavou potýčku u Jaice. Naši lidé však ukázali rakouskému vojsku stezku, již mohlo nadběhnouti a zaskočiti nepřítele. Srážka byla tuhá, krvavá; pamatuji se ještě, že jistému hejtmanovi zůstalo ze 180 mužů pouze 15 neporaněných. Mnoho jich zemřelo i z nezdravé stravy, jež za desítidenního pochodu se na mnoze úplně zkazila. Dle možnosti zasobovali jsme potřebným rakouské vojsko.

Byly to bouřlivé pohnuté doby tehdy, ale nyní, třeba že za posledních třicet let nebyli jsme ušetřeni ani sklamáni, přece jsme plni nadšení a vděku, že skoro po půl tisíciletí opět můžeme pozdraviti a ve středu svém pohostiti jako zeměpána — vládce křesťanského, katolického».

Z Cařihradu. (Bulharský katolický kostel v Cařihradě.) Po sjednocení s církví katolickou r. 1860 Bulhaři cařihradští přeměnili starý jeden dům v kostel, kde se konaly bohoslužby skoro 15 roků. Tato kaple byla tedy pouze zatímní.

V letech 1874—1875 dala Propaganda stavěti kostel a v Galatě blízko 3 jiných a to řeckovýchodního, aménsko-gregoriánského a protestantské modlitebny.

Jakmile byl kostel vystavěn, počet katolíků, místo co by se zvětšoval, stále slábl. Příčinou tohoto zla bylo Rusko. Odstranilo Msgra Sokolského, představeného katolíků a tím zmařilo hnutí sjed-

nocování, takže katolíci napolo ještě jsouce pravoslavnými vraceli se do rozkolu. Chodili do řeckovýchodních kostelů. Neměli již své hlavy a opory.

Přece však něco Bulharů věrných katolické víře navštěvovalo i potom ještě malý kostel uniatský.

Při kostele tom působilo několik kněží od r. 1875 do r. 1903. Ba nějaký čas měl kostel dokonce biskupa Msgra Nila Izrorova, který však nešťastnou náhodou najednou kostel opustil a odešel do Sofie, aby se stal rozkolníkem.

Po několik let byl zavřen. Fara byla pronajata. Teprve ke konci r. 1903 poslal Msgr. Petkov, biskup sjednocených Bulharů v Drinopolu kněze Jana Boneva do Cařihradu, aby převzal opět správu kostela.

P. Bonev neusadil se hned na faře, která byla obsazena nájemníky, již neměli chuti ji vyklidit. Vyhledal si byt v Kum-Kapu u OO. Assumptionistů, kde pobyl tři měsíce, načež mohl teprve vejíti do svého bydliště.

Jako každý horlivý kněz, tak i P. Bonev jal se shledávati staré katolické Bulhary a našel jich hodně. Všichni si přáli, aby se kostel znovu otevřel. P. Bonev napsal prosebný list, dal jej podepsati všemi starými katolíky, sám jej podepsal a doručil turecké vládě. Odpovědi brzy se dočkali: Bulharská jakás katolička osmělila se jíti k Turkům a říci jim: »Pánové, Řekové mají svůj kostel, podobně Arméni a Bulhaři; my jej také chceme! Jsme katolickými Bulhary, chceme kostel, chceme, aby se o nás vědělo. Máme též děti, kterým je třeba křtu, třeba mezi námi uzavíratí sňatky, a pochovávatí mrtvé. Chceme svůj kostel a svého kněze.«

Turci si dali říci a dovolili P. Bonevovi konati bohoslužbu v kostele, ale pouze soukromě. Starý turecký režim nepřál svobodně propagandě a překážel katolicismu mezi Bulhary. Nad to také Řekové žárlili vidouce kromě svého kostela také katolický. Dali si velikou práci, aby překazili každé obrácení na katolickou víru.

Přes všechnu svou snahu nemohl se P. Bonev domoci úředního uznání malé katolické obce bulharské v Cařihradě. Teprve v nejnovější době podařilo se to Msgr. Mirovovi díky zakročení francouzského vele vyslance.

Msgr. Mirov byl farářem v Tupuzlaru, v Bulharsku. R. 1907. zvolila ho Propaganda za arcibiskupa sjednocených Bulharů v Cařihradě. Msgr. Petkov posvětil jej na biskupa v prostém chrámě galatském za přítomnosti Msgra Taeciho, delegáta Apoštolské Stolicе, a Msgra. Chanova, biskupa sjednocených Bulharů v Makedonii. Teprve ke konci r. 1909 uznali Turci Msgra. Mirova za hlavu a správce sjednocené církve bulharské v Turecku.

Poněvadž nový arcibiskup má jen jednoho kněze a starého zpěváka na výpomoc při slavných službách Božích, obyčejně si vypomáhá velkým a malým seminářem bulharským, které vedou OO. Assumptionisté v Kadi-keuī (Chalcedon) a v Fanaraki.

Tak na Vánoce a Nový Rok zpívali seminaristé při mši sv. Také přišlo dosti věřících na mši sv. a na kázání Msgra. Mirova.

Též na Velikonoce zpívali chovanci velkého semináře, a to na Zelený čtvrtek a Veliký pátek. Na velikonoční neděli chovanci semináře malého shromáždili se v kostele a zpívali při mši svatě.

Obřady velikonoční byly slavnostní. Msgr. Mirov oděn jsa biskupskými rouchy, v pravici třímaje berlu, v levici pak drže svíci, zapěje antifonu vybízející věřící, aby rozžehli svoje svíce z jeho světla. Rozžehnuvše svíce vyšli z kostela, pějíce velikonoční chvalozpěv. Ve sloupové chodbě se zastaví a Msgr. Mirov zpívá Evangelium Velikonoční a po něm zazpívá *Ch r i s t o s v o s k r e s*. Chor jej několikrát po něm opakuje. Po tom se otevře brána kostela a biskup s celou assistencí tam vejde a začíná officium velikonoční. Chovanci semináře doprovázeli mši sv. zpěvem a hudbou. Biskup proslovil vzletné kázání. Všecky obřady se vykonaly v nejlepším pořádku v tomto malém kostele mučenickém, který tolik již přetrpěl a který toho dne o Velikonocích r. 1910 opěvoval vítězství Ježíše Krista nad nepřáteli.

Přes to, že kostel je chudý a malý, leskne se čistotou. Tam právě je potřebí jíti a modliti se za obrácení Bulharů.

Kyrill Balabanov.

Z Yoakuma (v Texasu v Americe) (N á b o ž e n s k ý ž i v o t)
Zájem o Váš časopis u nás roste. Líbí se všeobecně, vždyť tolik látky zajímavé a přehledné o náboženském životě všech Slovanů nepřináší žádný jiný časopis. Čítáme vše pilně, v myslí si vybavujeme místa slovanská, o nichž píšete, nebo beřeme ku pomoci zeměpisný atlas a sledujeme vše pečlivě. Máme tu tři katolické spolky: Sv. Josefa (pro muže), Nanebevzetí Panny Marie (pro ženy) a Apoštolát modlitby Nejsvětějšího Srdce Páně (pro panny). Život v nich je čilý. Patříc k dvěma posledním, stanu se Vaši horlivou apoštolkou pro Váš Apoštolát. Jak na přiloženém listě poznáváte, Pán Bůh požehnal již mé apoštolské činnosti a naklonil mi srdce česká pro Vaši svatou věc. Že náboženský život zdejších Čechů je svěží, má nemalou zásluhu vdp. P. Alf. Raška, rodem z Čech. Těšíme se, až budeme moci tento měsíc uvítati nového svého nejdůst. pána biskupa Shana, nově vysvěceného, pomocníka staříckého nejd. pána bisk. Horesta. Srdečný pozdrav staré vlasti!

Johanna Jakubíková.

Z Kahiry. (Slovinci na půdě africké Dokončení.) Aby především zbožné a hodné Slovinky v tolika nebezpečnostvích východního velkoměsta nepropadly mravní nákaze a zbloudilé opět byly přivedeny na pravou cestu, stará se družstvo »Krščanska sveza

Slovenk», jež bylo stanoveno před sedmi roky. Skoro po dvě léta jsme se sbírali každou neděli v domě Slovince Jakuba Debelaka. Dal nám k volnému používání velkou světnici. «Sveza Slovenk» působila velmi blahodárně a účinně a rozvíjela se utěšeně. Poněvadž počet členek neustále vzrůstal, jevil se prostor brzy malým. Proto byli jsme nuceni přestěhovati se v lednu 1904 do větších a přiměřenějších místností, jichž jsme získali u německých sester sv. Karla Boromejského. U nich mohli jsme používati velké dvorany, prostranné kaple, kde každou neděli máme popoledni pobožnost s kázáním, a rozlehlé zahrady. Náboženského poučování a utvrzování ve víře i mravech jest tu neustále potřebí, poněvadž zdejší život má mnoho lákadel ku zlému, mnoho nebezpečí ku hříchu a příležitostí k nemravnosti zvláště v popoledních a večerních hodinách v neděli.

Ve «Svezu» ubíraly se ony Slovenky, které nepráhly po hříšné kratochvíli a nedovolené zábavě na nebezpečných místech. Scházival se jich u nás slušný počet. Spěchaly rády v nový domov svůj, neboť cítily se tam úplně mezi svými jako doma. Jak nadšeně zpívali v kapličce libozvučné slovinské nábožné písně, jak upřímně se vždy po týdenní přestávce vítaly, jak šveholily radostně a nenuceně mezi sebou ve své mateřštině, vybavující staré vzpomínky ze slovinské vlasti nebo vykládající si novinky a události zběhší se od posledního setkání! Ve službě patřily jen na cizí osmáhlé tváře, jichž řeči většinou nerozuměly, bylo jim mučiti se buď v kuchyni nebo v jiné namáhavé práci, ale ve «Svezu» bila srdce jen slovan-ská a z nich tryskaly nadšené vlastenecké zpěvy. Za neustálého hovorů při neobyčejném egyptském vedru bylo přirozeno, že hrdélka účastnic brzo vypráhnou a dostaví se trápivá žízeň. A tu bodrá a číperná «gostilničarka» Svezu konajíc svou «obrti» (= živností) skutek tělesného milosrdenství, napájí žíznivé čerstvým egyptským pivem. Kdo by to byl též při zdejším úpalu, zpěvu a neustálém švitoření vystál, aniž by si byl zmočil vypráhlé hrdélko? Najednou zavzní u prvního stolu zvonek a nastává hrobové ticho. Předseda Svazu ujímá se slova, rokuje o tom či onom a skončiv dává zase znamení zvoncem, načež nastává opět rušný život, ovšem nikoli v zábavě, nýbrž v záležitostech spolkových, ve vyřizování dotazů a žádostí atd. Bohužel, že Slovenky, které nejsou sdruženy v našem Svazu, zpravidla brzo upadají mravní nákaze. Nemajíť nikde opory, kde by se zlému odpíralo a k dobrému byly povzbuzovány.

Jak tu stojí Slovinci v národnostním ohledu? V Alexandrii samé žije nyní na 2000 Slovinců, v Kahiře a ostatních pobřežních místech na 1000. V převážném počtu jiných národů se však téměř ztrácíme. V dřívějších letech stávaly se často případy odnárodnění, a zvláště děti navštěvující cizí školu nebo již od malů přiučivše se cizímu jazyku, pro slovinský národ bývaly téměř ztraceny. Aby tudíž národní vědomí u našich příslušníků bylo větší a trvalejší, zásobovali jsme naši čítárnu téměř vši slovinskou literaturou z po-

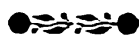
sledních let, pořádali přednášky k utužení národního sebevědomí a před několika roky utvořilo se mužské družstvo »Slovenska Palma ob (na) Nilu«. V zimních měsících sbíráme se tu ve dvoraně sv. Kateřiny dvakrát. Účelem jeho jest: sdružovati všechny Slovince, budit a udržovati v nich národní cit, starati se o duševní i tělesné jejich dobro. Družstvo utěšeně se rozvíjí a přináší i patrné ovoce. Aby mládež byla uchována národu, zřídili tu vlastenci r. 1907 rakouskou školu, ve které se naše děti přiučují mateřskému jazyku. V září 1908 přišly do Alexandrie školské sestry z Mariboru, pod jejichž vedením škola jest vzorně spravována a utěšeně vzkvétá.

V Kahiře máme slovinské služby boží ve chrámě sv. Josefa. 13. prosince 1908 ustanovilo se i tu slovinské »Družstvo sv. Cirila in Metoda« s tímže účelem jako Slov. Svez v Alexandrii. Založil je P. Eugen Stanet. Máme dosud zapsaných členek na 50, ač k nám jako hosté přichází jich daleko více. Družstvo má sídlo v domě Alžběty Mrakové, vzorném to slovinském ústavě sv. Alžběty. Ústav ten převezmou též školské sestry z Maribora a zřídí tu pro služebné hospodyňskou školu.

Kéž naše mladá slovinská organisace mohutní a vzkvétá na horké půdě africké, kde jediní mezi Slovany udržujeme si větší národnostní sdružení, a kéž milostivý Bůh posílí všechna srdce slovinská, by zůstala věrnými povždy církvi i vlasti.

P. Beningen Snoj.

Z Athen. Touha po sjednocení církve východní se západní ozývá se nyní často také na východě. Jeden z průkopníků této snahy N. X. A m b r a z e s pronáší v dopise svém redaktorovi časopisu Harmonia velmi pozoruhodné myšlenky. Dí (Harmonia VIII., z 10. dubna 1910, str. 76): Kdyby křesťané obou církví věděli, že propast mezi nimi je daleko menší než jak ji neznalost společných dogmatických základů učinila, byl by poměr mezi nimi užší a přátelštější, láska vřelejší, sblížení a obcování církví ochotnější a častější. Proto jest nutno, aby věřící obou církví byli poučováni, že vedle otázek, které je dělí a které čistá láska snadno by mohla odstraniti, jsou tu otázky, které je obě spojují, a to otázky základné a hlavní. Jako kdysi nedostatek čisté lásky rozkol přivodil — tak láska upřímná a čistá by uskutečnila i dogmatické sjednocení křesťanů. (Zprávu tu z novořečtiny nám laskavě přeložil profesor Dr. Kar. Hubík.)

Rozmanitostí.

Jmenování nových biskupů pro Rusko přinášejí Akta sv. Stolice (č. 7), a to: Vinc. Kluczyského, preláta vilenské katedrály, člena duchovního kolegia v Petrohradě arcibiskupem metropolitního chrámu mohilevského. Nar. 1847, vysvěcen 1871.

Kašpara Felic. Cyrtovtu, titulárního biskupa kastorijského, biskupem katedrálního chrámu žmudského. Nar. 1841, vysv. 1858, stal se bisk. suff. 1897, administrátorem diecese od r. 1908.

Ant. Karasia, titul bisk. dorylánského, biskupem katedrálního chrámu sejneňského. Naroz. 1856, vysv. 1883, konsekrován 1907.

Aug. Losiňského, kanovník metropolitního chrámu mohilevského, biskupem katedrálního chrámu kielského. Má 43 léta, z nichž 17 let je knězem.

Maryana Ryxa, faráře ve Věrsbice, biskupem v Sandoměři. Nar. 1854, vysv. 1879.

Longina Žarnovčického, ředitele duchovní akademie lat. obřadu v Petrohradě, titulárním a suffragánním biskupem luckožitoměřským. Má 67 let, 43 je knězem, 9 ředitelem.

(Několik dat o katolických diecesích v Rusku.)

V království polském:

Diecese	Počet katolíků	Kněží	Kostelů
Archid. varšavská	1,820.272	570	337
kielská	944.604	355	400
lubelská	931.242	269	224
podleská	667.961	164	188
plocká	802.427	377	373
sandoměřská	863.110	320	275
sejneňská	682.758	354	238
Úhrnem	8,106.202	3.007	2.681
Arcid. mohilevská	1,023.347	399	245
(z nich miňská 262.374)			
tyraspolská	356.375	176	530
vitenská	1,415.051	468	500
žitoměřská, lucká, kaměněcká	819.982	331	247
žundská	1,306.825	609	361
Úhrnem	4,921.580	1.609	1,883

Unionistický ruch mezi pravoslavnými Gruziny. Pod panstvím ruským v Kavkaze žije na 3 miliony Gruzínů, již nedávno vzkřísili se k novému národnímu životu, ale dosud pod nátlakem Ruska byli držáni v pravoslaví. Než od několika již let možno u nich pozorovati zvláštní ruch k církvi katolické. «Co nás vlastně dělí od Říma», táže se vážný list gruzinský — «máme přece všechno, co mají katolíci, kromě viditelné nejvyšší hlavy — římského papeže». Chceme-li uchrániti národ svůj, nezbyvá nám, než přikloniti se k Římu.» Tento směr hledí ovšem vláda ruská všemožně potlačit. Jest asi na 7.000 Gruzimů katolíků uniatů, ale ty vláda ruská pokládá za Armény a zapovídá jim hlásati slovo boží v jejich mateřštině. Děje se tak proto, aby spíše odpuzovalo než lákalo jejich postavení soukmenovce pravoslavné od víry katolické. Katoličtí Gruzini prosili již, aby mohli přestoupiti k obřadu latinskému, by si vymohli takto samostatnost, než marné bylo dosud jejich úsilí.

Pravoslavné duchovenstvo v zemstvech západních guvernii chtělo při jich zřizování uplatniti a zabezpečiti budoucně svůj vliv, žádajíc, aby ono jako největší a nejzasloužilejší kulturní činitel bylo v zemstvech čestně zastoupeno. Než дума návrhu toho nepřijala, pravíc, že pravoslavné duchovenstvo nemá samostatného hlasu, jsouc úplně závislo od svých představených, a připustila, aby duchovenstvo mělo pouze jediného zástupce v zemstvech. V listech trpce si stěžuje duchovenstvo ruské, že jest neustále odstrkováno a zneuznáváno. Nemá prý nikde upřímného zastance práv svých.

Církevní tresty pro neplnění náboženských povinností ustanovuje a předkládá duchovenstvu k jich použití mohilevská duchovní konsistoř. — Kněžstvo je povinno důtklivě napomenouti osobně ty, kteří pravidelně ne navštěvují bohoslužeb a neplní křesťanské povinnosti sv. zpovědi a sv. přijímání. Zůstává-li toto napomenutí po tři léta bezúčinné, jest pečlivě pátrati po příčinách této náboženské lhostejnosti a osoby ty mají býti zpraveny o následcích jejich, totiž o vyloučení z církve. Nepomůže-li toto upo-

zornění, má místní duchovní podati o tom zprávu diecesnímu představenstvu, které samo napomene vlažné křesťany. Zůstávají-li všechny tyto pokusy bezvýsledny, oznámí konsistoř místnímu představenému chrámu vylovení nepolepšitelných osob z církve.

Krádeže v křesťanských svatyních na Rusku. Tolik nádhery a bohatství neuložil žádný národ na světě do svých svatyň jako Rusové. Poklady ty však lákají zlosyny ku svatokrádežím. Ještě je v živé paměti drzá krádež Matky Boží Častochovské, jež otřásla srdcem každého věrného Poláka i v zámoří, a noviny přinášely novou smutnou zvěst o krádeži spáchané v Uspenské katedrále (Nanebevzetí P. Marie) v Moskvě. Ukradeny byly skvosty Vladimírské ikony (= obrazce) Matky Boží a jiných ikon páčící celkem na milion rublů. Na štěstí ukradené věci byly nalezeny. Jak ruské listy sdělují, krádeží děje se v ruských chrámech mnoho, jen málo jich proniká do veřejnosti. Tak náhodou v Jaroslavě při přejímání jistého chrámu jiným správcem ukázalo se, že drahocenná říza na ikoně Matky Boží v ceně 15.000 rublů byla vyměněna prostou plachetkou v ceně asi 15 rublů; v moskevské synodální knihovně se ztratily vzácné knihy a ikony, krádeže shledaly se i v moskevském Čudovém (Divotvorném) klášteře a j. Vyšetřováním vyšlo na jevo, že krádeže ty jsou soustavné, důkladně pomyšlené, páchány nejspíše nějakou lupičskou rotou někdy i za pomoci lidí domácích, jak lze důvodně za to míti ve chrámu jasnohorském. Svatyně a kláštery ruské jsou též nedostatečně stráženy a opatrovány před zloději, ba ani činnost správců jednotlivých klášterů a far není kontrolována. Jest známo, že obročí předávají se zpravidla při rodinných slavnostech, aniž kdy se pátrá, zda inventář je vždy v pořádku. Proto volají mnozí činitelé po žádoucí nápravě v tom směru.

Chorvatský bán a — sjednocení. Poněvadž chorvatský bán Dr. Tomašić vystoupil z církve katolické, nechtěli s počátku katoličtí biskupové ho navštívit, až začal sám s návštěvou u arcibiskupa v Záhřebě, načež tento mu návštěvu oplatil. Sjednocený biskup křiževacký Julije Drohobecky dosud tak učiniti se zdráhá, avšak již pocítuje nepřízeň vlády odkázala se totiž sjednoceným farám podpora, kterou každoročně od vlády dostávali, dokud prý se biskup nepokoří.

Pravoslavný církevní sněm ve Sriemských Karlovcích. 20. května t. r. počal zasedat církevní sněm rakousko-uherských pravoslavných příslušníků, aby projednal některé náboženské své záležitosti. Zajímavo jest, že sněm zahájil v maďarském jazyku maďarský státní tajemník Rohonyi, ač jedná se o pravoslavné příslušníky slovanské. A z účastněných nikdo ani nehlesl, ač dle jasného znění zákona má chorvatský bán právo, rozhodovati v této věci. Či aby snad sněm nebyl zahájen chorvatsky, svolili Srbové raději k maďarštině? Kde tu zůstala povinná láska k bratrskému národu?

Gymnasium velehradské zažádalo o právo veřejnosti a příštím rokem otevře zase první třídu. Bližší zprávy podá: Konvent jesuitský na Velehradě.

Milí čtenáři!

„Teď k Velehradu, národe, obrať směr svých kroků“. Této výzvy poslouchá jich čím dál tím více. Přeslavné jsou různé slavnosti Velehradské. Poutníci z mnohých krajů po celý rok v neděli na besedách si vykládají o nich a tak znova se potěšují. A nejenom na pouť, na slavnosti přicházejí, **přicházejí i na duchovní cvičení čili exercicie na Velehrad**. Na duchovních cvičeních v úplné odloučenosti uvažují předuležité pravdy, svůj poslední cíl, kterak se od něho odloučili, jak třeba zase se vrátiti a obrátiti úplně k Bohu, jak svědomí své očistiti a s Bohem se sjednotit.

Duchovní cvičení trvají obyčejně od pondělka do pátku. Jsou to hody duchovní v pravém smyslu slova. **A chodívají na ně studující, akademici, professori, rolníci, dělníci, paní a panny** a v posledním čase i **mladíci**. Všichni Vám rádi dosvědčí, jak potřebná, užitečná a spásonosná jsou duchovní cvičení.

Je to obrod duchovní, bez něhož nemůžeme očekávati nápravu poměrů, na které si tak velmi stěžujeme.

Než jak poutěm tak i duchovním cvičením jedna věc je na závadu. Není místa na nocleh pro poutníky při větších slavnostech, a při exerciciích není dosti klidu. Není dosti světnic pro účastníky, kde by v pokoji rozjímati mohli, což jim kázáno, čehož nezbytně je třeba při duchovních cvičeních.

Nezbývá nic jiného, než postavit

veliký poutnický dům,

jehož by se mohlo používat jako **nocelehárny** o poutích a při **duchovních cvičeních** jako **domu** pro účastníky **exercicií**.

Hodláme také dům postavit — než peněz není! Dovoláváme se osvědčené obětavosti ctitelů Cyrillomethodějských a horlitelů pro zvelebu posvátného Velehradu. **I vydává Cyrillomethodějské družstvo dlužní úpisy na 20 K**, aneb na podíly méně než 20 K a prosí o také bezúročné půjčky. Každý rok pak, až se dům postaví, vylosuje se část dlužních úpisů, které se splatí. Do 15 roků všechny dlužní úpisy se splatí. I zástavní právo ve prospěch věřitelů na **Poutnický dům na Velehradě** na knihové vložce, která bude zřízena, bude vloženo po přání věřitelovu.

Čtenáři milý! Dejte se uprositi a zapůjčte na tento nadevšechnu pochybnost Bohu milý podnik 20 K bez úroků. Peníze tyto nejsou ztracené. A což máme říci o dobru, které působiti budou i tenkrát, když sejdete s očí a když sejdete s myslí? Snad dávno nebudete mezi živými a přece bude pamatováno o pobožnostech a o duchovních cvičeních na Vás. I na tom dobrém, co vykonávati budou účastníci duchovních cvičení po sjednocení se s Bohem, účast míti budete.

Náš jednatel: **Dr. Ant. Cyr. Stojan**, poslanec a probošt v Kroměříži, vše rád objasní a dlužní listy na požádání zašle.

Opětujeme prosbu svou uctivou a přejeme Vám všeho dobrého na Pánu Bohu na přímluvu Matky Boží, sv. Cyrilla a Methoda!

Na Velehradě o sv. Cyrillu a Methodu 1909.

Výbor „Cyrillomethodějského družstva Velehrad“.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamace se nefrankují a buďtež redakci nezalepené zaslány.

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

Slavnosti Velehradské.

I.

Apoštolátní slavnostní schůze.

Už drahá léta ke konci července aneb hned z počátku srpna konávají se výroční obvyklé a ustálené slavnosti na posvátném Velehradě a sice: Slavnostní schůze Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie, kteráž zároveň jest dámskou poutí z různých končin naší Moravěny, Čech i ze Slezska, a hned následující pouť, schůze a akademie bohoslovců. Slavnosti tyto velmi jsou oblíbeny a navštěvovány. Obyčejně dostaví se zástupci různých slovanských národů a též mluveno bývá v různých slovanských řečích, což slavnostní schůzi dodává zvláštního lesku.

Letos ani velikých příprav se nekonalo, neb chceme nařok uspořádati sjezd unionistický čili sjezd horlitelů pro sjednocení slovanských pobratimů u víře čili unii a při příležitosti té slavnější schůzi apoštolátní konati. K tomu letos nesmírně nepříznivé počasí hlavně o nedělích panovalo, takže se člověk ani neodhodlal už tuze na slavnosti zváti. Nicméně i letoší Velehradské slavnosti se vydařily. K obvyklým slavnostem připojily se nové: Po učitelských duchovních cvičeních valná hromada katol. učitelů a valná hromada »Akademie Velehradské«. I hodláme o slavnostech těchto pojednati, neb souvisejí s »Apoštolátem«.

V sobotu 30. července o půl sedmé uvedeni členové Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie v průvodě za písně doprovázené od hudebníků Dražovských:

»Ejhle sv. Velehrad už září« od Cyrilky do chrámu Páně, kdež uvítání srdečnou a nadšenou promluvou vp. Ježe, T. J.

Na paměť tu uveden převzácný úkol apoštolování. Jednatel apoštolátní Dr. A. C. Stojan sdělil pořádek, jemuž se podrobují všichni, neb od té chvíle až do skončení pouti už z ruky se ne-nevypustí, o vše pro ně postaráno. Všudy společně se chodí za doprovodu hudby a vše společně vykonává, což velmi vše povzbuzuje.

I následovala návštěva krátká nejsvětější Svátosti oltářní, sv. požehnání, sv. zpověď a po ní společná večeře. Po večeři o 10. hod. byla společná večerní modlitba za průvodu jednatele ve chrámě a sice taká, jakou nás naučila matka naše. Nesmírně rádi a rády účastníci a účastnice pospíchají na tuto večerní modlitbu, která svou jednoduchostí v rozsáhlých prostorách chrámu Páně Velehradského dojíhá. Po ní nastal klid noční.

O půl páté rozezvučely se zvony Velehradské a probudily ze spánku poutnice. Jaksi úchvatně zní hlas zvonů v té chvíli. Hudba zahrála: »Bože chválíme Tebe a provedla pak budíček.

V kostele konána modlitba ranní a sv. zpověď. O půl šesté byla zpívaná mše sv. slavná sloužena od njd. p. opata ze Strahova P. Zavorala se společným sv. přijímáním. Společné sv. přijímání s různými modlitbami připravujícími a děkovacími až k slzám dojíhá. Bylo tomu tak i tentokráte. Zpěv chovanek řepčinského učitelského ústavu za udělování sv. přijímání nemálo ku pobožnosti přispíval.

Po osmé hod. konána slavnostní schůze apoštolátní, při níž jednatelství s ochotou přijal vp. Baltazar Hřiva z Napajedel. Njdp. starosta ústředního výboru »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie« praelát Dr. J. Pospíšil z Olomouce zahájil schůzi, uvítal předně J. M. ndp. opata Meth. Zavorala ze Strahova, vdp. assessora J. Vychodila a všechny účastníky sjezdu, učitele, kněžstvo, rolnictvo, živnostnictvo a dělnictvo, kteří v hojném počtu na sjezd se dostavili a ukázali tím pochopení pro snahy Apoštolátu — působiti k sjednocení všech Slovanů u víře a tím dáti pevný a trvanlivý podklad vzájemnosti slovanské. Udělil slovo zástupci katol. studentstva a České Ligy Akademické, právníku Vičánkovi, jenž promluvil o významu sv. Cyrilla a Methoda pro národ český a všecko Slovanstvo: Všichni národové slovanští shromáždí se každoročně na posvátné půdě velehradské, aby alespoň jednou za svého života vznesli k nebi prosby své hlas vřelý: »Dědictví otců zachovej nám, Pane! Sláva sv. Cyrilla a Methoda množí se dnem ode dne, hvězd nebe slovanského už se dotýká, ano zásluhou velikého papeže sv. Otce Lva XIII. září s nebeských výšin všemu světu křesťanskému. A jest odůvodněna sláva jejich, oprávněna vděčnost naše k nim. Neboť sv. Cyrilla a Methodu jest povinován národ náš vším. Jim děkuje národ náš za záchranu svého života, jim jest díky povinován za záchranu svého života národního, za spásu duší svých.

»Život nám na vše věky zachovali,« píše naše píseň velehradská a věru nepřehání. Neboť pohanství bylo by bývalo příčinou úplné zkázy naší národní. Němci obrátivše se na křesťanskou víru, chtěli své obvyklé zaměstnání, válku, zasvětit službám Božím a proto podnikali výpravy válečné proti sousedům svým, aby je násilím na víru Kristovu obrátili. A poněvadž předkové naši nechtěli z rukou německých přijati zároveň Krista a jeho německé, byli by je Němci násilně vyhubili neb germanisovali, jak se stalo Polabanům a Prusům. Tím, že sv. Cyrill a Method válkám Němců proti předkům našim vzali osten bojů náboženských, jež vždy s největší krutostí byly vedeny, zmírnili boje ony a tak zachránili národ náš před úplnou záhubou.

Zásluhu sv. Cyrilla a Methoda o zachování národního ducha našeho opěvuje velehradská píseň slovy. »Jazykem rodným Boží chválu pěli, mateřskou řečí knihy svaté psali.« Jazyk jest vedle zvyků a mravů nejlepší cestou k seznání ducha národního. Tím, že vynalezli nám písmo, zachovali nám jazyk staroslovanský, stali se prvními spisovateli slovanskými, jak praví Čelakovský a Safařík, a založili tak říši mohutnější, než byla říše Svatoplukova, říši osvěty slovanské. Že slovansky myslíme a cítíme, za to máme co děkovati sv. Cyrillu a Methodu, dej jen Bůh, ať myslíme a cítíme vždy cyrillo-methodějsky.

Třetí a hlavní zásluhou sv. zvěrověstů jest, že do pohanské tmy halící vlasti slovanské vnesli jasný paprsek božského světla betlémského. Přinesli předkům našim nový názor na život a ctnost, názor Kristem hlásaný, dar to, jež žádné ústo lidské nemůže chválou dosti osvělit. Ale osobní zásluhy sv. Cyrilla a Methoda při tomto darování každý věrný Slovan s vděčností uznává. Lásku jejich k Slovanstvu dokazují i slova umírajícího sv. Cyrilla i skutky jejich blahoplné práce, jejíž jeden veliký plod sjednocení všech Slovanů ve víře, v písmu a jazyku, bohužel sami předkové naši svou nesvorností ničili. A přece kvas sv. Cyrillem a Methodem ve Slovanstvo vložený neustává působiti. Jednotou víry Cyrillo-Methodějské pozvedla se Morava k novému životu ve prospěch všeho národa, jednotou víry i pro Slovanstvo nastanou lepší časy, o nichž hlásá veliký Lev XIII. »Bude-li jednota víry obnovena, bude lze přemnoho doufati od naší snahy a statečnosti. Neboť božskou úradou zdá se národ slovanský k velikému úkolu povolán«. Proto chraňme tuto záruku lepší budoucnosti Slovanstva slovem i skutkem proti nepřátelům, i proti vlastním bratřím zbloudilým.

Po JUC. Vičánkovi mluvil p. ředitel Mezírka z Příbora. Trest jeho řeči jest asi tato: Láska k náboženství, touha po pevné organizaci katolického lidu vede moravský lid k Velehradu. Pod praporem Kristovým byla a jest a zůstane spása našeho národa. Bohu, svému rodnému jazyku a národu vždy věrni byli a zůstanou Moravané. Národ pozůstává z jednotek — rodin. Jaká rodina, takový národ. Rodina řádná, zbožná je nejlepším základem národa. Rodina jest taková, jaká jest výchova. A tu pouze na základě

křesťanské výchovy a morálky lze bezpečně stavěti. Jest faktem, které dosvědčují dějiny i nynější život, že kdo bere lidu zbožnost, bere mu i národnost. Pod rouškou kulturního boje vnášejí se v národy rozbroje, rozrážejí se šiky a oslabuje se celek. Rozvrat společenského a rodinného života a tím i národního — kráčí ve stopách tak zvané »osvěty« a »pokroku«. Dr. Rieger pravil ve své závěti k národu, že si přeje, aby národ zůstal věren víře svých otců. A totéž chceme i my, plníce odkaz tohoto velkého Čecha. Obnova života v duchu křesťanství, národní cit a hrdost — toť cílem výchovy křesťanské. Nechceme národ touto výchovou ujařmit, nýbrž umravnit. Chceme národ míti silným, uvědomělým, vzdělaným, ale také náboženským. By se tak stalo, třeba výchovy mládeže takové, jak si ji přeje katolický lid. A tak vychovávat dovede pouze katolický učitel. (Výborně!)

Vychovat lidi šlechetné a charakterní, toť snahou katolického učitele. A lidé takoví budou jistě i žulovými balvany, z nichž složený národ bude skalou, o niž bude se rozrážeti příboj nepřátelských nám vln, jak v ohledu národním tak i kulturním. Pravda, spravedlnost a láska — toť nejvyššími ideály výchovy a ty právě propaguje v plné míře a čisté číši učitelstvo seřazené pod praporem katolickým.

A výronem těchto tří ideálů jest: Miluj Boha, buď Čechem hrdým a uvědomělým katolíkem. Toť plod, který vyrůstí má ze semene výchovy školy křesťanské. A vyroste! Vidíme to již nyní. Katolický Čech vždy věren bude svému národu a trůnu. (Potlesk.) Katolické matky, hajte své děti, budoucnost to vlasti i církve. Dobře křesťansky vychované matky nesvede pak žádný volný myslitel, neotráví nevěrecký tisk. A v takové mládeži jest naše spása, naše lepší budoucnost a naděje lepšího příští. A katolický lid má dosti síly, by přivodil a uspilil ve svorné a společné práci s učitelstvem a kněžstvem očistu našeho venkova a života veřejného a školy vůbec. »Zdar Bůh« tomuto boji, zdar vítězství!

Po řediteli p. Mezírkovi mluvil dp. Vídeňský, člen tovaryšstva Ježíšova o »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje«. Pravit:

Bylo to na počátku července, kdy se v bulharském cárství ve hlavním městě Sofii konal všeslovanský sjezd, mající za účel sblížení všech Slovanů. Byl vyzván známý spisovatel Tolstoj, aby se také sjezdu účastnil. On však poslal omluvný dopis, v němž se vyjadřil, že o sjednocování Slovanů nemůže býti řeči, než učiní-li se podkladem jednota náboženská. Divná to rada sice od muže, který sám je rozkolníkem v církvi rozkolnické, avšak přes to správná.

Mimo jiné byla to právě tato myšlenka, jež uvedla Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje v život. Neboť Apoštolát má snahy dvě: 1. Předně vidí každý, že tu na Velehradě se konají cvičení pro inteligenty a i pro jiné různé stavy. Z toho vidno, že Apoštolát chce nejprve zachovati náboženství — víru Cyrillo-Methodějskou u nás. Nechce býti zasažen výtkou učiněnou nám Čechům ve »Vaterlandu« dne 15. července, že »prý Čechové hledí s celým světem se spřáteliti, jiným národům pomáhati a raditi, a to prý je od nich samých

odvádí a působí, že zapomínají, že národ má hledati těžiště v sobě, ne jinde a obšťastnění jiných, že prý se musí hledati ve vlastním domě. — Dále však 2. snaží se Apoštolát, aby ovšem též dle možnosti onen výrok Tolstojův byl uskutečněn, aby »všichni Slované byli »jedno« ve sv. Cyrillu a Methoději a tudíž u víře. Toto vidno už při prvním pohledu na činnost Apoštolátu, to také vyplývá z dějin vzniku a ze stanov a působnosti.

Vyložil krátce vznik a účel Apoštolátu, což tuto podáváme dle jednatelské knihy Apoštolátu od Msgra. dra Ant. Cyr. Stojana. Hned v kněžském semináři Olomouckém v letech sedmdesátých bylo naší zamilovanou myšlenkou: »unie národů slovanských na základě víry«. Za tou příčinou oživeno též v semináři bratrstvo sv. Cyrilla a Methoděje. Uvažováno, jak by se mohl zvelebiti Velehrad »hmotný«, jak »duchovní«, jak by se mohla uskutečňovati idea Cyrillomethodějská. Bohoslovecké poutě, které každoročně se na Velehrad konaly, podněcovaly víc a více tyto ideály. Pojata myšlenka: zřídití spolek, jehož by bylo účelem pracovati o sjednocení Slovanů u víře. Vydán od sv. Otce Lva XIII. přepamátelný okružní list »Vznešený úkol« — následovala na poděkování pouť Slovanů katolíků do Říma. Řím — audience u sv. Otce — sv. Klement (kostel), vše, co sv. Otec učinil pro slovanské poutníky, jemuž jsme zrovna k srdci přirůstli — mše svatá na rozkaz sv. Otce ve staroslavanském jazyku sloužená: vše to podněcovalo a tím horoucněji vbuzovalo touhu, aby se splnilo »ut omnes unum sint«. Slova, která pronesl sv. Otec k nám při audienci: »omnes accedant« jako abychom k Němu jako děti všichni se přitulili, což se v pravém slova smyslu stalo, neb po našem způsobu jsme Ho obklíčili a zulíbali — pro nás i ten smysl měla, aby všichni naši pobratimové přistoupili ku skále Petrově. V Loretě modlili jsme se za sjednocení a na velkolepé pouti Svatohostýnské — pouti to na poděkování za pouť Římskou — všeobecně vykonávány modlitby za sjednocení národů slovanských u víře. Vbuzována takto dříve pojatá myšlenka zařídití spolek Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda. Dopsal jsem vp. J. Krátkému, kaplanu Těšetickému, který pro podobné ideály horoval, hlavně od první Římské pouti r. 1877., jakož i od druhé r. 1881. a po vydání okružního listu »Grande munus«. Podal návrh stanov. Byla to nekonečná práce, než se podal poněkud uspokojující návrh, na němž pracovali: vp. J. Krátký, vp. Dr. Schneider a já za pomoci J. biskup. Milosti nejdp. biskupa Dra Frant. S. Bauera v Brně, jakož i vdp. děkana J. Vykydala a vp. J. Vychodila na Velehradě. Měl to býti spolek pro Slovaný, a tím naznačeny různé a různé překážky.

Rychlým krokem přikvapil r. 1885. Pozvání na Velehradské slavnosti všichni Slované. Poutníci z různých krajín rozněcovali více a více touhu, aby u Petrovy skály shromáždila se veškerá čeleď Cyrillomethodějská. Slavena zde zrovna rodinná slavnost, a tu ta rodinná slavnost jest nejvzácnější, na které nikdo z rodiny neschází.

O slavnostních oktavách jubilejního toho roku svato Methodějského (1885), kdykoliv trochu bylo pokdy po zpovídání, mluveno a rokováno o Apoštolátě. Kde kdo naznával, že ač dílo to nade všechnu pochybnost Bohu milé, že nicméně převeliké překážky překonati musí. Praveno: Je to spolek pro katolíky slovan-ské, a spojen spolek ten s jmény našich sv. apoštolů Cyrilla a Methoda: to vše u přemnohých, již o něm budou rozhodovati, bude překážkou převelkou. Ač úmysl tak šlechetný, nicméně dle zkušeností nabytých naznávali jsme, že prohlášen bude za panslavisticky. Obavy tyto byly oprávněny, neb vše nadsazováno, aby hlavní slavnosti jubilejní se překazily, aneb aby aspoň nemohly se tak okázale slaviti, jak slušno a patřično. Slované měli se na Velehradě společně pomodliti, a to již byly panslavistické rejdy atd.

J. Em. nejdp. kardinál Olomoucký, Bedřich Fürstenberg, v jubilejním roce s radostí převelikou zavítal na posv. Velehrad. Byli zde i jiní církevní hodnostáři. Bylo nám velmi na tom záleženo, aby spočívalo požehnání Boží na Apoštolátě; zárukou Božího požehnání bylo nám požehnání J. Eminence. V nejslavnější oktávě 12. června na kvap napsal jsem prosbu na posv. Velehradě o požehnání pro Apoštolát. Deputace pánů: ndp. gener. vikáře Em. hraběte Pöttinga, ndp. kanovníka rytíře Holleho, ndp. probošta kroměřížského A. hr. Potulického, dp. P. Cibulky T. J., dp. děkana J. Vykydala, vp. J. Krátkého a mne, přednesla J. Eminenci prosbu o požehnání ústně a podala písemní prosbu. Mluvčím byl dp. P. Cibulka, později superior na sv. Hostýně. Se zálibou ráčila Jeho Eminence vyslechnouti prosbu, načež ústně i písemně uděliti ráčil sv. požehnání s doložením, abychom vše zrale uvážili a pak předložili.

Totéž nám potvrzují stanovy a působnost spolku Apoštolátu.

a) Ve stanovách § 1. stojí: Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Marie Panny je církevní spolek pobožný a misijní.

b) Působí, konaje duchovní cvičby, jež se každoročně tu konají na Velehradě.

Jsou to unionistické sjezdy, jež tu byly pořádány a mají se pořádati.

Výplod tohoto má dále býti akademie velehradská.

Konečně podporují se kostely. Podpory se udělují na různé strany, ale o některých nelze z různých příčin veřejně mluvit.

(Příště dokončení.)

Na Černé Hoře.

Vinc. Vaněk.

Leios v lednu rozhodl jsem se navštívit Černou Horu, poznati její zajímavé kraje i lid. Abych nemusel se oháněti »samospasitelnou« mezi jižními pobratimci, objednal jsem si honem srbské a chorvatské noviny, Semjanovu učebnici srbsko-chorvatského jazyka a teď každou chvíli volnou jsem věnoval pouze

této nejkrásnější slovanské řeči. Do konce května již jsem jak tak dovedl srbsky promluvit, a proto rychle na slunný slovanský jih.

Osvědčení z Olomouce, že jsem docela řádný a nikoliv nebezpečný kněz, a proto že mně mohou všude beze strachu pustit k oltáři, a kde by zvláště byli hodni, také ke stolu atd., to bylo již v kapse, v jiné peníze, cestovní list a jiné nutné drobnosti., a v duši jistota, že nemám druha stálého na cestách, jenž by mně jistě svojí vrtohlavostí kazil stále cestovní rozvrh — to všechno zvyšovalo moji dobrou náladu.

Kotor.

A jel jsem. Dychtil jsem po nových dojmech, po dojmech ze slovanského života, ze slovanských krajů, abych si zjednal nový osvěžující zdroj pro svůj duševní život. Roztoulal jsem se po Dalmacii, jejích krásných ostrovech, po Černé Hoře, Bosně i Hercegovině a konečně v Charvatsku.

Sytil jsem duši svoji jejích krásami, těšil se, kde jsem viděl pokrok a rmoutil se, kde bída ryla vrásky ve slovanské kamenné čelo.

Kotor. — Njegoš. — Cetinje.

Blížili jsme se Kotoru krásným kotorským ústím, zvaným »bokou«. Oči naše již se nasytily stálého pohledu v modré vlny krásného Jadru a proto zvědavě upíraly se na horské velikány, chmuřící se nad zdobnělým městem. Vrcholky jejich věncí již kamenné hnízdo junáckých černohorců.

V Kotoru na pobřeží zahynul vražednou rukou v r. 1860. černohorský vladyka Danilo I., jenž vládl před nynějším králem Nikolou Prvým.

Kočárem jedeme vzhůru novou silnicí do Cetinje, stoličního města Černé Hory. Sedíme ve voze čtyři, tak jak jsme se sešli na kotorském nábřeží z různých stran světa a národů, s různými záměry a úmysly. Stoupáme výš a výše, vezeme se hadovitou silnicí po úbočích, zdá se nemožným, abychom přejeli Lovčenské sedlo, a přece! Již jsme na území černohorském, vidíme pod sebou »starý put«, jehož užívají všichni pěší černohorci, jedeme kolem Lovčenského vrcholu, v němž zeje ohromná jeskyně, na Lovčenu svítí sníh, nás doprovází drobný déšť. Mraky kazí dalekou vyhlídku, ale cesta přece plná mohutných dojmů. Kam oko dohlédne, sám bělavý kámen, skaliska, začernalá horstva, sem tam málo porostlá křovím doubovím. Žasneme, jak možno lidské bytosti zde sídliti a žíti, zdá se nám, že pochopujeme zocelené povahy Černohorců ve stálých bojích tureckých, jimž příroda byla tak tvrdou matkou ve výživě a pohodlí, tak laskavou v ochraně volnosti a svobody.

Projíždíme několik černohorských sel (vesnic). Ale vidíme pouze jeden, nanejvýše dva kamenné domky s červenou stříškou a malinkým kouskem pole ohraženého kamením. Ostatní domky jsou roztroušeny mezi skalisky nám neviditelné. Pozdravujeme Černohorce, již nám vlídně děkují.

Skalnatá krajina se povlovně sklání do vábné zelené dolinky. Tam rozkládá se městečko »Njegoš«. V něm narodil se nynější černohorský král Nikola. Njegušská kotlina jest obklopena se tří stran vysokými skalnatými kopci. Na jižní straně kotliny kopce jsou porostlé poměrně dosti hustě pěknými zelenými lesy. K severozápadu, odkud přijíždíme, úží se dolina a jen ponenáhlu stoupá. (Pokračování.)

Zvěsti ze světa Slovanského.

Z Kazaně. (Missionářské sjezdy ruské.) Letos věnovalo se mnoho úvah a práce missijní činnosti pravoslavné církve. Již na jaře pořádaly se zvláštní missionářské kursy v Nižní Dněprovsce a v Jekatěrinodaru pro laiky. Sektařství totiž vzmáhá se vůčihledě uprostřed církve, a proto jest se jí brániti proti vlastním dětem a vši silou hájiti společného učení. Povstávají noví a noví hlasatelé různých filosoficko-náboženských ideí a výkladů Písma sv. podstatně odchylných od všeobecného učení církevního. Dle časopiseckých zpráv nedávno zatkla policie petrohradská zakladatele nové sekty »svjatogo, blažennago« starca Grigora Rasputina, jenž bolestnými zjevy, nezvykle působícími na člověka obyčejného, a tvrzením, že v něm smísena jest částka Ježíše Krista a že jedině skrze něho (Grigora) možno dojiti spasení, k čemuž je nutno spojit se s jeho duší a jeho tělem, získal si několik lehkověrných stoupenců hlavně

ženských, s nimiž dopouštěl se pak nemravností pod záminkou věčné spásy duše. Proto snaží se pravoslavná církev vychovati si v odlehlých a podezřelých místech lidi, kteří znajíce pravé učení církve, dovedou hned v zárodku rozpoznati blud od pravdy a čeliti zlu. Kurs v Nižní Dněprovsce obíral se hlavně bludy tak řečených »evandělických křesťanů,« a kurs v Jekatěrinodaru vysvětloval bibli, na niž někteří sektaři se odvolávají, chtějíce ospravedlniti své nové vystoupení. — Slabý příliv k pravoslaví a hromadné vystupování z něho od vydání úkazu o svobodě svědomí r. 1905 nabádá příslušné kruhy k lepší organizaci missionářů. Vždyť dle Petěrburských Vědomostí (čís. 134) přistoupilo jen ke katolicismu za poslední čtyři roky na čtvrt millionů pravoslavných. Pravoslavní sami jsou si vědomi slabých stránek své missie, která s úspěchy církve katolické nikterak se rovnat nemůže. »Cerkovnij Věstnik« požaduje především tři podmínek, které by zajistily zdar missií. »Napřed jest nám třeba«, praví, »užitečných lidí, horlivců pro missie, kteří jsou ochotni missijnímu dílu věnovati nejen svou práci, nýbrž i svou duši. Dlužno ovšem přiznati, že missionářů máme velmi mnoho, ale plody jejich činnosti daleko neuspokojují nadějí do nich kladených. Hlavní příčina nevězí v tom, že by nesvědomitě plnili své povinnosti, jako spíše v tom, že se věnují dílu tomu bez povolání. Missionáři stávají se u nás lidé, kteří se dostali na tu dráhu jen náhodou jako na nějakou jinou službu a považují ji též za obyčejnou robotu. Nestačí to i kdyby byli jinak svědomití, poněvadž nemají vnitřního zápalu nutného pro missionáře, jejich slovo neproniká duší, nedotýká se a neoblomuje srdce. Proto i jinověrci se za nimi nehrnou, řídké přestupky k pravoslaví bývají pak málo upřímné a pochybné. Dokud missionářské činnosti nebudou se věnovati lidé ideální s celou duší svou, nelze se nadíti značného úspěchu v missii. Najíti takové lidi jest první úlohou církve, ovšem těžkou.« — Druhou podmínkou zdaru missie jsou peněžité prostředky. I lidé ideální dnes mnoho nezmohou, nejsou-li jim aspoň životní podmínky zajištěny. A podpory potřebují chrámy, osoby z okolí knězova i služebníci chrámu, apologetické knihy a listy atd. V Rusku pokladna státní missijního oddílu nezná a dobrovolné sbírky nejsou zorganizovány. — Třetí podmínkou jest — povolání k missionářstvu celé pravoslavné společnosti, proměna missií v dílo všecírkevní, všenárodní, o něž by se zajímali a na němž by jakkoli účast brali všichni členové církve. Tuto trojí podmínku, která dosud schází, vypočítává list duchovní petrohradské akademie pro zdar missií pravoslavných. — Mnoho očekávali od prázdninového missionářského sjezdu kazaňského, jenž shromáždil pracovníky missijní dvaceti rozlehlých eparchií východní Rusi. — Účastníci stěžovali si do bezorganizace ruské missijní činnosti. Dosud ruská církev nemá nějakého vyššího střediska, kam by se sbíraly všechny nitky z missijních stanic a odkud by se dávaly spolehlivé pokyny. Není ani přehledu v missiích. Proto sjezd navrhl, aby při sv. synodu ustavil se zvláštní sbor pro missie, v jehož čele by stál některý z hierarchů synodálních a měl po ruce k radě vynikající odborné

znalce díla missijního. Nesměl by se ovšem zvrhnout v nějakou byrokratickou kancelář, z níž by missionáři očekávali vyznamenání, lepší postup a p. V každé missijní eparchii má státi v čele missijní činnosti missionář, který by missii řídil, staral se o její pracovníky, pořádal každoročně missijní kursy, spravoval a měl přehled o celé missii. Rozsáhlé eparchie měly by se rozdělit ještě na menší kraje. Vrchní missionář měl by býti podřízen diecesnímu biskupu, nikoli ústřední konsistoři. — Na sjezdě bylo jednáno i o ústavech výhradně pro missionáře. Dosud měli pouze v Kazani zvláštní kursy a oddělení při duchovní akademii. Toto jest naprosto nedostatečno. Lamaismus má vyškolené kněze, kteří zvláště ve filosofii předčí kněze pravoslavné. Má-li býti missie úspěšná, musí státi missionář výše než jeho protivníci. Ostatně missionářské činnosti jest třeba nejen proti islamu a lamaismu, nýbrž na všech stranách pravoslaví se to bortí. Na západě je silný sklon ke katolicismu a protestantismu. Všeobecné vzdělání, jaké podává ta která akademie, pro missionáře nestačí, on má býti podrobně obeznámen se svým nepřítelem, kterého chce získati. Takového vzdělání může nabýti jedině na vyšší missionářské škole. — Jednáno o prostředcích, jimiž by se dal vzbuditi všeobecný zájem pro missie. Hlavně do ženských kladeno mnoho nadějí. — Missionáři ruští chápali se často prostředků velmi nepřiměřených. Snažili se protivníky své učiniti neškodnými, pravoslaví pak vnucovali, přesvědčivého působení jsouce málo schopní. Mají-li býti úspěchy jejich trvalé, pak jest nutno získati rozum i srdce. Nejlepší cesta k oběma je dnes přiměřený soustavně vychovávající tisk. Tisk vnikne dnes tam, kam by nikdy slovo missionářovo neproniklo, Tisk působí trvanlivěji než pronesené ihned zanikající slovo. Třeba tu novin, brožur, knih pro posluchače missionářů. Správně a bez obalu sjezd poukázal i na málo praktické křesťanství ruské a život nekřesťanský. Příklady dobře spořádaného náboženského života více působí než slova missionářova a naopak špatný život křesťanů pokazí mnohdy všechny krásné theorie missionářů. Život dle náboženství má pohanům a mohamedánům ukázati krásu, soulad a štěstí křesťanství. Zatím však co církve obrací se k pohanům na okraji rozlehlé říše, vzmáhá se pohanstvo v jejím středu. Spisovatelé jako L. Andrejev, B. Protopopov, V. Rozanov, D. Merežkovskij šíří pohanské názory svými spisy. Třeba proti nim zaujati stanovisko, jim něčím čeliti. Vyloučením z církve? Je ještě v paměti ostudný případ s Tolstojem. Jest tu nutná literatura dobrá, náboženská, která by podávajíc zrní, plevu dala unéstí větrům, aby nevzešla a bejlí neplodila. Z Kazaně převalila se missionářská vlna přes Ural v hlubokou Sibiř do dalekého Irkutska. I tam sešli se z východních i západních končin ohromného carství hlasatelé slova božího ku společným poradám o lepším úspěchu missijního díla. Byli-li na kazaňském sjezdě hlavně pracovníci proti islamu a buddhismu, v Irkutsku sešli se missionáři z území pohanského. Vyskytují se tam sice i někde rozkolnictví (rozkol) a sektářství, ale ty nevypučely na půdě asijské, nýbrž tam byly zavlečeny osadníky z pokročilejší Evropy. Hlavním

úkolem missie sibiřské byl vždy boj proti pohanstvu, proto otázky o něm tvořily též střed porad. V Sibiři mezi pohany není odpor proti křesťanství tak úporný jako v Povolží se strany mohamedanů. Tam není ještě materiální síly, není kulturních středisk, není pevných určitých tradic jako u stoupenců Mohamedových, proto práce jest snažší, ač právě sibiřská missie má zvláštní jiné obtíže. — První podmínkou úspěchu tamní missie jest znalost různých řečí pohan-ských domorodců, jinak missionář stává se mezi nimi němý. Vyžaduje se nejen taková znalost, aby se mohl domluvit s pohany, nýbrž aby jim stvořil i náboženskou literaturu. Pro celou Sibiř jest ku vzdělání missionářů pouze jeden jediný ústav irkutský. Co pak jest to pro prostranství větší Evropy! Jednomu missionáři připadalo někdy území jako Morava veliké. Ztrácí se tu jeho činnost jako kapka vody v sudě. Sjezd vyslovil přání, aby svatá Rus měla v Moskvě vyšší ústřední ústav pro missionáře a missionářskou duchovní akademii, v Sibiři pak aby se založily na různých místech přípravné missionářské školy. — Sjezdy měly aspoň ten výsledek, že hnuly poněkud v Rusku missijní otázkou, která mohla se honositi jen nepatrnými úspěchy, ač poměrně vyžadovala daleko větších hmotných obětí než missie katolická. Oba veliké sjezdy usnesly se na četných resultátech — jejich uskutečnění však náleží asi daleké budoucnosti, poněvadž dnes jest církev ruská zaneprázdněna jinými otázkami, které síly její vyčerpávají, a stát, chopí-li se té otázky, učiní tak jen z ohledů národnostně politických.

Z Ďakova. (Nastolení nejd. p. biskupa dra. Ivana Krapáče). Dlouho hledali příslušní činitelé nástupce velikého Strossmayera. Bylo těžko též najíti muže, jenž by krácel ve šlepečích slavného předchůdce svého. Celý svět slovanský zajímal se a čekal dychtivě na obsazení ěakovského biskupství, přál si druhého Strossmayera. Když byl jmenován biskupem ěakovským dr. Iv. Krapáč, ozývali se někteří proti němu, avšak jeho nastolení dalo nejlepší důkaz o pravém smýšlení lidu a valné většiny intelligence. Na všech stanicích ho vítali srdečně, všude kupil se tisícihlavý zástup ze všech vrstev, aby obdržel požehnání svého nového arcipastýře; příchod jeho do Ďakova byl přímo nádherný. Když složil do rukou sarajevského světícího biskupa dra. J. Šariće vyznání víry, promluvil v překrásném domě, díle to Strossmayerově, ku shromážděnému lidu úchvatnou řeč působící mohutným dojmem »Co očekávají věřící od biskupa, co biskup od nich a čeho požaduje Pán od lidu i jeho pastýře«. K této významné slavnosti došlo mnoho blahopřejných telegramů, mezi nimiž i jménem našeho Apoštolátu a Akademie Velehradské. Nový biskup zjedná si lásku celé diecese svým přísným životem, láskou k pořádku, neobyčejnou energií, plynou ohnivou řečí, svým celým milým ale vznešeným zjevem.

Ze Senje. (Na charvatském přímoří). (Nastolení nejd. p. biskupa Rocha Vučice). Šťastnou radostí naplnila srdce všech věrných katolíků diecese modrušskosenjské zpráva, že Roko Vučić jest jmenován jejím biskupem. Vždyť všichni ho znali jako

kněze bezúhonného života, přísného a ryzího charakteru, jako kněze horlivého a obětavého. Byl miláčkem kleru, jsa professorem a spirituálem semináře. Není tedy divu, že instalaci oslavovala skoro celá diecese, nádherně a srdečně město Senj. Úchvatný je pohled z města na otevřené moře jaderské a na okolní výšiny, jest to jeden z nejmalebnějších koutků charvatského území přímořského. V den slavnosti vše odělo se v nádherné roucha. Lodi přijíždějící do přístavu ozdobeny byly charvatskými národními prapory, svážely vysoké hodnostáře ku slavnosti. Tu vystoupil neohrožený bojovník za slovanský církevní jazyk, biskup krčský dr. Ant. Mahnić, tam zástupce vlády šlechtic Belošević, z jiné lodi veliký župan Dedovic, baron Zmaic a j. Příroda ve slavnostní den se jen smála. Když před portálem sejského domu byl přečten královský dekret a papežská bulla, vešel nový biskup do chrámu, kde mluvil od srdce k srdci o dobrém pastýři. Kéž pokvasí nejd. p. biskup bohatými a vzácnými dary srdce svého celou diecesi.

Ze Záhřebu. (Svátek sv. Cyrilla a Methoda — nár. svátek charvatský). Letos poprvé spojili se všichni Charvaté bez rozdílu politických stran ano místy i nekatolíci, aby důstojně oslavili svátek slovanských apoštolů, sv. Cyrilla a Methoda. Dosud okázale světili svátek sv. Štěpána, krále uherského. Starosta záhřebský vydal k lidu zvláštní vyzvání, aby ozdobil domy své již ve svatvečer svátku národními prapory, které vlály v obrovském počtu i den po svátku samém. Po příkladě Záhřebu pospíšila si ostatní města charvatská v úctě k národním světcům. V katolických chrámech zpívala se všude slavná mše sv., pořádány lidové slavnosti národní, sbíráno všude na »Družbu sv. Cyrilla a Methoda.« V čele hnutí stál Záhřeb. Večer před svátkem ubíral se s hudbou a za zpěvu ohromný pochodňový průvod ulicemi města, lidu národní význam svátku byl vysvětlován, nálada byla velmi radostná a sváteční. — Středem celé slavnosti byla mše sv. východního slovanského obřadu v metropolitním chrámu záhřebském. Liturgii sv. Jana Zlatoústého pěl dr. Dane Šajatović, katolický kanovník východního obřadu z Křižovce, slavnostní kázání o významu sv. Cyrilla a Methoda pronesl učený professor Fr. Rožić. — Mimo chrám měly oslavy ráz čistě národní. Církevní idea cyrillo-methodejská — spojení všech Slovanů v církvi katolické — byla pomínuta, trest všech řečí tvořil kulturní a národní význam sv. Cyrilla a Methoda. Oni pochopili a v život uvedli velikou myšlenku slovanskou, stali se tvůrci slovanského písemnictví, upevnili slovanskou kulturu, jsou zachránci slovanské národnosti. — »Družba sv. Cyrilla i Methoda« má podobný účel jako naše Ústřední Matice Školská: budovati a vydržovati charvatské školy v ohrožených krajích buď maďarisací nebo italisací. — Netřeba podotýkati, že odstředivé a výstřední živly protináboženské chtěly využítovati tohoto svátku proti církvi katolické, snažíce se touto slavností rušiti úctu a svátek Nejsv. Srdce Páně a chtěje vyvolati v Charvatsku boj za glagolici (charvatské »Pryč od Říma«). Než na štěstí, snahy ty byly v zárodku udušeny, tak že oslavy měly ráz vedle církevního

čistě národní. — Ve chrámech byl připomínán i církevní význam idey cyrillo-methodějské, pronášena touha spojení všech Slovanů v církvi katolické, vysvětlován význam »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda«, jenž na mnoha místech byl při této příležitosti zaveden a hojně rozšířen. Dr. K. D.

(Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda.) Neobyčejně rychle rozšiřuje se Apoštolát v naší arcidiecesi. Začali jsme teprve přede čtyřmi měsíci a přece možno říci, že Apoštolát zaveden jest nejméně na 40 místech, jak vypočítává záhřebský »Katol. list«. Svátek sv. Cyrilla a Methoda lze zváti též svátkem Apoštolátu. Čilý diecesání výbor rozeslal všem kněžím vedle tištěné předlohy pro kázání výzvu, aby farníkům oznámili význam a účel Apoštolátu a aby jej hleděli založit každý ve své farnosti. Prostředek neminul se cílem. Výsledek pro Apoštolát byl překvapující. Nemožno dnes ještě udati počet všech členů, ale jsou farnosti, kde Apoštolát čítá 100, 200 až 400 údů. Největší dosud počet členů z jedné farnosti ohlásil slovansko-katolický (uniat) farář P. Ilija Hranilović z chudé vesničky Kaštu. Díky Pánu Bohu, že myšlenka cyrillo-methodějská u nás padla v kyprou půdu a zdárně se ujímá; všeobecně se líbí. Dr. K. D.

(Činnost charvatského katolického studentstva). Květem katolického ruchu charvatského možno zváti organizaci a činnost katolického studentstva. Ostatní organizace se nedaří, za to však katolické studentstvo semklo se v mohutný šik. Vůdčí myšlenky mají akademické spolky »Hrvatska« ve Vídni a »Domagoj« v Záhřebě. První vydává zdařilý měsíčník »Luč« pro celou organizaci studentskou a »Domagoj« vkusně upravený a velice oblíbený čtrnáctidenník »Krijes« pro studentstvo středoškolské. Na všech středních školách charvatských (gymnasiích, realkách, seminářích, učitelských ústavech, ženských lyceích) jsou katolické spolky rozvětveny. Domagojci počínají si velmi rušně, soustředili ve své organizaci v celém Charvatsku značný počet členů. Materiálně je podporuje charvatské kněžstvo. Duševním vůdcem všeho hnutí je nejd. biskup dr. Ant. Mahnić z Krku. — I o prázdninách studentstvo vede si velmi čile. Mimo drobnou práci nábožensko-národní nebo čistě národní pořádá krajinské sjezdy. Letos o prázdninách bylo jich šest a všechny se zdařily. První byl v Oseku ve Slavonii. Krásný byl pohled, když přes 200 katol. studentů ubíralo se ulicemi města od nádraží do chlapeckého semináře za nadšeného zpěvu vlasteneckých a náboženských písní. Druhý krajinský sjezd bosensko-hercegovinský byl v Sarajevě, jehož účastnil se i nejd. arcibiskup dr. Jos. Stadler a světící biskup dr. Iv. Šarić s několika poslanci. Třetí dalmatský sjezd byl v Makarsku, jenž věnoval vlasteneckému knězi † M. Pavlinovicu, po němž jest spolek pojmenován, pamětní desku. Čtvrtý sjezd konal se v Istrii ve Zrenji pátý byl slovinsko-chorvatský v Břešću spojený s návštěvou charvatského studentstva v Záhřebě, šestý rovněž slovinský Črnomlji. — Tak charvatské studentstvo organizuje se na podkladě nábožensko-národním, horuje veřejně pro tyto nejdražší statky a neohroženě jich hájí v lidu i mezi sebou — nadějí to vlasti. Dr. K. D.

Z Kara-Agače. (Slovanský seminář.) Nejlepší nadějí v budoucnost katolické církve v Bulharsku jest domácí vzdělané kněžstvo, jež vyšedši z lidu, zná jeho řeč, mravy, potřeby a tužby a proto nejúspěšněji může mezi svými pracovati. Dobře jsouce si té přednosti vědomi Otcové Assumpcionisté, založili a vydržují slovanský seminář na turecké půdě v Kara-Agači pro bulharské chovance. Letos má jich seminář nižší 42. Poněvadž ani od bulharské ani od turecké vlády nedostávají žádné podpory a rodiče seminaristů jsou chudí horalé nebo pastevci, připadá nemalá starost Otcům o výživu hochův a o vydržování celého ústavu. Na ten účel zavedli chléb sv. Methoděje, o němž už dříve jsme se zmínili. Každý, kdo zaplatí aspoň 20 K na spotřebu denního chleba studentům, může si zvoliti den, v němž po staroslovanském způsobu, jak sloužili u nás sv. Cyrill a Method, obětuje se za něho nebo na jeho úmysl mše sv. a chovanci přijímají sv. svátosti a modlí se za dobrodince. Tento slovanský seminář, o němž přineseme brzy více zajímavostí, doporučujeme vřele k podpoře lidumilům.

Rozmanitosti.

Katolický chrám ruský bude slavnostně otevřen v Římě dne 22. října t. r. Takto zakotví a uplatní se na nejvýznamnějším místě — v Římě katolicismus ruský, jenž v sídle pravoslaví — v Petrohradě utěšeně se vzмáhá a nezůstane jistě bez vlivu na ostatní města ruská.

Rusínský seminář ve Lvově a uniatský postup v Bosně. Jedním z nejčinnějších, nejprozíravějších a nejduchaplnějších hodnostářů církevních jest dnes bez odporu Ondřej hrabě Szeptycki, lvovský metropolita sjednocených Rusínů. Jest nejen horlivým strážcem slovanského katolicismu na východě naší říše, nýbrž i neohroženým obhájcem a zastáncem práv lidu sobě svěřeného. Již v čís. 5/6. upozornil jsem na jeho péči o vzdělání kněžského dorostu rusínského v Innomosti. Nyní v témž směru upravuje i seminář svůj lvovský. Nebojí se svěřiti vedení jeho a výchovu kněžstva mladému muži — teprve 31letému — dru. Jos. Bocianovi, isa přesvědčen, že bude pracovati dle jeho myšlenek, nadšeně a v duchu rusínské unie. Dr. Bocian je teprve šest let knězem, doktorátu bohosloví dosáhl ve Vídni. Známa jest jeho nadšená horlivost a hluboká důkladnost pro naši myšlenku cyrilomethodějskou z II. sjezdu uniatského na Velehradě. O letošních prázdninách navštívil i církevně umělecký kurs v Olomouci. Kéž podaří se tomuto mladému, neobyčejně činnému a nadšenému pracovníku přenést své nadšení i na budoucí kněze rusínské, kéž uklidní rozbouřené myslí rusínského kleru a s novým dorostem šťastně obepluje nezdravý proud, jenž zasáhl i zdi seminární, kéž podaří se mu vybaviti duchovenstvo ze zhoubných třenic a přivéstí je k velikým myšlenkám.

S posvátnou úctou naslouchali jsme nejdůst. metropolitu na II. sjezdu velehradském, když nám sděloval o svých cestách missionářských po Bosně a Herzegovině. Jako dobrý pastýř vyhledával tam roztroušené své ovečky. Žije tam mnoho sjednocených Rusínů, kterým hrozilo pravoslaví, nedostanou-li svého duchovního vůdce. A jejich arcibiskup jich neopustil, ba vydobyl si jich, když je svěřovali ochraně duchem cizí. Posílá jim bývalého ředitele semináře dra. Jos. Žuka (nar. 1872, ord. 1899) v hodnosti generálního vikáře cum usu pontificalium pro Bosnu a Hercegovinu, aby se ujal drobtů rusínské unie v cizině, by nezahynuly. O všechny stará se v pravdě otcovské bohatýrské srdce metropolity, jehož mocný vynikající duch nedává se zmásti v politickém a náboženském víru svého okolí, ale duchaplně, svérázně a neohroženě klesí cestu k lepší budoucnosti svého národa.

Sjednocená fara v Krakově obsazena byla novým farářem P. Petrem Levickim. K jeho farnosti náleží 1201 Rusínů žijících v Krakově a na 1300 duší sjednocených roztroušených po velkoknížectví krakovském. Všichni sjednocení žijící ve Slezsku a na Moravě až po Olomouc a Hranice patří též ke katolické farnosti uniatské v Krakově. Čítá celkem na půl třetího tisíce věřících.

Professor odsouzen pro spisek proti mariavitům. Vláda ruská nenávidí katolíky a hledí jim škoditi co nejvíce, jak a kde jen může. Když mezi polskými katolíky vznikla zhoubná sekta mariavitů, vláda chrání a podporuje ji, aby katolicismu působila potíže a ztráty. Počítá též, že stoupenci její případnou jednou do klína pravoslaví a že se odnárodní a poruší. Nedávno postavil sektu do pravého světla professor semináře sandoměřského P. J. Gajkowski v brožurce: «Gdzie dyabel nie może, tam babę posłę.» Úřady však prodej její zapověděly, nalezše v ní něco závadného. Když však spisovatel se odvolal k radimskému gubernatoru, zrušil tento původní zákaz prodeje a kázal brožurku odevzdati P. Gajkowskiému. Sotva že začal spisek svůj prodávati, přišlo rozhodnutí ze soudní síně varšavské nařizujíc, aby brožurka byla zabavena a původce její zodpovídal se před soudem. Soud uznal P. Gajkowskiého vinným z **boykotu proti mariavitům**, odsoudil jej na 3 dny do vězení, k placení útrat a zničení nákladu spisku. Odvolal se sice do Petrohradu, ale marně. Jak nesmyslná, lid ohlupující ano i rouhavá jest nauka mariavitů, poznati lze z listu jejich «Mariavita». Mimo jiné píší tam, že zakladatelka té sekty, Kozlovská, jest manželkou Krista Pána, matkou milosrdenství rovnou Matce Boží, bezhříšnou, že jejíma rukama Bůh ukázal a dal světu své milosrdenství, že bez její pomoci nikdo nemůže dosíci milosrdenství Božího, že modlitba ke Kozlovské jest potřebná, chce-li kdo uniknouti pokušením ďábelským, že rozmlouvala několik let s Kristem Pánem; a že slyšela z nebe hlas o Kowalském (odpadlým k té sektě knězem): «Tento je syn můj milý, v kterém se mi zalíbilo. On zpřevrátí stoly, obchodujících v mé svatyni.» Takové a podobné rouhavé učení šíří se sektou mariavitů, a když ozval se proti ní klidně katolický kněz spiskem — pyká za to v Rusku v žaláři a platí za trest spousty peněz.

Jak Rusové na mariavity patří, vyjevil nyní Goleněvič v «Gol. Moskvě» (čís. 129), tvrdě, že zcela oprávněná jest obava polské šlechty a polského duchovenstva o národní vědomí u mariavitů. Toto u nich mizí, stává se jim cizí. «Jak Polákům zdají se mariavité hrozící, tak nám Rusům jsou užiteční», dodává Goleněvič. «Připravují příznivou půdu ku sblížení národa polského s ruským, odvrhující výlučnost římskokatolické kultury z duše polské. Dojde-li kdy ku smíru s Poláky, stane se tak jedině na podkladě mariavismu. Pouze jeho silný rozmach bude s to, aby vytísnil z Polska katolického ducha s jeho zhoubným kvasem». Rusové chtějí tedy napřed oloupiti Poláky o katolické náboženství a pak o národnost, dobře vědouce, že není většího vlastence nad Poláka katolíka. Za vládní ochrany a podpory sekta roste. V minulých dnech vysvětil prvý jejich biskup Jan Michal Maria Kowalski v Lowiezu nové dva biskupy: Romana Marii Jakuba Prochniewského a Lva Marii Ondřeje Golembrowského. Svěcení konalo se za veliké účasti věřících, assistance holandského starokatolického arcibiskupa Gula a biskupa Jana z Thiela a přítomnosti zakladatelky «mateczky Kozłowské» z Plocka.

Třistoleté jubileum kapucínského kláštera ve Rjece. Sotva má který klášter pro náboženský život v Charvatsku tak veliký význam jako kapucínský klášter ve Rjece. Dnes Rjeka je zachvácená maďarismem, ač dějinami, polohou a lidem patří Charvátům. Z náboženského stanoviska vane tam silně duch protináboženský, jenž posilován jest denníkem charvatského politika Franka Supila «Novi List». Za těch smutných okolností jest jedině kapucínský klášter, který útěchou plní každé věrné katolické srdce charvatské. Kapucíni jsou horlivými zastanci práv národních. Vydávají též měsíčník «Naša Gospa Ludska», jenž tak se rozšířil, že hned v druhém roce měl přes 23.000 odběratel. Mimo to vydávají též italsko-charvatský list Quarnero, jenž jsa dobře redigován, rází si též na vše strany cestu. 28. srpna připadl výroční 300letý den, kdy nynější jejich klášter byl založen. Char-

vatští katolíci ve Rjece jej přiměřeně důstojně oslavili. Při té příležitosti vydají kapucíni též bohatě ilustrovanou knihu o dějinách své provincie charvatské.

Obrázky náboženské svobody v Rusku. Vilenský gubernator pokutoval vilejského faráře Węckiewiczze 200 rubly, že 21. květ. konal v městě Vilejce veřejný průvod o slavnosti Božího Těla. — Farář Musnické osady Racewicz pokutován 100 rubly za církevní průvod konaný bez předběžného úředního dovolení. Stejný trest stihl faráře kroňské osady Wojthcenasa, za procesí konané v Kowlech. — V minském okresním soudu šetřena záležitost zlatohorského faráře Majewského strany obrácení pravoslavného 7letého děvčete Heleny Muraškovny ku katolicismu. Vyjasněno, že byla zapísána do matriky na přání její matky ještě r. 1906, avšak žalobu podal pravoslavný pop Kvačevský teprv r. 1909. Soud sice vyměřil P. Majewskému pokutu 25 rublů, ale na základě zákona o dávnosti od provedení rozsudku upuštěno. Týž kněz odsouzen k pokutě 50 rublů nebo k týdenní vazbě, že k vůli ušetření času nepsal, nýbrž hektografem otiskoval formuláře žádostí osob, chtějících z pravoslaví přejíti ku katolicismu. — Tamtéž odsouzen kněz J. Zelba k pokutě 200 rublů nebo k dvouměsíční vazbě, že s katolíkem oddal ženu pravoslavnou a kněz František Ulinski k pokutě 150 rublů nebo k měsíční vazbě, že vystavěl dvě kaple bez předběžného úředního dovolení. — Pětistileté výročí grunwaldského vítězství oslavoval ve Varšavě též veslařský spolek regattou a illuminací na Visle, při čemž v přístavě vystavil poprsí krále Wladislawa Jagielky. Za tento přečin pokutován gubernatorem 100 rubly. — Za vyvěšení praporů prý polských národních barev při visitaci katolických farností v novogrudském okresu biskupem Janem Cieplakem pokutovány: hrabě Plater a kněz Pawecki po 300 rublů, kněz Juezyn a občan Rdutowski po 200 rublů nebo k dvouměsíční vazbě. — Předpisem podolského gubernatora zavřena v Mohilově podolském polská útulna, v níž z dobrovolných dárců vydržováno 30 chudých dětí, většinou sirotků, kteří se nyní octli bez přístřeší. — 7. září stál před vilenským okresním soudem měšténin Josef Kortubowicz, obviněný, že vychovával svého syna v zásadách katolických, ačkoli se před svatbou s katoličkou zavázal písemně, že své potomstvo vychová ve víře pravoslavné. Obviněný hájil se tím, že časté obchodní cesty mu vadily věnovati se celé výchově syna, který byl zůstaven hlavně péči dědečka a babičky. Také manželka, pomáhajíc mužovi v obchodních záležitostech, často opouštěla dům, ponechávajíc syna výhradně doзору svých rodičů. Svědci potvrdili, že Korbutowicz vyjížděl častěji do Pruska a později odebral se na delší čas do Ameriky Nicméně byl odsouzen k měsíčnímu vězení v pevnosti. — Majitel varšavského pivovaru Karel Machlajd pokutován 200 rubly za upotřebení polských etiketů na butelkách. Firma užívala jich bez překážky celých 42 roků svého trvání a teprv nyní, za konstituční éry shledány závadnými.

Časopisy zaslané redakci.

Věra a žizn'. S. Petěrburg (rusky). Velegradskij Věstnik. Praga (rusky latinkou). Misionar. V Žovkoi (rusínsky). Niva. Lviv (rusínsky). Voditel v bodoslovnih vedah. Maribor (slovinsky). Ružičnjak sv. Franje Serafskoga. Varaždin (charvatsky). Svätá Rodina. Biely Potok (slovácky). Posol B. Srdca Ježišovho. Trnava (slovácky). Slávská Lípa. Praha (všeslovansky latinkou). Meditace. Hlídka. Museum. Ve službách Královny. Hlasy svatohostýnské. Echo z Afriky. Růže Dominikánská. Slavorum litterae theologicae. Praga (latinsky). Missionen. Dinsheim. Missions des Augustins de l' Assomption. Paris.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamace se nefrankují a buďtež redakci nezalepené zaslány.
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

Slavnosti Velehradské.

(Dokončení.)

Na to ujala se slova odb. učitelka sl. Šebíková z Husovic.

V nynější pohnuté době, kdy vede se bezohledný boj proti všemu, co nese název katolický — nemůžeme my, kterým není víra překonaným stanoviskem, klidně složit ruce v klín. Potřebí nám ruce přiložit k dílu a postaviti se v pevný šik a čeliti všem útokům na nás a naše drahé statky činěným.

Století 20., ve kterém žijeme, má býti prý nazváno stoletím ženy; dokažme, že žena zmůže mnoho a to nejen na poli vědy a umění, ale i na poli humanity a účinné lásky k bližnímu. — Byly doby, kdy se hlásalo za přední pravidlo dívčí výchovy, že jenom ta žena jest nejlepší, o níž svět neví. Naše doba však velebí ony ženy, které vydatně přispěly a přispívají k rozvoji kulturnímu.

Až doposud kladlo se méně důrazu na to, že také ženě jest k mravnímu životu potřebí charakteru.

Dle zastaralých zásad vychovávají se po většině ještě doposud dívky jako stvoření bez samostatné vůle, bez vlastního soudu, kterým stačí po všechen život slepá poslušnost. Při výchově dívek musí především býti položen pevný základ nábožensko-mravní, vzhledem pak k budoucímu jejich povolání jakožto členů veliké rodiny národní také základ k povšechnému vzdělání.

Namnoze však učí se dívky všímati si jen věcí povrchních, vnějších, učí se těžiti z klamu a klásti zdání výše pravdy. Následek toho pak jest, závodění ve strojivosti na újmu finančních poměrů rodiny, přílišné vyhledávání planých zábav.

Zdar výchovy náboženské podmíněn jest duchem, jaký panuje v rodině. Ze zkušenosti pak jest známo, že i nejlepší a nejsvědomitější náboženská výchova školní nenese kýženého ovoce, zakoření-li se v rodině duch víře nepříznivý.

Tak jako stavitel marně se pokouší vyhnati do výše smělou stavbu, nevěnoval-li základům potřebné péče, tak také škola nikdy nenahradí, co v rodině bylo zanedbáno.

Aby matky dobrý základ dítkám svým dáti mohly, musí samy býti dobře vychovány. Proto nemůže ani církvi, ani národu býti lhostejno, dostává-li se našim dívkám takové výchovy, jaké žádá její budoucí povolání čili nic. Z té příčiny zakládají se různé ústavy, aby vychovaly nám ženy, které by byly ozdobou a chloubou nejen vlasti, ale i církve. A proto svěřujete-li dcery své ústavům výchovným, přesvědčte se, zda-li vám dává ústav ten dostatečnou záruku, že dcery vaše vychovány budou v duchu katolickém.

S výchovou dívčí se velice spěchá. Chlapci dopřeje se, aby vybyl nejdříve povinnou návštěvu školy, pak teprv připravuje se na své budoucí povolání. U dívky nemohou se již dočkat, kdy se dvěře školních síní za ní naposledy zavrou. V poslední době mnoho se mluví o nedostatku vzdělání našich žen a důležitost výchovy uznávají bez rozdílu všichni a proto také za dnešní doby tolik se mluví a píše o výchově. A poněvadž vliv ženy v domácnosti na první vychování jest na výsost důležitý, proto také výchově ženy věnují všechny strany největší pozornost. Domácnost jest království ženy, její říše, její svět. Tam její vláda, její moc vedená láskou, dobrotou, jemností. Práce domácí jsou úkolem ženy, a láska k těmto pracím ženě vštípená jest samou přirozeností. Ona hledí si čistoty, úpravy a spořádanosti všeho. A když takto působí, pak zajisté si získá úcty a vážnosti všeobecné.

Žena zbožná a pracovitá jest lepou květinou v zahradě člověčenstva. Jen zbožné srdce jest zřídlem spokojenosti, myslí veselé, jen zbožné srdce dává člověku schopnost vpraviti se ve změny osudu, často příkré na nás doléhající. Srdce zbožné jest také dobré, smířlivé, neznajíc zloby ani proti vlastním ani proti cizím; ono činí ženu neschopnou příkrého, zlolajného slova, mrzké a zákeřné pomluvy. Domácnost takové ženy vyznamenává se posvátným klidem, v ní není sporů, svárů a křiku. Matky, buďte dobřími vychovatelkami svých dětí. Dávejte jim všude dobrý příklad zbožnosti. Vychovávejte své dítky nejen samou pochvalou a odměnami, ale když je třeba i tresty. Chraňte děti špatných společností. Pravou pochoutkou lidem bezbožným jest zkaziti dívku neb jinocha mravného, dobře vychovaného.

Potřebí jest nám mužů a žen zbožných, vlast a národ milujících. V ruku české ženy leží budoucnost národa, ona jest strážcem jazyka mateřského nejpečlivějším, života rodinného andělem strážným, útlých dítek prvním učitelem a vychovatelem. Žena je to, která dává směr i barvu nejen životu rodinnému, nejen životu společenskému, ale vůbec všem stykům občanským.

Její slovo, její příklad povzbuzuje muže, bratry, syny v životě veřejném, ve věcech obecných i národních. Je tedy součinnost ženy v životě národním ceny nedozírné.

Povolání ženy sahá dále i mimo krb domácí. Žena vedle povolání svého má býti andělem nešťastných. Nuzné podporovati, trpícím pomáhati, toť druhý vznešený a záslužný její úkol. Druhé a veliké povolání ženy je tedy: býti útrpnou, pomáhati strádajícím, ulevovati souženým, zarmoucené těšiti. Kde mají dívky, nastávající ženy a snad matky, nabrati těchto vědomostí, aby jednou domácnost svou vzorně řídily, kde mají nabrati národního vědomí a citu, jenž by je ponoukal s chutí a všemi silami pro národ svůj pracovati? Na prvním místě jest k tomu určen dům otcovský. Ale také k tomu lze přispěti, když prázdných chvil a dlouhých zimních večerů užije se místo ke zbytečným a často i škodlivým schůzkám a toulkám ku četbě zábavné a poučné, hlavně našich dějin, protože, kdo zná dějiny naše, »musí«, jak praví Václav Beneš Třebízský, »milovati národ svůj, i kdyby srdce tvrdší měl než skála«.

Přilnete-li vroucí láskou ku svým krbům, ke statkům po otcích zděděným, každá-li žena, každá dívka vykonávati bude svůj úkol, pak Hospodin Bůh nedá zahynouti nám ani budoucím.

Povinností věrné plnění jest korunou činnosti v každém povolání a štítem v zápase duševním. Je to modlitba a práce. Velikost, vznešenost kotví jenom v práci a povinnosti. Modli se a pracuj! toto staré heslo budiž nám vůdčí hvězdou! Láska k práci jest bystrý pramen života, nechť k práci červ hlodající na kmeni lidstva. Kéž nezůstane při slovech, kéž dospějeme ke šťastné budoucnosti, čemuž »Zdař Bůh!« (Potlesk.)

Vdp. assessor Vychodil z Choliny podal pak jednatelskou zprávu za nepřítomného msgra dra Stojana a jako pokladník Apoštolátu zprávu pokladniční. Vzpomenuv loňského sjezdu unionistů na Velehradě, vylíčil na případu, který podal dp. Ad. Jašek z Kroměříže, redaktor časopisu Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje, ve svláštním dopise o chudobě a obětavosti kněžstva katolického v zemích balkánských. Všude jeví se snaha po sjednocení Slovanstva na zásadách katolických. Učenci i lid účastní jsou a pracují na této ideální myšlence. Propagaci myšlenky té slouží časopis Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje, vycházející dvanáctkrát za rok v Kroměříži za roční předplatné K 1.50. Na rok koná se na Velehradě opět sjezd unionistů a při té příležitosti koná se velká slavnost Apoštolátu, ku které řečník již dnes všechny zve. Západ s Východem ať se spojí, by utvořily jednu rodinu s jedním duchovním otcem — v Římě. (Potlesk.)

Vsdp. kanovník msgr. J. Pospíšil poděkovav pak řečníkům i účastníkům, skončil sjezd. Sv. Otcí a Císaři a Králi povolána třikrát »sláva«.

Připomenouti ještě dlužno, že účast na schůzi Apoštolátu na nádvoří velehradském byla značná.

Intemezzo mezi jednotlivými řečmi vyplnily kandidátky učitelského ústavu z Řepčina zpěvy ze sborů Křížkovského. Nádvoří velehradské vyzdobeno bylo prapory v národních a papežských barvách. Nad tribunou chvojím a kvítím vyzdobenou visel obraz sv. Otce a císaře.

Na Černé Hoře.

Vincenc Vaněk,

(Pokračování.)

V Njegoši museli jsme z kočáru dolů, neboť černohorští celníci si přáli viděti naše zavazadla. Svoji zvědavost příliš důkladně ukájeli, byli však při tom velmi přívětivi.

Když jsme za městem projeli bujnou njegošskou kotlinku, šlo to zase klikatou silnicí ostře vzhůru. Potkáváme několik velkých stád ovcí, jež pasáci ženou domů. Najednou náš černohorec seskočí s kozlíku a staví se zpříma jako struna. Proti nám řítí se automobil s nadkrytou střechou, neboť stále mžilo. Když samohyb projel, sedá opět černohorec na kozlík a sděluje nám klidně, že to kolem jel Knjaz Nikola Jel z Cetinje do svého rodiště.

Dostupujeme vrcholu Golobrda. Pohled vyloudí výkřik údivu. Moře bez kraje unášející věčně živým vlněním, moře kamenné se zkamenělými vlnami bez konce — ohromuje. A jedeme dál, zase níž a níže. Nad námi týčí se rozeklaná horstva, po nichž vzpínají se černohorští chlapci. Jejich červené džamadany (kabátce) živě se odrážejí od bílých skal. Telegrafní tyče nesledují neklidný směr silnice, nýbrž přímo přes horská sedla pnou se k nejbližší stanici. Po pravé straně hluboká propast, zdánlivě bez přístupu, ale pozorujeme tam na dně 5 nebo 6 malinkých políček, pěkně upravených a na nich tabák, kukuřice, zemáky, žito neb něco podobného. Jistě na blízku skryto jest nějaké selo.

Již se začíná stmívat a déšť houstne. Potkáváme stádo krav, jež snědé černohorky napájají u studny, a za chvíli ujíždíme podél tří stavení. Pozadí jejich tvoří divoce rozeklané skaliny, tu méně či více porostlé křovím.

Do cetinjské roviny jelo to rychle. Však již téměř nevidíme nic, dostavuje se i malá únava. Najednou zazáří před námi několik světýlek, čím dál více — my spějeme již do Cetinje. Jeli jsme z Kotoru 7 hodin i s nutnými zastávkami.

Cetinje (Cetyně) má asi 4.000 obyvatel. Ačkoliv největším městem černohorským není, neboť předčí ji Podgorica se svými 7.000 obyvateli a Nikšić s více než 4.000 obyv., tož přece jest stoličním městem malého, většinou skalnatého ústavního státu Černé Hory, jež právě letos 28. srpna byla prohlášena královstvím u příležitosti 50ti letého jubilea vlády Gospodara Nikole I.

Na Cetinju jest středisko státního, náboženského, společenského i uměleckého života černohorského. Na Cetinju jest jediné

úplné gymnasium zvané »velika gymnasia«, vešle nižšího v Podgorici. Jest tam literární spolek »Gorski Vjenac«, pěkná čítárna, divadlo, vyšší dívčí škola zvaná »Ústav carice Marije« s ruskými učitelkami, průmyslová dívčí škola, škola bohoslovecko-učitelská.

Dvorska crkva.

Královský dvorec.

Cetinje.

V pozadí nemocnice prince Danila.

Gymnasium.

Tu zasedá také sv. Synod v čele s mitropolitou kraljevine Crne Gore Mitrofanem Banem, jemuž podřízen jest Zachumski episkop Kiril Mitrović, sídlící v Nikšići.

Cetinjský monastýr. — Sv. Petar Cetinjský.

Černohorský mitropolit. — Dvorska crkva.

Navštívil jsem nejdříve cetinjský samostan (klášter), k němuž vede široká, upravená Dvorská třída kolem královského dvorce, dvorní kaple po jedné straně a po druhé podle různých minister-

stev a cetinjského vyššího gymnazia. Nynější stavba samostanu pochází z r. 1785., kdy po vpádu Turků na Cetyni byla znovu vystavěna; dřívější klášter pocházející z XV. století od Jana bega Crnojevića stával jinde, asi v místech nynější dvorske crkve.

Tento samostan byl téměř až do polovice XIX. stol. jediným místem, kde soustřeďoval se nejen církevní, nýbrž i všechn státní a společenský život. Neboť dříve vladykové černohorští byli nejen duchovní hodnostáři, nýbrž převzali i světskou vládu nad zemí. Kromě samostanu nebylo velice ani staveb na Cetinju. Teprve vladyka Petar II. po roce 1838. staví si zvláštní dvorec, nástupce jeho Danilo I. skládá hodnost duchovní a přijímá z rukou ruského cara titul knížete (Knjaza), zakládaje takto novou dynastii světských knížecích vladařů z rodu Petrovićů Njegošů.

Samostan jest rozsáhlá budova jednopatrová s vysokou věží, jež se zvedá na příkrém úbočí.

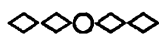
Před vchodem na pravo pod sloupovím a v nádvoří kolem crkve (kostela) jsou hroby zemřelých z knížecí rodiny. Tak čteme nápisy na hrobkách dvou zemřelých dítek knjaževíce Mirky, † Stanislava a † Stevana, dále leží † Marie, dcera Nikoly I., † Zorka Karadjordjevićova, dcera Nikoly I. a choť srbského krále Petra, syn krále srbského Petra a Zorky † Andrija atd. V samém nádvoří: † Darinka, žena vladyky Danila I., † Olga Danilova Petrović Njegoš, dcera to Darinky atd. Zvláště krásný jest nádherný náhrobek z černého sienitu v menším nádvoří po pravé straně kostela, na němž čteme: »Knjaz Djordje A. Karadjordjević, rodjen u Beogradu 29. XII. 1856, prostvario se u Dubrovničkoj luci (přístavu) 12. XII. 1886«. Na jiném pomníku zase: »Onde počiva knjaginica Milena P. Kara Djordjevića, rodjena na Cetinju 14. IV. 1886, predstavila se 10. XII. 1887«. Tu odpočívají také rodiče nynějšího krále Nikoly I., veliký vojvoda Mirko Petrović a vojvodkyně Stana.

V bráně do klášterního nádvoří vítá nás obraz sv. Petra Čudotvorce (divotvorce) Cetinjského, malovaný na stěně s nápisem: »Styj Petar Petrovics, Mitropolit Cetinje Skyj Vldka Crnogorskyj«.

Vstupujeme na prostranné nádvoří; v pravo jest crkva poměrně malá. Vchází se do ní z klášterní chodby. Chová v sobě drahou památku každému Černohorci, totiž ostatky svatého Petra Cetinjského, jež odpočívají v kamenné rakvi pod skvostným paramentem v hlubokém výklenku okna po pravé straně. Tento Petar I. byl vladykou Černé Hory. Zasněžil život zcela svému národu a dobru milované země. Dějepisci o něm píší, že byl samé milosrdenství a samé smiřování rozváděných Černohorců. V tomto samostanu v náručí svých věrných zemřel r. 1830., a na klášterním nádvoří ještě nad jeho otevřenou rakví černohorští náčelníci přísahali zemi mír, přísahali, že zastaví domácí rozbroje a války mezi černoorskými plemený, jež je ničily. To způsobil duch Petra I. Ne bez příčiny uctívají ho Černohorci za svatého. Svátek jeho oslavují 18. října (dle našeho kalendáře dne 31. října).

Pozoroval jsem také, že každou chvíli přišel nějaký Černo-horec a zbožně se modlil před ikonostazem, při čemž s neobyčej-

nou úctou vždy obraceli se ke hrobce sv. Petra Cetinjského. Prál jsem si z celé duše, aby tento světec stále plnil srdce všech Černohorců svými vzácnými ctnostmi, by lil do jejich junáckých srdcí ducha zbožnosti a umění, ducha statečnosti a síly, ducha vzájemné lásky a lásky k otčině. Před ikonostazem stály korouhve litije. Protějšek hrobky sv. Petra Cetinjského tvoří kovová rakev slavného knížete Danila. (Pokračování.)

Bulharské hnutí k Římu roku 1860.

Dle C. Armaneta přeložil Jan Michalský

Hnutí za sjednocením obživlo. Mnoho vlivných osob z pravoslaví přestoupilo ke katolicismu, a ten přírůstek vzbuzoval naděje nejlepší, které však brzo zničil nepříznivý osud. Sokolski byl nezkušený v úředních věcech a nemohl zdolati překážky, které se všech stran na něho dorážely. Opojen zdarem svých tužeb, pln pýchy nad svým vysokým postavením zavrhoval každou dobrou radu svých podřízených. Proto nebyli s ním právě všichni spokojeni. Toho chytře použilo Rusko, aby znepřátelilo biskupa a lid. V přesvědčení, že hnutí k Římu samo sebou ustane, jakmile se mu vezme hlava, pokoušel se vyslanec ruský všemožně, aby Sokolského z úřadu jeho vytlačil. Proto se též spojil s agentem Slavejkovem, který byl dříve redaktorem »Bulharska«. Jako takový měl se představiti Sokolskému a hleděti získati si jeho důvěru, aby jej mohl při příležitosti zajati. A hle! všecko se jim zdařilo. Slavejkov přemluvil biskupa k procházce, a ten s radostí nabídku přijal. Vstrčil ještě do kapsy listinu o svém jmenování biskupem a též list sultánův a odešel, aby se již nevrátil. Dosud není všechno jasno; neví se, byl-li to útěk nebo násilné odvedení. Někteří viděli prý jej později v residenci řeckého patriarchy v Bějukdere, jiní v letním sídle ruského vyslance. Jiní tvrdí, že Slavejkov přemluvil starce, aby se s ním ve člunu projel po Bosporu. A tu prý člun přímo zaměřil k Bějukdere. Loď, která na arcibiskupa již čekala, projela prý rychle Černé Moře, v Oděsse prý zrádce a lupiče vysadila na břeh a tam prý též potom obdržel svou jidášskou mzdu. — A Sokolského prý zavřeli do kláštera v Kiprově. V Oděsse prý byl biskup přinucen, aby odvolal své obrácení a odpřisáhl víru katolickou. Než listina o tom vypravující sepsána jest tak krásnou řečí, že to nemohl učiniti jednoduchý muž, jako byl Sokolski; spíše lze předpokládati, že ji Sokolski jen z přinucení podepsal. Všichni však věří, že listina ta jest od Rusů padělána, jen aby rozseli rozbroje a nesvornost mezi katolíky. — Najednou šla světem zpráva, že Sokolski zemřel; než r. 1872 poznovu se objevil. Tehdy přinesly francouzské noviny tento článek. Jední měli za to, že Sokolski jest mrtev, jiní mínili, že jest zavřen v některém klášteře a to pro svou stálost ve víře katolické a proto prý též zachovala ruská vláda o všem nejprísnější mlčení, což by zajisté nebyla učinila při tak velkém vítězství, jako jest odpad arcibiskupa

od víry. Než náhle objevuje se Sokolski zase a to jako biskup sjednocený; před tím, tak zní jiná zpráva, byl prý odveden do Polska, aby posvětil na kněze sjednocené Rusíny. O slavnosti té máme dvě zprávy. Jedna byla uveřejněna v «Slovo z Lvova», listě to katolickém, jehož poměr k Rusku je však všeobecně znám.

«Biskupský zámek staroslavného města Chelmu obýval tehdy biskup Msgr. Josef Sokolski, který schválně proto sem přišel, aby některým mladým čekatelům stavu duchovního svěcení udělil (byli to sjednocení Řekové). Jsme tomuto vysokému církvovnímu hodnostáři vřelými díky zavázáni, protože přes to, že jest již 97 let stár a přes krutou zimu podnikl tak dlouhou cestu z Kyjeva až sem. Ctihodná postava biskupova s dlouhým bílým vousem živě nám připomínala časy krále Daniele (1220), kdy obřady naše ještě byly čisté a naši kněží ještě nosili vousy».

Dle zprávy jednoho haličsko-polského listu odpadl prý Sokolski před nedávnem od sjednocení s Římem. Kterak však mohl potom nekatolický biskup katolické kněze světit? Ale jméno papeže prý při obřadech ani jedenkrát nebylo vysloveno, za to prý se odbývaly modlitby za rozkolný synod v Petrohradě, a to prý je přece jistým znamením rozkolu. Nejasnost v celé té záležitosti nebyla dosud rozřešena; můžeme však předpokládati, že Sokolski katolické víry nezapřel, neboť Rusko bylo by zajisté do celého světa roztroubilo takové vítězství rozkolu.

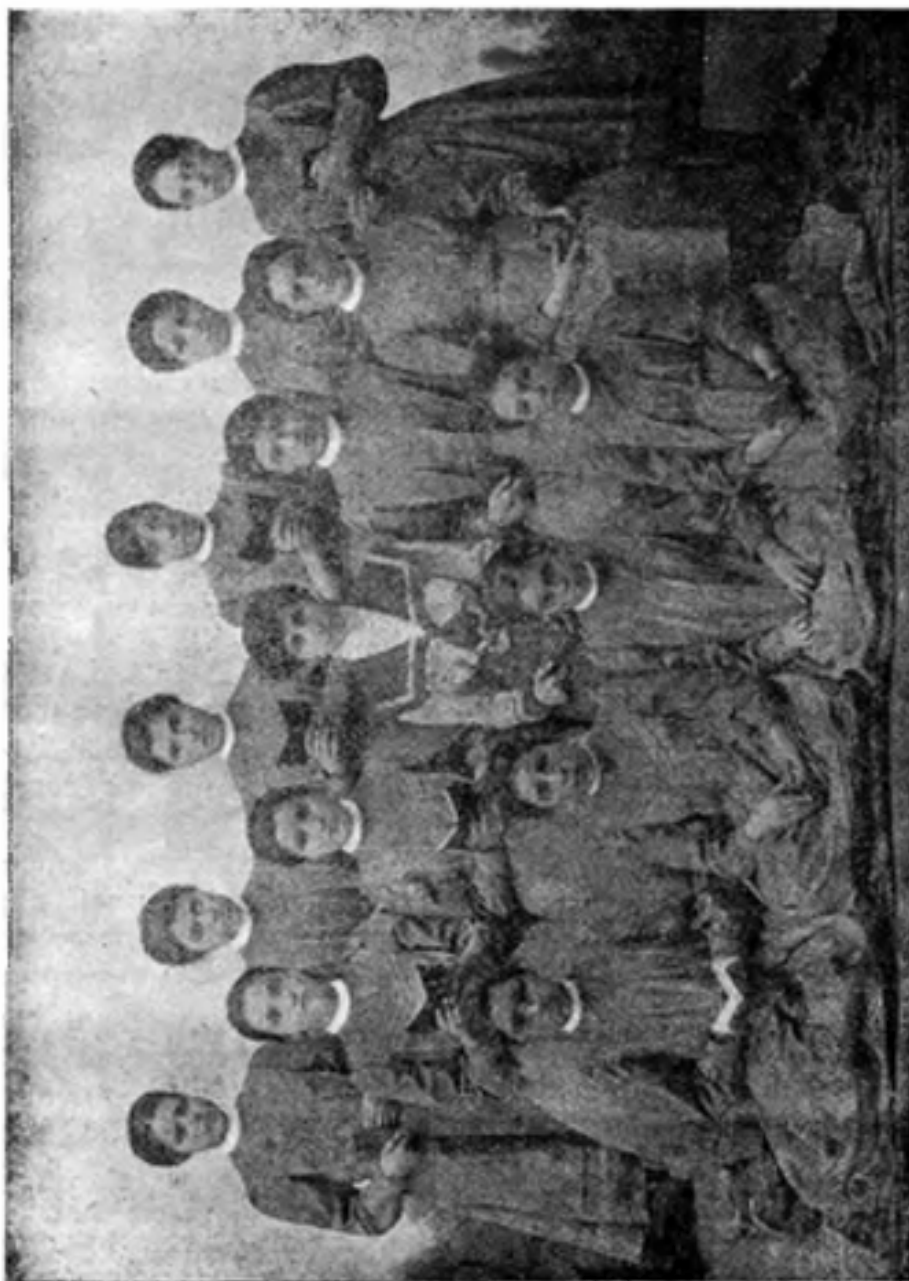
O dni úmrtí Sokolského nevíme. Bohužel zdařil se úmysl pravoslavným až příliš snadně. Bezprávné odvedení Sokolského zarazilo hnutí k Římu. Počet sjednocených obnášející 60.000 duší seschl se brzo až na 4.000. Nejtěžší ranou pro hnutí za sjednocením bylo odpadnutí archimandrity Makaria a některých dřívějších spolupracovníků Cankovových, kteří nejsou spokojeni s hanebným zapřením své víry, ještě neslýchaným způsobem špinili a zesměšňovali své bývalé spolubojovníky, obzvláště padělanými listy. Ve své zlomyslnosti tvrdili, že Sokolski byl zákeřně do Říma odveden, a tam že mu papež vnutil latinské obřady a že všichni podporovatelé sjednocení jsou podplacenými zrádci. A přece na př. Cankov obětoval v boji za sjednocení celé své a svého bratra jmění tak, že často neměl ani 10 paras, které měl platiti za přechod mostu stambulského. Takový muž se zajisté nedal podplatiti.

Ze sjednocených kněží zůstal pouze jeden jediný věren sjednocení, Stančo ze Slivna. Pro jakousi hádku přišel se svými dětmi Radkou a Mikolášem do Cařihradu, přidal se ke hnutí a byl přidělen kostelu v Galatě. Cankov, aby zamezil jeho odpad, vzal si jeho dceru za manželku. Přes to odpadl Stančo již po 6 měsících a utekl se k řeckému patriarchovi. Jeho synu puklo žalostí nad tím srdce. Poslední jeho prosba byla, aby byl pohřben od bulharského sjednoceného kněze. Než jeho otec měl za to, že nesmí vyplniti přání svého syna a dal jej pohřbiti od řeckého rozkolného kněze.

Jiný sjednocený Sapunov byl od jednoho odpadlíka obžalován, že způsobil r. 1856 vzbouření v Gabrové. Podařilo se mu však svou

nevinu dokázati. Francouzský vyslanec činil vše možné, aby jej z vězení vysvobodil, leč jeho osvoboditelé našli pouze jeho mrtvolu. Nepřátelé jej otrávil.

Ale ta hrstka věrných stála pevně. Podporováni polským spolkem v Paříži a sdružením pro východní školy a rozšíření víry,

Bulharky z Odřina stavší se katolickými.

udrželi se sjednocení Bulhaři přece, třeba s námahou, v Cařihradě. Jiná sdružení pod vedením Lazaristů utvořila se v Odřinu a ještě v jiných městech. Jednalo se nyní o to, aby se jednotlivým sdružením dala společná hlava. Obtíže při tom nebyly právě malé, neboť Bulhaři si žádali představeného, který by byl jejich národnosti. A Řím váhal tak učiniti, neboť měl s nestálostí východňanů špatné zkušenosti. V Plovdivě a okolí jsou křesťanské obce s několika tisíci duší,

které mají od nepamětných dob obřady latinské. Obce ty tvoří apoštolský vikariát a jsou spravovány kapucíny a několika domorodými kněžími. I chtěl Msgr. Brunoni, aby některý z těch kněží přijal obřady slovanské, jemuž by mohl potom svěřiti péči o sjednocení. To mělo výhodu, že by se dostiučinilo národnímu sebevědomí Bulharů a na druhé straně měl by Řím záruku pro zdar díla, neboť kněží ti byli od narození římskými katolíky a ve víře vzděláni. Msgr. Kanova, apoštolský vikař z Plovdiva, byl s tím srozuměn a po dlouhém váhání přijal nabídku kněz Arabijski a byl zároveň od vlády turecké uznán zástupcem sjednocených ve věcech občanských. To se stalo ke konci roku 1861. Bohužel scházely Arabijskému pro tak důležitý úřad nutné vlastnosti. Jeho přímá povaha nesnadno to nesla, míchal-li se někdo do úředních záležitostí. (Pokračování.)

Trsat — chorvatské Loreto.

Píše K. Balík.

(Pokračování).

Letopisy¹⁾ nám vykládají o dalších osudech domku nazaretského toto:

Bylo to dne 10. května r. 1291. Příroda se probudila z dlouhého spánku, zelená vesna přioděla horu i luh, když se kolem půlnoci snesl stánek Nazaretský na pobřeží Jaderského moře na kopci mezi hradem Trsatem a městem Rjekou, na místo zvané »ravnica« (rovina). Mikuláš IV. spravoval tehdy církev Kristovu, císařem byl Rudolf Habsburský a místodržitelem v Dalmacii byl Mikuláš Frankopan, z rodu slavných chorvatských bohatýrů Anicejských, jemuž náležel i blízký hrad Trsat.

Bylo nádherné ráno. Nebe bylo úplně jasné, ranní slunce mile zářilo, blízké moře úplně se uklidnilo. Vesničané jdoucí na pole spatřili zvláštní divadlo: Na místě, kde dříve žádné budovy nebylo, spatřili zvláštní domek. Jako u vytržení vracejí se se zprávou, co viděli. Lid schází se se všech stran a zkoumá záhadnou budovu, která jest vystavěna z malých červených čtvercových kamenů. Každý diví se této prazvláštní stavbě a jejímu starodávnému vzezření. Zvláště jest každému záhadou, kterak může domek státi nemaje základů.

Avšak překvapení úžasných venkovanů jest tím větší, když vejdou dovnitř. Spatří podlouhlou světnici, vidí strop dřevěný, modře natřený, posetý zlatými hvězdičkami. Kolem po zdech ve výklencích visí různé nádoby neobvyklého tvaru. Zdi jsou asi loket tlusté a nepravidelně stavěné. Jako vedou dovnitř jen jedny dveře, tak také jen jedním oknem vchází sem světlo.

V předu světnice vidí vesničané oltář z tesaného kamene a nad ním řecký kříž ze dřeva, který jest ozdoben Ukřižovaným. Nahoře stkví se nápis: »Ježíš Nazaretský, král Židovský«. Na pravé

¹⁾ Vyhýbáme se sporu o historičnosti události popisované, uvádějice tu jen slova papeže Pia II. v bulle o tom předmětu: »Jak lid zbožně věří a vypravuje«.

straně oltáře jest socha sv. Panny, držící na rukou Dítě Ježíše. Obličej je malován barvou stříbrnou, která však časem a bezpochyby i kouřem svící, jež tu dohořivaly, již zčernala.

Hlava Mariina ozdobena jest perlovým věncem, její vlasy po způsobu nazaretském rozdělené splývají po šíji; tělo její oděno jest

Přenos domku loretského.

zlatým šatem, který jest širokým pásem opásán a sahá až k nohám; modrý plášť přikrývá její ramena. Celá socha zhotovena jest z jednoho kusu cedrového dřeva. Ježíšek jest o něco větší, než jak bývá obvykle znázorňován. I jemu září Božská velebnost z očí, účes v prostřed rozdělený dodává mu něhy. Dva prsty pravice pozdvihuje jako k žehnání a v levici drží zeměkouli na označení své neobmezené moci nad světem.

Po levé straně u oltáře jest viděti malou skříňku na způsob police ve zdi vyhloubenou, která byla určena k uschování potřebného náčiní v chudé domácnosti. Jest v ní uloženo několik nádob a misek, z jakých jídávají chudí venkované.

Konečně hned vedle jest zvláštní druh komínu čili ohniska, nad nímž jest výklenek a pod ním několik sloupů ozdobených svícny.

Vesničané vše si prohlížejí, všemu se diví, ničeho nemohou pochopiti . . . Nejvíce jest jim divné, že domek nemá základů a že nemá podlahy. Jaké a čí je to obydlí? Čí ruka přinesla je na místo, kde nikdy nebylo viděti příbytků lidských? Jaká tajemná moc je udržuje, aby se nerozsypalo? Všichni se táž, ale nikdo nemůže dáti odpovědi

Průčelí chrámu Trsatského.

V tom přichází ctný kmet pastýř kostela sv. Jiří, farář Alexandr Jurjevič z Modruše. Jde krokem rychlým, pevným a tvář jeho září radostí. Nové podivení . . . Všichni věděli dobře, že farář jejich byl už po tři léta těžce nemocen nevyléčitelnou vodnatelností, a věděli, že již po dlouhý čas s postele vstáti nemohl, a v truchlivosti očekávali zvěst o jeho smrti. A hle! Nemocný přichází zdráv. Viz jen, jak razí si cestu zástupem, jak v zanícení spěchá do podivuhodného domku, jak padá na kolena, jak klání se před oltářem, jak zbožně uctívá svatý obraz, jak vřele celuje posvátné ty stěny! Ó šťastný národe, poslyš hlas svého pastýře! On tě seznámí s pokladem, jenž ti v této noci dobré nebe seslalo . . .

Za všeobecného ticha povstává farář Alexandr se země a vypravuje: »Ležel jsem na svém loži k smrti sklíčen, když mi byla přinesena zpráva o tomto zázračném domě. Prosil jsem vroucně nejsvětější Pannu, aby mi vyprosila dostatečných sil, abych mohl sám navštívit tuto podivnou svatyni a vzývat ji zde za její mocnou

přímluvu; byl jsem odhodlán, že se dám sem donést, nebudu-li moci jít sám. Svatá Panna, dojata byvši mou touhou, zjevila se mi ve skvoucí záři a pravila mi: Alexandře, ty jsi mne vzýval a já jsem přišla, abych ti pomohla. Věz, že dům, který se objevil v této krajině, jest týž dům, kdež jsem se v Nazaretě narodila, kam ke mně přišel archanděl Gabriel a kde v životě mém Slovo tělem učiněno jest.

Po mé smrti zasvětili apoštolové tento stánek proslavený tolikým tajemstvím, předstihovali se v horlivosti přinášejíce zde Všemohoucímu oběť čistou. Oltář, který je zároveň sem přenesen, je týž, který zbudoval sv. apoštol Petr. I kříž postavili svatí apoštolové. Tento stánek milý nebi a uctíváný po mnohé věky v Galilei, opuštěn stál poslední dobou a aby nebyl snad i zneuctěn, přenesen byl ze středu nevěrců z Nazareta sem na vaše pobřeží. Ty budeš všemu lidu živým důkazem pravdy slov; buď zdrav! Na to svatá Panna zmizela, a já ozdravěl!

Nyní tedy víš vše, šťastný lide chorvatský . . Tvá vroucí víra vševedoucností božskou za nejlepší uznána a Jeho dobrotivostí ostatními národy odměněna.

Pověst o podivuhodné události rozlétla se brzy celou krajinou. Věřící spěchali v zástupech, aby viděli zázrak a aby Pannu Marii v jejím domku uctili. Panna Maria přednášela jejich prosby u trůnu Svého Syna, jenž je splňoval. I místodržitel dalmatský Mikuláš Frankopan dověděl se o divotvorném příběhu. Ihned vydal se z polního ležení s dovolením císaře Rudolfa na cestu, aby sám vše osobně shlédł a na své oči se přesvědčil. Obyvatelé Tersatu, jakmile doslechli, že se blíží jejich urozený a statečný bán, vyšli mu naproti a radostně vše mu vyprávěli. Pln posvátné úcty vkročil do svatostanu a pokleknuv děkoval Bohu všemohoucímu a Nejčistší Panně za prokázanou milost a za posvátný dar. Brzy potom kázal svatou chýži vydláždit, ohradit a novou střechu pokrýti. Aby nabył makevého důkazu o pravdě, nařídil, aby čtyři komisaři ihned odebrali se s nákresy a rozměry této tajemné kaple do Palestýny, by se sami přesvědčili a na pravdu odpřisahnouce, odpověděli na tyto otázky:

1. Zda dům svaté Panny známý všem křesťanům opravdu zmizel, a zda se neví, kam se poděl;
2. zdali zůstaly tam základy;
3. zdali podoba a rozměry se shodují se zdmi objevenějšího se domu;
4. zdali jest kámen téže podstaty;
5. zdali jest na obou místech týž sloh stavební, tak aby bylo nemožno upírat, že základy v Nazaretě a dům u Tržiště jsou touže budovou rozdělenou pouze na dvě části.

Čtyři komisaři, mezi nimiž byl i farář Alexandr, vynikající ctnostmi a vědomostmi, odebrali se do Palestýny a tázali se křesťanů v Nazaretě, kde jest dům svaté Panny. Tito s pláčem odpověděli, že zmizel před krátkým časem a že nikdo neví, kam; že mohou jim sice ještě ukázati základy, ale ničeho jiného; že nemohou si nikterak vysvětliti, jak by mohl někdo odnésti tento svatý dům.

tak aby nezůstaly na jeho místě leč uříznuté základy. Komisaři vedeni byli na místo a viděli základy zde pozůstalé, změřili vše, prohlédli stavivo a zjistivše čas zmizení domku a některé jiné podrobnosti, s blaženým pocitem vraceli se ku svému domovu.

Hrad Frankopánů v Trsatě.

Na Trsatu je již toužebně očekávali. Kněžstvo ze Rjeki a z Grobníku zatím ošetřovalo v nepřítomnosti domácího faráře svatyni. —

Konečně po čtyřech měsících vyslanci se navrátili, nesouce bezpečné zprávy a nákresy. Podali bánu Mikuláši zprávu o své cestě a pravdu svých slov přísahou ztvdili. Bán dal jejich zprávu vrýti na kamennou desku, jež se v poutním chrámu Páně na Trsatu až do dnešního dne chová. Nařídil pak přísně, že nikdo nesmí ničeho ze svatostánku vzíti a aby sám byl blízko této drahocenné křesťanské památky, přenesl trvalé sídlo své z Modruše na Trsat.

Tržiště jest šťastno, že má svatý dům z Nazaretu. Nepřehledné zástupy z Dalmacie, z Bosny, Srbska, Albánska, Chorvátska a ze všech jiných krajín hrnou se na tuto samým nebem posvěcenou půdu. —

Avšak bohužel ani úcta věřících ani obětavost bánova nedovedly na těchto místech udržeti nevystihlý poklad. Posvátný domek prodlél na Trsatu pouze tři léta a sedm měsíců. Dle starobylého nápisu v chrámu Páně přišel na Trsát v Oktávě Nanebevstoupení Páně dne 10. května r. 1291 a zmizel odtud dne 10. prosince r. 1294. V sobotu přišel a v sobotu odešel. V den Královny měl její stan býti přinesen i odnesen. (Pokračování).

Zvěsti ze světa Slovanského.

Z Pensylvanie v Americe. (Visitační cesta J. M. metropolity hr. O. Szeptyckého.) Ještě před čtvrt stoletím neznáma byla ve Spoj. Státech severoameckých uniatská církev katolická. Byli to Rusíni katoličtí, kteří vystěhovavše se ze staré vlasti zavedli na novém světě katolicismus s obřadem východním. V posledních desetiletích vystěhovalců slovanských přibývalo značně. Tak na př. od r. 1905—1908 vystěhovalo se do Pensylvanie přes čtvrt milionu Rusínů ob-

řadu slovanského. Celkem jest dnes katolíků uniatů slovanského obřadu ve Spojených Státech na 400 tisíc. V prvních letech nábožensky byli velmi zanedbáváni, neboť nedostávalo se jim kněží; latiníci se k nim chovali cize, nepokládajíce jich ani za rovnoprávné. Poznenáhlu však počaly se týčiti k nebi školy rusínské a chrámy se slovanským obřadem. Rusíni dlouho ovšem nemohli zvyknouti na nové půdě starým řádům vlastí slovanských. První rusínský kněz přišel do Ameriky právě letos před 25 lety, byv poslán lvovským kardinálem Sembratovičem. S počátku pracoval s velikými obtížemi, ale podařilo se mu přece v několika letech postavit několik rusínských uniatských chrámů, ani latiníci nedovolovali sloužiti obřadem slovanským ve svých kostelích. Minulého roku stálo na severoamerické půdě 140 kostelů pro slovanský katolický obřad a asi 10 nových má býti co nejdříve zřízeno. Rusínské kněžstvo tvoří: jeden biskup, a 118 kněží, z nichž jest 6 řádových, 25 žijících v bezženství, 64 ženatých a 23 vdovci. Nejvíce jich pochází z diecese lvovské, totiž 22, z přemyšlovské 20 kněží. Prvním biskupem rusínským v Americe jest nejdp. Soter Ortynski z řádu sv. Basila z kláštera sv. Pavla v Michaelovce v Haliči. Světil jej sám metropolita hrabě O. Szeptycki 12. května 1907. — Politika ruská a silná propaganda pravoslavná rozdělila Rusíny americké ve čtyři strany: ukraïnskou, moskofilskou, uherskou a radikální, jež se navzájem potírají za příkladem Evropy. Náboženské poměry tím velice trpí. Pravoslavná propaganda ruská jest mezi Rusíny americkými mocně rozvinuta. Z Ruska plyne na miliony rublů ve prospěch této propagandy. Pravoslavní mají tu i dva biskupy: v Novém Yorku a v San Francisku. Nabízeli rusínským kněžím sjednoceným měsíčně po 100—150 dolařích, čímž se stalo, že přešlo jich několik k pravoslaví, k němuž byl sveden i lid. Dlužno tu též příčin hledati v nespokojenosti části rusínského kleru s některými posledními nařízeními z Říma týkajícími se záležitostí rusínské církve v Americe.*) Tyto smutné poměry přiměly lvovského metropolitu hraběte Szeptyckého, že se vydal nedávno na visitační cestu do Ameriky, aby urovnal tamnější neshody, slabé posilnil, ztracené opět získal. Než rozklad rusínské církve pokročil již tak daleko, že při největší obezřetnosti a krajní laskavosti, jaké je schopno šlechetné srdce metropolitovo, zůstává jistá část Rusínů cizí vroucí snaze velkého obrodu unie rusínské v Americe. Cesta ta ovšem nebude nikterak bezvýsledná, naopak zastaví příliv pravoslavným kněžím z počtu uniatů, zachrání, co klesalo, sesílí, upraví a zorganizuje nynější uniatskou církev americkou, Římu podá o ní přesné a spolehlivé zprávy z bohatých zkušeností a povzbudí všude zájem pro slovanskou církev katolickou. Ukraïnská strana vítá všude nadšeně svého metropolitu, jenž nehrozí se nebezpečných cest a neštítí se námahy hledaje jako pravý apoštol jedině spásu nesmrtelných duší a blaho svého národa i v dalekém zámoří.

*) V příštím ročníku přineseme delší zajímavou stať o rusínské církvi v Americe z pera rusínského missionáře.

Rozmanitosti.

Častochovská Matka Boží. Nesmírným žalem naplnila srdce každého Slovana-katolíka přesmutná zvěst o zločinu spáchaném od mnicha nehodného na Častochově a na Matce Boží Častochovské. Péro vzpírá se psáti o tom a srdce při tom krvácí. Nemožno všemu věřit, co se zvěstuje. Každý kdo zná poměry ruské, to potvrdí. Než dosti na tom podstatném. Za to nemůže ani církev ani řád pauliánský. Vyslanec papežský vyslaný na visitaci kláštera před neštěstím přes hranice nepuštěn. Je to neštěstím národním pro Poláky, trpkou zkouškou pro ně, a pro nás katolíky velkým dopuštěním Božím. Třeba se pokořit a v duchu kajicnosti přijati dopuštění toto. Budiž nám to výstrahou, kam až vášeň člověka zavést může, nesnaží-li se zvítěziti nad ní. Budiž naším předsevzetím, tím věrněji plniti povinnosti náboženské a tím vroucněji uctívati Matku Boží. Dle příkladu svatých a světic činme pokání za proviny cizí. Dostí mocným jesti Pán, aby i zlé k dobru obrátil. V tom, co jsme uvažovali o tom, neměli-li bychom pouf uspořádati na Častochově, stalo se neštěstí toto. Snad se pouf přece uskuteční.

Úřední jazyk katolického duchovenstva v ruském Polsku. Ruská vláda všemožně se namáhá, aby ruština pronikla celým kolosem ruským. Generální gubernátor varšavský žádal varšavského katol. arcibiskupa, by doporučil duchovenstvu svému v úředním jednání ruštinu. Konsistoř však nařizuje při úředních věcech v dopisech s církevními úřady latinu, jinak ruštinu. —

Sveboda v Rusku. Poněvadž chudička katolická ves Košča v Rusku nemá kostela, sbírali se věřící k modlitbě společné v domech. Volyňský gubernátor však tyto náboženské schůzky zakázal, an prý toliko chrám jest dle zákona přípustný pro společné modlitby, zapomínaje, že Kristus Pán řekl: »Kde dva nebo tři jsou shromážděni ve jménu mém, tam já jsem.«

Nový katolický chrám byl posvěcen v Kroži na Rusi.

Štědrý mecenáš, majitel lékárny Konstantin Krzyszkowski zemřel v Kijevě; odkázal své značné jmění církevním, vzdělávacím a dobročinným účelům. Na stavbu katolické fary u chrámu sv. Mikuláše doporučil 45.000 rublů, na prázdninové osady a dobročinnému družstvu po 10.000 rublech.

Smíšená manželství u pravoslavných. Volyňský arcibiskup Antonius žádal kdysi sv. synod, aby zapověděl smíšená manželství trpěná v církvi pravoslavné; dle staré praxe ve 15. až 16. stol. až do Petra Vel. i manželství s katolíky a protestanty měla přestati. V Cerkovném Věstníku odpovídají však dnes na jeho žádost, naprosto ji odmítajíce. Je prý nevhodná, proti nynějším státním zákonům a ustálenému zvyku. Pravoslaví by nic nezískalo, kdyby druhá polovice jiného křesťanského vyznání měla se k němu přilepiti. Přechody by se vyrovnaly, do církve by přibýlo jen lidí, kteří by nepřestupovali z přesvědčení, nýbrž jen z nutnosti neupřímně. Gubernatoři někteří, na př. vilenský, již rozhlásili podřízeným úřadům, že smíšená manželství jsou nejen polovičatě trpěna, nýbrž že jsou pravoplatná. Zdá se, že tento volnější názor na smíšená manželství byl uspišen výnosem papeže Pia X. Ne temere, aby církev pravoslavná bez překážek mohla pojeti všechny, komu při sňatku katolické kněžstvo jsouc vázáno zákony církevními činilo by obtíže.

Otázka zavedení gregoriánského (našeho) kalendáře na Rusi již několikrát přetřásaná dostala se nyní zase do proudu. V pravoslavné církvi jsou totiž za námi pozadu s datem o 13 dní. Jest to nyní německé ministerstvo obchodu, které nastínivši výhody jednotného kalendáře, požádalo ruské ministerstvo zahraničních záležitostí o jeho zavedení v Rusku. Hlavně trh peněžní a obchodní trpí mnoho dnešním stavem. Přes dlouhé dopisování a domlouvání západu s východem vzniká vždy mnoho zmatků, které mají mnohdy vážné a nepříjemné následky pro obě strany. Jest jisto, kdyby zavedli v Rusku náš kalendář, že jich budou následovati i státy balkánské. Byla kdysi doba, že v Rusku tato otázka nebyla ani přípustná, dnes však ji zaznamenává církevní orgán bez poznámky, a to takovým tonem, že možno říci: qui tacet, consentire videtur (= kdo mlčí, patrně přisvědčuje).

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.

Reklamace se nefrankují a buďtež redakci nezalepené zaslány.

Redaktoři a pořadatelé: **Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan**, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa 1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

„Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“ a „Akademie Velehradská“.

(Podává jednatel «Apoštolátu» Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

Uznanou zásadou jest, že ke všemu třeba agitace. Bez horlení není prospěchu. Platí to všem o zlém i o dobrém. Když přemnoží pro záměry škodlivé a zhoubné tolik obětí přinášejí, nebudiž nám za zlé vykládáno, že i my horlíme a k agitaci povzbuzujeme jak pro «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochrannou bl. Panny Marie», tak i pro «Akademii Velehradskou», jejíž účelem jest pěstiti a podporovati vědecké studium o církvi východní. Objasním poměr mezi oběma.

První křesťané rozšiřovali víru dvojím způsobem: životem svatým a písemní obranou čili apologií. Každý byl apoštolem ve svém povolání. Apoštolem byla služka při opatrování dětí; apoštolem byl otrok, jemuž svěřena byla výchova dětí; apoštolem byl voják ve vojstě, poznal postavení své a hlásal i rozšiřoval pravdy věčné; apoštolem byl kupec, jenž dalekých cest používal, aby spolucestující a jiné seznamoval s pravdami našeho náboženství: a tak tisícerymi průplavy rozlévaly se pravdy svaté do společnosti lidské. Přetvořovaly a zušlechťovaly i posvěcovaly ji.

Pohané mnohdy nahlédali do shromáždění křesťanů a s úžasem volali: «Hle, jak se milují!» «Víra, která takový život vésti velí, musí býti z Boha.» To byl jeden způsob obhajování a rozšiřování víry. —

Než byli též obráncové, čili apologetové, kteří slovem psaným a důkazy pravdy hájili víru proti různým nařknutím, podezřívání a osočování. To byl druhý způsob obhajování víry.

Jako první křesťané, chceme i my sobě počínati. Máme »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«. Účely jeho máme dobrými skutky, skutky účinné lásky, hmotnou podporou a modlitbou podporovati a takto se vynasnažiti, abychom víry obhájili a rozšířili. Život dobrý chceme vésti, apoštoly chceme býti. Tu hlavně působí účinná láska.

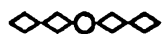
Ve sv. zemi roste terebint; sotva že odumírá, už vyrostá nový z odnoží čili kořene, a tak jest terebint věčně, možno říci, na svém místě. Podobně se to má i s účinnou láskou.

Přestává-li a odumírá-li jeden způsob účinné lásky, již má vzniknouti jiný způsob. Účinná láska jest nejlepším prostředkem k rozšiřování víry. Toť úlohou »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«.

»Akademie Velehradská« má psaným slovem pracovati pro unii — sjednocení. Já rozkol přirovnávám ku rozvedeným vlastně rozvedeným manželům. I když mnohdy se smějí tomuto porovnání, zůstávám přece při něm. Dokud rozvedení manželé spolu ani nemluví, marno vše. Jak začnou spolu mluvit, a kdyby snad i hádati se začali, už je naděje, že se sejdou a že budou svými. Rozvedeni jsme od svých pobratinů. I musíme začít ve spisech s nimi mluvit. Snad to budou potýčky, než již bude naděje, že se dáme do vzájemné řeči a do dalšího vyjednávání. Toť tedy úkol »Akademie Velehradské« po způsobě apologetů první křesťanské doby.

Vroucí přání máme všichni, aby se unie — sjednocení — uskutečnilo, neb před očima máme blahodárné účinky sjednocení v každém směru.

Nedáme se odstrašiti od svého předsevzetí a půjdeme svou cestou byť i trnitou. Propast mezi námi a pobratiny vyplníme láskou. Kdož dobré vůle chtěl by scházeti při díle tom? Jsme přesvědčeni, že vzájemnost slovanská, spojení trvalé Slovanů se může státi na základě víry. I obrácím se k Pastýři Nejvyššímu a prosím: »Pane, splň své slovo »ut omnes unum sint«, »by všichni jedno bylo«. Ty, ó Matko Boží, podporuj nás, sv. Cyrille a Methode, orodujte za nás! —

Bulharské hnutí k Římu roku 1860.

Dle C. Armaneta přeložil Jan Michalský.

Katolická Evropa Bulharů neopustila. V Paříži utvořilo se sdružení paní, které si umínily sbírat pro Bulhary peníze a bohoslužebná roucha. Tomu sdružení daroval také Napoleon III. deset stříbrných a deset zlatých kalichů. Z Rakouska přicházely zase obzvláště bohoslužebné knihy. Almužny byly odevzdány buď u sv. Stolice nebo přímo polskému spolku v Cařihradě. Též list »Bulharsko«, který pro nedostatek podpory nemohl vycházeti, vyšel pod vedením Cankova poznovu v dubnu 1862.

Později přišel do Cařihradu princ Čarkovski s princeznou, která byla předsedkyní dobročinného spolku, aby se sami přesvědčili o stavu obce sjednocených Bulharů. V průvodě Sadyka paše, který pravým jménem slul Čajkovski, a všech polských důstojníků a úředníků v tureckých službách bylo panstvo v neděli na mši sv. v kostele sjednocených v Galatě. Avšak Poláci nebyli tak náboženskými zastanci jako politickými agenty a proto si též vysvětlíme, proč Msgr. Arabajski s nimi dobře nevycházel, obzvláště když se míchali do řízení jeho diecese. Přes to, že měl dovolení od papeže, váhal Msgr. Arabajski přestoupiti k obřadu slovanskému, ba ani se k tomu neměl, aby se oštěbral do chrámu sjednocených v Galatě, který odpadlík Stančo zrádně opustil. Tak se přišlo na myšlenku jmenovati Msgr. Arabajskému, kterému pro vysoké stáří úřad ten byl bez tak příliš těžký, pomocníka v polském knězi Malezinském, pozdějším biskupu Alessioském. Než vláda turecká a bulharský národ zdráhal se uznati za svou hlavu Poláka. Proto se museli oba hodnostáři vzdáti v dubnu 1865. Než nepředbíhejme!

V letech 1862 a 1863 stali se bohužel horlitelé hnutí k Římu svým zásadám nevěrnými. Čankov odebral se do Ruščuka, Mirkovič do Vidina, Vaklidov do Braily. Všichni tři spojili později své síly pouze jednou k boji za neodvislou církevní vrchnost bulharskou. Pro katolicismus byli ztraceni.

Vrchol hnutí.

Přes všechny ty nezdary přece missie bulharská pokračovala. Důstojný P. Alzon, zakladatel společnosti Augustiánů Assumptionistů (= Nanebevzetí), byl tehdy v Římě k vůli blahořečení japonských mučovníků Pius IX. mluvil s ním důvěrně o záležitostech Bulharska a také o velkých nadějích, které ve východ skládá a prosil, aby zvláštní péči věnoval obrácení Bulharů. Následujícího dne pravil mu papež při veřejném slyšení: «P. Alzone, žehnám Vaším pracím jak na východě tak na západě». To bylo požehnanou pohnutkou pro missie v Bulharsku.

P. Alzon, který neměl tehdy ani kněží po ruce, nevěděl si rady. Na štěstí podařilo se mu získati pro své záměry P. Kasziewiče, představeného zmrtvýchvstalců v Polsku. Již v říjnu 1863 zřídili zmrtvýchvstalcí v Odříně školu pro sjednocené Bulhary. Neboť v Odříně byl již slušný počet horlivých katolíků vedených P. Raf. Popovem. Jsa jáhnem provázal Popov Sokolského do Říma a byl potom posvěcen na kněze od Msgr. Brunoniho. Přes mnohá zklamání pracoval horlivě, aby sjednocené Bulhary ve víře upevnil.

Aby co nejdříve uskutečnil přání sv. Otce, poslal P. Alzon jednoho ze svých nejlepších kněží, P. Galaberta, bývalého lékaře, do Cařihradu. Ten byl přidán oběma vůdcům sjednocení Arabajskému a Malezinskému jako pomocník. S Malezinským procestoval P. Galabert Bulharsko křížem krážem, aby napřed sám poznal lid a okolnosti. Navrátil se do Cařihradu předložil P. Alzonovi, který tam měl postní kázání, nabídnutí apoštolského vikaře z Plovdiva, aby v Plovdivě byla zřízena škola pro Bulhary latiníky. V lednu 1864 otevřeli tam

skutečně Assumpcionisté žádanou školu. Z počátku¹¹ byla to škola obecná, později měla býti pravým seminářem pro apoštoly.

V Macedonii byli neméně činni Lazaristé. Monastir, bulharská Bitolia, byla středem bulharského obyvatelstva, o které se Řekové marně pokoušeli, aby je přivedli na svou stranu. V roce 1857 usadili se tam první Lazaristé. Za bulharského hnutí k Římu ujali se Lazaristé nově obrácených proti jejich pronásledovatelům, Řekům, za kterými vlastně vězela vláda turecká. I když se přidala v některé obci většina obyvatelů ke katolicismu, přece jim byl zakázán pro několik málo rozkolníků přístup do chrámu. Utiskovali je robotami a daněmi a sužovali je všemožně. Missionáři zastávali se utiskovaných, jak mohli. Odvolání na francouzského vyslance neměla bohužel výsledku, byli proto přinuceni odvolati se v několika důležitých případech na vyslance rakouského.

Pro několik sjednocených, kteří zůstali věrni po zajetí Sokolského, otevřeli Lazaristé 1864 v Zeitenliku u Soluně vyšší školu, která po 20ti letech byla přeměněna v katolicko-bulharský seminář na vzdělání domorodého kněžstva.

Ale Msgr. Arabajski a Malezinski pořád ještě nebyli nahrazeni. Konečně jmenovala Propaganda jejich nástupcem kněze Rafaele Popova, který se již Piovi IX. při cestě Sokolského do Říma zalíbil a za svého pobytu v Odřínu velikou horlivostí vyznamenal. Tak obrátil katolicismu mnicha Panteleimona, který založil potom mužský i ženský klášter. Mnich ten měl u všech pověst světce a na lid měl velký vliv. Řecký biskup, kterému takový mnich ovšem překážel, činil mu všemožné překážky; než právě tím měl býti Panteleimon dle úradku Božího přiveden ke katolické církvi.

Řím udělil Popovovi titul: «biskup sjednocených Bulharů» a kázal jej posvětit biskupem obřadu řeckého. Msgr. Sembratovič, arcibiskup, dostál od sv. Otce výslovný rozkaz, aby jej posvětil dle přepisů obřadu řeckého. Svěcení to bylo 19. listopadu 1865 v Cařihradě v kostelíčku sv. Jana Zlatoústého a byli mu přítomní vyslanci francouzský a rakouský, melchitský patriarcha Řehoř Josef, nově obrácený řecký metropolita z Dramy, Meletius a množství sjednocených i nesjednocených Bulharů.

Před svým posvěcením psal Msgr. Rafael dle rady některých katolických hodnostářů svému bývalému biskupovi Msgrovi Auxencovi, žijícímu ve vyhnanství, aby se zase přidal k sjednocení, jehož údem po nějakou dobu byl. Při tom mu nabídl, že by mohl býti hlavou Bulharů a apoštolským vikařem. Než ten si toho napomenutí nevšímal, ba použil listu proti pisateli uveřejniv jej.

Byv uznán sultánem Abdul Azizem usadil se nově posvěcený biskup v Odřínu. V Cařihradě zanechal jednoduchého kněze s titulem kancléře, aby jej u vlády turecké zastupoval. V dubnu na to začal dle pokynu Propagandy své apoštolské cesty do všech znamenitějších osad, ve kterých byli sjednocení Bulhaři. Průvodcem mu byl P. Galabert, jehož obezřetnost a horlivost novému biskupovi výdatně prospívala. Pro špatné prostředky dopravní byla cesta velmi obtížnou,

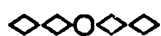
ano mnohdy i nebezpečnou. Od Soluně na jihu až do Plovdiva na severu, všude byl biskup nadšeně pozdravován.

Sjednociení Bulhaři byli přešťastní, že mají konečně po dlouhých letech marného čekání biskupa, pravého otce. Jeho návštěva potěšovala je a byla jim náhradou za všechna přetrpěná pronásledování. Rozkolníci, kteří až dosud tvrdošijně popírali jmenování bulharsko-katolického biskupa, nevěděli si nyní rady. Celá missionářská cesta trvala osm měsíců, dodala hnutí nového života a lesku, způsobila mnohá obrácení a při tom poznal biskup důkladně stádce sobě svěřené. —

Po ukončené cestě poslal hned Msgr. Popov Propagandě obšírnou zprávu o sjednocení a ku konci prosil, aby mu byl přidělen některý kněz latinského obřadu za stálého bohosloveckého rádce. Žádosti jeho bylo vyhověno a byl k tomu určen P. Galabert, který v dubnu 1867 opustil Plovdiv, aby se trvale usadil v Odřínu.

V diecesi Msga. Rafaele Popova brzo se pnuly k nebesům nové chrámy a školy přes všecken odpor nepřátel. Protože Bulhaři místo kněží cizích raději by byli měli kněze domorodé, bylo nutno založiti semináře, v nichž by se vzdělávalo domácí, zbožné a učené kněžstvo. Ochotná podpora spolku pro rozšíření víry, Propagandy a spolku pro východní školy umožnila alespoň z části provedení těchto záměrů. Ve mnohých katolických obcích musela se svatá tajemství slaviti ve stodole, protože tam nebylo kostela, a to poškozovalo vážnost sjednocení.

Msgrovi Popovi záleželo nejvíce na tom, aby v Cařihradě byl postaven pro sjednocené chrám. Neboť do hlavního města říše přicházelo každoročně velké množství Bulharů, kteří byli katolické církve nakloněni. A ti, nevidouce v Cařihradě katolického chrámu, odcházeli domů pevně přesvědčeni, že bulharsko-sjednocená církev úplně zanikla. Bohužel Msgr. Popovi nebylo dopráno tento úmysl provésti.*) Až do své smrti r. 1876 namáhal se s Lararisty v Mace-donii, s Assumptionisty a Resurrektionisty ve východní Rumelii, aby napravil škody způsobené prvními odpady od víry. Než marně. Co dnes s námahou vystavěl, to zničily zítra nepříznivé okolnosti tak, že vyhlídka do budoucnosti nebyla právě nejhorší. — Po mnoho let byli nově obrácení nerozhodní, kolísali mezi církví katolickou a pravoslavnou. K ustálení sjednocení nebylo bohužel dosud příležitosti.

Naše budoucnost v Bosně.

Napsal P. Antonín Puntigam T. J. Přeložil člen téhož řádu.

(Dokončení.)

Jako chrámy, tak je v ubohém stavu i jejich zařízení. Často nedostává se ani nejnutnějších rouch a náradí kostelních. Farní chrám, jenž stojí už přes 50 let, dostal přede dvěma lety poprvé pluvíál. To bylo u lidu radosti! Mnoho

*) Viz o tom str. 141. »Apoštolátu«.

o jeho byt, šat a stravu. Takové zbožné ženy ještě nevymřely. Soukromě i ve spolcích pracují pro Spasitele, zdobí Jeho chrámy a obstarávají pro něj všechno, čeho potřebí. To jsou dvořanky Krále, trůníciho v nejsvětější svátosti.

Kéž se šlechetné ty duše ujmou také chudičkého Spasitele v Bosně a jeho tamějších kostelův! Spolky na okrasu kostelů, mariánské družiny, apoštolát křesťanských dcer, (taktéž všechny

Bývalý katolický kostel v Doboji, dříve vojenský barák.

ostatní naše podobné spolky), jakož i jednotlivé kláštery a osoby, jež milují okrasu domu Božího a rády něčím přispějí na chudé kostely, prosíme vroucně, aby aspoň po nějaký čas podporovaly zvláště kostely bosenské.

Ten, jenž nenechává ani hltu vody bez odplaty, uchystá jistě i těm, kdož mu zde chystali nebo zařizovali příbytek, pěkné místočko v nebi.

Roucha, prádlo a jiné věci kostelní posílejtež jednateři Apoštolátu Dr. Ant. Cyr. Stojanovi, poslanci a proboštu v Kroměříži, který vše další obstará.

11. Bosenské kněžstvo.

Chudobu sdílejí se Spasitelem duchovní správcové. Neměli platu, žili z almužny, kterou jim dával z dobré vůle ubohý lid, který často sám trpíval hladem.

Jeden z nejlepších světských kněží jako mladý farář onemocněl. Ležel ve své chudobě téměř úplně opuštěn, nemaje ani nejnutnějšího ošetřování. Umíraje měl u sebe jen bochník tvrdého chleba, z něhož si sám musil ukrajovati, chtěl-li co jísti. Jiný farář ležel v nemocnici. Lékař se vyslovil, že nemoc ta je pouze z hladu.

kostelů nemá ovšem pluvíálu vůbec, ano ani mešních rouch pro každou barvu nebo nejnutnějšího prádla.

Když Spasitel náš ještě chodíval po zemi, byl chudobný jako teď v Bosně. Tu se ho ujaly zbožné ženy a staraly se

Jiný farář psal mi předminulou zimu: „Dosud jsem nikdy o nic neprosil pro svou osobu. Po každé jsem se ještě nějak protloukl a nemusil jsem žebroti. Ale tento rok je strašně zle; úpal v létě všecko zničil. Rolnický lid, moji farníci pláčou, skoro by si pozoufali. Nemohou mi dát zrnka obilí, vždyť sami nic nemají. Jsem tudíž u veliké nouzi. Chodil jsem dosud v taláru, který jsem dostal v bohosloví před pěti lety.

Dr. J. Sarić, světící biskup sarajevský.

Nedostane-li se mi odněkud pomoci, bude mi prodati koně, kteréhož nutně potřebuji pro vzdálené nemocné a nezbude mi než choditi pak zaopatřovat pěšky 30 kilometrů. Jak bych byl povděčen, kdyby mně nějaká křesťanská duše pomohla, abych si mohl koupiti zimník .. Mešního vína mi daroval na celý rok poctivý Turek, který o mé bídě ví. Co tyto řádky píši, jímá mé srdce hluboký smutek, že musím žebroti. Ale odpusťte mi, nejsem tím vinen ..“

Při tom největší část kněží aby ještě stavěli kostel anebo faru neb obojí, aby ještě podporovali nuzné almužnou!

Milý čtenáři, je tu div, že leckterý mladý kněz úplně klesá na mysli, že se jich už dosti vystěhovalo do Ameriky?

Kdyby se vědělo o bídě leckterého bosenského kněze, jistě by se jim dostalo podpory, ale nemají se na koho obrátit ani nevědí adres. Zmíněnému faráři už se pomohlo z největší bídy. Jiného nuzného faráře ujala se šlechtná uherská paní a stará se jako vlastní matka o něho i o jeho kostel. Kéž najde hodně mnoho následovníků a následovnic!

Ovšem si kněží také často nemohou zaopatřiti potřebných knih. Bylo by tudíž velmi dobré dílo, kdyby chudí faráři a kněží právě vycházející do duchovní správy, mohli dostati potřebné knihy. Vroucně tu prosíme všechny čtenáře, zvláště důstojné kněžstvo o zasluku knih pro kněze nutných a užitečných, psaných řečí latinskou, kteroukoliv slovanskou nebo německou, franko do arcib. kněžského semináře v Sarajevě. Kolik krásných kněžských knihoven se smutně rozhází! V Bosně byly by úrodným kapitálem i pro bývalého majetníka.

Němečtí protestanti v Rakousku si berou po jednotlivu nebo spolkově t. zv. „kmoťrence“ (Patenkinder). Jsou „za kmotry“ nějakému sirotku, studentovi, pastorovi nebo i nějakému ústavu, škole, modlitebně. Jak pěkné by bylo, kdyby se našlo pro bosenské sirotky, studenty a kostely takových dobročinných katolických „kmocháčkův“ a „kmoťrenek“, kteří by z lásky k církvi katolické činili to, co dělá tolik protestantů z nenávisti proti Římu!

Milý čtenáři, šlechetná čtenářko, nebyli byste rádi takto Bosňákům „za kmocháčky?“ A když to nezmůžete sami, zmůže to snad spolek, jehož jste členy. A nemůžete-li se starati o kostel, můžete snad býti otcem nebo matkou ubohému sirotkovi. A když samy nic nemůžete, znáte snad někoho zámožného a dobročinného, v němž můžete vzbuditi zájem pro nuzného Spasitele v Bosně, pro jeho tamější kněze a děti, když mu na př. dáte tuto knížечku. Láska je vynalézavá.

12. Je Bosna země missijní?

Bosna má sice církevní vrchnost, hierarchii, ale kdo tyto řádky přečetl, uzná, že Bosna svými potřebami je opravdová, ano pro naši říši nyní i v nejbližší budoucnosti nejdůležitější země missijní, opravdu naše missie. Tu neběží o to, aby se obrátili Turci nebo Srbové, nýbrž, aby se tam udržela katolická církev, běží o zájmy našeho mocnářství.

Katolíci jsou tam nejspolehlivější, oporou rodu habsburského. Je to však nejmenší, nejchudší třetina obyvatelstva, nepřáteli ohrožená, a proto jest jí především třeba podpory veřejné i soukromé.

Bosenští katolíci očekávají tedy s důvěrou od svých bratrů a sester podle víry podporu a pomoc. Je mnoho spolků pro zámořské missie; jenom pro Afriku hned dvě či tři. Proč by se nemohla zahájit pomocná akce pro dílo tak důležité pro církev i mocnářství? A to tím spíše, že také protestanti z Němec a svobodní zednáři z Uher už se dali v Bosně do práce? Či zas máme my katolíci přijít až kdesi cosi?

Když se chystala našim vojákům na jižních hranicích vánoční radost, spěchal kde kdo přispět svou hřivnou. Mnohý hodný voják se podělil o dárek z lásky s chudým obyvatelstvem. Katolíci v nové zemi našeho mocnářství jsou stálou pohraniční stráží naší církve i říše v tom kraji. Ukažme jim, jak jsme jim vděční a jak je máme rádi, činnou láskou.

Ujímejme se zvláště mládeže. Bosenské dítě je v mocnářství našem nejmladší a nejnuznější. A přece je to vlastně jubilejní dítě našeho císaře. Našlo v něm otce. Třeba mu však také matky: činné lásky katolíků naší říše. Když ubohé dítě to v ní najde lásku, bude se mu u nás líbiti, bude šťastno. A kdo získal srdce dětské, má v moci i rodiče a budoucnost země, neboť „na mládeži svijet ostaje“ — na mládeži spočívá svět.

Trsat — chorvatské Loreto.

Píše K. Balík.

(Dokončení).

Pastýři bdící u svých stád viděli v noci jasnou zář, v níž andělé nesli svatou chýši přes Jaderské moře na druhý italský břeh a postavili do vavřínového háje u města Rekanati v okolí Ankony. Stromy prý nachylovaly své koruny a moře se zatajeným dechem se utišilo.

Jakmile se roznesla zvěst, že zmizela posvátná chýše Mariánská, rozplakal se věřící národ a truchlil, pohlížeje pouze na otisk zdí v půdě. Ve své lásce k domku a touze po něm jal se putovati za ním do Italie, do Lorety, kdež domek posvátný nový, již trvalý po-

Vnitřek svatyně na Trsatě.

byt si zvolil. Nesčíslné davy poutníků přichvátaly z celé Italie a Dalmacie, aby poznaly domek ten. Jedni prolévali slzy radosti, jiní slzy nevýslovné bolesti.

Dosud každoročně přichází do Loreto zástup zbožných Chorvatů, aby dle šestistyletého zvyku navštívili svou Pannu v Její domku v Loretě a činili jí něžné výčitky. Klečíce na kolenou před svatou kaplí a majíce ruce rozpjaté a oči slzami zalité pozdvihují je brzy k nebi brzy na svatý obraz a neustále hlasitě volají: »Vrať se k nám, ó krásná Paní! Vrať se k nám, ó Maria, i se svým svatým domkem!« Této řeči, těmto vzdechům a bolestným výkřikům, tomuto výmluvnému osvědčení bolestné touhy lze naslouchati již po několik století.

»Roku 1559.« tak píše P. Riera, »viděl jsem více než tři sta poutníků z této krajiny přicházeti se svými ženami a dětmi do Loreta, kteří nesli rozžaté svíce, zastavili se nejprve u velké brány,

kde vrhli se na kolena, aby poprosili o přispění Boha a jeho svatou Matku; potom v řadách vešli po kolenou do chrámu a volali jednohlasně ve svém slovanském nářečí: »Vrať se, vrať se do Rjegy, ó Maria, Maria! Vrať se, vrať se do Rjegy, Maria! . . .«. Jejich bolest byla tak opravdová a jejich prosba tak vroucí, že chtěl jsem je přivést k mlčení, boje se, aby tak vroucí modlitby nebyly vyslyšeny, a aby svatá kaple nebyla odnesena z Italie do Dalmacie».

Papežové chtějíce podporovati a odměniti zbožnosti tohoto dobrého slovanského lidu, založili v Loretě útulnu pro několik rodin z Dalmacie, které se nemohly odhodlati opustiti Pannu Nazaretskou a vrátiti se do svého domova, nýbrž učinily svým domovem místo, které ona zvolila ku svému pobytu.

Roku 1895 vydal se na pouť do Loreta nejdůstojnější pan biskup z ostrova Krku Ondřej Maria Sterk a s ním přes 2000 věřících jeho diecese.

Ale věřící ani na Trsat nezapomínali a nezapomínají až dosud. I sem každoročně tisíce jich putuje. Na př. roku 1709 přišlo sem na 100.000 poutníků.

Milostný mariánský obraz na Trsatu.

Na místě, kde na Trsatu stával svatý domek, dal hrabě Mikuláš Frankopán brzy po jeho zmizení vystavěti dle starořeckého způsobu vkusnou kapli s nízkou střechou a věžičkou. Týž šlechtný pán pojal úmysl vystavěti na místě toin větší kostel, ale smrt překazila provedení tohoto zbožného úmyslu. Myšlenku tu však uskutečnil jeden z jeho potomků.

Rodina zbožných hrabat Frankopanů sama žádala sv. Stolicí, aby nějak lkající a uslzený lid potěšila. Papež Urban V. dal si zvláště o svatém domku a o Trsatu podati obšírnou zprávu a umínil si toto posvátné místo nějak vyznamenati. V Římě choval se prastarý obraz Matky Páně dle zbožného podání malovaný svatým Lukášem na cedrovém dřevě s řeckými písmenami. Tento velepamátný obraz poslal papež r. 1367 po apoštolském kazateli P. Bonifaciovi, františkánu z Neapole, na Trsat pro útěchu zkormoucených věřících Chorvatů. Obraz ten se zde dodnes ve veliké úctě na oltáři chová. Obvykle jest zakrytý, aby tím spíše byl uchován, ale Františkáni, horliví strážci svatyně, na požádání ochotně jej zbožným návštěvníkům

odkryjí. Obraz jest obklopen různými drahocennými dary věnovanými z vděčnosti za udělené milosti a vyslyšené z modlitby. Z darů těch patrně, jakou důvěru mají zvláště námořníci k Matce Boží na Trsatu a jak tato »Hvězda mořská« tonoucím ku pomoci přichází.

Obraz sám rozdělen jest na pět políček. Na prostředním — největším — znázorněna jest Nejsvětější Panna s Ježíškem na rukou, v pravo nahoře jest znázornění »Zvěstování Panny Marie«, v levo nahoře Kristus visící na kříži, pod nímž stojí Matka a sv. Jan, v pravo dole sv. Bartoloměj se dvěma jáhny, v levo dole sv. Pavel se dvěma

Hlavní oltář s mariánským obrazem na Trsatu.

jinými světci. Ve zlatém pozadí obrazu jsou řecká začáteční písmena »Matka Boha, Ježíše Krista«. Matka a Dítě jsou korunováni zlatou korunkou, kterážto slavnost mimo Itálii dosud neobvyklá konala se s dovolením vatikánské kapituly dne 8. září r. 1715. K této slavnosti, mimo Itálii první na světě, sešlo se nesčetně věřících. Slavnosti trvaly tři dny a účastnilo se jich na 100 kněží a na 60.000 věřícího lidu. —

Roku 1453 vedle kostela vystavěn i nový rozsáhlý františkánský klášter. Dne 5. března r. 1629 vyhořel klášter a s ním i mnohé důležité listiny z Bosny a Dalmacie. Tehdy byl zničen i původní spis o cestě čtyř vyslanců do Nazareta. Požár tehdy podivuhodně nedotknul se kaple se zázračným obrazem, ačkoliv zuřil pouze tři

kroky odtud za hrozného větru, pověstné bóry. Klášter byl potom znova vystavěn. R. 1726 zřízen v kostele i oltář našeho krajana sv. Jana Nepomuckého. Všech oltářů jest v kostele devět.

Den 10. května jest na Trsatu svátkem zasvěceným až do dnešního dne. Na ten den schází se sem tisíce poutníků. Pro Trsat předepsána na ten den papežem Klementem XI. zvláštní mše sv. a církevní hodinky, kteroužto výsadu papež Benedikt XIV. na celou Dalmacii rozšířil. Veliký přítel Slovanů papež Lev XIII. daroval zdejšímu kostelu drahocenný kříž k processím.

Než kostel, který nyní na Trsatu stojí, nikterak posvátnému tomuto místu neodpovídá. Nevyniká ani ušlechtilostí slohu ani velikostí ani výzdobou. Proto za příležitosti slavnosti šestistyletého přenesení domku, které v r. 1891 diecesní biskup ze Serje slavnostní mši svatou v staroslovanském jazyce slouženou zvláštního lesku dodal, bylo rozhodnuto postarati se o stavbu nového kostela. Strážci tohoto místa vydali hned provolání, v němž se praví: »Tři místa jsou, jež Prozřetelnost Božská přítomnosti svatého domku zvláště poctila: Nazaret, Loreto, Trsat. Nádherné chrámy zdvihají se na prvních dvou místech. Není-liž tedy slušno a spravedливо, aby láska dítek Mariánských i na Trsatu důstojnější a posvátnosti místa lépe odpovídající příbytek vystavěla?

Na Trsatu slouží se mše sv. ve staroslovanské řeči, tak jako před staletími u nás v klášteře Sázavském se sloužila. Tím má nám Trsat býti milejším . . . Stejně máme věrozvěsty: Sv. Cyrilla a Methoděje, kteří nás učili svatým pravdám stejnou řečí. Z Charvatska přicházeli k nám ještě jiní hlasatelé víry, jak dokazuje poustevník sv. Ivan, jenž do Čech přišel a o němž stará píseň dí, že

»byl v chorvatské zemi
na ten svět zrozený«.

Navštíviv ještě jednou kostel, kdež procesí dosud se modlilo, dav si milým Františkánem odhaliti milostný obraz a pomodliv se ještě jednou před ním, vyšel jsem z kostela.

Zadíval jsem se na město Rjeku hluboce pod horou na břehu mořském rozložené, na daleké moře, na malebné pobřeží na druhé straně, na Volosku, Opatii, Ičići, Iku, Lovranu, majestátní horu Učku, a dal jsem se pěšinkou po stráni k údolí řeky Rječiny a odtud silnicí do města.

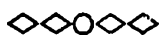
Zvěsti ze světa slovanského.

Z Kroměříže. (Akademie Velehradská). Aby Akademie Velehradská, do níž kladou se nejlepší a nejoprávnější naděje, mohla plniti svůj vznešený program, jak jsme jej v č. 5./6., 7./9. Apoštolátu vyložili, jest jí třeba co nejvíce členů. Za tou příčinou rozesláno bylo všem přátelům myšlenky cyrillo-methodějské provolání, aby přistoupili za členy Akademie Velehradské. Dosud přihlásili se za členy zakládající (s 500 K): vdp. assessor Jan Vychodil, farář z Choliny (první se přihlásil a první složil podíl), vdp. dr. Jar. Sedláček, univ. professor v Praze, dr. Frant. Grivec, prof. bohosloví v Lublani, dr. Janežič, kanovník v Lublani. Za členy řádné přistoupili vdp.: Josef

Kyselka, kanovník na Vyšehradě, Leop. Růžička, koop. ze Zlámanky, Jos. Buchar, farář v Horních Krutech, dr. Frant. Hrachovský, katecheta v Kolíně n./L., Dr. Jan Hejčl, universitní professor v Olomouci, dr. V. Valha, farář v Čechách na Hané, dr. Jos. Škrabal, univ. prof. v Olomouci, Vincenc Vaněk, koop. v Uher. Brodě, O. Ryšánek, spirituál v Lukově u Holešova, dr. Frant. Tomáščík, kaplan v Horní Rudě, Ant. Číhal, kaplan v Horní Rudě. Členy přispívajícími stali se: vdp. Ant. Zajíček, em. farář v Újezdě pod Kladnem, Alois Zbožínek, farář v Mokřých Lazcích, Frant. Martilík, kons. rada a farář v Hluku, Theod. Káčer, farář v Kuželově, Jos. Kebrle, kanovník v Přistoupimi, Jos. Krestyn, farář v Jaktáři. Na II. sjezdu velehradském projevili všichni účastníci úmysl státí se členy A. V. Kdo tak neučinil ještě, prosíme, aby poslal co nejdříve svůj příspěvek. Podíl za rok 1910 se již dotiskuje a co nejdříve se rozešle. Členské lístky budou brozo rozeslány a vkusné diplomy členům zakládajícím odevzdají se na III. unionistickém kongresu na Velehradě, k němuž konají se již nyní horlivě přípravy. Prosíme všechny horlivce a přátely idey cyrilomethodějské, aby přistoupíce za členy A. V., pomohli jí řešiti vznešený její úkol. Bližší vysvětlení podává a členy přijímá Msgr. dr. Ant. C. Stojan, místopředseda A. V. v Kroměříži.

Z Říma. (Otevření polského hospice). Minulého roku vyzvali biskupové polští příslušního svého národa ku sbírce na polský hospic v Římě. Tento má poskytnouti útulku a má býti ohniskem a středem všem Polákům meškajícím ve věčném městě. Živel polský chce si pak uhájiti onoho postavení v Římě, jakého nabyt za dřívějších let zvláště za zvěčnělého věhlasného kardinála Ledochovského. Sbírká rostla štědrými dary šlechty a vyššího duchovenstva, tak že hospic mohl býti posvěcen a odevzdán veřejnosti na svátek polského patrona sv. Stanislava. Představeného nového hospice je olomucký kanovník a prelát rodem Polák hr. Potulicki.

Z Peštu. (Rusínské missie.) Již několikráte měli jsme příležitost upozorniti na apoštolskou horlivost nejdůst. metropolity rusínského ze Lvova, hraběte O. Szeptyckého. Sám dojížděl ve své vrchnopastýřské horlivosti apoštolovat Rusínům do Bosny a Hercegoviny, letos koná obtížnou visitační cestu ve Spojených Státech severoamerických a Kanadě, a kde sám nestačí, stará se bezpříkladným nadšením a obětavostí o spásu uniatského lidu rusínského doma i roztroušeného daleko za hranicemi otčiny. Rusínům bosenskohercegovským vyprosil na sv. stolicí a obstaral generálního vikaře (viz str. 162) a větším koloniím rusínských uniatů mimo vlast posílá občas missionáře, aby pečovali o jejich nesmrtelné duše. Na popud nejd. metropolity konala se nedávno i v Pešti missie uniatským Rusínům, jichž jest tam na 600—800. Konali je kněží professoři z rusínského semináře ve Lvově. Úspěch jejich byl vekolepý. Aby lid rusínský neupadal mravní a duševní zkáze, jest třeba, by měl nějaké středisko a neustálé vůdce. Proto má se zřídit v Pešti rusínská fara s kostelem výhradně pro rusínské bohoslužby. Uniaté měli sice kostel v VII. okr., ale ten časem úplně se zmařarisoval. Rusíni zahájili pro zřízení bohoslužeb svým radákům a souvěrcům v Pešti sbírku.

Obsah I. ročníku „Apoštolátu“.

Č L Á N K Y:

- Balík K.:**
Trsat — chorvatské Loreto; str. 73, 174, 186.
- Ermis Frant.:**
U Matky Boží Častochovské; str. 6, 22, 38.
- Jindřich Karel:**
Ruské klášternictví; str. 36, 82.
- Jašek Ad.:**
Katolíci bulharští; str. 19.
O Akademii Velehradské; str. 66, 103.
Velehradské slavnosti; str. 107.
Korunovace Matky Boží Častochovské; str. 116.
Oslavy žalgirské; str. 131.
- Jašek Al.:**
Úcta k Panně Marii na Východě; str. 68.
- Michalský Jan:**
Bulharské hnutí k Římu r. 1860; str. 85, 126, 171, 189.
- Puntigam Ant.:**
Naše budoucnost v Bosně; str. 10, 25, 45, 182.
Naše nové missijní působiště — Bosna; str. 76.
- Reček Jos.:**
Význam sv. Cyrilla a Methoda pro Slovanstvo; str. 121.
- Stojan Ant. Cyr. dr.:**
Ctitelé Cyrillomethodějsí; str. 1.
O účelu Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou
bl. Panny Marie; str. 17, 33, 65, 101.
Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie
a Akademie Velehradská; str. 181.
- Vaněk Vinc.:**
Na Černé Hoře; str. 154, 168.
- Vychodil Jan:**
Dějiny myšlenky cyrillomethodějské u Slovanů; str. 3.
- Slavnosti Velehradské; str. 149, 165.

ZVĚSTI ZE SVĚTA SLOVANSKÉHO:

- Z Astrachaně:**
Plovoucí pravoslavný chrám na Kaspickém moři; str. 135.
- Z Athen:**
Hlas k sjednocení; str. 145.
- Z Banjaluky:**
Vzpomínky na dny okupace; str. 139.

- Z Bělehradu:**
Stav církve katol. v Srbsku; str. 15.
- Z Cařihradu:**
Bulharský katolický kostel v Cařihradě; str. 141.
- Z Častochova:**
Korunovace Matky Boží; str. 90.
- Z Černé Hory:**
† Šimon Milinovič; str. 95.
- Z Ďakova:**
Obsazení biskupských stolců chorvatských; str. 91.
Nastolení nejd. biskupa dra. Iv. Krapače; str. 159.
- Z Kahiry:**
Slovinci v Alexandrii; str. 96, 143.
- Z Kara-Agače:**
Bulharské missie katolické; str. 58.
Slovanský seminář; str. 162.
- Z Kazaně:**
Missionářské sjezdy; str. 92, 156.
- Z Krku:**
Leonovo družstvo; str. 139.
- Z Kroměříže:**
Akademie Velehradská.
- Z Lublaně:**
Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda; str. 14, 30, 136.
- Z Lvova:**
Postavení sjednoceného rusínského kněžstva v Haliči str. 30.
Združení rusínských kněží na podporu unie; str. 135.
- Z Moskvy:**
Dojmy z Velehradu a poměry v Rusku; str. 27, 54.
Obrázky náboženské svobody v Rusku; str. 134.
- Z Pensylvanie:**
Visitační cesta J. M. metropolity hr. O. Szeptyckého po Americe; str. 178.
- Z Peštu:**
Rusínské Missie; str. 193.
- Z Petrohradu:**
Založení katol. církve ruské; str. 13.
Postup katolicismu str. 28.
- Z Říma:**
Svěcení polského hospice v Římě; str. 193.
- Z Senje:**
Nastolení nejd. biskupa Rocha Vučiće; str. 159.
- Z Soluně:**
Missie; str. 15.
- Z Varšavy:**
Přechod ke katolicismu str. 13.
Poměry v Rusku, mariavismus; str. 56.
- Z Zádru:**
Nový metropolita dalmatský; str. 138.

Z e Z á h ř e b u:

- Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda; str. 58, 136.
O církevních a náboženských poměrech v Chorvatsku; str. 93.
Katolická organisace Charvatů; str. 137, 161.
Zásvětná slavnost katol. charvatské mládeže Božskému
Srdci; str. 137
Svátek sv. Cyrilla a Methoda — národní svátek charvatský;
str. 160.
Činnost katol. charvatského studentstva; str. 161.

Z Y o a k u m a:

- Náboženský život; str. 143.

R O Z M A N I T O S T I:

- Str. 31, 60, 98, 145, 162, 180.

V Y O B R A Z E N Í

- Velehrad; str. 111.
Účastníci II. sjezdu unionistů na Velehradě 1909; str. 113.
Svěcení praporu katol. omladiny na Velehradě; str. str. 108.
Mariánská svatyně na Jasné Hoře; str. 7.
Brána Lubomírských; str. 8.
Kroj v okolí Častochova; str. 9, 139.
Vnitřek svatyně Častochovské; str. 23.
Dary sv. Otce Častochovu; str. 117.
Bosenský Františkán před okupací; str. 12.
Bosňáčka na ulici; str. 25.
Srbové v Bosně; str. 26.
Sarajevo; str. 41.
Kavárna na ulici v Bosně; str. 47.
Opat Dominik s malými Trappisty; str. 50.
Sestřičky pracují na poli sv. Josefa; str. 51.
Videňanka oblečená za Bosňáčku; str. 52.
Mostar; str. 77.
Katolická měšťanka z Mostaru; str. 78.
Prodavač na ulici Sarajevské; str. 79.
J. M. biskup Sarić biřmuje v Sarajevském Polji; str. 81, 184.
J. M. Maryan Marković, františkán. biskup banjalucký str. 140.
Kotor; str. 155.
Cetinje; str. 169.
Trsat; str. 73.
Přenos domku loretského; str. 175.
Hrad Frankopánů v Trsatě; str. 178.
Vnitřek mariánské svatyně na Trsatě; str. 186
Milostný obraz na Trsatě; str. 187, 188.
Bulharští studenti v Kara-Agači; str. 20.
Skupina katol. Bulharů str. 85.
Bulharky z Odřína stavší se katolickými; str. 173.
Bývalý katol. kostel v Doboji; str. 183.